

ÖZET

Bu çalışmanın konusu Sivas Ziya Bey Kütüphanesi'nden alınan 6771, 6774 numaralı cönkler ve 6776, 6777 numaralı mecmuaların okunması incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

Bu amaç doğrultusunda öncelikle, alınan yazma nüshalar transkripsiyonlu metin olarak aktarılmıştır. Ortaya çıkan şiirler tasnif edilmiş, tür ve şekil açısından incelenmiştir. Hakkında bilgi bulunan şairlerin, hayatları hakkında bilgi verilmiştir. Cönk ve mecmualar içerisinde 19 şaire ait 159 şiir tespit edilmiştir. Bunların dışında şairi belli olmayan 21 şiir daha bulunmaktadır. 6771 numaralı cönte ise Hurşid ile Mahi hikâyesi bulunmaktadır. Şiirlerin sınıflandırılması yapılırken, öncelikle şairler alfabetik olarak sıralanmıştır. Ardından her şairin şiiri, kendi içerisinde ayaklarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Cönk ve mecmualarda hem hece ölçüsü hem de aruz ölçüsü ile yazılmış olan şiirler bulunmaktadır. Aruz ölçüsü ile yazılan şiirlerin kalıpları şiirlerin üzerinde parantez içerisinde verilmiştir. Şiirler şekil ve içerik açısından değerlendirilip bilgiler tablolar halinde belirtilmiştir.

Yapılan bu çalışma ile cönk ve mecmualarda bulunan şair ve şiirleri tespit etmek, milli kültürümüze katkıda bulunmak, bu alanda yapılabilecek yeni çalışmalara kaynak temin etmek, yönüyle katkı sağlamak amaçlanmıştır.

ABSTARCT

The subject of this study is reading, investigation and evaluation of the documents numbered as 6776, 6777 and conks numbered as 6771, 6774 taken from Sivas Ziya Bey library.

In the framework of this purpose firstly, written papers have been transcribed into texts. Poems have been classified and analyzed according to their types and shapes. Information has been given about the lives of poets that are known in the literature. 159 poems written by 19 poets have been identified among the conks and documents. Moreover, there are 21 poems whose poets are unknown. There is a story of Hurşid and Mahi in the conk numbered as 6771. While classifying poems, first of all, poets have been listed alphabetically. Then, poems of each poet have been classified alphabetically according to their rhyme . There are poems written by both syllable meter and aruz meter in the conks and documents.

Patterns of poems written by aruz meter have been given in parenthesis above the poets. Poems have been evaluated according to their shapes and content and information has been stated in tables.

The aim of this study is to identify poems and poets in conks and documents, to make contributions to our national culture, and to provide resources to new studies that can be performed in this area in future.

KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Sivas Ziya Bey Kütüphanesi Kaynaklı Cönkler ” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.”

15.01.2010

Cavit GÜZEL

İmza

ÖNSÖZ

Halk tarafından üretilen değerleri, günümüze taşıyan ve zamana karşı koruyan önemli kaynaklardan biri de cönkler ve mecmualardır. Edebiyata kaynak temin etme açısından da önemli olan cönkler ve mecmualar, içerisinde birçok değerli bilgiyi barındırmaktadır. Şükrü Elçin'in "Kütüphanemizde ve anlayışsız ellerde boynu bükük, tedkikçiler bekleyen bu deftercikler" dediği cönklerdeki bilgilerin ortaya çıkarılması, halk kültürümüzün zenginleşmesi yolunda atılan önemli adımlardan biridir.

Bu anlayışla bu tez çalışmasında Sivas Ziya Bey Kütüphanesi'nde bulunan 6771, 6774 numaralı cönkler ve 6776 ve 6777 numaralı mecmualar, çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Çalışmaya, ilgili cönk ve mecmuaların mikrofilmlerinin temini ile başlanmıştır. Arap harfleri ile yazılmış olan cönk ve mecmualar Latin alfabesine aktarılmıştır. Daha sonra cönk ve mecmualarda şiirleri bulunan şairler, alfabetik olarak sıralanmıştır. Şairin, defterlerde birden fazla şiiri varsa bu şiirler ayaklarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Şiirlerin yer aldığı cönk veya mecmuanın numarası her şiirin altında gösterilmiştir. Şairlerin mahlasları italik ve kalın yazı stili ile yazılmıştır.

Metinlerde bulunmayan, tahrip olmuş veya okunamayan bölümler seri noktalarla gösterilmiş ve okunamamasının nedeni de şiirin bulunduğu sayfada dipnot olarak belirtilmiştir.

GİRİŞ bölümünde cönkler ve mecmualar üzerine genel bir değerlendirme yapılmış ve 6774, 6776 ve 6777 numaralı defterlerde bulunan şiirlerin tür ve şekil özellikleri hakkında bilgi verilerek, bu bilgiler tablolar halinde sunulmuştur. Cönklerin ve mecmuaların ebadı, yazı stilleri, fiziki durumları, şair ve şiir sayıları, varsa cöngü veya mecmuayı kaleme alan kişinin adı, nerede ve ne zaman yazıldığı gibi konular hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu bölümde, cönk ve mecmualarda adı geçen ve

hayatları hakkında bilgi bulunabilen şairler ile ilgili bilgiler verilmiştir. **I. BÖLÜM**'de ortaya çıkan metinler, şair adlarına ve şiirlerin ayaklarına göre alfabetik olarak sıralanarak sunulmuştur. **SONUÇ** bölümünde ise çalışmaya konu olan defterler ile ilgili yapılan tespitler aktarılmıştır.

Çalışmaya defterlerin elde edildiği kütüphaneden hareketle “Sivas Ziya Bey Kütüphanesi Kaynaklı Cönkler” adı verilmiştir.

Cönk ve mecmuaların temininde bizlere yardımcı olan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaya'ya, değerli düşünceleri ile bizi yönlendiren Kırıkkale Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Aktan Müge Yılmaz'a teşekkürlerimi sunarım.

Kırşehir, Ocak 2010

Cavit GÜZEL

KISALTMALAR

Ank.	Ankara
Bak.	Bakanlığı
c.	Cilt
Hız.	Hazreti
s.	Sayfa
H.	Hicri
M.	Miladi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTARCT	II
KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA	III
ÖNSÖZ.....	IV
KISALTMALAR.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GİRİŞ	1
1. CÖNKLERİN VE MECMUALARIN TANITIMI	4
1.1 6771 Numaralı Cönk	4
1.2 6774 Numaralı Cönk	5
1.3 6776 Numaralı Mecmua	8
1.4 6777 Numaralı Mecmua	11
2.CÖNK VE MECMUALARDA ADI GEÇEN ŞAİRLERİN TANITIMI.....	14
2.1 Abdi İmam (Abdî)	14
2.2 Âgâhî	16
2.3 Aşıkî	17
2.4 Döne	17
2.5 Esirî	18
2.6 Galib	18
2.7 Garip	19
2.8 Hurşid	19
2.9 İrfanî	19
2.10 Karacaoğlu	20
2.11 Kerem	21
2.12 Nesimi	21
2.13 Noksanî.....	21
2.14 Nuri.....	22
2.15 Sadık	22
2.16 Şah Hatayî	22
2.17 Türkoğlu	23
2.18 Veli	23
2.19 Yunus Emre	24
I.BÖLÜM	25
METİNLER.....	25
1. ŞİİRLER.....	25
1.1 ŞAİRİ BELLİ OLAN ŞİİRLER.....	25
1.1.1 Abdi İmam.....	25
Ança ânı arifler yazar dediler	25
Anın kim dilde maksud Hudâ'dır	27
Anın haşmı İmam-ı ‘ Âli Rıza’dır	29
Ânlara aşıkı Hudâ’dır ehl-i beyt.....	31

Askeri'dir menem şâh-ı cihânım	33
Akl olmıyan küfr-ü imanı bilmez	35
Ayağa soyunmaz baş güreş tutar	37
Bâ nîñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiha.....	39
Bana cevır etmekde hâr deyü ağlar.....	41
Baña ne dil seni koyub kimden yana gidem yâ dost	43
Baharîñ bezminden aç hikâyeti	44
Başladım tevhid-i râbbül âlaya.....	50
Benim dostdan dañi kimim var.....	60
Bin cân olmaz bir cânâna beraber	61
Bu âlemi yokdan var iden Haydar	62
Bu gelen haydarı kerrar dediler	64
Bilürmüşün bu şatdığın malındır	68
Bu noktadan taksim oldu dört kitab	70
Bububugün gögögördüm yüyüyüzün dilbera	72
Câferiyim Câferiyim Câferi.....	73
Cemâliñ ve hayy-i nâzildir kitâbı haţtı istiva	75
Çağırdım gelmedin bilmem nedendir	77
Çün tecelli kıldı bize halkı yezdanımız	78
Dedim dilber şaķın âlem saña güler	80
Diriga azdı nas olmadı ıslah	82
Derunum levhına baķdım yazılmış hamd bî kıyas	83
Dilabu aşık ateşine düşen nâr-ı şuzan söyler	84
Dilde mecârîdir erkânı haķıķat	85
Dinler iseñ sana der söylenen söz.....	87
Gayri yokdur bir geldi bi âlâ Hünkâr-ı Hacı Bektaşa.....	89
Dünyayı teketmek imiş ma' rifet.....	91
Eşşelam ey kuvvetü'l ' ayn resül-ü kibriyâ.....	93
Eğer dede eğer derviş cehalette kemal olmaz.....	96
Elif elif sedre kıaddiñ kıametiñ der minteħa	97
Elbette âniñ bir sebebi vardır.....	99
Enbiyadır gün meķana bais	100
Enbiyanıñ serverisin yâ Muħammed Muştafa.....	101
Ey cemâlin muşhafında ruşen ayet-i vedduħâ	103
Ey dil yine vaşf eyle medħ ' ali tamamet.....	105
Ey gönül sen bi vücuttan cân şanursun ne acip	107
Ey haķķın nur-ı nübüvvet hatm-i din enbiya.....	108
Ey haķķın nûru nebi hatem-i risalet Muştafa	110
Ey ümmî Muħammed ey muħibbi Âli Âbâ	112
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mâh-ı muħarremdir	115
Gerçi haķķa talib isek koyma fenadır nefis-i şevm	118
Gerekdir paymâl olsam yolunda mişal-i	119
Gökde melek yerde insan ağladı.....	120

Göñül aşna ister peykana düşmez.....	124
Göñül birdir iki istemez.....	125
Göñül sana kılam bir şah hikâyet	127
Göremezem şanma matteiden cüdadır.....	129
Gözün nurunda ziyadır tarikat	131
Haşretinden kan ağlarım çağırırım dost dost.....	133
Hakkın cemalini görmek gerekdir	134
Her kişi bir oyun tutmuş oynayuman ütmektir.....	136
İkinci imam Hasan Halkı Rızadır	138
Ehl-i beyte karşı yüz sür hünkâra	140
İlm-i zatın kahtresi deryası mürşidi kâmilidir	145
İmam-ı Musa-i Kazım'dır muhakkağ.....	147
İnsan aşlından insan isterler.....	149
Kamil gelir kâmil gider	151
Kamiliñ şöhbeti kemâlincedir	153
Kamu âlemlerin şahı Ali'dir.....	154
Kamu derde derman iden Ali'dir.....	156
Güruh içinde nâcidir şeri' at.....	158
Qur'an okur Qur'an yazar.....	160
Kün deyince kurdun binayı Haydar.....	162
Mazharı nur-ı Hudâsın ya Âli.....	164
Mağremi aşk olmayan dil-i vaşlı didar olamaz	166
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki.....	168
Medet sizden yâ Muhammed ya 'Âliyyü'l Murtaza	170
Yâ Muhammed Muştafa-i aliyyü'l Murtaza.....	172
Men cemaliñ meddahiyim gayri cevap olmaz baña	174
Men mutekif oldum guşe-i meyhanede sefil karib	175
Menim bu tendeki cânım Ali'dir	177
Meñdi-i sahib-i zamandır el nurü âhiriyn.....	178
Meydânı belagatta mert olur Bektaktaşiler	179
Muciz-i nebi-ü velehünden kalmışdır miras.....	180
Muciz-i nur-ı nebiden kalmışdır miras.....	181
Muhammed Bakır her kim sevârsa.....	183
Muhammed Muştafa nur-ı Hudâdır.....	185
Naşran menallahü fethün garib.....	186
Okurum ismin afüvv dañi gaffarü'l zenüb	189
Olupdur şah-ı 'Ali Zeynel-i 'Abâdan	191
Oñulmazdır derdiñe derman altıdır	193
Oğudum gadan bir tevariğ.....	194
Rızasın iste mevladan budur asaletten hüner	196
Sakiya gel badeyi şun devr ider cam-ı şarab	197
Sakiyâ gel bir kadeğ şun korkma el ditremez.....	199
Sana der bu ne şaşkın ahmağtır	201

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti	203
Men sana ne idem yâr yâr	206
Seni kim yaradursa rahman odur	208
Seniñ ile ahd-ü peymanımız vardır	209
Serveri salardın sen yâ Muhammed Muştafa	210
Şofiya şu-i edebden şakın imandır edeb	211
Şah-ı Taķi'den yazılan ferman budur	212
Şebi isra Muhammed şedda bi mirac	214
Şeriat âlemi bulursa müste' id olur	216
Şüphe yokdur rahmeti hâkdan olupdur nâümid	217
Taht nübüvet merkezi velayettir işbu bâb	219
Terki tevid olan derviş cümle masivadan geçer	221
Toĝru söylesede ayarkalaşa dirler	222
Tükenmez davası ĝavĝa gider	223
Ṭalib-i rah-ı Hudânîñ dest-i dameni biziz	225
Umarım Hüseyin'i Kerbeladan	226
Vakf-ı esrar olanlar sanki bektâşidir	227
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali	228
Yandı cânım hâsetinden arşa çıktı ah-u dūd	231
Yâriyle yâr olduğumu görse âlem neyler baña	233
Yazıldı hutbe-i 'imrân düvazdeh imam-ı ezeli	234
Yazılmış ismi azimiñ kulhu allahü eḥad	241
Yıkub iḥan-ı cismüm büryan idendir	242
Zahid isen şanma kim kemanla bektâşiyiz	243
Zahid isen rahmet iste ol Hudâdan kesme ümiz	244
1.1.2 Ağahi	246
Biĝamın var mıdır canan elinden	246
1.1.3 Aşıkî	247
Ahir hazâ gurbet ele düşürdüñ	247
Aşıĝa ettiĝin aldır sevdiğim	248
Edpsizlik itme ilden 'ayıpdır	249
Ĝam ile vücudum berbad edersin	251
Hâķ yakın eylesin yollarıñ seniñ	252
Seyyah olsam aceb yâri bulam mı	253
1.1.4 Döne	254
Hâķķa tamam dut öziñi	254
1.1.5 Esirî	256
Sarı turnam sinañ yaralandı mı?	256
1.1.6 Galib	257
Sen Aḥmed-i Maḥmud-u Muhammed'sin efendim	257
1.1.7 Garip	260
Aĝlarım aĝlarım gelmez bu gece	260
1.1.8 Hurşid	261

Yâr bizden ayırayı açdı gidiyor	261
1.1.9 İrfanî	262
Bilmem nasıl olur hâl yavaş yavaş	262
1.1.10 Karacaoğlan	263
Halimden haberiñ var mı	263
Yürü hey günahkar kul dedi bana	264
1.1.11 Kerem	265
Baña bir acayip hâl oldu bugün	265
Beni vatanıma gönder yârâbi	266
Çıkar gider Muş ovası	267
Hiç dumanın zayi olmaz mı?	268
İnsaflınız yok mu aldı derd beni	269
Nedir bu çekdiğim elinden senin	270
Nedir siziñ ahlalınız haliñiz	271
Sılaya varacak nice çağlar var	272
Şavkı düşmüş hatırı cân eline	273
Yitürdüm Aşlımı gören olmadı	274
1.1.12 Nesimî	275
Ey gönül kendini düzeltmeğe kıntar arabul	275
1.1.13 Noksanî	276
Teferrüden gelür gördüm bugün bir kışları yayı	276
1.1.14 Nuri	278
Bilmem bu ayrılık gider mi böyle	278
1.1.15 Sadık	279
Kim bilir ki kimde ne var bilsün hâk	279
Kimse kulağ tutmaz oldu sâdama	281
Şabret gönül azad oluñ bu gamdan	283
Ta ezelden koydu nokşanı bize	284
Ya ben kime arz edeyim hâlimi	285
1.1.16 Şah Hatayî	287
Kâk kapuyu aç dediler	287
1.1.17 Türkoğlu	289
Hilal bayrağında utan Türkoğlu	289
1.1.18 Veli	292
Gine kaldık gelen ayın başına	292
1.1.19 Yunus Emre	294
Adı güzel kendi güzel Muhammed	294
Allah derler bir meclise uğradım	295
Ben dervişem diyene bir ün idesim gelür	296
Gülme gülme ağla gönül	297
Ey yarenler ey kardaşlar sorun bana kanda idim	299
Her kaçân anarsam seni kararım kalmaz Allahım	301
Lütfunda hoş kahrında hoş	302

Teferrüç eyleyu vardım bugün sinleri gördüm.....	303
1.2 ŞAİRİ BELLİ OLMAYAN ŞİİRLER.....	305
Allah adın zıkr idelim evvela	305
Aman Allahım Allahım	308
Akçesiz altunsuz iman şatarım	309
Benim dersim elif bādır hecedir	311
Bozuldu aliman terazi kalmadı.....	312
Bu fena ‘aleminden geçeriz birgün	314
Derse Allah ben ne cevap vereyim?	315
Göçdün gönül var iline bir zaman	316
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme.....	317
Hak te‘ala çün yaratdı Ademi	318
İlahi Muştafanın hürmetine	320
İden Şah-ı Âtâ geldi.....	322
Kızım fatma baña yardımın var mı?.....	324
Lütfun dileriz mevla bizi mahrum eyleme	325
Ol zaman terk eylerim namusu arı.....	326
Öleni defterden sil padişahım	331
Çapuna geldi bu kemter şefa‘at yâ resullullah.....	335
Uyan aşlı gel halini sevdiğim	337
Bu vücudun yok iken mülki bekada eseri	338
Yürü rakib tar yerlerin gün olsun	339
2.NESİRLER.....	341
2.1 Hurşid İle Mahi Hikâyesi	341
2.2 Dualar	394
2.2.1 Mevlid Duası	394
2.2.2 Mevlid Duası	396
2.2.3 Mevlid Duası	397
SONUÇ	398
KAYNAKÇA	399
DİZİN	401
ÖZGEÇMİŞ.....	406
EK: ASIL METİNLER (DVD FORMATINDA)	

GİRİŞ

Türk halk kültürü içerisinde şekillenen âşıklık geleneği, sözlü kültürün bir parçası olarak uzun yıllar kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Bu aktarım sürecinde birçok kültürel unsur kaybolup gitmiştir. Özellikle âşıkların, eserlerini çeşitli gerekçelerle kayıt altına almamaları bu yitirilme sürecinde geri dönüşü olmayan bir hâl almıştır.

Âşıkların, eserlerini kayıt altına almamalarının temel nedenleri okuma yazma bilmemeleri ve divan tertip etme geleneklerinin bulunmaması olarak ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra Oğuz (2006:155) âşıkların, öykü ve şiirlerinin çeşitli kalıplarını ezberde tutma ve bunları ihtiyaçlara göre dönüştürerek tekrar tekrar yaratma özellik ve güçleri ile ustalıklarının derecesini vurgulamalarından dolayı, bu şiirleri kayıt altına almanın kendi becerilerini inkar etmeleri olarak algılanabileceğini belirtmektedir.

Elçin'e göre (1997:11) âşıkların eserlerini kendilerinin kayıt altına almamalarının bir başka nedeni de özellikle klasik edebiyat içerisinde bulunan şairlerin halk edebiyatı ürünlerine karşı takındığı tavidir. Bu küçük görme tavrının eserlerin sözden ve hafızadan yazıya intikalini geciktirdiğini vurgulamaktadır.

Bu ve benzer gerekçeler, halk şairlerinin kendi ürettiği eserleri kayıt altına almamasına ve bundan dolayı da halk kültürüne ait çeşitli unsurların yitirilmesine neden olmuştur. Bu durum, kültürün bütünlüğü açısından bir boşluk oluşturmaktadır.

Bu boşluk sözlü kültürden ve hafızadan yazıya aktarılan ve günümüze kadar ulaşan kaynaklar aracılığıyla doldurulmaya çalışılmaktadır.

Sözlü kültür ürünlerinin, yazılı kültüre aktarılması sayesinde, üretilen değerlerin ömür kazanması ve günümüze ulaşması sağlanmıştır. Bu durum sözlü kültür geleneğinin yavaş yavaş yok olmasına da neden olmuştur. Ong, bu durumu “Ömrümüzü uzatmak için ölmemiz gerekmektedir”(2003: 28) ifadesiyle tanımlamaktadır.

Kültürel değerleri günümüze taşıyan en önemli yazılı kültür araçları arasında cönkler ve mecmualar gösterilmektedir.

Cönk başta halk şairlerinin şiiri olmak üzere çeşitli folklorik bilgilerin kaydedildiği ve uzunlamasına açılan, sırtı dar, ensiz, deri kaplı defter olarak tanımlanır. Benzerliğinden ve şeklinden dolayı bu defterlere *sığırdili* yahut *danadili* de denmiştir (Kaya,2007: 188).

Mecmua ise toplamak, derlemek, bir araya getirmek anlamında kullanılan Arapça cem kökünden gelmektedir. Mastarından yapılan mecmû ise toplanıp derlenmiş demektir. Seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma defterlerdir.

Cönkler ile mecmuaların temel farkının açılış şekillerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Aşağıdan yukarıya doğru açılan defterlere cönk, sağdan sola doğru açılan defterlere mecmua adı verilmektedir.

Bunun dışında Şükrü Elçin (1986: 5), cönkleri halk kültürünün mahsulleri, mecmuaları ise klasik kültürümüzün mahsulleri olarak nitelendirir. Cönklerde saz ve tekke şiirimizle folklorumuzu; mecmualarda ise Arap- Fars dili ve edebiyatlarının tesirinde medrese-mektep mensuplarının manzum, mensur, edebi-dini, tarihi, tasavvufi eserlerinden seçmeler bulunabilmektedir.

Cönk kelimesi dilimizde ilk olarak XV. yüzyıldan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Cönkleri yalnızca halk şairlerinin şiirlerinin kaydedildiği defterler olarak görmek doğru değildir. Cönklerin içerisinde, şiirlerin dışında, sözlü kültüre ait çok çeşitli bilgiler de bulunabilmektedir. Mecmualarda ise bu bilgiler cönklerle göre oldukça sınırlıdır.

Cönk, mecmua gibi âşıklar hakkında az çok bilgi bulunan veya şiirlerine yer veren yazılı kaynaklarla, cönklerin görülmeye başlandığı yüzyıldan günümüze, daha doğrusu âşık araştırmalarının önem kazandığı XX. yüzyıl başlarına ulaşan sözlü kaynaklardan hareketle bu alandaki boşluk doldurulmaya çalışılmaktadır(Oğuz: 2006: 154).

Cönk ve mecmualar millete ait düşünce sistemini, ortak değerleri ve kültürel kodları üzerinde taşıması açısından da önem taşır. Sakaoğlu’na göre (1987:219-226) cönkler, Türk kültürünün tapusudur; bize ait olan kültürün atalarımız tarafından adımıza tescil edilmiş belgeleridir. Pek çok bilinmeyi orada öğreniriz, yanlış bilineni onun yardımıyla düzeltiriz, eksik bilineni onunla tamamlarız.

Bilinen pek çok şairin, bilinmeyen şiiri yahut bugüne kadar hakkında hiç bilgi sahibi olamadığımız nice şair ve onların eserleriyle ilgili bilgileri genellikle cönklerde buluruz. Bundan dolaydır ki cönkler, âşık edebiyatı alanının en önemli kaynaklarındandır. Cönklerde yer alan bilgilerin gün yüzüne çıkmasıyla da edebiyatımız önemli oranda mesafe alacaktır.(Kaya,2004:1)

Yukarıda verilen cönk ve mecmua tanımlarından hareketle, çalışmaya konu olan defterlerden 6771 numaralı defter ile 6774 numaralı defter cönk, 6776 numaralı defter ile 6777 numaralı defter mecmua niteliği taşımaktadır.

1. CÖNKLERİN VE MECMUALARIN TANITIMI

1.1 6771 Numaralı Cönk

Sivas Ziyabey Kütüphanesinde 67 sıra numarası ile kayıtlıdır. 24x12 ebatlarında olan cönk 40 yapraktır. Karton ciltlidir ve muhtelif satırlardan oluşmaktadır. Cöngün hangi tarihte ve kim tarafından yazıldığına dair, cönkte herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Cönkte, Hurşid ile Mahi hikâyesi bulunmaktadır. Hikâyenin;

Nazım kısımlar: 4a, 4b, 5a,10a, 13b, 15a, 16b, 18a, 21b, 24a, 25b, 29a, 31b, 35a, 38b, 40a.

Nesir kısımlar: 1b, 2a, 6a, 6b, 11a, 11b, 12a, 12b, 19a, 19b, 26b, 27a, 30a, 30b, 33b, 34a, 39a, 39b.

Diğer sayfalarda da nazım ve nesir karışık olarak yazılmıştır.

Cönkte bulunan şiirlerin büyük bölümü 11’li hece ölçüsü ile yazılmış koşmalardır. Bunun dışında üç adet mani bulunmaktadır.

1.2 6774 Numaralı Cönk

Sivas Ziyabey Kütüphanesinde 70 sıra numarası ile kayıtlıdır. 21x15 ebatlarında olan cönk 18 yapraktır. Ciltsizdir ve muhtelif satırlardan oluşmaktadır. 6774/4b numaralı varakta “Bu mecmuh Hamza Efendinin” şeklinde bir not bulunmaktadır.

Cönkte on altı şair mahlası bulunmaktadır. Bu şairlere ait kırk iki şiir bulunmaktadır. Cönklerde geçen şairler: Âgahî, Aşıkî, Döne, Esiri, Garip, Hurşid, İrfani, Karacaoğlan, Kerem, Noksani, Nuri, Sadık, Şah Hatayi, Türkoğlu, Veli’dir. İki varakta Kerem ve Sadık Baba’ya ait olan iki şiirin sadece ilk dörtlükleri yazılmış daha sonraki varaklarda bu dörtlüklerin de dâhil olduğu şiirin bütünü verilmiştir. Bundan dolayı bu tek dörtlükler ayrıca müstakil şiir olarak ele alınmamıştır.

Aşağıdaki tablolarda şairler ve kullandıkları nazım şekilleri ve türleri le ilgili bilgiler sunulmuştur.

Şair Adı	Koşma (Varak Numarası)	Destan (Varak Numarası)	Diğer (Varak Numarası)
Aşıkî	5a,7a,8a,9a,11b,	7b	
Âgahî	12b		
Döne	10a		
Esiri	19b		
Garip	18a		
Hurşid	5b,		
İrfani	6a		
Karacaoğlan	1a,7a		
Kerem	6b,9b,13b,13b,15a,15b		

	15b,16a,16b,17b,18b,19a		
Noksani			9a
Nuri	13a		
Sadık	12a,14b	10b,12b,14b	
Şah Hatayi		17a	
Türkoğlu		2b,	
Veli	5a,		
Mahlassızlar	12b,14a,18a,18b	1b,3b,10b,19b	

Tablo 1: 6774 numaralı cöngün nazım şekilleri tablosu

Nazım Şekli	Adedi
Koşma	34
Destan	9
Semai	1

Tablo 2: 6774 numaralı cöngün nazım şekillerinin sayısal dağılımı tablosu

Nazım Türü	Varak Numarası
Güzelleme	1a,5a,5a,6a,6b,7a,7a,8a,9a,9a,9b,11b,12b,13a,13a,13b,14b,15a,15b,15b, 16a,16b,17b,18a,18a,18b,18b,19a,19b
Destan	1b,2b,3b,7b,10b,10b,12b,14b,17a,19b
Varsağı	5b
Nasihatname	9b,12a
Nefes	14b

Tablo 3: 6774 numaralı cöngün nazım türleri tablosu

1.3 6776 Numaralı Mecmua

Sivas Ziyabey Kütüphanesi'nde 72 sıra numarası ile kayıtlıdır. 20x14 ebatlarında olan mecmua 48 yapraktır. Karton ciltlidir ve muhtelif satırlardan oluşmaktadır. Mecmuanın hangi tarihte ve kim tarafından yazıldığına dair, mecmuada herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada yüz on beş şiir bulunmaktadır. Tamamı Abdi İmam' a aittir. Bazı şiirlerinin üzerinde şiir adları kaydedilmiştir. Bu isimler şiirlerin üzerinde verilmiştir. Bazı şiirlerde ise "Eyzan" ifadesi bulunmaktadır.

ARUZ ÖLÇÜSÜ İLE YAZILMIŞ OLAN ŞİİRLERİ						
DİVANLAR			SEMAİ		GAZEL BİÇİMİNDE YAZILAN DİĞER ŞİİRLERİ	MURABBA BİÇİMİNDE YAZILAN DİĞER ŞİİRLERİ
Beyit Şeklinde	Dörtlük Şeklinde	Müseddes Şeklinde	Beyit Şeklinde	Müseddes Şeklinde		
15a, 16a, 16b, 17b, 19a, 28a, 31a, 31b, 31b, 33a, 41a 41b, 42b, 46b, 47a, 47a, 49a, 49b	17a, 17a, 23b, 24a	11a, 12a, 22b, 27a, 27b, 34a, 46a	10b, 15b, 16b, 17b, 25b, 25b, 26b, 30b, 31a, 33b, 34b, 40a, 40b, 41a, 42b, 42b, 45b, 46a	4a, 19b, 26b	6a,6b, 24a,28b, 28b,29a, 29b,30a, 32a,32a 32b,33a 33b,36a, 36b39b, 39b,42a, 42a,43b, 44a,44b, 45a,45a, 47b,48b	6b,7a,7b, 7b,8a,8b, 9a,9b,9b, 10a,

Tablo 4: 6776 numaralı mecmuanın nazım şekilleri tablosu

HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILMIŞ OLAN ŞİİRLERİ			
KOŞMA		DESTAN	
8'Lİ HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILANLAR	11'Lİ HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILANLAR	8'Lİ HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILANLAR	11'Lİ HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILANLAR
	36b,37a, 37a,37b,45b	40a, 41b,42a	12b,13b,21b, 23b,24b,26a, 29b,34b,36a, 36b,38a,38b, 39a,39a,43a, 43b,48a,48b

Tablo 5: 6776 numaralı mecmuanın nazım şekilleri tablosu

Nazım Şekli	Adedi
Koşma	5
Destan	21
Divan	29
Semai	21
Gazel Biçiminde Yazılan Diğer Şiirleri	26
Murabba Biçiminde Yazılan Diğer Şiirleri	10

Tablo 6: 6776 numaralı mecmuanın nazım şekillerinin sayısal dağılımı tablosu

Nazım Türü	Varak Numarası
Ayetleme	24b,33a
Devriye	4a
Düvazdeh	6b,7a,7b,7b,8a,8b,9a,9b,9b,10a,11a,17a,17a,17b,17b,34b,45a,45a,45b
Esmâi Hüsna	1b
Faziletname	33b
Güzelleme	37b,40a
Medhiye	6b,12a,12b,13b,22b,29b,31a,35b,43b,44a,44b,44b
Mersiye (Makel-i Hüseyin)	18a,19b,21b
Mevlid	11a
Miraçname	32a
Na't	15b,16a,16b,16b
Nasihatname	25b,25b,28b,28b,29a,29b,38a,38b,40a,41a,41b,42a,43a,46a,49b,49b
Nefes	24a,24a,26a,27b,28a,30b,31a,32b,33b,34b,36a,36a,36b,37a,37a,37a,38b,40b,41a,41b,46a,46b,47a,47a
Nutuk	19a,26b,27a,30a,31b,31b,32a,33a,39a,40b,42a,42a,42b,42b,42b,45b,47a,48a,48a,48b,48b,49a

Tablo 7: 6776 numaralı mecmuanın nazım türleri tablosu

1.4 6777 Numaralı Mecmua

Sivas Ziyabey Kütüphanesinde 73 sıra numarası ile kayıtlıdır. 18x15 ebatlarında olan mecmua 28 yapraktır. Ciltsizdir ve muhtelif satırlardan oluşmaktadır. Mecmuanın hangi tarihte ve kim tarafından yazıldığına dair, mecmuada herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada Yunus Emre, Galib ve Nesimi'ye ait şiirler bulunmaktadır. Ayrıca mahlas kullanılmayan şiirler de vardır. Bunların yanı sıra üç adet mevlid duası bulunmaktadır.

Şairi Adı	Koşma	Semai	Gazel	Mesnevi	Müseddes	Murabba	Diğer Şiirler ¹
Yunus Emre (Varak Numarası)	3a,6a,12a 15a,	4a					5a,7a,8a
Galib (Varak Numarası)					9a		
Nesimi (Varak Numarası)			15a				
Mahlas Kullanılmamış Olan Şiirler (Varak Numarası)	1a,1a,11a, 18b,18b, 19b,21b,22a			13a,20a		17b	2a,16a

Tablo 8: 6777 numaralı mecmuanın nazım şekilleri tablosu

¹ Mustafa Tatçı Yunus Emre'ye ait bu şiirlerin nazım şekillerinin mısra ortası kafiyeli musammat olduğu görüşündedir.

Nazım Şekli	Adedi
Koşma	12
Semai	1
Gazel	1
Mesnevi	2
Müseddes	1
Murabba	1
Diğer	5

Tablo 9: 6777 numaralı mecmuanın nazım şekillerinin sayısal dağılımı tablosu

Nazım Türü	Varak Numarası
Mahşernâme	1a,1a
Devriye	5a
Şathiye	7a
Tevhid	3a
İlahi	4a,6a,8a,15a,18b
Mevlid	20a,21b,22a
Tahassürnâme	19b
Na't	9a,11a,12a,18b
Nasihatnâme	15a,17b
Münacat	2a,13a,16a

Tablo 10: 6777 numaralı mecmuanın nazım türleri tablosu

2.Cönk ve Mecmualarda Adı Geçen Şairlerin Tanıtılması

2.1 Abdi İmam (Abdî)

1803 yılında Tokat'ın Örtmeliönü Mahallesinde doğmuş, 1876'da Yıldızeli'nin Kaman köyünde vefat etmiştir. Mezarı Kaman'dadır. Asıl adı Süleyman'dır. Medrese eğitimi aldıktan sonra Yıldızeli'nin Kaman köyüne gelip yerleşmiş, Kaman'da imamlık yapmıştır. Dört çocuğu (Ahmet, Süleyman, Hüseyin, Emine) olmuştur. Bu yüzden *Abdi İmam* ismiyle tanınmıştır. 1876'de Kaman köyünde vefat etmiştir, mezarı buradadır. (Kaya,2009:140)

Abdi İmam tekke tasvvuf şairidir. 6776 numaralı cönkte şaire ait yüz on beş şiire rastlanmıştır. Şiirlerinde çeşitli şekil kusurları bulunmaktadır.

Abdi İmam, medrese öğrenimi görmesine rağmen her konuda mükemmel bir şair sayılmaz. Şiirleri ölçü ve uyak yanlışları ile dolu. Yalnız şu hususu göz önünde tutmak gerekir: Bu yanlışlar onun bilgisizliğinden ziyade, şekle önem vermemesinden ileri gelmektedir. Nitekim tekke şairlerinin hemen hepsinde aynı hatayı görmek mümkündür.(Aslanoğlu,2006: 20)

Şiirlerine dini konular hâkimdir. Eserleri Alevi Bektaşî şiir geleneği içerisinde şekillenmiştir. Bir şiirinde Caferî ve Mevalî olduğundan bahsetmektedir.

Mezhebimiz Cāferîdir meşrebimiz mevālî

Biz güruh-ı nâcîyiz bir nokṭadır Ḳurʿan'ımız

6776/46b

Ehli Beyt sevgisi, On iki İmam'a duyduğu bağlılık şiirlerinde ön plana çıkan ana temalardır. Bunun yanında Hz. Ali'ye olan sevgisinin Hz. Ali'yi yaratıcı olarak görecekt kadar ileri boyutlara ulaştığı görülmektedir.

Ali'dir mimarı arz-ı semanıñ
Ziyâ veren şems-i mâh-ı Ali'dir

Âli'dir yaradan bu '*Abdi İmamı*
Ėayri yokdur bir Allahu Ali'dir
6776/44a

Kün deyince kırdun binayı Ėaydar
Vehinden halk etti semayı Ėaydar
6776/44b

Bunların yanısıra şiirlerinde Hurûfîlik'in de etkisi görülebilmektedir.

Elifü evveli nuṭṭa geldi şaniyyen buyruldu ḥarf-i bâ
Bâ' nıñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥâ

Te taḥrîr etdi esma-i yoğiken arzı sema
Bâ nıñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥâ
6776/24a

Şiirlerinde Abdi ya da Abdi İmam mahlaslarını kullanmıştır. Yazmada bulunan yüz on beş şiirin büyük bölümünü Düvazdeh, Medhiye, Nutuk, Nefes, Nasihatname nazım türleri oluşturmaktadır. Şiirlerin bir bölümü ilk kez bu çalışma ile yayımlanmaktadır. Bunların dışında da şiirleri olduğu bilinmektedir.

Kendisinin yazdığı ve 300'den fazla şiirinin bulunduğu defter torunu Süleyman Sönmez'dedir. (Kaya, 2009:140)

2.2 Âgâhî

Âgâhî'nin doğum tarihi ile ilgili kaynaklarda muhtelif bilgiler yer alır. Ancak oğlu Vahdi Gerçek, elindeki kaynaklara göre şairin doğum yılının 1874 ya da 1875 olması gerektiğini dile getirir. Ayrıca elinde bulunan ve Âgâhî'nin ölüm tarihini de belirten 1916-42:1874 biçimindeki bir kayda göre ise doğum tarihinin 1874 olmasının kuvvetle muhtemel olduğunu söyler. Bu tarihi net olarak belirleyecek ve destekleyecek başka bir belge ise henüz mevcut değildir.

Her ne kadar Âgâhî ile ilgili çalışmalarda onun doğum yeri olarak Şarkışla'nın Kılıççı köyü gösterilse de, oğlu Vahdi Gerçek'ten elde edilen bilgilere göre şâir, Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Fakılı köyünde dünyaya gelmiştir. Yine Vahdi Gerçek'ten naklen edinilen, şairin babası Hamza Kahya'nın 1877 Osmanlı-Rus savaşından sonra Fakılı'dan ayrıldığı yönündeki bir rivayet de bu bilgiyi destekler niteliklidir. Âgâhî'nin ailesi aslen Malatya'nın Arapkir ilçesinin Taşdelen bucağındandır. Şâirin en büyük çocuğu olan Vahdi Gerçek'in verdiği bilgilere göre, o zamanlarda bir köy olan ve Mutmur adını taşıyan Taşdelen'de yaşayan Hamza, Himmet ve Mustafa adlı üç kardeş babalarının ölümünden sonra topraklarının verimsiz olması ve kendilerine yetmemesi sebebiyle, Orta Anadolu'ya göç etmeye karar verirler. Sivas'ın Şarkışla ilçesinin köylerinde birkaç yıl göçebe olarak dolaştıktan sonra aynı ilçenin Fakılı köyüne yerleşirler. Bu üç kardeş arasında Moroz Kahya lakabıyla daha çok tanınmış olan Hamza, kısa sürede durumunu düzeltir ve mal mülk sahibi bir çiftçi hâline gelir. Evlat bakımından da zenginleşen Hamza, altı kız ve üç erkek çocuk sahibi olur. Âgâhî'nin Gürcü adlı kızından olma Âşık Hâşim Erdoğan isimli torununa ait notlara göre, soyadı kanunu çıkıncaya kadar aile o yörede, Arapkirli-oğulları olarak anılmıştır. Hamza Kahya'nın oğullarından Ali, biraz okuma yazma öğrenmekle yetinmiş, diğer oğlu Hasan Hüseyin, Kayseri'de yedi yıl medrese tahsili görmüş, en küçük oğlu olan ve kısaca Veli denilen Veliyüddin ise Âgâhî mahlasıyla ünlenmiştir. Vahdi Gerçek'in anlattığına göre Hamza Kahya'nın Fakılı'daki mutluluğu uzun sürmemiştir. Mihreli Bey adındaki, civarın derebeylerinden sayılabilecek zat, yörede zenginleşen ve kendisi kadar nüfuzlu duruma gelebilecek bir başka kişinin türemesinden hoşlanmamış ve Hamza Kahya ile aralarında geçimsizlikler çıkmaya başlamıştır. Sonunda Mihreli Bey, 1877 Osmanlı-Rus savaşı (93 Harbi)'nda Kars'tan gelen göçmenlerin hükümetçe Fakılı'ya yerleştirilmelerini sağlayarak Hamza Kahya'yı iyice tedirgin etmeyi başarmıştır. Hamza

Kahya yeni gelenlerle anlaşılamamış ve topraklarını satarak oradan ayrılmıştır. Haşim Erdoğan'ın söylediklerine göre önce Alaçayır köyüne, bir süre sonra da Kaymak köyüne yerleşmiştir. En sonunda Kılıççı'ya gelmiştir. Hamza Kahya, buradan da Yozgat'a geçmek istemiş, ancak durumu haber alan Hardal köyünden Akkaşoğlu, Sağır köyünden Mülâzım, Çatalyol köyünden Yüzbaşı gibi dostlarının caydırmalarıyla bu isteğinden vaz geçmiş ve Kılıççı'ya tam olarak yerleşmiş ve buradan hayatının sonuna dek hiç ayrılmamıştır.(Özkan, 2004: 41)

2.3 Aşıkî

19.yüzyılda yaşamış bir Alevi-Bektaşî ozanıdır. Aşıkî'nin asıl adı Ahmet'tir. Malatyanın Arguvan ilçesine bağlı İsa köyünde doğdu. Doğum tarihi kesin olarak belli değil. 18. yüzyılın sonlarında doğduğu sanılıyor. Hicri 1240'da yani 1824 yılında Hacı Bektaş'tan dönerken uzun süre kaldığı ve birçok şiirlerini söylediği Kayseri'ye bağlı Felâhiye ilçesinin Ecirli köyünde öldü. Babasının adı Musa'dır. Çağdaşı Şah Sultan'ın gerçek manevi aşığıdır. Şah Sultan ile Aşıkî tarikat bilgilerini saz ve söz ustaları olan Derviş Muhammed'den öğrendiler. Aşıkî, İsa köyünden ayrıldıktan sonra Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi ziyaret etti. Şiirlerinde Derviş Muhammed'in etkileri görülür. Öğretmen Mustafa Bal “ Derviş Muhammed'im nur-u vakit, eseri dillerde şahit” adlı eserinde Derviş Muhammed'in Aşıkî ve Şah Sultan'ın şiirlerini toplayıp yayımlamıştır. Elde 73 şiiri vardır. Asım Bezirci Aşıkî'nin ölüm tarihini 1821 olarak belirtir. (Gürel,1980: 9)

2.4 Döne

Hakkında herhangi bir kaynağa ulaşılammıştır. Şiiri değerlendirildiğinde babasının âşık olduğu anlaşılmaktadır. “Hakk'a tamam tut özünü” ayaklı şiirinden dini tasavvufî şiir de yazdığı anlaşılmaktadır.

Aşık **Döne** budur sözi

Hak yoluna komuş özi

Kendüsi aşığıñ kıızı

Hakka tamam dut öziñi

2.5 Esirî

Esirî'nin asıl adı Mehmet'tir. Babası Kasım Ağa Hekimhan'ın Hasançelevi bucağına bağlı Basak köyü halkından olup 18. yüzyılda yörenin en ünlü âşıklarından biri olarak bilinen Baboğ Dede'nin dördüncü oğludur. Kasım Ağa Baboğ Dede'nin vefatından sonra kerdeşlerinden ayrılarak Basak köyü yakınlarında bulunan Güvenç köyüne yerleşmiştir.

Mehmet (Esirî) 1259 (milâdi1843)'da ailenin üçüncü çocuğu olarak Güvenç köyünde dünyaya gelmiştir. Köyde okuma yazma öğrenip günlerini çobanlık yaparak geçiren Mehmet, Dedesi Âşık Baboğ gibi iyi saz çalar, usta malı şiirlerinin yanında kendi deyişlerini de söylemeye başlayarak yakın çevresinde Âşık Mehmet olarak adını duyurur. Âşık Mehmet yirmi yaşına geldiği zaman Feyzullah Çelebiden manevi himmet alarak âşıklığını beyan eder. Âşığın sazını ve sözünü dinleyen Feyzullah Çelebi “Söyle Esirî'm sakla sırrımı” deyince artık şiirlerinde Esirî mahlasını kullanmaya başlar. Güvenç köyünden evlenen Esirî Hekimhanın merkez köylerinden Çulhallı'ya yerleşir. 1329(milâdi 1913) yılında 70 yaşındayken Çulhallı köyünde vefat eden Esirî, bu köyde defnedilmiştir.(Yardımcı,2000:15-16)

2.6 Galib

Galib mehmed, Mustafa Reşid'in oğludur. Mustafa Reşid, Şâhidi'nin 957 H. De (1550) “Tuhfe”sini Arapça'ya çeviren, Vankolı lûgati basılırken teshih işini yapan Safiullah Musa Dede'ye intisap etmiş bir mevlevidir. 1216'da (1801), yani Galib'in vefatından üç yıl sonra vefat etmiştir.Mezar taşında dolama destarlî Mevlevî sikkesi vardır.Buna nazaran kendisine destar verilmiş, yahut Mevlevî halifeliği dercesine yükselmiş bir zattır. Aynı zamanda kitabesinden, birçok Mevlevî büyüğü gibi Melâmiliğe de (Hamzaviliğe) intisab etmiş ve “kibâr-ı muhakkıkıyn-i Melâmiyyeden arif billah” sayılacak kadar tanınmış olduğunu da anlıyoruz. Galib 1171 de (1757-1758) İstanbul'da Mevlevî hane kapısı civarındaki bir evde doğmuştur. Doğumuna “Eser-i Aşk” ve “Cezbe't Allah” terkipleri tarih düşürülmüştür. İlk terkiplerin Dilâver Ağa-Zade Vahîd tarafından düşürüldüğünü Muallim Naci bildirmektedir. Galib ilk tahsilini babasından görmüş, zamanında farsça üstadı tanınan ve birçok şaire farsça okutan,

mahlaslar veren Mevlevi ve Nakşî Neş'et Süleyman'dan da faydalanmıştır. Neş'et Galib'e "Es'ad mahlasını vermiş, Galib de otuz yedi beyitlik kaside ile şükranlarını bildirmiş onu "üstad-ı cihan" diye övmüştür. Dinanında Neş'et 'e, adını anarak yazdığı nazireler de vardır; onun bu matlânı terc'i haline getirdiği gibi bir gazelini de tahmis etmiştir. Yirmi dört yaşında Divan-ı Hümâyun kaleminde bir müddet hizmet etmiş, aynı yaşta divânını tertib etmiştir ki Vak'a-nüvis Pertev, divânın tertibine 1781 gösteren bir tarih de düşmüştür. Kulekapısı (Galata) Mevlevihânesine şeyh tayin edilmiş, sekiz yıl kadar bu dergâhın şeyhliğinde bulunup 1799'da kırk iki yaşında vefat etmiştir.

Galib, sıralı bir tahsil görmemekle beraber zamanının bütün bilgilerini elde etmiş, din ve tasavvuf esaslarına künhiyle vâkıf olmuş, çağından önceki ve çağındaki bütün şairlerin hepsini okumuş, incelemiş İran edebiyatına nüfuz etmiştir.(Gölpınarlı,1971:1-3)

2.7 Garip

Âşık Garip kaynağı Azerbaycan olan bir Türk hikâyesinin kahramanıdır. Anadolu üzerinde yeniden işlenip hikâye kısımları nesir ve konuşma kısımları nazım la yazılmıştır. Halk arasında çok yayılmış olan bu aşk hikâyesinin XVI. Yüzyılda Garip mahlasını benimseyen bir şair tarafından yazıldığı ve sonradan tekrar işlendiği tahmin olunmaktadır.(Kocatürk,1964: 311)

2.8 Hurşid

Hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır. 6771 numaralı cönkte Hurşid ile Mahi hikâyesi yer almaktadır. 6774 numaralı cönkte bulunan şiiri bu hikâye içerisinde yer almamaktadır.

2.9 İrfanî

Asıl adı bilinmemektedir. Şiirlerinde İrfani mahlasını kullandığı için "İrfani" adı ile tanınmıştır. Halk arasında ve müzisyenler arasında kullanılan adı ise yine mahlas

olmakla birlikte “Urfani” şeklinde söylenir. Anamur yöresinde Orhan ismi genelde “Ufran-Ofran” şeklinde söylenir. Bir ihtimalle adının Orhan veya İrfan olması muhtemeldir. Soy ismi(sülale-baba cediti) bilinmemekte veya onun yaşadığı çağda soyadı kullanılmadığı için baba ismiyle anılışı bilinmemektedir.

Doğum ve ölüm tarihleri de belli değildir. Şiirlerine 19. yüzyılda yazılmış olan cönklerde rastlanmaktadır. Bundan dolayı 18. yüzyılın son veya 19. yüzyıl başı ozanlarından birisidir diyebiliriz. Bazı kaynaklarda 1840–1894 arasında tarihlerde verilmekte birlikte netlik kazanmamıştır. İçel Valiliği tarafından 1967 yılında yayımlanan yıllıkta ise doğum ve ölüm tarihleri ile ilgili; “İrfani 1839 ile 1871 Yılları arasında yaşamıştır.” Bilgisine rastlanmaktadır. Mersin’li halk ozanı Natuvani ile aynı dönemde yaşadığı sanılmaktadır. Natuvani bazı kaynaklarda Silifkeli olarak anılmışsa da bu da kesin değil, Ancak Mersin’li olduğu kesindir. Natuvani’nin Akka ve Cezar Ahmet Paşa adlı iki destanı günümüze ulaşmış bulunmakta bu destanlardan da 18. yüzyıl sonu ile 19. yüzyıl başlarında yaşadığı tahmin edilmektedir. (Atlay,1997: 56)

2.10 Karacaoğlan

Doğumu ve hayatı ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. XVI. yüzyılda yaşamış olduğu tahmin edilmektedir. Kozan Dağı civarındaki Bahçe ilçesinin Varsak köyünde doğduğu düşünülmektedir. Bu konuda şairin bazı şiirlerinin yanında ilk defa İbrahim Aczi Kendi tarafından yayımlanan Akşehirli Hoca Hamdi Efendinin hatıraları da delil olarak gösterilmektedir.(Cunbur,1985: .9)

Yunus Emre’nin havasını taşıyan birkaç mistik şiiri “Beş vaktini koymayıp kılan öğünsün” mısraının yer aldığı “Gittiğimiz yollar din İslam yolu” deyişinin bulunduğu, Molla hünkâr’dan, Hacı Bektaş’dan, Börklü Dede’den söz eden bir takım az sayıda şiirleri bir yana bırakılırsa Karacaoğlan’ın bütün deyişleri aşk ve tabiat üzerinedir. (Cunbur,1985: 16)

Saz şairlerinin Türk halk diline ve halk zevkine en bağlı kalanıdır. Divan edebiyatı tesirine hemen hiç kapılmamıştır. Renkli tasvirler ince duygularla tabiat güzelliklerini ve sevgi ürperişlerini anlatan şiirleri, Türk edebiyatının milli karakterlerini en çok temsil eden en değerli mahsullerindendir.(Kocatürk, 1964: 423)

Halk tarafından sevilen ve benimsenen Karacaoğlan halk içerisinde efsanevi kişilik kazanmış bir âşıktır. Karacaoğlan hakkında yurdun muhtelif yerlerinde çeşitli efsaneler anlatılmaktadır. Efsaneler müstakil olarak anlatılabildiği gibi bazı halk hikâyelerinin içinde de bulunabilmektedir.(Kaya, 2000: 377)

2.11 Kerem

Âşık Kerem diğer adıyla Kerem Dede tahminlere göre 17. yüzyılda yaşamıştır. (Kocatürk, 1964: 425) Kerem ile Aslı hikâyesi ile tanınmıştır. Kerem ile Aslı hikâyesi gerek anadolu’da, gerekse diğer Türk boyları ve Ermeniler arasında çok sevilen bir halk hikâyesidir.(Duymaz, 2001: 5) 6774 numaralı cönkte bulunan şiirlerinin büyük bir kısmı Kerem ile Aslı hikâyesi içerisinde bulunmaktadır.

2.12 Nesimi

Seyyid Nesimi, XIV. Yüzyılın son yarısıyla XV. Yüzyılın ilk birkaç yılı arasında yaşamış büyük bir ozanıdır. Seyyid İmadeddin Nesimi diye anılır. Bağdatlıdır. Yaşamı, kimliği, kişiliği konusunda yeterli bilgi yok, düşüncelerinden dolayı derisi yüzülerek öldürülmüştür.(1404)

Alevi-Bektaşî geleneğine göre “yedi ulu ozandan biri. Türk divan yazınının en büyük ozanlarından biri sayılan Nesimi Hurufilik yoluna bağlıdır. (Özmen,1998: 249)

2.13 Noksanî

18. yüzyılın sonlarında Erzurum’da doğmuştur. Asıl adı İsmail’dir. Dönemin koşullarına uyarak babası ona medrese öğrenimi yaptırır. Bu yıllarda İnce Molla olarak ünlenir. Noksanî’nin babası İsmail, Ağuçan Ocağından Sadık Dede’ye bağlıdır. Sadık Dede ise Elazığ’ın Sün köyünden Koca Seyyid oğullarındandır. Bu ocağın adı Ağuçan’dır. Ocağın kökü İmam Hasan’a varır.

Hz. Ali ve oniki imam sevgisiyle dopdolu olan Noksanî tarikatın tüm inceliklerini şiirlerine ışık ve renk olarak düşürmeye özen gösterir. Varlık birliği

öğretisini somutlaştırarak sevgi, muhabbet örtülerine sarark lirizm denizine, şiir ummanına atıyor.(Özmen, 1998:231-232)

Karısı yüzünden itibarını kaybetti. Şeyhi ona bunun için Noksanî mahlasını verdi.(Elçin, Şükrü,1997: 117)

2.14 Nuri

Doğum tarihi 1825 olarak kabul eden kaynakların yayınların yanında bu tarihe şüphe ile bakanlar vardır. Tokat'ın Kızılca mahallesinde doğmuş, 1883'te Samsun'da vefat etmiştir. Erzurumlu Emrah'ın çıraklarından olup mahlasını o vermiştir. Zileli Ceyhunî, Tosyalı Gayretî çırakları arasındadır.

Okuryazarlığı olmadığı için şiirlerini yanındakilere yazdırdığı şeklindeki görüşe itibar etmek mümkün değildir. Aruzla da başarılı şiirler yazabilen birinin en azından biraz medrese tahsili görmesi gerekecektir. Nuri güçlü bir şair olmakla beraber gereği gibi tanınmamıştır. Şairnâmelerde adına rastlananmamıştır.(Sakaoğlu, Saim, 1989:s .219)

2.15 Sadık

Bir tekke ve Tasavvuf şairidir. Esa adı Hüseyin olan Sadık Baba 1784 yılında Malatya İlinin Hekimhan kazasına bağlı Güvenç köyünde dünyaya gelir. 1839 yılında 55 yaşında iken ölür. Mezarı Güvenç köyünün güneybeti yamacındaki köy mezarlığını orta yerindedir. 1768-1774 Türk Rus savaşları münasebeti ile söylediği bir destanı sebebiyle kendisini tanıyabiliyoruz.(Sakaoğlu,1989:175)

2.16 Şah Hatayî

İran'da Safevi soyundan gelen bir Türk. Erdebil'de doğdu. Ana tarafından Uzan Hasan'ın torunu Bilki Aka'nın oğludur. Babsı Óaydar'ın ölümünden (1488) sonra dayısı tarafından iki kardeşi ile birlikte düşmanlarından kaçırılarak Şiraz'a gönderildi. Tebriz' gelip taç giydiğinde (1502) babasının öcünü almış Baku'yu zaptetmiş Nehcivan'da Elvend Bey'i yanmıştır. Şah İsmail'in bundan sonraki Şiiliği yaymak, Safevi devleti'nin sınırlarını genişletmek için yaptığı savaşlarda geçer. Devletin sınırları hızla gelişleyip

şiiilik anadoluya doğru hızla yayılınca Osmanlı'larla çatışır. Sonunda Çaldıran'da Yavuz'a yenilir (1514) ve kaçar.

Şah İsmail Hatayi mahlası ile şiirler yazdı. Sanatçı kişiliği çok zor koşullarda geçen çocukluğu sırasında oluştu. Aruz ve hece ile yazdığı şiirler Azerbaycan edebiyatının Nesimi ile Fuzuli arasındaki dönemin en güçlü temsilcisi olduğunu kanıtlar. Özellikle hece ile yazdığı şiirler Anaolu'da gelişen tekke edebiyatını büyük ölçüde etkiler.(Özmen,1998:117)

2.17 Türkoğlu

Hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Şiirinden hareketle Osmanlı İmparatorluğunun gerileme veya çöküş dönemine rast geldiği anlaşılabılır. Savaşların kaybedilmesinden dolayı duyduğu rahatsızlığı destanında ifade etmektedir.

2.18 Veli

Âşık Veli, Şarkışla İlçesinin Ağcakışla bucağına bağlı İğdecik köyünde doğdu. Babasının adı Hüseyin annesinin adı Kamer'dir.

Bugün hayattta olan torunları, soylarının Horasan'dan geldiğini ve Malatya'nın Hekimhan İlçesine yerleştiğini söylüyorlar. Veli'nin hem annesi hem de babası şairdir. (Aslanoğlu,1984: 3)

Küçük yaşta öksüz ve yetim kalan Veli hayatını çonalıkla geçirmiştir. İki kez evlenen âşık okuma yazma bilmez ve saz çalmazdı. Ustası 1818 yılda ölen Kemterdir. Hacıbektaş'ta Çelebi Hamdullah Efendi onun piri idi. Âşık Veli 1853'te köyüne dönerken geçirdiği bir kaza sonucu öldü(Elçin,1997: 463)

Veli, çeşitli yönleriyle Alevî-Bektaşî şairlerden ayrılan özelliklere sahip seçkin bir âşık. Deyişlerinde köy hayatı, günlük olaylar, aşk, hasret, tabiat sevgisi hâkim durumda. Dili tamamen sade, deyişleri duru Türkçe'nin başarılı örnekleri ile dolu.(Aslanoğlu,2006: 537-538)

2.19 Yunus Emre

Yunus Emre'nin hakiki hayatı ve şahsiyeti hakkında pek az şey bilinmektedir. Tarihi belgelerin yetersiz oluşu, şairin doğum tarihi ve yeri, tarikatı, yaşadığı çevre, şiirleri ve vefat tarihiyle mezarı konusunda muhtelif fikirlerin ortaya atılmasına sebep olmuştur. Bâyezîd Umunî Kütüphanesindeki bir mecmua içinde bulunan bir kayıt, Yunusun yaşadığı devir hakkında bütün bu ihtilafları halledebilecek ve hakikate yaklaşan tahminlere kat'î bir mahiyet verebilecektir. Adı geçen mecmua kütüphane defterine 7912 nuara ile kayıtlı olup çeşitli mevzulara ait bazı risale ve fevaid'i ihtiva etmektedir. İşte bu kayda göre Yunus Emre H.648/M.1240–1 tarihinde doğmuş, 82 yıllık bir hayatttan sonra H.720/M.1320–1 tarihinde vefat etmiştir. Yunusun doğum yeri hakkındaki bilgilerimiz yetersizdir. Rivayetlere dayanan görüşler tutarsızdır. Şairimiz şiirlerinde mahlas olarak “Yûnus Emre”den başka “Yûnus, Âşık Yûnus, Bî-çare Yûnus, Koca Yûnus, Yûnus Dedem, Tapduk Yûnus, Miskin Yûnus, Derviş Yûnus” gibi isimleri kullanmaktadır. Hemen belirtelim ki, bu mahlasların başında bulunan sıfatlar, bazı araştırmacıları yanıltmış ve mahlaslardan hareketle Yûnusları ayırmak isteyen de bulunmuştur. Esasen en eski divan yazmalarında da mahlaslar değişebilmektedir. Böyle olunca mahlasların gelişigüzel tasnifiyle Yûnusları ayırmak mümkün değildir.(Tatçı,1990: 12-18)

6777 numaralı cönkte bulunan Yunus Emre şiirlerinde mahlaslar “Derviş Yûnus-3a,Yunus Emri'm-4a, Âşık Yunus-5a, Âşık Yunus-5a, Derviş Yûnus-7a, Âşık Yunus-8a,Yunus-12a, Derviş Yûnus-14a” şeklinde geçmektedir.

Yûnus Divânı araştırmalarında ihmal edilmemesi gereken bir başka hususda, Mecmua ve Cönklerdir! Yazma mecmualarda Yunus'a ait pek çok şiire rastlanmaktadır. Fakat bu eserler sistemli olarak taranmadığından istifade edilmemekte ve önemli bir eksik doğmaktadır.(Tatçı,1990:50)

I.BÖLÜM METİNLER

1. ŞİİRLER

1.1 ŞAİRİ BELLİ OLAN ŞİİRLER

1.1.1Abdi İmam

1

38b

Meşķ istedim ilm-i ledün hattından
Ança ānı arifler yazar dediler
Semmasıñ bilen arif katında
Cahiliñ sözü ne gezer didiler

On iki âlem derc eylese bu aşķ
Mürşide ermedikçe olmaz şadık
Merhemın çalmaz çün üstadı halık
Günbegün yarası artar didiler

Nice aşık-ı şadık geldi cihana
Ānlar hep girdi mekteb-i irfâna

39a

İmtihân olur mu diye meydâna
Çıkma aşık ehinden hezar didiler

İstedin ahdim peyman olan
Görünür âlemde nişanı olan
Cânındañ bir özge cânânı olan
Ağyarın semtinden uzar didiler

Yâriyle yar olmak ânâ sezadır
Her bir halde Hakk'ın emrin gözedir
Acip niçin fezâ hûnlar özedir
Bu bendi bağlayan çözer didiler

Hadişde buyurdu fakr-u âlem
El mukadder'ül tefeyyür-i vesselam
Aç ağzını söyle destan ey '*Abdi*
Sana haqdan oldu nazar didiler
6776/39a

Anın kim dilde maşşud Hudâ'dır

Delil bil Muhammed Muşafa'dır

Demâdem âniñ aşkından urur dem

Oğur nefş Aliyyül Murtaza'dır

Hasan'dır ânuñ evradı ezkarı

Esması Hüseyin-i Kerbela'dır

İmam-ı Zeynel Âbidin'dir kıblesi

Secdesi Muhammed Bakır-ı bekâdır

İmam-ı Câfer Şadık'dan ders alır

Tefsirde takşimde tam ulemadır

Reşâdetlü Musa-i Kazım'dan

Rıza'dan mezun olmuş halifedir

Ŧaki 'den takvayı kesb ider ol er

Naki'den nefed² olur bî riyadır

Askeri'ye asker olur cânıyla

Ettiğim nefisle daim gâzâdır

² Tükenme

Salâhı bulur Mehdi önünde

Qılar davet hâss ü âmâ şaladır

O kim tutmaz sözün ol şah-ı sevâdın

Giyen dünya başına dar beladır

Böyle bir şahın yolunda ‘*Abdi İmam*

Çâker³ olmuş gedâlardan gedâdır

6776/45b

³ Kul,köle ,cariye

3

(-.../-.../-...)

Diğer Medhi İmam-ı Sâmen

Biz diz-i cān-ı dilden Hudâ'yı
Daği peygamberi haqqı Muştafa'yı
Kim sevmezse 'Ali ül Murtaza'yı
Anın haşımı İmam-ı 'Âli Rıza'dır

Hadice-ı Fatıma bilmezse
Hasan yolunda zehri nûş kılmazsa
Hüseyin-i Kerbela'dan olmazsa
Anın haşımı İmam-ı 'Âli Rıza'dır

İmam-ı Zeynel Âba'dır kün taat
Muhammed Bakır'dır miri kerâmet
Her kim Câferi'ye kılmazsa bi'at
Anın haşımı İmam-ı 'Âli Rıza'dır

Musa-i Kâzım kulundu şadık
Olan mü'min olur mı zühde lâyık
Kurtulamaz iki dinli münafık
Anın haşımı İmam-ı 'Âli Rıza'dır

Şah Taki muttâkidir âlemde bil
Taki oğlu Nefi'dir âlemde bil
Bulara kim şakîdir âlemde bil
Anın haşımı İmam-ı 'Âli Rıza'dır

Āskeri'yle Mehdi gelür yakında
‘Adüvvden⁴ intikām alur yakında
Herkes ettiğin bulur yakında
Anıñ haşımı İmam-ı ‘Āli Rıza’dır

Ey ‘**Abdi**’ bu zamanıñ hükmü böyle
Yarınla devrāna sen hāzer⁵ eyle
Ola taş atanın sonunu diñle
Anıñ haşımı İmam-ı ‘Āli Rıza’dır
6776/9a

⁴ Düşman

⁵ Sakınma, kaçınma

Harabat ehline t n eden beden
 nlara aşıkı Hud 'dır ehl-i beyt

Ya sen m şgil n  kimden hal eden
Kamuya m şgil-g ř dır⁶ ehl-i beyt

Ehl-i beytin evveli kavlı-i şeri  at
Ehl-i beytin tafar-u r hi⁷ tarik t
İlmi marifeti esrarı ha ik t
D rt kapuda r h-n m dır⁸ ehl-i beyt

Ehl-i beytt r şadık  l kavlı l  lemin
Ehl-i beytt r m şsid-i ehl-i yemin
Ehl-i beyttir rahmeten lil  lemin
D  cihanda pişivadır ehl-i beyt

Ehl-i beytten ġayri kim var   alemde
Ehl-i beyt yazıldı lev -i kalemde
Miracda o unan seksen bi  kel mde
Dedi ha  kenz-i tah dır ehl-i beyt

⁶ M şg l,g    etin şeyleri halleden

⁷ İlmiyede r tbe derece almanın yolu

⁸ Yol g steren,kılavuz

Ehl-i beytin şanına indi Qur‘an
Eyl-i beyttir sure-i Al-i İmran
Hurufu çârdadır şureti Raḥman
Haṭṭa dört yedi beyzadır ehl-i beyt

Bu aḥseni⁹ şuretin aşlındadır
Anası Havva atası Âdem’dir
Terkib-i anaşır vech-i ḥatimdir
Süleyman kâfdan kâfadır ehl-i beyt

Ey ‘**Abdi**’ şükür eyle kim fazlı yezdâna
Ehl-i beyti kıldırır kıldı iḥsân
Dilde tesbiḥ elde hüccetü’l bürhân
Başta nüshayı kübradır ehl-i beyt
6776/30a

⁹En güzel

5

(-.../-.../-...)

Der Medhî İmam-ı Ehad-ı Aşer

10a

Şofiyâ zühdüne mağrur olmasın
Aḥmed'i Ḥaydar'dan ayrı bilmesin
Dünya beğine temennâ kılmasın
Askeri'dir menem şâh-ı ciḥânım

10b

Ḥadice'nin Faṭıma'nın nesline
Biât eyle şepperi şüpper aşlına
Düşmanından geç yakın ol dostuna
Askeri'dir menem şâh-ı ciḥânım

İmam-ı Zeynel Āba düş kıl ibâdet
Muḥammed Bakır'a getür şehâdet
İmam-ı Cāfer ruhuna vir şâlâvat
Askeri'dir menem şâh-ı ciḥânım

Kim Musa-i Kāzım'ı imam ider
O kimse ibadetini tām ider
Derdime dermân yarama em ider
Askeri'dir menem şâh-ı ciḥânım

İmam-ı Rıza'ya verdim ikrarı
Muḥammed Taḳi'niñ oldum kemteri
Şâh-ı 'Ali Naki'den içdim kevseri
Askeri'dir menem şâh-ı ciḥânım

Men Meḥdi'niñ '**Abdi**'aciz uluyum

Gölşeni ḥüsnünde bir bülbulüyüm

Ayaqlarda gubâr¹⁰ olmuş yoluyum

Askeri'dir menem şāh-ı ciḥânım

6776/10b

¹⁰ Toz

Ne umarsın meczub ğafil beşerden
 Akl olmıyan küfr-ü imanı bilmez
 İkrarı şadık kabiliyetti latif
 Olmıyan ħod ahd-ü peymanı bilmez

Ahd nedir ikrar nedir bilmeli
 Şahib nedir güftâr nedir bilmeli
 İhfa¹¹ nedir izhâr nedir bilmeli
 Bilmiyen şeytanı rahmanı bilmez

Bir âdem seçmese ħaqqı batıldan
 O kimse kurtulmaz fena fiilden
 Düşer ħodbin olur her bir kıoldan
 Kıararı yok kıanda mekânı bilmez

Çokları bu bâbda ħayretde gezer
 Erub erub irşad etmez bir şahibi nazar
 İlm-i zâhirden dersin okur meşķ yazar
 Şorarsın bâtında Kıur^c anı bilmez

Ġayet müşgil ħaldir ğaflet uyura
 Bir peder gerek kim âna tıyura
 Cân gerekki cânânı ğayıra
 Daĥi cân olmıyan cânânı bilmez

¹¹ Gizleme,saklama,saklanılma

Yâ nedendir her kişi Haqq'ı bilmiş
Özi sözüne muṭabık gelmiş
Sözü insan olmuş özü olmamış
Arasın aşlına bürhanı bilmez

Bilenler söyledi sözün tāmını
Söyleyüb pāk eyledi gönül ğamını
Ey '**Abdi**' kim çalar derdin emini
Zamane dertlisi Loḳman'ı bilmez
6776/48a

7

38a

Şecaat ehlinden olan pehlivan
Ayağa şoyunmaz baş güreş tutar
Oyun bilmez yenilür hem incidür
Oyun bilen yener hem yavaş tutar

Haddini bil bu meydanda kurulma
Aheste git sür'at ile yorulma
Azıgı çok al yoldaşdan ayrılma
Menziliñ ırakdır seni kış tutar

Her kim günah için ağırsa burda
Hak anın yüzünü güldürür orda

38b

Bazı ahmak kendi nefsinı kor da
İldeki kâfir ile şavaş tutar

Bu nâsın kâmusu bir bilmez hakkı
Her biri bu yüzden olmuşdur şaki
Kimi hak birdir der gayri yok teki
Kimi Lât ü Uzza'yı başa baş tutar

Şakîyi hak bilip varıp küfre inanma
Şeytan melek olur diye güvenme
Dest-i merdan mûri kahr ider şanma
Hak emrin idince aslan mûş¹² tutar

¹² Fare

O kimse benlikden açmışdır bâbın
Ne hesabın anlar ne hod kitabın
Kimi fazl-ı haqqdan taldurmuş kabın
Kimi halka elin açmış boş tutar

O kimse mülkü dünyayı boşlarsa
Ahiret evin yapmağa başlarsa
Âlemde taqdirsiz tedbir işlese
Allaha danışmaz fellah iş tutar

Ey ‘**Abdi**’ bu remzi cahil bilmez
Veli her cân istediğün bulmaz
Kimisi aç turur oruç olmaz
Kimisi yer içer oruç tutar

6776/38b

Elifū evveli nuṭṭa geldi şaniyyen buyruldu ḥarf-i bā

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır¹³ intiḥa¹⁴

Te taḥrir etdi esma-i yoḡiken arzı sema

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥa

Şe Şabit oldu nun vel ḡalem ḡarar ḡıldı kâinat

Cim cemaḡullâḡ mazḡar ḡa oldu ḡayat

Ḥı ḡâlikî zülcelalin vecḡinde göründü şıfat

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥa

Dal delil oldu bu âlem ṭoldu hidayet

Ze zevvar-ı aşınadır gezdi ziyaretle

Ra rehberdir ḡaḡḡa ḡeker götürür davetle

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥa

Ze ile zeval ermez her kim olur ḡubbu Ḥaydar

Sin selâmet oldu cân olmadı içdi kevser

Şın şöhret verdi bismillah Allahu ekber

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥa

Şad Sadıḡu'ḡ ḡavlü'ḡ ümittir âşık-ı şadıḡlara

Dad ḡalalette ḡoymadı yitürdü renklere

Ṭı ṭayyibi ṭaḡir oldu ol nûra layıḡlara

Bā nîñ tahtında bir noḡta ibtidâdır intiḥa

¹³ Yaratma, örneksiz olara bir şey meydana getirme

¹⁴ Nihayet bulma, sona erme

Zı zahirdir her bir halde gösterir vecihle aynen
‘Ayn ‘alamül paydür bilür nolcağın işin
Ġayn ġanidir on sekiz biñ âlemin veribdir rızķın
Bā nıñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiġa

Fa‘ ildür mutlaķtır mef‘ uldür kamu eşya
Ḳaff‘ül Ḳur‘ an diyince mevc urdı derya
Kā ha ya gayn dat oldu kenz-i kenjün maġfıya
Bā nıñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiġa

Lam ile levlaķ¹⁵ geldi mim ile Muġammed’e
Nun nebiler serveri sen dedi evladım Aġmed
Vav vecġinde heft et he her ne varılub anda
Bā nıñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiġa

Lam si harfı belki vaġdetten feşān
Ya ġarfinde pest-i heştıñ rumuzu olmuştı ‘ıyan
Üstüvanı pa-ü ġa-ü na-ü ja-ü dūr yan
Bā nıñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiġa

24a

Menem ismim ‘**Abdi İmam** viren bu noktanın aşşı
Men kimem yazabilürdüm kaen bu isimle resmi
Ulaş hadi-i rahmana anlıyam dersin bu ismi
Bā nıñ tahtında bir nokta ibtidâdır intiġa

6776/24a

¹⁵ Bir kudsi hadisten alınmış olup Hz. Muhammed’e hitaptır.

9

43a

Seherde bülbülünü fĞanın gördüm

Bana cevr etmekde ĥar deyü ağlar

43b

Çekerem cevrini yine vaz gelmem

Ucunda bir kelamu var deyü ağlar

Glistanın zin olmuş bülbüle Ėarřu

Bülbüller nz ider bir Ėula Ėarřu

Karanfil ağılmış flfle Ėarřu

Yüzüm Ėara işim zor deyü ağlar

Nor menevşe boynun eğmiş h Ėeker

Nergis gözlerinden Ėanlı yaş döker

Nilüfer ferlenmiş b üzre Ėker

Ėarıřdı umman yar deyü ağlar

Gördüm ki erĖuvan ağılmış taze

Ėkm ider eyyam-ı bahara yaza

Lale sümbül ile başlar niyaza

Bize dş gelmesün ĥar deyü ağlar

şşen peyda etmiş bir Ėad-u Ėamet

na servi boyun eğmiş temamet

Ol saĥrada cem olmuş Ėok alamet

Kimi dost kimi didar deyü ağlar

Tuşiler ğumrular karışmış bile
Cevlan idüp ötüşürler derd ile
Peymâneles şunulur elden ele
Şanı mahbu şanı dildâr deyü aĝlar

Baharıñ bezminde kıldım kararı
Temaşa eyledim ğülzârı harı
‘Abdi İmam’ıñ yoĝdur gayri efkârı
Hemen bir vişal yar deyü aĝlar
6776/43b

(.---/.---/.---/.---)

Baňa ne dil seni koyub kimden yana gidem yâ dost
Sensiz bu dünyayı baňa mülk etseler ne idem yâ dost

Menim dünyaya gelmekten muradım budur ey dilber
Senin ile vahdet görüb demi muhabbet ettim yâ dost

Şimdi beni zülfün teliyle muhkem bağladın
Takatim yokdur birine adımım atam yâ dost

Şanma ki men senden dönem hançerlisün destine
Bu sinemi şerka şerka¹⁶ paralasın bu dem yâ dost

Baňa gül diyü çağırın hem özin pinhan iden
Zahir eyle gül cemaliñ yâri görsen didem yâ dost

‘*Abdi İmam*’sın ağılattın ancak yine sen güldürün
Bulşuñ hak ğubâr yüzime baş kadem yâ dost
6776/30b

¹⁶ Uzunlamasına

11

13b

Şöyle ey bülbül-i gülistan şöyle
Baharıñ bezminden aç hikāyeti
Şöyledikçe dinleyeni şād eyle
Şakın söyleme gām keser şöḥbeti

14a

Kuṭb-‘ilm Hacı Bektaş-ı Veli’den
Bir kaşşâş açalım nesli ‘Âli’den medet
Hoca Aḥmed Yesevi gibi evliyadan
Okuyalım nazmıyla ibareti

Ol zamanda Hacı Bektaş-ı Veli
Baṭn-i âlimin uğrattı yolu
Var idi hocânıñ bir maḥbub oğlu
Kuṭbud-din Ḥaydar idi ismi kerrâtı

On sekiz yaşına girdi peḥlivān
Boyu servi endām kaşlar kemān
Atasının sinni¹⁷ yüz oldu hemān
Ömrü uzadıkça artardı kuvveti

Türkistan elinde Yesevi şehirinde
Hem kuṭub hem şāh ol vaktin baḥrında medet
Toḡsan toḡuz biñ ḥalife müḥründe
Mürid olup giydi anadan kisveti

¹⁷ Yaş, ömür dercesi

Çar-ı emānet Hoca Aḥmed yedinde
Anıñ çün ins-ü cin oldu bende
Budur ‘adet budur erkān bu dünyada
Böyle kıldı peygamber vaṣiyyeti

Tā ol zaman ikrar etmedi münkir
Bedḥeşan iliniñ kralı tekvrur
Tılsım kullanırdı şol nesl-i ankūr
İslām üzerine şaldı afeti

Yüz biñ asker gönderdi Türkistan’a
Oradan aşdı ḥaddi Ḥorasana
Her taraftan ḥamle kıldı İslām’a
Hoca Aḥmed’den arz ettiler himmeti

Dediler ya ḥalife sen müddet kıl
Kāfiriñ şerrin üstümüzden kıldır
Kuṭbu‘d din Ḥaydarı baş eyle gönder
Kāfire göşter darb-ı kuvveti

Bu kadar düşmüşlere el uzadınca
Layık mı dest-gir¹⁸ olmaya ḥoca
Dedi varın asker çekin berice
Düzün yargıyla çok müḥimmatı

Dirildi an iki biñ ehl-i ğazā
Kāfiriñ cânına kılalar ḥeza medet
Çağırdı oğlunu İbn-i Murtaza

¹⁸ Elinde tutan,yardımcı

Gözlerini öpüb bağladıқта

Dedi oğlum yardım ede ھاڭ sana
ڤazañ mübārek olsun ondan şaña
Fütüھاt müjdesi gelürse baña
Dökem meydāna vāfir ni‘ meti

14b

Elin öpüb destūr aldı peھlivān
Bir boz ata sivār oldu nevcivān
Bedھeşandan yaña oldılar revān
Çalındı önünde cenk alameti

Alaylar bağlanūb açıldı ‘ilm
Gitti fer-i ھاndeye şahla gulam
Görelim ser levھا ne yazmış ھاalem
Kim bilürki nedir ھاڭkın ھاikmeti

Yedi günde başdı kâfir leşkeri
Gaziler kalbinin çekdiler yer yeri
Nara urub cümlesi andı yerin
Tekbir alub verdiler şalavatı

Kuşluğ maھalleri gavھا kuruldu
Kâfirleriñ otuz biñi kırıldı
ڤuţbu‘ d din ھاyder biğayet yorladı
Yedi yerden zaھm¹⁹ yemişdi atı

¹⁹ Yara

At yıkıldı çıktı yayan meydâna
Gaziler gidüp kalmadı bir dane
Şıdkıyla çıkardılar Şah-ı Merdân'e
Dedi ceddîm sen bânâ ver nuşreti

Yine hamle kıldı kâfir üstüne
Görenler kaldılar tanrı dostuna
Yürüdüler başın kesmek kaşdına
Çevirüb tûtdular ol aşil zâtı

Yedi yerden bend oldular ol cāna
Kral buyurdu attılar zindāna
Müjdeciler tağıldı Bedaḥşana
Ḥorasanlı tûtub attı firḳati

Ḥoca Aḥmed Yesevî düşdü ğayḳuya
Yedi sene ḥasret oldu uykuya medet
Ḥacı Bektaş-ı Veli batından tuya
Gele ḳavışdura iki iki ḥasrâtı

Elf-i saç yüz sürüb ağladı ḥoca
Çağırdı ḥünkara bir niḥa nice
Geldi Ḥacı Bektaş-ı Veli evvelince
Dedi ne ağlarsın ḥoca ḥazreti

Didi ciğer köşem Ḳuṭbud'din-i Ḥaydar
Bedehşanda kaldı onu sen ḳurtar
Dedi baş üstüne ol ibn-i Ḥaydar
Mister ide ḥaḳ bize vuşlatı

Silķunub göģercin onuna girdi
Mağranıñ üstüne indi urdu
Bağdı apusu yokdurur yumruk vurdu
Dalub içeri girdi şah hażreti
15a

Nazar kıldı utbud-diniñ haline
Ağzın yārını çaldı diline
Zahmın şafa diyüb yaş yaladı eline
Yedi yıllık sırū buldı şıħhati

Çıkardı zindanıñ içinden ānı
Dedi yum gözün göresiñ meķanı
Göziñ açtı atasınıñ divānı
Ağlar iken güldü hoca hażreti

Yine destūr aluben gitti hünkār
Bedehşan İslām ide aşıķār
Çok idi orada semeresi mekkār²⁰
Bozuldu amunun ılsımatı

Yedi kerre hünkāra bi' at kıldılar
Yedi kerre dönüb mürted oldular
Aħirinde çar-na-çar aldılar
Diler erisiñ başma mürüvveti

²⁰ Hilekār, düzenbaz

Aman verdi bunlar oldu müslüman
Ruhbanlara ta‘lim eyledi Kır‘an
Gelsâlar yıķılûb okundu kır‘an
Nikim var öğretti farz-ı sünneti

Yine iline baş etti tekvuru
Ânâ boyun eğdi bâ-y-ı fakiri
Hoca Aḥmediñ huzuruna aḥez
Geldi hünkar aḥez etti emâneti

Kerem ehli keremini işlerse
Baş ider her kankı işe başlarsa
Eğer altını bakırı işlerse
Ânâ baḥa yetmez hazine kıymeti

Bu kışşacık işde biraz dedik
Engürden helvayı bişürdük yedük
‘Ali‘yi sevenin payını koduk
Yezide kalmadı yokdur kısmeti

Olmayınca aşlnda mayasında
Bulunmaz ehl-i aşkıñ payesinde
Tufan görmez bu ‘**Abdi**‘ pir şayesinde
Bize sebep kıldı nuḥ-ı necâtı
6776/15a

12

(-.../..-/-..)

1b

Başladım tevḥid-i rābbül ālaya
Ḳādim ve ḳādir-i ḥayyü'l beḳāya

Ki nām-ı ḳul ḥuva'l-lāhu eḥaddır
Ẓımmı bātıl ḳalır ḥāḳḳu's şameddir

Kendi sırrına Muḥyî kendi ezel
Anıñdur ḥikmeti ḳudreti lemyezal

Kemaliyle Bāḳi vech-i ḥayatı
Görünmez lâ cerem noḳşan-ı şıfatı

Kî ḥāḳdan gayr Vācid bir daḥi yok
Ve illā ḳudreti bu âdemde çok

Ḥātt-ı zatı esmasında 'ayan
Olubdur şeş cîhâtiyle künfekan

Dört biñ yazıldı esma-i zâtı
Binini kendi bîlür muḥkematı

Binini dāḥi meleklerle bildirdi
Kendi içün tesbih tehlil ḳıldırđı

Binini peygamberlere bildirdi
Âñā mûḳarîn kitablar gönderdi

Binini to kuz y z biri   ur' na
 ıldı cefa olur mı hi  ba  ne

 zh ra²¹

2a

A ınadır veli olmaz b  ne

Ka an kim nazil oldu unda  ur' n
Anı tefsir itdik e  ah-ı merd n

Derc etti mezk r esm -i  ad m 
Setr etti bilmek kimin  addimi

Ka an kim Miraca a dukda nebi
Nida geldi ho  geldi  abib 

 aber verdi d rt bi  'adını 'Allah
  id p   rrem oldu Res lullah

Bu a va ıf 'ilm-i z hir ger  afilere
B yle  ahadet getirdi  ofiler

Da i to san to kuz ism-i  ıfatın
 aber verem sa a sen anla zatın

²¹ Netin kusurundan dolayı okunamadı

Bunı kim yazmışlar esma-i ħüsnā
Bilen Esmā-i eşyadan Mustafa'nın

Evvela hūvallahü'l Raĥman er Raĥim
Ĥaĥķı bilmezler oldılar ĥariĥ

Biri Mülk biri Ĥuddūs biri Selām
Yazamaz vaşfını buların ĥalem

Biri Mü'min biri Müheymin biri 'Aziz
Bulārı evrād iden olur 'āziz

Biri Cebbār biri Mütekebbir biri Ĥāķķ
Yoĝu var iden vārı yok iden ol Ĥālīķ

Biri Bâri biri Muşavvir biri Ġaffār
Şıfatlar taşvir etmekte der her Berr

Biri Ĥahhār biri Vehhāb biri Rezzāķ
Ĥāinatıñ rızķını verici Ĥāķ

Biri Fettāĥ biri Alîm biri Ĥābid
Hem alur hem verir āna dil-i niyāż

Biri Bāsiĥ biri Ĥāfız biri Rāfi
Ĥıfız eyler her belālar olur def'i

Biri Muiz biri Musavvir biri Sem'i
Ėalāletten ĥurtarır yakar şem-i'

Biri Bâşir biri Hâkem biri ‘Âdil

Buları ezkâr etti şaḥib-i faḍl

2b

Biri Laṭîf biri Ḥabîr biri Ḥalîm

Bu ḥaberden anlıyañ oldu ḥâlim

Biri A’ẓîm biri Ġafûr biri Şekûr

Ḥaḳḳı bilen senada ḳalmaz ḳusur

Biri Âliyy biri Kebîr biri Ḥafîz

Bulara muṭi olana evladur temiz

Biri Muḳîṭ biri Ḥasîb biri Celîl

Bularıñ ḥükmünde deryây-ı ve ger zelil

Biri Kerîm biri Raḳîb biri Mecîd

Buların ḥavfen çeker ehl-i edîb

Biri Vâsi’ biri Hâkem biri Vedûd

Buların ḥükmündedür heft-i ḥüdûd

Biri Mecîd biri Bâ’iş biri Şehîd

Buların birliğine olur âhdûd

Biri Hâḳḳ biri Vekîl biri Ḳâviyy

Bulara şadaḳla ḳılındı şevi

Biri Metîn biri Velî biri Ḥamîd

Bular anıldıkta sen ol gayl-i Samed

Biri Muḥyī biri Müiz biri Muîd
Bularnı aşkından yandı pür mürid

Biri Muḥsîn biri Mümît biri Ḥayy
İhtiya-yı merde eyler müride pür ḥayy

Biri Ḳāyyûm biri Vâcid biri Mecid
Bulara müttebidir ehl-i şacid

Biri Vâhid biri Evvel biri Şamed
Sevdiğine rahmet eyler bî ‘adet

Biri Ḳerîm biri Muḳtedir biri Muḳaddim
Anınçün cümleden aḥr-ı aḳdem

Biri Mu’aḥḥîr biri Evvel biri Âḥîr
Anınçün Aḥmed ider elfaḳr

Biri Zâhir biri Bâṭın biri Velî
Evvela neşver şark-ı garb kudret eli

Biri Müteâli biri Berr biri Tevvâb
On sekiz bin ‘aleme oldır eşhab

Biri Müntakim biri Afûv biri Ra’ûf
Hem yazar hem bozar şavt-ı bî ḥarf

Biri Mâlik-ül Mülk Zülcelâl-i vel İkrâm
Celâline cemâline cemaleyn kılmışlar ikrâm

3a

Biri Muḫṣit biri Câmi biri Ğanî
Cemi' eyler badelyevm ḥalkı cihânı

Biri Muḡnî biri Mani' biri Dâr
Kimsi ḳurtulur kimeyn yaḳar nâr

Biri Nâfi' biri Nûr biri Hâdî
Hidayet ḳılsa ḳurtulur ḳavm-i adi

Biri Bedî' biri Bâkî biri Vâris
Verâsından biridür ilm-i ḥâris

Biri Reṣîd biri Şabûr dediler
Cümle âlemin başı şabır dediler

Oldı ṭoksan ṭokuz esma-i şıfat
Pes andan mûnderiç oldu ân-ı zât

Temâm oldu hüdânın dörtbiñ adı
Ki dört ḫarfiyle mevcûddur bir adı

Ol dört ḫarfdır aşıl fer-i kâinat
Muṣṭafa'nın ruhuna vir şalavât

Hüvel evvelü'l ahir oldır bil
Hüvel zahir hüvel bâtın oldır bil

Kāmū eşyāya halife oldu ādem
Göründi emānetī nūrassī ḥātim

Ol nuruñ sem’i baḥrinden aktāb
Bir andı zātına ebū’l turāb

Emaneti āssına olunca vāşıl
Göründü şuret-i âdemde aşıl

O zāhir kıldı sırrı mevcūdatı
Verildi cānib-i ḥāḳtan serātı

Şıgındı ḥālıkı pürür dekkāre
Çıkardı islām dinin eşkāre

Şalātla selām olsun ol şāh
Ki bir māgi ḥüküm etti mühr-i mahā

Āniñ evlādına her dem tāḥiyyat
Ḥizmetinde bir gedādır kāināt

Düvazdehdir maẖhār-ı Âli ābā
Merḥaba ehlen ve sehlen merḥaba

Daḥī çārda māşum ol zātı pāk
Bularıñ nūrundan zemn-i eflāk

3b

Bülendī fiy-ü dāḍlam-ı yezdān
Rumuz-ı pestni heştıni sırrı elcān

Lām-elifden vahdet-i harf-i elif-lām
Dört harfiyle süs oldu temām

Bulār oldu muşḥāf hüsn me'āb-ı
Bular adı Fatihā ümmü'l-Kāb-ı

Bulār oldu dört ilm-i ledün mahzeni
Bulār oldu kent-i kenjin madeni

Bulār oldu dört kapuda pas-i bāh
Bulār kırk maḳāmda say-i bān

Bularıñ ḳāim ḳāmı gām oldu
Ḳuṭbū'l aḳṭāb-ı gavs-ı āzam oldu

İsm-i yedi sırrı aḥmed-ī hāndan
Keşf-i esrār-ı ḥabde di'def-i cāvidān

Nüzul etti vahyī ḥākdan emānet
Alup gid selāmet bī nedāmet

Söylerim men āna medḥ-i senālar
Andañ irşād oldu fāḳr-ı fenālar

Abdi gibi nesdār andan hezār
meddāh olub medḥ eylese firā vah

Yine güneşden bir zerre değildir
Ve yaḥud denizden kaṭre değildir

Mānā bilmem sözüm ğayet muhtaşar
Muṭṭavil etmeye qadir-i muḳarrār

İlhā beri kı1 nuşret senindir
Açıldı zebānım ruḥsat senindir

Bularıñ hürmetiçün eyle iḥsān
Temām it nüshamı ḳamlıya bi noḳşān

Bulārıñ hürmetiçün bu abde yār et
Niyāzım budurur vāşıl dīdār et

Günahım çok maḥrum etme ḳatından
Ona geldim rāḥima raḥmetinden medet

Muştafa'nın Murtāzanın haḳḳıçün
Ḥadice faḳr'un nisānın haḳḳıçün

Fātmā ḥayrū'n nisanın hürmetiçün
Şāh-ı Ḥasan Ḥalkı Rızā hürmetiçün

Ḥüseynī Kerbelā haḳḳı ilāhī medet
İmām-ı Zeynel Ābā haḳḳı ilahi medet

Muḥammed Baḳır-u Cāfer 'aşkına
Ḳāzım-ı Rızā şāh-ı sürür 'aşkına

4a

Muḥammed Nāḳīnin-i Ali Nuḳeynin
Ḥasan Askerī Muḥāmedd-i Mehdiniñ

Hakkıçün eser sen şun fākī
Bulardır düşmüşlerin desingiri

Kerem seniñ ger bimār-ı himmetin çok
Abdi teği āciz fūru mende yok

Habibin Âlī aşhabına temām
Şalatıyla selām olsun vesselām
6776/4a

13

37a

Bana derler dostu ne çok seversin
Benim dostdan daği kimim var
Kāh uzlet kāh ũlfet eylerim
Kāh mağrem kaneanahremin var

37b

Menzen dost değilim mağbub severim
Ol nağşında merđub²² severim
Gōñlũmũñ aramı mağbub severim
Neyleyim beyhude çok yaranım var

Bana dost olmayan naş-ı necidir
Ağyara yũz vermem o sahtecidir
Dũşman em çalsa yaram acıdır
Dost elinde ki tatlu merhemim vardır

Men dost bendeyim dost bana muin
Şũkũr dũşman şerrinden kaldı emin
Cömert ğani rahmeten lil ālemin
Ānıñ sayesinde her gũnde mim var

Dost bu ‘*Abdi Ĩmama*’ vağdet gōsterir
Gāhĩ vağdet gāhĩ kesret gōsterir
Gāhĩ tũfan gāhĩ necat gōsterir
Aşđ bağrinde yũzer oynar kimim var

6776/37b

²² Beğenilmiş, istenilen, sevilen

14

(-.../-.../-.-)

Bin cân olmaz bir cânâna beraber

Yani bende olmaz cânâna beraber

Yüz kıantar altun kıoydular mizana

Gelmedi şahı merdana beraber

Gerçi küfrüñ imanı olmaz ey şofî

Bir küfür vardır imana beraber

Sen âdeme hizmet eyle âdem ol

Hiç adüvle olurmu insan beraber

Burada hesabıñ gören orada görür

Divandır o divana beraber

Her kışıde bir yiğitlik bulunur

Lakin olmaz pehlivanla beraber

6776/42a

$$(.---/.---/.--)$$

Bu âlemi yokdan var iden Haydar
Havayı âdeme yâr iden Haydar

Halife eyleyüb arz-ı semaya
Dü cihan şehri yâr eden Haydar

K̲odu alnına bir řāb nur emanet
 K̲amuya ānı izhar eden H̲aydar

1. **Çalub dört düşman bir cihanda hem dost**
 2. **Bir nişab tutub esrar iden Haydar**

Hitab-ı hâkdan elest bezmini
Şulbü²³ âdemden ızhar iden Haydar

Kamu ervahı ecsama getirub
 Âdemi āna mimar eden H̱aydar

Kimin dilsiz edib işittirmiyen
Şahib-i güftār²⁴ iden Haydar

Kimin arif idüp zahmet nevkine
 Kiminin yârini nâr iden Haydar

²³ Züriyet

²⁴ Söz sahibi

Unsur-ı vaḥdete mālîk eyleyüb

Kiminin işini zār eden Ḥaydar

Ey ‘***Abdi***’ sen niyaz eyle Ḥaydar’ı

Her işleri pak-ü bar iden Ḥaydar

6776/44b

16

Vasf-ı Cabir-i Redif-i Harf-i Re Ensar

34b

Şahı merdan başra şöhet vardı

Bu gelen haydarı kerrar dediler

35a

Yahudi milleti birbir geldi

Bizim putumuzu kırar dediler

Bilürledi Âli'nin put kırdığın

Ruhbanların yüreğini yardığın

Meğer kim cum'a günü idi ol gün

O gider mescide kerrar dediler

O gidince cem'i evvelim bir yere

Âli'yi koymayalım yakına yire

Vardığı yerde şakin olmaz zira

Ya bizi ya putu kırar dediler

Âli cuma kılub uru durdu

Yahudi milletin cem olmuş gördü

İltifat etmeyüb bir yere girdi

Niye geldiñ ya Ali ne var dediler

Ali söylemedi bir put uçurdu

Şeytanın evini yere geçirdi

Kâfirlerin aqlın aldı şaşırdı

Çanı Hayber çanı Anter dediler

Gücümüz yetmez buna ne kılalım
Biri dirki Âli'yi aldadalım
Evvel ikrar sonra inkar idelüm
Utanırda kaçır gider dediler

Bu sözü makul gördü kâmusu
Aldadur bu gönderdiler casusu
Ali aldanırmı ey kefferası
Aldanan tabi anter dediler

Geldi Âli'nin önüne dikildi
Dizin çökdü elin öpdü büküldü
Şiddik deyip karşısına dikildi
Ya Ali bu seni sever dediler

Ali eydür yalancısın ey kâfir
Eğer beni seversen fırına gir
Muhib isen baña yanmamaya inan der
Kâfirler bu nasıl güftar dediler

Seni sevendey varmı böyle aşk
Orda hazır bulanda bir şadık
35b

Adı Cabir idi kim belli bayık
Yürüyen muhibbi Haydar dediler

Baş üstüne deyüb Cabir
Kamu malın Ali önünde dağıttı
İki oğlunun iki elinden tuttu
Fırına gireviresin vardılar

Gayet kızgın yanardı o fırın
Üç gönül bir oldu girdi yeryerin
Müselman olanlar kıldı aferin
Kâfirler bu işden hâzer dediler

Dediler yâ Ali ki zulüm ettik
Revamıdır bu işi böyle tutduk
Malıñ aldık Cabiri nârâ attık
Yandı gitti garip kemter dediler

Buyurdu kâmbere şahı vilayet
Fırının kapağını kaldır tamamet
Yahudiler görsün nedür âlâmet
Bizim işimize zarar dediler

Kamber kaldırdı fırınıñ kapağın
Kâfirler gördü cabirin yüzün ağın
Göz ikliminden artık sol sağın
Bu ne sihir bu ne sır var dediler

Namaz kıırlarlar hem kûr an okurlar
Açılmış mor meneviş taze güller
Ötüşür tutıyı gamdan andelipler
Bu ne cennet bu ne gülzâr dediler

Yahudiler baķuban ķaldı ķayran
Evela g  nl  ne yol buldu iman
Dediler şadakna ey şahı merdan
Biz ettik dine iķrar dediler

Orada bulunan d  rt y  z yahudi
Parmaĝın ķaldurup iman get  rdi
şahı merdana el etek yet  rdi
Olumen Cabiri Enşar dediler

  ki oĝluyla fırından   ıķdı cabir
Dediler muradına erdin aķır
şehir ķalkı tahsin²⁵ eyledi vafir
Ařķ olsun Cabiri Enşar dediler

Ey ‘ **Abdi**’ bil Ĥaydar’ı   evmidi semadır
Ĥaydarın l  tfuna c  nlar b  h  dır
Ĥahrı kime l  tfu   n  dır
C  mle   lemin başı şabır dediler
6776/35b

²⁵ Beĝenmek, alkışlamak

Bu kenji maḥfide saçma nādānā
 Bilürmüsün bu şatdığın malındır
 Eğer giderse mekteb-i irfāna
 Oğumuş sin elif ba cim dal nedir

Bir elifin müsemması biñ yedi
 Dört kitabın mănāsıdır şor
 Pest-i heştin üstüne dört ḥarf kodu
 On sekiz biñ âlemden evvel nedir

O ḥarfi evvel on iki nokṭa aḥir
 Her birinde var bir üstün bir ötür
 Yedi muşḥaf yedi cüz yedi şatır
 Yedi ayeti cümleden faẓl nedir

Sade üç ḥarfin arabī kırkıtır
 Harfi meddi sebbi müdesi çok durur
 Eseri bulunur taṣḍik yokdur
 Kırk sekize elli dörde alel nedir

Altmış iki tertilin²⁶ şeşi cihet var
 Yetmiş üç ṭaksimın müfredat var
 Seksen altı namın müşkülât var
 Toḳsan toḳuz ḥarfden haber al nedir

²⁶ Yoluyla, usûlüyle okuma

39b

Yüz on dördtür oyuz ikiye bürhan

Elif be cim dal dersin alıp öğren

Dediler ‘*Abdi İmam*’ gafıl turma sen

Geçer mi fırsatı arabul nedir

6776/39b

Bâi bismilahdır ilmün kapusu
 Bu noktadan taksim oldu dört kitab
 İncil Tevrat Zebur Kur‘an içinde
 Hurufu ‘llafuzutullahtır feth-i bab

O bâbıñ miftahı²⁷ bir noktadır bil
 O noktada hallolur cümle müşkül
 O noktayı miñman etse bir gönül
 Ānā mānā veremez şah-ı şahab

O noktaniñ tefsiriydi muşhaf
 Okuyanlar bilür ânı harf-i bî harf
 Haqıqatte kabe-i iden tavaf
 Zemin asımāna eyler hesap

Bilür neden döner çarh-ı felekler
 Ne taattedir âdemler melekler
 Her biri bu yüzden diler dilekler
 Kimine şevap var kimine ‘azab

O nokta fa‘ildir mef‘uldür ‘alem
 O noktadır Hak’dan vahii olan kelam
 Miracdān habibe gelince selam
 Aleyk aldı hak-i nar-ı bad-ı âb

²⁷ Anahtar

O noktadan rivayet rabbi yazıldı
Bir tab nur kandilden indi süzüldü
Bir üzüm danesi geldi ezildi
İcip kırklar okudu ümmü'l kitab

O dem gösterdiler vahdetten nişan
Hevaricden seçildi ehl-i iman
Yedullah hakkında okundu bürhan
Bi' ate çekildi bir niha aşhab

26b

O noktayı el üstüne koydular
Bu elden üstün el yokdur dediler
Üçleriyle beşler kırklar yediler
Dediler bir noktadır ebü'l turab

Ey '**Abdi**' fazl-ı Haydar zahir oldu
O nokta evvelkin ahyar oldu
O noktanın aslı hem tahir oldu
Haq budur vallahü'l âlem bil şevab
6776/26b

19

Bububugün gögögördüm yüyüüzün dilbera
Yayayakktım gögögönlüm ooluptur ridayla

Dididilim pepepeltek sösösöyler zebanım
Nenene derse dididisün dimesün tek sana

Aaaşkın mememeni hahahayran eyledi
Şöşöşöyle bebebelnem sasasana iltica

yayayarım hahahaşa senden dönmezem
Gügügünde kıkıkılsan bana cefa

dedederdim çoçoçokdur mememerhem isterim
Uuummam sesesenden gayriden şifa

Suşuşuçum haḥaḥadsiz sesesenin katında
Nononola bababahşet gögögörem kılata

AaAbdi gigigibi nininiçe aşıkın
Vavavardır şaşaşahım cacacânlar vivivirir sana
6776/24b

(-.../-.../-...)

Diğer Medh-i İmam-ı Şadiş

Hakkıñ birliğine kıldım ikrarı

Severem Muştafa gibi serveri

Andan irman Haydar-ı Kerrārī

Cāferiyim Cāferiyim Cāferi

Hadice'niñ Faṭıma'nıñ haqqıçün

Hasanıñ Hüseyiniñ hüsn-i halkıçün

Zeynel'in Bakır'ın nur-ı pāk-ı çün

Cāferiyim Cāferiyim Cāferi

Musâ-i Kızımdan nüş ettim kândım

İmam-ı Rızaya bağlandım yandım

Fıraḳ-ı zalle²⁸ mezhebinden döndüm

Cāferiyim Cāferiyim Cāferi

Naki'ye Taki'ye iktidā²⁹ kıldım

Hasan Askeri'ne niyāz bend oldum

Muḥammed Mehdiniñ bābında kıldım

Cāferiyim Cāferiyim Cāferi

²⁸ Ayrılığa meyletmek

²⁹ Uymak, tâbi olmak

Cāferisin ehl-i beyte uyarsın

Yolunda malıyla cāna kıyarsıñ

‘***Abdi İmām’iñ*** mezhebinden şorarsıñ

Cāferiyim Cāferiyim Caferi

6776/8a

21

(.---/.---/.---/.---)

17b

Medh-i Diğ̃er Düvazdeh İmam-ı Vefa-i ve Fatiha-i Şerif

Cemâliñ ve hayy-i nâzildir kitâbı hattı istiva

Oğuyub nazma uşşak yazuben ettiydiler inşa

Kim ol hattında yazılmış şatır bismillâh

Hüvallahürrahḡman-ür raḡim okındı esmâü'l ḡusnâ

Öbür noktadan açıldı ilm-i ledün maḡzeni

Anınçün iptidadan ḡaşıl oldu intiḡâ

Öbür nokḡanıñ levhında meşturdur³⁰ bahul mesani

Pes andan münderic oldu sırrı esma-i mesani Ḥudâ

18a

Kime geldi elḡamdülillaḡ rabbü'l âlemin

Ġayrı yokdur gelen ḡaḡdan Muşḡafadır Murtaḡa

Yâ kim oldu erraḡmanirraḡim bezminden

Alana Ḥasan ḡalkı Rıḡa ile Ḥüseyyin-i Kerbelâ

Malik-i yevmiddin old İmam-ı   Abidin Baḡır

Bulara uy şofi zühdün olmasun dersin hebâ

İyyâkena  b dü ve iyyakenesta  in oḡu kim

Saḡa keşf ola Câferden zehi it zehi manâ

³⁰ Gizli,  rt l 

İhdinaşşıraṭü'l müstaḳimdir bilmez mübin ey faḳī

Saḅa hadi olamyınca Musa-i Kazım Rıza

Şıratellezin en' amte aleyḅim dersin ālā

Şah Naḳi ve Bā Nefiden bulardır müşkil keşā

Ġayru'l ma' dub aleyḅim veleddālin ehline

Hidayet erişdi ḅaḳdan Askeri şahib levā

Buydı ayet ümmü'l kitab demekden murad

Yüz on dört süreniñ baṭnın rumuz eyledi ifşā

Göründü şemm-i vecḅullah şahibiyle haci-i müjgān

Yedi mevzula sebu'l maşani gönderdi Ḥudā

Bu mezkûret oldı heftād ḅaḳdan iki yedi ḅaṭṭı beza

Şimār pest-i heştdedir süs ḅaṭṭı istivā³¹

Cemaliñ vaḅı nazildir kitabı ey '**Abdi**' medet

Buḅa kim şehadet olupdur miskin ḅayya

6776/18a

³¹ Semavi oluş

22

(.---/.---/--)

39b

Çağırdım gelmedin bilmem nedendir

Halimden bilmediñ bilmem nedendir

Sen bana yâr olduñ deyi güvendin

Bana yâr olmadın bilmem nedendir

40a

Çok kışşa okurum senin haqqında

Bir hisse almadıñ bilmem nedendir

Benim sana ağladığıma göre

Sen bana gülmedin bilmem nedendir

Nola dilbera ağyara³²bana

Terahhum³³ kılmadıñ bilmem nedendir

Yazup gönderdiğim name-i maḥsus

Bir selam salmadıñ bilmem nedendir

Halime baḫanlar derki ‘*Abdi İmam*

Vişali yâr olmadıñ bilmem nedendir

6776/40a

³² Okunamadı

³³ Merhamet etme

(-.../-.../-.../-...)

Çün tecelli kıldı bize halkı yezdanımız
Ol sebebdendir dindedir bu cüm içinde cânımız

Davet etdük handan-ı Muştafayı haneye
Silmeyince bu sarayı konmadı sulţanımız

Mezhebimiz Cāferidir meşrebimiz mevālī³⁴
Biz güruh-ı naciyiz bir nokţadır Kur‘an’ımız

Biz ʔariķi nazeniniñ salikiyiz fakriyle
Oldı yedallahe raci‘ aḥdiyle peymanımız

Hem görür hem setr uruz kenj-i ḥaķıķāţten nişan
Ruşen oldı güneş teĝi elemde bürhanımız

Görmeduĝımızden ḥaber lebi zınhar pes
Gerçeĝi hū yalancıya uf yazar divanımız

Nefsimizden ĝayrıya zulm etmeziz biz zahida
Varışi ilm-i nebiden böyledir erķanımız

Bu mülke fani didi ḥaķ nice tamir idelim
Biz buna ʔalib olsavüz esefle gider anımız

³⁴ Mevliviyyet payesine ulaşmış olan sarıklı alim

Leyk şofî dinle dünyayı bir etmek diler

Ma‘şî ‘aql ı habına haml ider irfanımız

Çünkü dünyası çün mü‘min dedi Aḥmed ey ‘*Abdi*

Biz bu nuṭka şahid olduk muḥkemdir imanımız

6776/46b

(.---/.---/--)

Dedim dilber şaķın âlem saña güler
Haline şükreyle hal sana güler

Terehhüm kıl şahım meni ağlatma
Dost dostu ağlatmaz el sana güler

Dedi meni seven güler ağlamaz
Sen seni ağladın il sana güler

Dedim bülbül teĝi feryad eylerim
Dedi hare doymaķ gül sana güler

Dedim bir buse ver dedi öpsem evvel
Zülfüme toķunan tel sana güler

Dedim üryan olur sermest gezerim
Dedi şusuz kalan çöl sana güler

Dedim hinde uğrar yüküm tutarım
Dedi yorulursun yol sana güler

Dedim yüküm çözerim Mışra varmadan
Dedi şatılmaz dellal³⁵ sana güler

³⁵ İlan edici

Dedim dersin almadan oğur yazarım

Dedi alāl bilmeñ al sana g ler

Dedim loman olurum oñulmaz derde

Dedi urtaramañ kel sana g ler

Dedim bari necefteb derder ederim

Dedi y zemeñ g l sana g ler

Padiah olun gidersiñ ‘*Abdi İmam*

alur tacı tahtın il sana g ler

6776/39b

25

32b

(-.../-.../-.-)

Redif-i Harf-i Ha

Diriga³⁶ azdı nas olmadı ıslaḥ

Bulunmaz ḳul gerḳek ehli ṣalaḥ

Eḡri ile toḡrunun farkı yoḡdur

İyiler zemm olur medḥ olsun küsdaḥ

Akildāne dirler ṣuret ger olsun

Deli derler başına ursun külaḥ

Müselmanlık hemen bir dilde ḳıldı

Elde yoḡtur farzı vacibi sünneti mübaḥ

Eḡri toḡru söyler toḡrunu reṣḳ

Senin için tolar boşalır her ṣalaḥ

Bu nasiyle gücenmesi güç oldu

Gerekki baña ḳaḳasın zü'l cenah

33a

Uzlet idem ülfet dersin

Derler pek kibirdir olmasın iflaḥ

Neyleñ taṣdan ṣaḳınma '*Abdi İmam*

Zira anaḳdarsız açılmaz miftaḥ

6776/33a

³⁶ Eyvah,yazık

(.---/.---/.---/.---)

Reddif-i Harf-i Sin

Derunum levhına baǵdım yazılmış ǵamd bī kıyas

Oǵurum āl-i resulüñ medħini kıldım esas

Görüñ şu pür neva bülbül seħrede āh idüp aǵlar

Nedir çün maǵsud ānıñ yā kimden eyler iltimas

Kendi aşık keli maşuǵa edinmiş ıabi^ç naziyle

Velākin mni olmış ğor ayırmaǵa verir vesives

Nice meftune cevır eyler çekilmez ǵahrı o ğaddarın

Nice veliye nebiye meġer ħile kıldı ħannas

Bunuñ şerrinden ǵurtulmaǵ ğayet müşküldür âlemde

Niçün âdeme ħavale kıldı bunu āla alennas

Bununla etmeyen eyler kamu uşşakını ol ħaǵ

Bunu bir tūt ıaǵ efsun bula mar-ı keşirünnas

Ǵanı bir faǵlı assı rānā vezni ide ħaǵıǵateyn

Beǵamıdır fenamıdır ne yüzün ğöster riǵyas

Vuşla düşdü ki nāciler bunuñ baǵşinde ey **‘Abdi**

Lāye baǵma lam elifden ǵıl didār-ı iltias

6776/49a

(.---/.---/.---/.---)

Dilabu aşık ateşine düşen nâr-ı şuzan söyler
Bu âlem tekingahında hizmet gören iz'ân³⁷ söyler

Mağamı aşkı dildane mahrum olan şikesteler
Urur naadı veliden dem derunundan nizan söyler

Şorun bîğaneden bilmez arifin esrarını
Kamu nazmı ayar etti tefekkür edipsizan söyler

Aşık oldum diyü söyler çokları nokşan kelam
Temamın mektebi ledünde okuyup yazan söyler

Ey '**Abdi**' nûş etme laf-ı güzaf ideb devleri
Beni âdemde laf olmaz lakin sihir bozanı söyler

6776/41a

³⁷ Anlayış, kavrayı, akıl

Dilde mecârîdir³⁸ erkânı haqîkat

Kim bilür nedür esrar-ı haqîkat

Kim bilür dersin haber veren sana

Bilür peygamberi yâr medet haqîkat

Ândan şormak gerek ilm-i ledünü

Odur âlemde ezhar-ı haqîkat

Nübüvvet bağının virdi aḥmeri

Ötgerdir bülbüle zar-ı haqîkat

Aşka düşen aşık-ı sadıkların

Dilinden ikrarı güftarı haqîkat

Aşk yolunde ölen aşık şehittir

Böyle buyurdu serdarı haqîkat

Enel haq dedi dönmedi sözünden

Yanı kim Mansur'un dârı haqîkat

Her biri bir cüzden bir ayet okur

Veli mânâsı esrarı haqîkat

³⁸ Akan

Şeri‘at  arık at marifet budur
Bulursan batında var  a ı at

 a ı ate a ı  isen ey ‘*Abdi*
Sana g r n r d r-ı  a ı at
6776/29b

(.---/.---/.--)

Dinler iseñ sana der söylenen söz
Çalınır şur şadadır söylenen söz

Eşiden mertler bulur hayanı
Cavidan-ı beğadır söylenen söz

Kelam-ı naṭıkdır rumuz-ı resûlüñ
Gelen vaḥi-i Ḥudâdır söylenen söz

Altı biñ altı yüz altmış altı ayet
Kelam-ı kibriyadır söylenen söz

Âli ānı tefsir hem taḫsim etti
Bize āndan ‘ âṭadır söylenen söz

Muḥit âlemdir ḥarf-i besti heşt
Rumuz-ı ḵâf-ı vahid söylenen söz

Yazıldı Çün allem namen ledün
Dört ḥarfle binadır söylenen söz

Gel bu sözden ġafil olma zahida
Zirâ şekil küşadır söylenen söz

Sözüyle maḥsub olur bu kâinat
Hem aynı müsemmadır³⁹ söylenen söz

Sözü söyleyen kim değilden kimdir
Toğan burc-u Hudâdır söylenen söz

Sözüyle buldular mürdeler⁴⁰ hayatı
Ki nefḥan-ı⁴¹ asadır söylenen söz

Sözüyle kalmışdır tur-ı tecelli
Kelimullah-ı Musadır söylenen söz

Eğer sen u sözi taşdik etmezsen
Saña ram-ı belâdır söylenen söz

Sözi özine söyle gel ey ‘**Abdi**
Haḫla aşınadır söylenen söz
6776/48b

³⁹ Adlandırılmış

⁴⁰ Ölü

⁴¹ Güzel koku

Söyleyim nāt-ı veliden diñle ey qarındaşım
 Aña cânıñdan t̃alib iseñ nefsinle kıl şavaş
 H̃andan-ül Muştafa'ya baş eĝmedi bed ma'aşa
 Taĝı temām ĝün altında taĝılub oldılar haşhaşa
 Dü ciĥânda k̃uţbu'l aķţab yümni⁴² kim başlara başa
 Gayri yokdur bir geldi bi ālā H̃ünķār-ı H̃acı Bektaşa

Kıldı mirāca azimet ol resūl-i kainat
 Emrine muntazır oldu çār anāşır şeş cihāt
 Tanışdı Toksan biñ kelāmatıyla beyanāt
 Eĝer zahir eĝer bātın keşf oldu māheẓ-i mucīzat
 Dü ciĥânda k̃uţbu'l aķţab yümni kim başlara başa
 Gayri yokdur bir geldi bi ālā H̃ünķār-ı H̃acı Bektaşa

Kaçan ola zat-ı mazĥar-ı arşın ayaĝına erdi
 Niĥa nūrun çok yerde geĝti zahirden bir cemāl gördü
 Bu cemal kimiñ vecĥidür diya Cebrāile sordu
 Bu seniñ yârindir diyü Cebrā' il muştuluk verdi
 Dü ciĥânda k̃uţbu'l aķţab yümni kim başlara başa
 Gayri yokdur bir geldi bi ālā H̃ünķār-ı H̃acı Bektaşa

Cebrāile ĥaķdan getürdü emanet peyĝambere
 Elf-i tac ĥırķa-i şafra-i çıraķ seccade 'ilm zira
 Ziri gör diniñ ĥakidir gönder dara

⁴² Uĝurlu

Senden şoñra aña mukabil tuaramaz zirā
Cemalleri vecħinde ıuıbu'1 aııtab yümni kim başlara başa
Gayri yokıdur bir geldi bir ālā ħünkar Ĥacı Bektaşıa

Āħmed eder ya Cebrāil ıandan gelser olara
Nesli kimdir ismi nedir cismi nedir ver ħaber
Didi mevlüd-i Ĥorasan dirliğe şahib-i vilayet olar
Nesl-i ümemdir ism beктаşıa cism ğayet mu'teber
Dü ciħânda ıuıbu'1 aııtab yümni kim başlara başa
Gayri yokıdur bir geldi bi ālā Ĥünķār-ı Ĥacı Bektaşıa

12b

Ruħ meğerse aldığın nicesin idelim beyan
Biri budur sen ıeşm beşşik içinde iken hemān
Ruħ-ı beyt-i mükerreme verir gelürdü niħān
Biri nebiler mu' cizeyn gösterir aynıyla' ıyan
Dü ciħânda ıuıbu'1 aııtab yümni kim başlara başa
Gayri yokıdur bir geldi bi ālā Ĥünķār-ı Ĥacı Bektaşıa

Ey '**Abdi**'bil kim taşarraf ehlidir ruħ-ı veli
İri budur ki fa' ildir her işde bulunur eli
Biz muħibbi ħandanız erliğe diruz beli
Ervahımız āşıķ oldu nūrına tā ezeli
Dü ciħânda ıuıbu'1 aııtab yümni kim başlara başa
Gayri yokıdur bir geldi bi ālā Ĥünķār-ı Ĥacı Bektaşıa

6776/12b

31

(-.../-.../-...)

29a

Dünyayı teketmek imiş ma'rifet
Hakdan yana gitmek imiş ma'rifet

Sana meydân eyler oyunbaz felek
Oynamadan ütmek imiş ma'rifet

Geç bu benlikden riya'dan ey gönül
Öziñi hak itmek imiş ma'rifet

Padişahı 'alem olsan ne fayide
Salânatında geçmek imiş ma'rifet

Bir velinin bende⁴³ olup yolunda
Kemalâta yetmek imiş ma'rifet

Ârif râbb olup batıl yüzünden
Hak yolu farqetmek imiş ma'rifet

Bir anadan doğmak ma'bul değildir
İki atadan doğmak imiş ma'rifet

Kırk oğul kırk kız yetirüb
Kırkında birbirine vermek imiş ma'rifet

⁴³ Kul, köle

29b

Herkesin adı vardır söylenir

İki adın söyletmek imiş ma'rifet

Geldiğin gitdiğin yeri bilipte

Öyle göç yükletmek imiş ma'rifet

Gerekki konduğun göçtüğün yurтта

Konuğu hoş tutmak imiş ma'rifet

Bu mānayı fark edene ey '**Abdi**

İrüb gönül katmak için ma'rifet

6776/29b

(-.../-.../-.../-...)

Zıkr-i Ağaz Seyid-i Şüheda-i Deşt-i Kerbela Rahmetullahı Aleyh

Ah-ı zārım derd-i ğamla yandı derunum muṭlaқа
 Vāh nideyim bu dert meni hicrānā şaldı bulmadım devā
 Ayrı düşdüm gülzār-ı cānānımdan ‘andelib veş
 Nale-i nokṭa cihāna Tağıldı başdan başa
 Liyūzhibū ‘ankūm mūrācse ehl’ü beyt dediğinden
 Yaş mātem miḥnet-i ğamdır dile kıldı ātā
 Al-i resūle zul etti nefsine uydu Yezid
 Lanetu’llah-ı ale’l kavmuṣṣalimin buyurdu Ḥudā
 Erdi çün mah-ı muḥarrem ehl-i beytiñ üstuvā
 Yetmiş iki ḥandānıyla Ḥüseynī İbn-ī Murtaza
 18b
 Eṣṣelam ey kuvvetü’l ‘ayn resūl-ü kibriyā
 Eṣṣelam ey ḥazret-i şah-ı şehid-i kibriyā

Yürüdülere Mekke’den heb göçdi kārban ağladı
 Mekke ehli ḥelallaşdı pür civan da ağladı
 Elveda etti emirü’l mü‘mīnīn mevlüdin
 Sivār oldu zü’l cenāha çeşm-i gıryan ağladı
 Çekildi kafilē hemen dem azm-i rāhı küfeye
 Nice maşumlar ile pest-i yek nisvān⁴⁴ ağladı
 Erdiler çün fesāda anda kaldılar āram
 Tıydular küfenin halin hep pehlivan ağladı
 Anda idi müslim akil iki oğlu ile
 Ḥaciler şehid etti çok müselman ağladı

⁴⁴ Kadınlar

Eşşelam ey kuvvetü'l ' ayn resûl-ü kibriyâ

Eşşelam ey hâzret-i şah-ı şehid-i kibriyâ

Bağladı âb-ı Fıratı ol Yezid-i nenker⁴⁵

Şuyu içmesin diyu Al-i resûl ger diğer

Elli biñ harici koydı her taraftan pâsbân⁴⁶

Haşimiler gördükçe anlar inlerdi feşâr

Bu kadar zulme kıtâl eyledi bedbaht-ı şevm

Şad hezâran⁴⁷ lanet ol Yezide şad hezâran

Bir içim şu olsa idi kavm-i Hicaze

Haricileri kırardı iderdi târ-u mâr medet

Yedi günde yetmiş iki behlivanın kamusu

İçtiler cam-ı şehadet gördiler dâhi didâr

Eşşelam ey kuvvetü'l ' ayn resûl-ü kibriyâ

Eşşelam ey hâzret-i şah-ı şehid-i kibriyâ

Bu kadar zulmni hüseyne şemr-i mervân etti

Ah vâh başını kesdi işidiñ hubb-ı şaha ah u vâh

Muştafanıñ öbdüğü yerden çaldı bıçağı vay-ı medet

Çana bulaşdı kesdiler ânı müjgan etti ah u vâh

Çanı yere çüne döküldü arşa çıkdı dâr-ı gîr

Yaradılmışa nevha kıldı insle cin etti âh u vâh

Elin kesdi şâm yabandan şarvan-ı mervân

Cism-i bâkiden nice mi'cizi ' ıyân etti âh-u vâh

Ey diriga hariciler kaçd edip evladına

Bir içim şu için dîlî ibadı vîran etti âh u vâh

⁴⁵ Utanma

⁴⁶ Bekçi

⁴⁷ Yüz bin

19a

Eşşelam ey kuvvetü'l 'ayn resûl-ü kibriyâ

Eşşelam ey hâzret-i şâh-ı şehid-i kibriyâ

Lâ'netullah Ömer Nağs-ı Kâltaban bî vefâ

Dini dünyaya değişdirdi düşman ol abâ

Lanet olsun Eşğat Oğlı Şemr-i Mervân hürâ

Girdi çadur kapusundan kopdu feryâd-ı bîgâh

Kaşd kıldı handanın alnına ittiba'na

Yedi harici bir gün bârgâh-ın kıldı yağma

Yedi gün şu vermediler ol zaman hağ dostuna

Elli biñ yıl ortada şusuz kalalar cezâ

Men Hüseyniñ bendesiyim ismim verildi **'Abdi İmam**

Lanet okurum Yezide her nefesde bî riya

Eşşelam ey kuvvetü'l 'ayn resûl-ü kibriyâ

Eşşelam ey hâzret-i şâh-ı şehid-i kibriyâ

6776/19a

(.---/.---/.---/.---)

Redif-i Harf-i Zel

Eğer dede eğer derviş cehalette kemal olmaz
Buyurdu hakkında lâşi de pes bu söze cidal⁴⁸ olmaz

Her kim kurtulmak dilerse keşretle bed-i gavvadan
Habb-ı haydar odur ândân gayri bir yahşi hâl olmaz

Bir köküm ger vahinin taatin işlemedikçe
Hakkın resulüne ümmet daği kenduya kavlı olmaz

Kenj-i maḥfî aşk yüzüden keşf ider arif-i billâh
Marifetde ferdi yekâ ḥaḳîkatde ihmâl olmaz

Gözet bir arı mürşid seni kurtara zulmetde
Helalin ḥaramı vardır bence olmıyan istimal olmaz

Bu ‘**Abdi**’ tecella kıldı ḥandan-ı şüye siz
Teberra⁴⁹ kavm-i adviye çün ben ittişal olmaz

6776/46a

⁴⁸ Kavga, savaş

⁴⁹ Uzaklaşma

34

(-.../-.../-.../-...)

15a

Diğer Harf-i Elif

Elif elif sedre kıaddiñ kıametiñ der minteħa

Nokta-i bar-u ħiddeti sen iptidasın intiħa

Tecellā kııladı her kim ki vech-i zatki

Bātınıñ kııldı müllesse tātın kııldı

15b

Se Semm vechü'ılaħa erdic-ı cemaliñ görenler

Erde kıaladı şek-i kemān oldu bi riya

Ha Ĥasanıñ şem'ine yandı nice pervāne veş

Ĥı Ĥubların emr biñ bölünmez meşk şahā

Dal delil oldu şān ki geldi Kıur'ān-ı mübin

Zel Zākir oldu zıkr etti ismini şuħ-u meşā

Ra Ruħuñ esrarını keşf eyledi ' aşıklara

Ze Zehi şuni kemālin medħ iderler dāima

Sin Süleymanı zamandır senden himmet olan

Parmağına geçdi ĥatem ĥükm etdi kıafdan kıafa

Şın şerikin yokdur ālemde ey ĥayyül kıadem

Şad şıfatıñ nūrundañ oldu iyile kün arz-ı sema

Ḍad ḍālalet eḥline sen sen hadi-i muddalin

Ṭı ṭavaf kābeniñ evvelisiñ bi beḥṣa

Ẓı ẓulm atmaz şahım sana ẓulüm eden ẓālimlere

Anlarıñ kendi ameli kendüye yeter belā

ʿAyn ʿālimullah izḥar eyledi ẓahirde üş

Ġayın ġalibdir eşyaya fāʿildir muṭlaḳa

Ḳaf seniñ ḳalbindir anā deli sūre-i yasin

Ḳef kelamullah oldıġına taşdıḳ etti ḥilʿati

Lam lebleriñ lezzetinden mest oldu her ciḥān

Nun ne kim var ḥayran oldı söyle ḳıldı mübtelā

Vav veli aşlına döner hem her bir şulbü beşer

Lām elifin aşlı budur bilen demez bu ḥarf-i lām

Yā ḥarfinden best-i heştin rūmuz olmuşdur

Dört ḥarfle süsdür pā ū ḳa ū nā ū ja

Her ḥarf üste üç nokṭa zımm eyledi faẓl-ı yezdān

Cemaliñ ḥaṭṭına ḥaḳdan nāzil oldu üstüvā

Dilberā muşḥaf-ı ḥüsnüñ okudur bu **ʿAbdi ʿİmām**

Bundan özne düciḥānda bu kitab olmaz baña

6776/15b

35

36b

Ėamı hicrandan ağlar şabırlı kişi
Elbette ānıñ bir sebebi vardır
Ařđı derdine derman olumu dersin
Anıñ ne şabibi ne şabibi vardır

Aşık olmayan kimse ağlayıp neyler
Derdi olayan kimse söyleyip neyler
Herkesin şulmü kendine nefsi eyler
Ėađđın ne şulmü ne Ėađabı vardır

Eğer Ėađđı bilirsen Ėađđı zikreyle
Ėađđın çekib yahşi fikreyle
Virdüğü nimete daim şükreyle
Rızđını veren Ėađđı sebebi vardır

37a

Mukadderdir kıla gerçi her işler
Şanmaki sebepsiz bir kimse işler
Kişi mayasının Ėükmünü işler
Herkesin bir türlü nesebi vardır

Nesebi Ėariciler bilür ānā din
Almışlar aşđın lezzetin dadın
Ėamu âlem diler Ėađdan muradın
Nice ‘**Abdi** gibi şalibi vardır

6776/37a

Enbiyadır gün meḳana bais ⁵⁰

Dedi male'l ḥayr yekü'l-ü ḥābis

Bu ḥadişin mānāsıñı şorarşan

Ḥüseyn malın yer elbet bir ḥābis

Gel cömertlik eyle bencil olma sen

Cömert eliñ bağlamaz ilm-i ḥāris

Sen segavet menzilinden dem ursun

Bencil olmaz saña kim olsa vāriş

Gel deve bağışla kim ḳanı aḳa

Aç tıyurmaz virsen bir para libaş

Davet etsek tıyunurmu ḥas-u ām

Dökmeyince meydana kili hubş⁵¹

Hezeran ḥatmi tıḡdan ey '**Abdi**

Cömert āli dedi ayet-ü ḥadiş

6776/32a

⁵⁰ Sebep olan

⁵¹ Murdarlık, pislik

Diğer Medhi Düvazdeh İmam

Enbiyanın serverisin yâ Muḥammed Muṣṭafa

Evliyanın rehberisin yâ aliyyü'l Murtaza

Nuru ḥiddetin sırrıdır ol Ḥadice Faṭıma

Birisi fakrû'n nisâdır birisi ḥayrun'nisâ

Ol nuruñ sülalesinde iki şehzâde zeyn oldı

Biri Ḥasan Ḥalkı Rızadır biri Ḥüseyn-i Kerbelâ

İmam-ı Zeyne'l Âbidindir evliyâlar serveri

Şah-ı Muḥammed Bakırdır mazḥarı Ḥudâ

Câfer-i Sadıktan toğdu mecmu' fütüvvetin Ḥudâ

Ḥak ilkinerdi şehadet etkiya⁵² ve şafiyâ

Şâh-ı İmam-ı Musa Kazımdır imam-ı muttakin

Medfun şâh-ı Ḥorasndır âliyyü'l Musa Rıza

Şâh-ı Taki ü Bâ Nefidir zübde-i âl-i resûl

Hem Ḥasanü'l askeri ya medḥ-i şaḥibi levâ

Ḥandan-ı Muṣṭafaya söylerim medḥ-i şenâ

Şemr-i mervân Yezide lanetim var daima

⁵² Allah korkusuyla günah işlemekten çekinen

Handan-ı ‘ *Abdi’yim* medh̄in oḡurum şahım

Bundan özge aşḡına var mı ezḡār nemā

6776/17b

(.---/.---/.---/.---)

Diğer Na't-ı Resullullah

Ey cemālin muşhafında ruşen ayet-i vedduhā
Māni-i şakḳ-ül kamerden toḡdu ve leyli secā

Vişaliñ nurudur nur-ı muḳaddemden yā resūl
Ay ile gün baḡane oldu verdi ciḡāna ziya

Zī mübarek elinin arası okunur seb'ul mean
Yüzundur pesāna vel ḡur'an sözüdür sūre-i ṭaha

Velettavr-u kitab meşṭurdur ḡuṭuṭunda ḡaşlarıñ
Şaşlarıñ mevzu'l elraḡman 'ali'l arşa üstüva

Ey münevver kirpikleriñ hezāşeraṭa'l muşḡam
Gözlerein maziḡül başardır taḡtü'z zemin fevkeṣṣa

Ey lebin inḡar-ı ḡamuran lezzet lişşerayin
Vi dehanıñ çeşmesidir kevşer-i ḡayyü'l beḡā

Ey boyun ṭuba edvāyım mişk-i 'anber enfekḡin
Şem-i rana ḡesarınla tezyin oldu cennet'ül mevā

Lā nebi bagde buyurduñ yani ḡatm oldu nebi
Ol sebepten zahir oldu ḡut-ı vilayet evliyā

Yā resullullah atında men bir ‘*Abdi*’ acizim

Kıl efa‘āt yā efi ūl meznin eyle āzā

6776/16b

39

(.---/.---/.---/.---)

31a

Ey dil yine vaşf eyle medh ‘ali tamamet

Küş-i huş oturan meclisdeki cema‘ât

Göñülde kalmasın gamlar sürülsün aşkla demler

İçülsün bade-i vahdet ağıldan gitsin hamākāt

Şakın ey ademizāde varıp ağıyāra meyl etme

Ağıyardan hiç vefa gelmez oladır ‘ale hıyanet

Ali resūlü sevmemiş sana andan dostluk gelmez

Sen şahı svenleri sev böyledir hākdan emanet

Her kim hubbu haydara nefsiçün buğz ederse

Benim ümmetim değildir buyurdu hatmi risalet

Hariciye arzeylerim bilmen ālin kadrini

Bir müşlūdür kelp derisi kabul etmez teba‘āt

O şehri nefsiñ çerisi zulümle harab etmiş

Sen iman askerini tıldur adliyle kılsın imaret

İman ehli isen sür çıkar latı menatı⁵³ aradan

Kâbe puttān arınmayınca etmediler ziyaret

⁵³ Cahiliye döneminin büyük putları

31b

El mü' minü'l kalb beytullah dedi aḥmed
Sen sana muntazır olsan saña keşf olur keramet

Ḥaḫ dedi āli ḥaydar bil kim nesli peygamber
Nuru ḫandil caberiyle oldu fazlı hidāyet

Daḫi ḫur' anda buyurdu evvel-i gühemül müfliḫun
Kim buların birliğine götürdü ḫaḫḫa şehadet

Buları sun aşıklar yolunda cân nesar eyler
Keser nefisle şehval ihtiyar eylet ḡanaat

Ali resūle dil veren maam-ı esfledün çaḫar
Ṭalii saide daḫildir yelzizi bulur şerafet

Medḫi Ali ḫaşre deḡin yazup divan etsek ey '*Abdi*
Ḳalem çaḫ olur ḫarfinde nokṫası olmaz tamamet

6776/31b

40

(-.../-.../-.../-.-)

25b

Ey gönül sen bi vücuttan cân şanursun ne acip

Özünden bî haberi insan şanursun ne acip

Ruhu'l sitteminden nûş idüp mest âlâmet

Sözüne bakarda müselman şanırsun ne acip

Ahmediñ remzin bilüp kılunu taşdik etmeyan

Ümmet olmassın ehli iman şanırsun ne acip

Kanda görsen şofî salis mukalid kezüb dün

Ânı ahdinde şadık bir cân şanırsun ne acip

26a

Muşhafın Hasan bin okuyub müsenmasın görmemiş

‘İlm çok diyü ehl-i Kur‘an şanırsun ne acip

Gerçi çokdur şureta âbâ puş idan ‘*Abdiya*

Şamu sen derviş ehl-i erkân şanırsun ne acip

6776/26a

41

(.-./.-./.-./.-.)

Diğer Na‘t Resullullah Sallallahu Aleyhi Vessellem

16a

Ey haqqın nur-ı nübüvvet hatm-i din enbiya

Ravi-i burc Hudâsın ya resûl kibriyâ

Mucizatiñ yek hicrden eyledi âb-ı revân

Dağı kuru ağaç meyva yeturub verdi açâ

Zahiratiñ gözler görmediñ tıyurdun tavusunu

Tıyurdun yâ resullallah sensin sure-î tahâ

Kaçan taht lisanından şehid düştü ön dişiñ

Kana bulaşdı lebleriñ bir kaçresi oldu itrâ

Haq emr etti sür‘atle Cebrail tıtdı kanadın

Eğer yatmasa idi perde bitmezdi gayâ

O dem kisveleriñ tonun yedince kırrat-ül alif bânın

Tiz erişgel diyü haqdan cebraile geldi nidâ

Ehl-i beyt çün altı kerre afv dedi

Eğere bir kez dağı derse kapanur çah-ğayya

Nâ halef nâ mizac oldu ebû cehille

Hasta halin şora vardıñ tıtuban emr-i Hudâ

O ğafil müşrik saña bir derin qabir qazmışdı
Başacağıñ yerde kıldı ağızını beğhan-ı pedā

Kaçan kim yā resullullah varuban başdım ol cāh
Cebrāil qanadın döşedi hemen o dem taht pā

Ceddiñ İbrahim zamanı Qābe-i ğarat itmana
Yemen şāhı bī tahtu'n naşr şaldı akır ol yana

Çok şükür sen sebep oldıñ aşhab-ı felek qahrına
İnadın şoğmadan mu'cizātın gösterdi nemā

Nur-ı cemaliñ' izzetine yaradıldı her ne var
Sultanın bu yerindi haqdan geldi levkelimā
16b

Zerresini vaşf idemez rahmetinin ehl-i kâinat
Kâtib olub turmayub yazsalar tā yemü'l kayā

Ser-i pākin ğor görenler olmadı şerikden halaş
Nitekim bāb-ı haqıkat içre oldır ibtidā

Hem şef' i lemlez nebisin hem hadi-il muḍalin
Muştafasın müctebasın mühtedasın muḳteda

Yā rahmeten lilalemin lūtf-i '*Abdi İmama* bugün
Maşşudum iki ciḥānda sensin ey nur-ı Hudā
6776/16b

42

(.---/.---/.---/.---)

Diğer Medh-i Muştafa ü Murtaza Sallallahü Teāla Aleyhi Vessellem

15b

Ey haqqın nūru nebi hatem-i risalet Muştafa

Madeni Kenj-i haqqa sırrı vilāyet Murtaza

Nūru haqqın üstüvası eyledi şakki kâmer

Ümmetiçün gösterdi nice mucizât-ı Muştafa

Zehi şahbaz bindi düldüle koşundu zülfikâr

Ümmetiçüm kâfire göründü pür şecâat Murtaza

Ol zama kim Ebû Ceħil eyleyince mâcerâ

O cânda sen mermere verdi feşâhat Muştafa

Nice intikâm olmıyaya kaçd eden dinlerin

Çanını dökdü yere kıldı hasaret Murtaza

16a

Kaçan bir miskin biçâre ağlasa yele ağlardı

Maceramı aşilere şahib-i şefaat Muştafa

Günde biñ sâil⁵⁴ gelse birin boş göndermedi

Şad hezadân hatm-i tıdan sekvat Murtaza

⁵⁴ Sual eden

‘Azimat etti mi‘râç menzil kaba kosun
Kıldı toksan biñ selâm haqdan rivayet Muştafa

Sırrı vahdet murad oldu bir muqadden hatemin
Haqqıyla söyleşir ger kıldı işaret Murtaza

Nur hidayet olmasa Kalurdu zulmette ‘ilm
Anıñcün ümmetine verdi sa‘det Muştafa

Ey ‘**Abdi** sen Muştafanıñ Murtazanıñ bābında
Bir gedāsın dile özün kılā ‘inayet Murtaza
6776/16a

43

(-.../-.../-.../-...)

Diğer Vasfı Cuma ve Ruzem

19a

Ey ümmî Muḥammed ey muḥibbi Âli Âbâ

Bu altıncı günde Bilâl ḥaş u âma verdi şalâ

Ne idi mi'racdan gelen emanet-i peygamber

Maceranın aşı kandan diñle şerḥ idem saña

Mâ teḳaddem levḥ ü maḥfûz çalmadan ḳalemi

Nuruna ḳıldı ta' aşşuk-ı aşḳ u muḥabetle Hudâ

Aşlı bir iken üç oldu birindedir vâhdeti

Bir yere cam'î oldıḡcün cum'a dedi ḥaḳ anâ

Ol nuruñ ḳıssa menden her ne yaratdı âşikâr

Şıfat-ı zâhir olmadan yazıldı zat-ı esmâ

Cum'a günü kâk nundan ḳarar ḳıldı kâinat

Yedi yıldız on iki burc şeş ciḥet arz-ı semâ

Ḳamu ervaḥın naşibin rahn-ü kasemma da Ḥaḳ

Eḡer ḡani eḡer kalil ḳısmetin ḳıldı âtâ

Cum'a günü âdemi yaratdı ḳıldı ḥalife

Ḳoydı anına bir ṭab nur didi ve leḳad kerremnâ

Velâkin cümleden özge sevdi cemâl-i Aḥmedi
Cum‘ a günü şâina gönderdi levlâ kelemmâ

19b

Şâh-ı merdana âtâ kıldı üç sene faḍl-ı yezdân
Biri düldül biri zülfükâr biri Fatma ḥayrūnnisâ

Cum‘ a günü şehid şâh oldık Ḥasan Şah-ı Ḥüseyin
Yetmiş iki yara oldu hem âli Zeynel Abâ

Muḥammed Bakırsun Cāferiler neyledi vah
Cum‘ a günü çermen aşub istediler ilticâ

Cum‘ a günü Musa-i Kazım maḥı ehiştmen
Çekdiler mervan elinden zulme cevr-ü cefa

Şah-ı Tef‘ i Bâ Nef‘ i cem‘ i ḥaber almayın
Bilmedi şartın temâmet ta‘ dilin etmez edâ

Askeri-i delil idüb mışra cem‘ i girmeyn
Her kıanda ibadet etse olur cümlesi hebâ

Mışır cami‘ inin imamı meḥdidir evvel âḥir
Böyle bir imama evi kim ola senden ḥaḳ Rızâ

İmâm olmaz ve azl olmaz ḥakim-i mışr-i camidir
Ol şulṭandan bir mâzun olamaz cāiz değıldir iḳtida

Bu cevābı sāfeyn her kim ki lā erse ey ‘**Abdi**
Ḳur’aniñ ḥükm üzerede müselmān değıldi illā
6776/19b

44

(.---/.---/.---/.---)

Diğer Mersiye- i Şehid-i Deşt-i Kerbela

19b

Gülşen-i ğamda delail ‘ aşkın zaḥmına merhemdir
Kerbelayı deşt iden ‘ aşıklar bu sır maḥremdir
Kâinatın kamu senden bunlar aziz muheremdir
La‘ net olsun kamu Yezide birisi İbn-i Macimdir
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muḥarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāḥremdir

Bağıldı ab-ı Fırat şol Yezide ibn-i Zenā
Şu olmasun diyü kuvvet’ ülayn Muştafa
Ey utanmaz naķış düşman āli müḥibbā
Ey yalancı yüzü kara zail murdār bi ḥayā
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muḥarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāḥremdir

20a

Ol Hüseyin İbn-i Āli ve yetmiş iki mehpâreler⁵⁵
Arpa tarı yiyüb kırk gün yakalandılar qaralar
El aman çağırdı yer gök şems-i mah seyyareler
Her kaṭresi bir meşḥud oldu kaçan akdı yaralar
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muḥarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāḥremdir

⁵⁵ Ay parçası

Bir içim şu vemediler ehl-i beytin maşumuna
Titredi arşla zemin doymadı merhumuna
Bunlara karşı şu verdi güline ged mü' mine
Lanet olsun Yezidin cânına ve kavmine
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muharremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāhremdir

Yedi günde yetmiş iki behlivan oldu şehid
Başını kesdi Hüseyinin şemr-i zülcüşun Yezid
Elini kesdi şam biyadından deveci Şarvan pelid
Hüseyniseñ sen bulara şad hezārān lânet et
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muharremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāhremdir

Hüseyini seven aşık bugün ağladı gülmedi
Taze yiyüb taze giyüb muradı nefsin vermedi
Ġalu kıldı ħariciler özge korku gelmedi
Kerbelada cāndan korkan Hüseynilerden olmadı
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muharremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāhremdir

Ĥanedanı yağma kıldı leşker ānbūh uşub
Pest-i yek ĥayrunnaslar gözlerinden yaş döküb
Yağa yırtıldılar gül yülerine tâ ki tırnaqlar çeküb
Çı kardılar siyaķut ĥatmen barmaklar kesub

21b

Gelün dinleñ mevâliler bu gün mäh-ı muharremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nāmāhremdir

Ol hayâsız ömer naķış emir etti râilere
Baş açuķ yalın ayak bindururlar develere
Hemen dem şaķ oldu estu setr oldu nisâlara
Arzını faş eyledi perde çekdi hayalara
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mâh-ı muħarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nâmâħremdir

Ol emir'ül mü' minün şah-ı şehide netdiler
Başnı süngüyle diküb tâ dimeşke gittiler
Şâmda ne cefâlar çekub ne zehirler yuttular
Anı gören ins-ü cin Yezide lânet ettiler
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mâh-ı muħarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nâmâħremdir

Ĥanedana cân-u dilden abdu isek ey '**Abdiyâ**
Olmasun miħr-i ĥaydardan gayr dilde masiva
Burda şu içmeyen orada içer ab-ı şafâ
Böyle buyurdu ĥazret-i şâh-ı şehid-i Kerbelâ
Gelün dinleñ mevâliler bu gün mâh-ı muħarremdir
Bize mâtemi evladdan ğayri işret nâmâħremdir

6776/21b

(-.../-.../-.../-...)

Gerçi haḳḳa ṭalib isek ḳoyma fenadır nefs-i şevm
Her levayı ḳabul etmez renc-i⁵⁶ ānadır şevm

Nekim fa‘l şef‘i oldu devri âdemden beri
Cümlesiniñ sebebi tehi Ḥudâdır nefs-i şevm

Ümmet olan peygambere nice nefes dost oldu
Bilmezminin düşmanı âl-i âbâdır nefs-i şevm

Dil deyub söylendi resul avcundaki mermeri
Yine iḳrar etmedi kibr-i hevadır nefs-i şevm

Şöyle bil bu nefs elinden niceler ah-ı vâh etti
Ṭalibine müzellet ram-ı belâdır nefs-i şevm

Ḳaçan kim haḳḳa yüz ṭutsan götürür dürlü ḫaliler
Hemen ḫavf-ı zahib eyler bedim ağulur nefs-i şevm

Bunuñ sermayesi kir ḫased fail riyaadır bil
Ānıñ kârı mekân-ı mah-ı ğayyadır nefs-i şevm

İmanı kâmil istersen uyma nefse ‘*Ābdi İmam*
Arif-i billâh ḳatında gelibden gezdire nefs-i şevm

6776/49b

⁵⁶ Sıkıntı

Ben ki uşşak-ı didarım yâr ile ol dem enis⁵⁷
 Gerekdir paymâl olsam yolunda mişal-i⁵⁸
 Zehrini nûş eyleyen buldu hayatı cavidan
 Oldurur dilerin içinde müşkim ehl-i celis
 Mani^c olmasa bir ferde illeti yezdi cihâl
 Erişe pir hikmete teslim ola bir nağîşe
 Naydana batınca alar tabının efsadını
 Âna mutabık eczâlar tertib idub bulur desis
 Senki varın verir tabibah çekme zahmet elem
 Ger bu dertden korkulayın der isek⁵⁹
 Sakın üstad-ı hâra kodun menhe
 Sendeki derde düşende ki derman kıla celis
 Visal-i şirin istersen huma ferhade eriş
 Bülbüller gülden girme verme bir yare eriş
 Yakın ol gelmişdir kavm-i süfyan askeri
 Seyyarımız hüstivâr eyle.....
 Meylerinol kıl şahs mürfen müşteneh
 ... boynunda berran.....
 6776/49b

⁵⁷ Yol arkadaşı

⁵⁸ Metin kusurundan dolayı okunamamıştır.

47

21b

Diğer Mersiye Şehidi Deşt i Kerbela

Erdi çün mäh-ı muharrem gitdi sal⁶⁰

Gökde melek yerde insan ağladı

Çondu tarih seksen bire geldi sāl

Levh-ü kalem yazan merdan ağladı

Vaqtin hükmüne göre çarh-ı felek

Hüseynilere neyler biz ne bilek

Diliyelim haqdan hayırlı dilek

Hüseyniler bu ay kan ağladı

Yezide med hezeran lanet olsun

İt tomuz sad ondan yek daği kötü olsun

Yahudiler Naşraniler ayık olsun

Anlarıñ einden çok cân ağladı

22a

Sād Vakkasıñ oğlu Ömer Naķış

Mü' min iken münkir oldu bed şaķış

Yezide ser asker oldu ol habiş

Biat ehli kıldı figān ağladı

Hariciler bir araya geldiler

Ömer Naķışı çağurub götürdüler

Hüse yine ne āl idelüm ah didiler

İşiden sünni müselmān ah ağladı

⁶⁰ Yıl

Ömer Nakış aydur benem sözüm bu
Vermiyelim Hüseyine bir içim şu
Şu içerse bizi kırar kamu
Haşimiler tıydu yeksân ah ağladı

Açdı zulm elini mervâniler vay
El amân çağır Hüseynilere vay
Seksen üç biñ harici bağladı alây
‘Alemler açılub meydân ah ağladı

Ömer Nakış gelüb dedi yâ Hüseyin
Yezide biat eyle sen bu kez yen
Çok mal alub kaldır göñlüñ gamın
İşüdüp Zeyneb-ü Şehriban ağladı

Hiç Yezide kul olurmu ‘al-i resûl
Hiç mal-u manşub alırmu ‘al-i resûl
Hiç şusuz buñalımu ‘al-i resûl
Anınçün kûş-ı rıdvân ağladı

Bu kadar kin tutulurmu âl-i evlada
Şehid ettiler Hüseyini Kerbelada
Yetmiş iki behlivan şir-i zâde
Kerbelada çiger bûryân ağladı

Lanetullah şemr-i mel' un bî iman
Başnı kesdi Hüseynin ol zaman
Evine götürüb koydu kal taban
Geldiler heb şah-ı nisvân ağladı

Şemrin avratı cemile hatun
Verdi düzgünün neler aldu şatun
Yudu başnı Hüseyniñ ol hatun
Âh idüben zar-ı giryân ağladı

Raḥmet olsun ol hatunun cânına
Lanet etdü ol şemre ü evine
Bu daḥi varmadı ayruḳa yanına
Hüseyn aşḳından heran ağladı
22b

Hüseynilere karşıd gitdi ol
İliñi obasını terk etti ol
Yezide zehir verub gebetti ol
Hemen özin kıldı pinḥân ağladı

Lanet olsun ol Yezidiñ cânına
Vezirine elçişine şarvanına
Ḳadışına müfdisine mervânına
Anlar geldi âl-i merdan ağladı

Bir gün gülen ağlar ağlayan güler
Elbet cigerini şafliyan güler
Dostla işni sağlayan güler
Orada Hüseyyine düşman ağladı

Ey ‘**Abdi**’ dost isen Āl-i evlada
Senden zarar gelmez bilse yādā
Eyi kim geçünür dar-ı dünyada
Velākin nokşan kaydında nokşan ağıladı
6776/22b

48

(-.../-.../-...)

47b

Göñül aşna ister peykana düşmez
Kâmil olan göñül nokşana düşmez

Her göñül bir şahsa mübtela olmuş
Hakkı bilen göñül şeytana düşmez

Bir kişiye haktan hidayet olsa
İman arzu kılar gümana düşmez

Ben felanım demez nefsinin bilen
Özini hak eder zebāna bana düşmez

Erişmezse bir kula fazlı rahman
Dev ile haşır olur insana düşmez

48a

Allame'1 esmayı okumuyanlar
Cahil kalur meyli Kur' ana düşmez

Çanda varsa yolu yabana düşer
Ānın yolu fazlı Rahmana düşmez

Yolundan cüda düşürme bu '*Abdiyyi*
Kulu mahrum etmek Şultana düşmez

6776/48a

49

48b

Ruḥun aşinası vardır ezelden
Göñül birdir iki istemez
Marifet ehline hüner gösterme
Arifler ḥāl ister çok dil istemez

Sığın hüma kuşu kimi uçar mı?
Varub güh-i kâfdan yana geçer mi?
Hiç gavvaş⁶¹ olmayan güher seçer mi?

49a

Şatma güherini o l'al istemez

Arifler esrarıñ dimezler yâda
Kehlü'l ayne yoldaş olmaz piyade
Gülüstana varsa bir kör beyhude
Ḥased vâkı olur bülbül istemez

Bazıları arifem diyi laf atar
Çay taşını cevahir diyü satar
Oyun bilmezleri aldadır üter
Varıb bir üstad-ı kâmil istemez

Kamil olur kâmile hizmet eden
Âmil olur ilmiyle ülfet eden
Arifler ile dem muḥabbet eden
Şekerden göñli geçer bal istemez

⁶¹ İnci arayan kişi

'Abdi İmama böyle dedi erenler

Göñül gözüyle haqqı görenler

Arifleriñ esrarına erenler

Göñülde bir gayrı hayal istemez

6776/49a

50

(.---/.---/--)

30a

Göñül sana kılam bir şah hikāyet

Şu denli haq sana verdi iradet

Mecaziler ağvasına dalıverme

Boyunsun rah-ı haqqa kıl muhabbet

Şeriatta şehadet ver sola

Tariqatta eline kıl inayet

Marifetde kemale vire sağa

Bir kişiye olmayınca dalālet

30b

Haqiqatin hali güzenhandır

Bilur şanma kibri cehalet

Dört kapıya kırk makama iregör

Gezme bu âlemde fa‘ili dalālet

Yine hizmet eyle âli resule

Ânlardır ‘aleme aynı hidayet

Şakın kûş eyleme efsane sözü

Diñle bilinursa haqqında ayet

Göñül hoş ol kamu âlemi hoş gör

Budur ehli tarîk evvelinde adet

Eğer mürşidi kâmile yitersen

Müşkilin hall olup olursun rahat

Eğer mektebi ‘irfânda okursan

Sana keşf olur her mânâyı müşkülât

Eğer muşhaf hüsnünde okursan

Dağı bir kitab okumak ne hacet

Eğer nefsin hevesinden geçersen

Seniñ ibi etmiş yokdur ibadet

Ey ‘**Abdi**’ bu naşihat sana sendeñ

Țutarsın meydânda merdasın gayet

6776/30b

51

40b

Göremezem şanma matteiden⁶² cüdadır

Hamdullah reşen oldu ruğun ziyadır

Nuru hattın aşlı bekadır bilmem ne maceradır

Yek nazarda kametin yokdu beni yezdana.....

Haber alam ravilereden dediler çarh-ı semadır

Yedi seyyare hüküm eyler şan kim burcu Hudâdır

Mest olupdur kâinat şol şemin dehanından

Zerresinden vardılar dellala dediler ne bahadır

Her hoca bir kıymet verdi men dedim biñ cân fedadır

41a

Görenler gördü düçeşmiñ ferinde şems-i mahı

Çeşme-i hayvan lebind çavidan-ı Hudâdır

İçmeyen hayrette kaldı içenler ölmez bakidir

Çün cemaliñ sahfesinden açıldı fethi bâbullah

Yedi kez secde etti yazılmış beyti Hudâdır

Sai abes şanma şofi tavaf cürme atadır

Çar müjganın vasfindanteaciz kıldı müfsitler

Yaradılmışa katib olsa yazmaz kalem kad-ü çadır

1281-Okıyan müşkülde kalır şerh yedi cildi inşadır

⁶² Sebep

Ança zülf-i kaçın sırrı keşfetti aşıklar
İki noktadan üç harften yazılan bil bir esmadır
Anı tecemi atti arifler dört hafle müsemmadır

Şulţan şairin ‘**Abdin**’ meydânı belagatta
Gerçi meth eyler zebanım vaşfinda bî nemadır
Sahında ema sade söz ema cânı cemale mübteladır
6776/41a

52

(-.../-.../-...)

28b

Gözün nurunda ziyadır ʔariḳat

Göñülde şems-i nemadı ʔariḳat

Şeri‘at emrini eda edenlere

Farz olur gitmek revandır ʔariḳat

Şeri‘atı ʔariḳattan ayırana

İki âlemde beladır ʔariḳat

Ḳanı âlemle amil olan aşık

Aşk olsun âna sezadır⁶³ ʔariḳat

29a

Her kim irşad olmak dilerse

Gelsün mürşid-i rah-ı Ḥudâdır ʔariḳat

El tutub tövbe kıla naşuh olup

Bu ḳavl üstüne binadır ʔariḳat

Ḥaḳ deyüp erenlere teslim olalım

Ḥizmetinde bî riyaadır ʔariḳat

Gece Ḥırşı ğaḳab nefsanıyetten

Sülükü fakri fenadır ʔariḳat

⁶³ Layık

Arı ola yedüğü hem giydiğı
Böyle bir pak-i mücelladır⁶⁴ ıarıkat

Müberradır muıallet mezhebinden
Muhibbi āli ābādır ıarıkat

Böyle gelenler kırtulur ey ‘*Abdi*
Tufandır Nuıa necadır ıarıkat
6776/29a

⁶⁴ Parlak

(-.../-.../-.../-.-)

Haşretinden kan ağlarım çağırırım dost dost

Āh edüp sinam taşlarım çağırırım dost dost

Sen nazar kıl halime bak aldı meni renc-i firağ

Başım kabağ yalın ayak çağırırım dost dost

Seni korma nice dilber gözümde çıkar cânı ser

Kaçan senden gelse haber çağırırım dost dost

Sen beni drede düşürdün aşkın övdesinde bişürdün

Deryalar gibi coşurdun çağırırım dost dost

Muhabbet mihrî cânda lezzi aşl kavanda

Kızıl Hun teği divanda çağırırım dost dost

Her kim aşık ise dosta tıtiyi⁶⁵ besler kafesde

Her kelâm her nefeste çağırırım dost dost

Bu ‘ **Abdi** kapunda kuldur ömrüm rahmanîñ buldur

Sen gülsün ‘ Abdi bülbüldür çağırırım dost dost

6776/31a

⁶⁵ Dudu kuşu, papağan

VELEHÜL EYDAN

Hakkın cemalini görmek gerekir
Hakkın yoluna ser vermek gerekir

Hakkın emrini sana bildürenlerin
Ayağına yüz sürmek gerekir

Muhammed Âliden kalan erkân
İkisin bir bilüp sevmek gerekir

İkisin bir bilüp seven aşıklar
Hasana Hüseyine ermek gerekir

İmamı Zeynel Âbidine uyanlar
İkrarına kadim turmak gerekir

Muhammed Bakır her kim severse
Özinden benliğe irmek gerekir

İmam-ı Câfer mezhebine girenler
Mevalî meşrebden olmak gerekir

Musa-i Kazımdan ehl-i mürüvvet
Şayıdup kaçmayup vermek gerekir

İmam-ı Rızadır Şah-ı Horasan
Şancağı altına girmek gerekdir

Huḥammed Naki'dir mürşidi alem
Müşkiliñ hall eder şormak gerekdir

Şah-ı Āli Naki'dir fazlı hidayet
Dalaletde koymaz ermek gerekdir

Ol İbn-i Askeri Mehdi gelince
Yezidin varını kırmak gerekdir

On iki imamın ismini '***Abdi İmam***
İşiden salâvat vermek gerekdir
6776/45a

55

(-.../-.../-.../-...)

41a

Her kişi bir oyun tutmuş oynayuman ütmektir
Oynamak marifet değil marifet oynatmaķtır

Bu oyununñ türlü hali vardır zahida
Haķıķatde oynanan oyuna dana yüz tozutmaķtır

Oynadan kâmil olursa oynayan oyun bulur
Oynadan cahil olursa oynayanı ütmektedir

Bu oyununñ serri mayası akıl iman-ı kâmil
Akıllı imanı olan kimse her oyun oynamaktadır

Aklı naķış olan müflis bî ticaret bî hüner
Sevde ziyan belli olmaz mat olup bakmaķtadır

41b

Bu ğaddarı ald etmiye gayet oyunbaz gerek
Kim bu mülkü tamir eyler beķayı yakmaķtadır

Bu ‘ Abdi bu eyle meydân eden merdanenin
Bir elinde kılıç kalkan bir eli çaķmaķtadır

Kimsi oynaña ütmüş kayıt düşmüş sicilde
Kimi oyununda ütölmüş defteri ahmaķtadır

Şaķın ütüľme ‘**Abdi**’ sana güldürme

Bu oyunun aşlı gelmezsin geriden baķtadır

6776/41b

56

(-./-./-./-.)

Diğer Medhi İmam-ı Sani

6b

Yazılan ilmullaḥi ezelidir

Oḳunan Muṣṭafa lem yezelidir

Birinci ‘İmam Şahı Merdanı ‘Âlidir

İkinci imam Ḥasan Ḥalkı Rızadır

Ḥadiciñ Faṭımanıñ yadıḡarı

Ḥüseyiniñ daḡı aḡi ekberi

Zeynel ‘Abidinin yekta gevḡeri

İkinci imam Ḥasan Ḥalkı Rızadır

Baḡır Cāferdir müşḡüller seçen

Dü ciḡâna ziya verip nūr şaḡan

Zennan mekkar elinden zeh̄r içen

İkinci imam Ḥasan Ḥalkı Rızadır

Musa Qazımdır ḡaḡkıyla yeksan

İmamı Rızadır şahı ḡorasan

Münkirin belin büküp baynı yeşan

İkinci imam Ḥasan Ḥalkı Rızadır

7a

Şahı Taki Bâ Nefî Hasan Askeri

Muhammed Mehdi'niñ olduķ kemteri

Bende-i evlada sunan kevşeri

İkiñci imam Hasan Halkı Rızadır

Saildir ' *Abdi İmam* luţfeyle şahım

Şıgıñup tururum çokdur günahım

Dünyada ahirette pessi penahım⁶⁶

İkiñci imam Hasan Halkı Rızadır

6776/7a

⁶⁶ Sıgımlacak yer

İlm-i cavidāndan ⁶⁷haber istersiñ
 Ehl-i beyte karşı yüz sür hünkāra
 Eğer ‘ali evlāda beli bes dirseñ
 Şadaqla talib pīr-i pınara

Muhammed miraca kıldı azimet
 Verdi haq didārın etti ziyāret
 Cebrail götürdü çar-ı emānet
 Dedi haqqıñ er şıfatı bu yāda

Elfi tāç-ı hırka u çerağa u kemer
 Muhammed bunların aşlını şorar
 Cebrāil cennete girdiğin söyler
 Ādem-i şafiyullah der peygambere

Taç başında hırka eninde idi
 Çerağa elinde kemer belinde idi
 İblisiñ sözüne uymaya idi
 Ādem cennetten çıkmazdı tışra

Böyle deyince aḥmede kār etti cevab
 Bir daḥi nutuḫ ile bulasın sevab
 Yā bu emānet kim ola şahib
 Dedi yā Cebrāil gel er bu sırra

⁶⁷ sonsuz

Cebrâil der ciḥâna kuṭb gelecek
Ṭoksan ṭokuz biñ ere baş olacak
Ḥorasan'dan gidüp Rûm'da ḳalacak
Binûb yürüdecek cânsız hicie

Böyle diyince aḥmediñ müşkili ḳandı
Emâneti alup ḳabul edendi
Şitret'ül munteḥâda ḥayli eğlendi
Ḳızıl altunuyla aşıldı dâra

13a

Altmış üç yaşına erdi şaḥib-i rişal
Fenâdan bekâya etti intikâl
Dedi yâ 'Ali şu emâneti al medet
Aşlını bildi Râb verdi Ḥaydâra

İmâmın şehidin çar-ı imam
Anlara emâneti oldı bî ilḥimam
Merûd-ı müddeti olunca temâm
Emânetler geldi İmam Câfere

İbrahim-i sani de Ḳâzımın oğlu
Yoğidi evladı çoğdı malı
Ehl içinde bir taşayla dolu
Yedi künd içinde ḳıldı ḥünkâra

Ṭokuz ay ṭokuz kün temâm olunca
Ṭokuz saatte dünyaya gelince
Yer gök ditredi yüzün görünce
İns-ü cin put şânem başladı zârâ

Meğer kim izine idi mevlûdi
Kâbeye yüz tutub kıldı sucûdî
Rûşen oldu münevver perv cûdî
Dediler aşk olsun böyle dilbere

İbrâhim Hırasan ilen oldu başa
Oğlunuñ ad viridi Muḥammed Bektaşa
Nasın ümmidi daḥi gündüz aşā
Yemedi şaim idi bak şuara

Dört yaşında haftada ayda bir yaşına bindi
Serâ-yı kârbında mektebe gitti
Dört yaşında ḥocasını met etti
Şemseddin-i Saneyn geldi yüz süre

Dediler oğluñ elif demeden dir ye
Bağmadan okuyor ümmü'l kitabı
Yüzünüñ nûru maḥveyley niğabı
Reñgi meyl etmişse şems-i kâmere

Yesevî şehirinde Ḥoca Aḥmedi
Dâim zikr eyler ḥaḳḳı Muḥammedi
Yedi iklim dört köşeye ḥalifedir
Ders verdi toḳsan toḳuz biñ ere

Hünkâr efendimde demâna erişdi
Loḳman perendeden mürşide ulaşdı
İbrahim-i Sani de dünyadan göçdü
Hırasan erleri geldi ḥużura

Dediler sen yâ Bektâşa sen gel çık tahtına

Atanıñ mesnedin şaķın boşa koma

13b

Hünkâr eytti aślâ gerekmez baña

İstemem şu dünya şaķlıgın zerre

Baña olursa aķiret sultānlıgı olsun

Her kim inanmazsa zulmetde kalsun

Efendüm biñ dürlü muķanete şalsun

Ol zaman bed nefsin oldu münkire

Hünkâr tapu müdaķil bağdada gitdi

Ol haz-ı İlyas-ı raķinma etti

Hażı İlyas-ı eli kırķlara kattı

Kırķ gün deyince karışdı sırra

Yedilerin ğevķerine uğradı

Yedi künden sonra üçlere vardı

Üçlerde kuttbu'l aķtablık⁶⁸ verdi

Aşinalık gösterdiler hünkâra

Hünkâr gitti mekkeye medineye

Bir vakidden sonra geldid hanım medet

Hızza niyâz eyledi âniye

Dedi yaşı beşdir âh koy lengere

⁶⁸ Kutup, kutuplar, hak tarikatın reisleri

Anası dedi oğul otur etmek yi
Nerdeñ gelüb nire gideñ baña di
Hünkâr etdi arz eyledim Mekke-i
Bugün pençşembe söz verdim bizâra

Anası dedi oğul üç aylık yolu
Üç günde alamañ sen olma deli
Hünkâr eyder ana sen bilmeñ ħali
Şıdkınan şığındım ħanī settâra

Anası beşşi verdi eline
Himmet eyleyub gönderdi yoluna
Bazar günü vardı mekke eline
Seher vaqtinde yüz sürdü didâra

Mu'cizat-ı ma'ħudin avcuna aldı
Şuşan yaprağında namazın kıldı
Ahir evliyalık anda ħatem oldu
Naşib oluştırdı nice biñ ere

Hızırñ ħubbeden gövdinin şahiddir
İsm-i cāħ-ı Bektaş-ı Velıyu'llaħdır
'**Abdi**' aciz şahib-i günahdır
Sen kerem kâh-ı nesin kılma kuşur
6776/13b

(.---/.---/.---/.---)

İlm-i zatın kaçresi deryası mürşidi kâmil
Emri marufun aşlı takvası mürşidi kâmil

Şofiya zerkle tãta eylemek layefmidir
Pes şalanın Mescid-i Aksası mürşidi kâmil

Gerçi mürşid şuretinde çok mevai haşrolur
Her birinin bir türlü davası mürşidi kâmil

Yani zenbur heral şöhetinde kendini göster
Bağ şu meçhulün kibir adlısı mürşidi kâmil

Varlığından göçüben i' fan olan aşına
Ol bilür ilme' l yakın mevlası mürşidi kâmil

Kâinatın evveli mürşid dedi kur' anda Hudâ
Muştanın aynı müsemması mürşidi kâmil

Hem buyurdu babı ilmi mazhar ati cefa
Hem haqiqat rahının rãh-nümâsı mürşidi kâmil

Anın için mürşide hizmet eden mürşid olur
Pev velayet ehlinin ihyası mürşidi kâmil

Mürşid iren oğur manayı setti men arif

Şöyle bil cân derdiniñ devası mürşidi kâmildir

Hamdullah mürşidin abdin abid oldu bu ‘*Abdi*

İsminin bir harf bir noktası mürşidi kâmildir

6776/40b

Diğer Medh-i imam-ı Sabi

Bilen ‘ilme’l yakın farz-ı Hudâñ
 Īrmez Muştafa’yı Murtaza’dan
 Gelen Hadice Fatma anadañ
 Īmam-ı Musa-i Qazım’dır muhaqqak

Hasan’dır sırrı esmâ-i Qur’an’a
 Hüseyin’dır âna delil-i bürhân
 Yezide lânet kıldı pivrân
 Īmam-ı Musa-i qazımdır muhaqqak

Ne lûtuftur Īmam-ı Zeynel’in ismi
 Rava-i cenândır Bakırın cismi
 Dünyada ahirette Yezid’in hâsmı
 Īmam-ı Musa-i Qazımdır muhaqqak

Īmam-ı Câfer keşf eyledi ledünni
 Tefsir-i cavidân verdi edinni
 Qara iden bu tarîkı bu dini
 Īmam-ı Musa-i Qazımdır muhaqqak

Rızadır din yolunda razı olana
 Taķı’yedir Taki’yedir nefsin bilene
 Nice düşmüşleriñ elini alana
 Īmam-ı Musa-i Qazımdır muhaqqak

Hasan-ül Askeri Mehdi-i adi
Gelinece m  min almaz muradı
'Abdi İmam'ın d rt apuda irşadı
İmam-ı Musa-i azımdır muhak ak 
6776/8b

Gel ey ğafil gezme tehi⁶⁹ âlemde
 İnsan aşlından insan isterler
 Niçün ruhel beşer çaldı kılmada
 Şanırsun seni hayvan isterler

İnsan olam dersin uy bir insana
 Erişe firuda lam yezdana
 Nazar kılm ervağa gerek çeşmana
 Her şahsın aşlından nişan isterler

Kâinattır yedi yıldız şeş-ü çehan
 Gitti tabiat kânı noldu şıfat
 Beşt-i heşt-i süsdür müfredat
 Bunun taķsimine irfan isterler

Semanı tut ariflerin pendine
 Aldığın malı geri ver kendine
 Evvelusâ itimad eyle andına
 Zira bunda şarık pîmâr isterler

İlmi zahir okuyan semte macid
 Hakkı baıldan seçüpolmaz mürid
 İstemez bir bahsi imimden ferid
 Erenler kıdem erkân isterler

⁶⁹ Boş

36b

Ḳadim erkânında vardır kitabı
Oḳuyubda vermek gerek ḥesabı
Sevr eylene nebi olur ne veli
Erk davasına bürhan isterler

Erlan ḥaḳ sevudu ḥaḳḳa tapdı
Mamur eralp nice virâne yaptı
Laf urup meydân gözetme ey '***Abdi***
Erenler ḥaḳ ile yeksan isterler

6776/36b

Kâ milden kemal aḥzeden
 ẖamil gelir kâmil gider
 Mektebi irfan görmeyen
 Cahil gelir cahil gider

Bu âdemi yarattı ḥaḳ
 Âdemden okıttı şebaḳ
 Seddi pâḳ damızlığı pâḳ
 Aşil gelir aşil gider

Âdem arı olmayınca
 Arı olmaz yunmayınca
 Aşḳ meyinden ḳanmatınca
 Ğafil gelir ğafil gider

Her kim ki özün bilir
 O kişi ḥalife olur
 Ülkesine iḥsan ḳalır
 Âdil gelir âdil gider

Her kim ki özin bilmedi
 Sözü meydâna gelmedi
 Yemin ehlinden olmadı
 Şamil gelir şamil gider

Bu  al bir acayip  aldir
 st  zehir altı baldır
Bu yol bir t kenmez yoldur
Sail gelir sail gider

Ey ‘**Abdi**’ yakın et yolu
 a  ın emrine de beli
 a  ın hidayet  olu
K mil gelir k mil gider
6776/41b

Kamiliñ şöhetü kemālıncıdır

İlimle ülfeti kemālıncıdır

Hane şaħibiniñ gelen miħmana⁷⁰

Taltifi izzeti kemālıncıdır

Naķdır kemale ermek dilerse

Ānıñ ķurbıyeti kemālıncıdır

Ṭalıp olsa raħı ħaķķa bī ķusur

Üstada ħızmeti kemālıncıdır

Oķusa mantık-ı meani noķtadan

Tefsire kuvveti kemālıncıdır

Yek nazarda seyreylese âlemi

Menzil-i rifkâti kemālıncıdır

Piru peru veru da olsa hûner bâbında

Ķadri haysiyeti kemālıncıdır

Kemalsızden kemal aħz olmaz ey ‘*Abdi*

Ĥaķķın hidayeti kemālıncıdır

6776/42a

⁷⁰ Misafir

63

(-.../-.../..-)

43b

Ḳamu âlemlerin şahı Ali'dir

Göñül maḳşunun rahı Ali'dir

Müstecâb'ud davet olsa bir kişi

Ki maḳşudun ḥacetgahı Ali'dir

Ali'dir řeriatıñ râh-nümâsı

Ḥaḳıḳatıñ peř-i penahı Ali'dir

Ḳıyam rükû sücudun

Kıbleğahı secdesi Ali'dir

Zahid isen bu sözüme gel inan

Ḥaḳ dediğimiz vallahi Ali'dir

44a

Ali'dir iḳrar ehlinin şevabı

Ezkâr ehlinin günahı Ali'dir

Ali'dir mimarı arz-ı semanıñ

Ziya veren şems-i mâh-ı Ali'dir

Ali'dir ḥüküm iden ins-ü periye

Dü cihanın padişahı Ali'dir

Ali'dir yaradan bu '***Abdi İmamı***

Ėayri yokdur bir Allahu Ali'dir

6776/44a

Ḳamu derde derman iden Ali'dir
Ahir meni insan iden Ali'dir

Ali'dir feth iden bâb-ı Ḥayberi
Yıkub taşın viran iden Ali'dir

Anteriyle ömerin başını kesub
Leşkerini müselman iden Alidir

Cenk içinde düşmana kılıç vurub
İstekliye iḥsan iden Ali'dir

Yüzüne tüküren kemrah-ı ebteri
Şabırla müselman iden Ali'dir

Ali'dir Muştafa'nın yari ağyari
Nutu ḥaḳḳı 'ıyan iden Ali'dir

Ānın dostluğuna başın tab edüp
Sinesini ḳalkān iden Ali'dir

Ḳaçan bir gāzāda bunalsa
Hemen tay-i mekân iden Ali'dir

Erişub aşḥabın çarına yetüb
Kâfiri perişan iden Ali'dir

Bir nārāda yüz biñ eri şatırub
Özin şer-i tizden eden Ali'dir

Muķabil olsa bir müşrik-i pehlivan
Yıkub ĥaki ile yeksan iden Ali'dir

Ali'nin żarını işiden divlerin
O di şandı bī cān iden Ali'dir

Hitibah tuymadı ins-i peri
Ŗamusuyla meydān iden Ali'dir

Yek nazrada yedi iklim dört köşe
Dolaşub cevelan⁷¹ iden Ali'dir

Ali'den iltica iste ey '*Abdi*
Maḥşer günü divan iden Ali'dir
6776/44a

⁷¹ Gezinti

Redif-i Harf-i Te

Güruh içinde nâcidir şeri' at

Tavaf ehlinde hacıdır şeri' at

Şeri' at görüp inanmayandan

Maḥşer günü davacıdır şeri' at

Dört nebiye dört kitab indi ḥaḳdan

Hem Qur'an'ın minhacıdır şeri' at

Her nebinin ârşta bir menzili var

Muḥammedin miracıdır⁷² şeri' at

Enbiyanın vaḥyile pürhanıdır

Evliyanın ser tâcıdır şeri' at

Muḳabil olsa da küfürle iman

Başar küfrü icracıdır şeri' at

Ẓılalet yüzünden virân olanı

Tamir eyler binacıdır şeri' at

Marâzi cehle kim düşerse gelsin

Çalar merhem otacıdır şeri' at

⁷² Açık yol

Ḳamu davaların bürhân oldur

Yazar mġnġ imlacıdır şeri' at

Ne kim tařnif eti fażl-ı ıssı dġnġ

şabit eyler fetvacıdır şeri' at

Ḥelal ile ḥaramı ettiren fark

Daḫi ḳassam edacıdır şeri' at

Gġnahıyla nedamet ḳıl ey '***Abdi***

Ḳamu derdin ilacıdır şeri' at

6776/28b

Bir hocaya şakirt⁷³ olan
 ur‘ an our ur‘ an yazar
 Bir mürşide mürid olan
 İrfan our İrfan yazar

Düşürür âlemi aşkını
 Günbe gün artar eşkini
 Edebden alur meşkini
 Erkân our erkân yazar

Okur ebcedi kitabından
 Rumuzu kaf ile nundan
 Haber verir hisabındañ
 Divan our divan yazar

Bir “elif”den “be” ye adar
 aksim eder “ye” ye adar
 artar gelir “te” ye adar
 Mizan our mizan yazar

Her harfin anesin bilür
 oğru varır oğru gelür
 “Be” evinder anda şaın olur
 Mihman our mihman yazar

⁷³ Öğrenci

Ev ıssınıñ rızasından
Çıkmaz kórkar kızasından
Otuz iki azasından
Bürhân okur bürhân yazar

Ey ‘**Abdi**’ bunı kim bilür
Aşka düşen âlem bilür
Hayvan bilmez âdem bilür
İnsan okur insan yazar
6776/42a

Kün deyince kırdun binayı Haydar
 Vechinden halk etti semayı Haydar

Muayyen eyledi ruhu ezeli
 Nur kattı mayayı tutdurdu Haydar

Kamu sender haber aldı zatını
 Ol dem işittürdü nidâyı Haydar

Kimi oldu abid-i ezlam-ı lât
 Kimine bildirdi Hudâyı Haydar

Her vücudu bir hayale naşb idüp
 Döndürdü aşlına mayayı Haydar

Kimi bî hunun oldu leyle-i diyarın
 Kimine gösterdi Hudâyı Haydar

Ferhade gösterdi şirin cemali
 Kesdurur aşk ile kayayı Haydar

Çok kimseler davet etti kalkmadı
 Kim silerse kondu sarayı Haydar

Acaib ğaraib işleri çıkıdur
 Şulţan eyler bazı gedayı Haydar

Ey ‘**Abdi**’haydarın sizi kim bilür

Verdi ilmullahı mănāyı H̱aydar

6776/44b

Diğer Medhi İmam-ı Ehad

Mazharı nur-ı Hudâsın ya Âli

Muştafa vü müctebasın⁷⁴ yâ Âli

Geldi Qur'andan şanın ki hilâti

Kâinata pişivasın ya Âli

Hem imam-ı evvelisin rah-ı haqda

Hem hadi-yi rahimmasın yâ Âli

Bâb-ı 'ilm-i keşf ü esrar-ı ledün

Kamuya müşkül küşasın yâ Âli

Zahıratdañ Muştafanıñ mucizen

Hem varişi enbiyasın yâ Âli

Hadice Faţıma şepper-i şüpper

Hem âliyi Zeynel Âbasıñ yâ Âli

Muhammedi Bakıru Cāferi Şadık

Şah-ı Âli Musa Rızasın yâ Âli

Hem Taki Bâ Nefi Hüseyin-i Askeri

Miladı şahibi levasın yâ Âli

⁷⁴ Seçilmiş, kıymetli, itibarlı

Sen kıl medet şahım bu '*Abdi İmama*

Çamu dertlere devasın yâ Âli

6776/6b

69

47a

Maḥremi aşk olmayan dil-i vaşlı didar olamaz

Ağyar ile ağyar olur yāri ile yār olamaz

Ġafletden bīdār olamaz

Naẓırī bīdar olamaz

47b

Bir dil kim aşk-ı ḥaḳīḳat zeminden

O dil-ü tā ezlden yok olduvar olamaz

Olmıyan kālū nelādan

Şimdi ızhar olamaz

Bir dil kim cānını verdi cānıñ oldu şatun

Dehr içinde āndan özge lü' lü'i şhvār olamaz

Alana şatana aşk olsun

Böyle bir kār olamaz

Bir dīl kim aşkı bahisle tamir eylere mışrīni

Āna Yuşuf'dan ğayri kimse şehriyār olamaz

Yusufu görmeyen züleyha gibi

Şadpar olamaz

Bir dīl kim yarinden özge cānını gördü ' aziz

Adı manşur olur sammalığa ber dār olamaz

Yārini görmeyen aşık

Aşkından pūhar olamaz

Bir dīl kim kenz-i manidir āna sırlar ayan olur

Razını bigane açub laf-u giftar olamaz

Āna bahane bulanlar

Vakıf-ı esrar olamaz

Bir dīl kim şarab aşkıyla lezzetinden mest olur

Hikmeti loğmana erse daği hüşyar olamaz

Maye-i bezm-i ezelden

Sonradan var olamaz

Bir dīl kim aşlından nişan gösterdi aynel yakın

Hubbu'l vaṭan olur amma terk-i diyar olamaz

Aşlına racidir *'Abdi*

Başka zinhar olamaz

6776/47b

70

(-.../-.../..-)

Der Medhî İmam-ı Aşer

9b

Günaḥım çok Hudâ içün bağışla
Hüseyn-i Muştafa için bağışla
Ki ceddin Murtaza içün bağışla
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Ḥadice fakrû'nnisa zevc-i resûl
Fatma ḥayrû'n nisa bint-i resûl
Seher vakti niyazım eyle kabul
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

10a

Bağışla cürmümi Halkı Rızaya
Karşı dur Hüseyin'i Kerbelâya
Şanıñdır merḥamet etmek gedâya
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Mürüvvet medenidir Zeynel Āba
Muḥammed Bakırdır fazl-ı assı dānâ
Seniñ gibi yokdurur cömerd-i saḥa
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Seni koyub şeyhime gideyim pür günahım
Kim kabul eyler alnım kan rüsiyah⁷⁵
Câfer'in hakkı için estağfürullah
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Musa-i Kazım aşkına gülbank çekiñ
İmam-ı 'Ali Rıza ol nur pakiñ
Bir miskin etimim yüzüme bakıñ
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Ata'ñ imâm Ta'iniñ hürmeti çün
Oğlun Hasan'ül Askerin izzetiçün
Kamu bağı yanıqlar fırqati çün
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

Meḥdiye şahadet verdim dilimden
Yol içinde düştüm sen tut elimden
Sen bilmeyüb kim bilecek hâlimden
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki

İmam kulu didürmek '*Abdi İmam'a*
Yani muhlîş tuturdıñ haş-ı âmā
Kerem eyle eksik âdd et temāma
Meded senden meded ya 'Ali-i Naki
6776/10a

⁷⁵ Kara yüzlü

Diğer Medhi Düvazdeh İmam

Nur-ı haqqın mazharısın yâ Muḥammed Muştafa
 Yarâb garihimde mükedder şah-ı ‘Aliyyi Murtaza
 Rahman rahmı buyurdun ruḥun ruḥun şahâ
 Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘Âliyyü’l Murtaza

Siz yekçün zehr nûş etti Ḥasan Ḥalkı Rıza
 Yetmiş iki ḥandaniyla Hüseyin-i Kerbelâ
 Yoluñuzda cân virüb kan akıtdılar bî riyâ
 Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘âliyyü’l Murtaza

Yemiş iki pare oldı oldı hem âli-i Zeynel Āba
 Ḥuṭbe-i mervân okutdı şol Yezid ibn-î detâ
 Fesâda vardı zamanıñ ḥâl oldıki fenâ
 Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘âliyyü’l Murtaza

Nola ḥârici merhamet etse yeğidi itmedi
 Muḥib şadık olan koyub gitmedi
 İmam-ı Bakırın yoluna mâl-ı cân dırığ etmedi
 Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘âliyyü’l Murtaza

İmtihane çekdi imam-ı Cāferi ibn-i Yezid
 Her taraftan şâme cem‘ oldılar melâ mutaid
 Baş idemeyüb ḥazreti imamı kıldılar şehid
 Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘âliyyü’l Murtaza

Haricilerin bu zulm kalacak mı yanına
Musa-i Kazım ibn-i Rızanın girerler kanına
Şâh Taki-i bānefiniñ kasd ettiler cānına
Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘āliyyü’l Murtażā

Bu ne demek müslümanım diye kaçd ide olara
Himmet eylen askeriyle meḥdi yakında gele
Hariciden ehl-i beytin intikāmını ala
Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘āliyyü’l Murtażā

Sizden ola muhibbi ḥandanın derdine derman
Yezide lanet etmeyen şayılmaz ahl-i ‘iman
Kapında ‘**Abdi**’ acizim dilerim sizden iman
Medet sizden yâ Muḥammed ya ‘āliyyü’l Murtażā
6776/17a

(-./-./-./-./-.)

Diğer Medh-i Düvazdeh İmam

Yâ Muḥammed Muştafa yâ şafî rūz cezâ
 Yâ aliyyü'l Murtaza yâ maden-i cüd-i seha
 Yâ Ḥadice fakrū'nnisâ ya Faṭıma ḥayrun'nisâ
 Yâ Muḥammed Muştafa-i aliyyü'l Murtaza

Yâ Ḥasan zahiri şehidi yâ Ḥasan halkı Rıza
 Yâ Hüseyin derr yetim yâ şehid-i Kerbelâ
 17b

Yâ 'Alim-i Zeynel Āba yâ şabr şükri her belâ
 Yâ Muḥammed Muştafa-i Aliyyü'l Murtaza

Yâ Muḥammed Bakır ehl-i dine pişiva
 Yâ imam Cāfer şadık ya hadi-i raḥinma
 Yâ imam-ı Musa-i Kazım yâ âli Musa Rıza
 Yâ Muḥammed Muştafa-i aliyyü'l Murtaza

Yâ imam Muḥammed Tef' i yâ maliki dü sırra
 Yâ İmam-ı Şah-ı 'Ali-i Nefi yâ afḍal-i etkıya⁷⁶
 Yâ Ḥasanü'l Askeri ya medḥ-i şahibi levâ
 Yâ Muḥammed Muştafa-i aliyyü'l Murtaza

⁷⁶ Çok takva sahibi olan

Yâ nuru qadimden medh-i **'Abdi İmam**-ı binevâ

Yâ luğf assı sensin kamu hacetler iden revâ

Kılma eksiğime şahım mende çokdur mäsivâ

Yâ Muhammed Muştafa-i aliyyü'l Murtaza

6776/17b

Men cemaliñ meddahiyim⁷⁷ ğayri cevab olmaz baña
 Men cemale mahrem oldum perde nikāb olmaz baña

Men cemailiñ muşşafından okurdum sebu'l meşan
 Sür harfinden özge bir kitab olmaz baña

Men cemaliñ zerresinde gördüm zeyn oldu cihan
 Hevţi beyza hattın gibi mahitab olmaz baña

Men cemaliñ benlerini şemar ettim peşt-i heşt
 Buna benzer düalemde der hesap olmaz baña

Ben cemaliñ levhinde gördüm iki nokta üç huruf
 Oğuyub ‘*Abdi İmam* oldum şeyhi şehab olmaz baña
 6776/24a

⁷⁷ Öven medheden

(-.../-.../-.../-...)

Men mutekif ⁷⁸oldum guşe-i meyhanede sefil arib
Derdime aki demenden yoktur bir ozge tabib

Beya aki badeyi un fanidir dnya geer
nk didar aııyız maukumuzdur abib

Biz bende-i merdaneyiz sihr-i efsundan dnmezz
Grcek yzn evirir nait olsa salib

Cem^c olsa leker-i zahidi muabil olsa bize
Dilimiz narun minallah fethan arib

arabat ehlin grcek aar zahid hemdem olmaz
Kim nn alı muatır nefsi olmu talib

amu ervahn naibin taksim itdikde ah veli
Bize bu aa meyin vermi nahn ezelden naib

Bu meyden mest olan aı yri ayardan seen
yle bil stn gldr are anmaz andelip

Bu meyden hyar olanlar bilmedi dost adrini
B adapdır are yokdur olmaz ikmali edip

⁷⁸ Bir odaya ekilmi,

Bu meyden nūş edeli mestane ‘*Abdi İmam*

Sail-i bîçare teği yalvarurum dir yā maḥcup

6776/28a

Menim bu tendeki cânım Ali'dir
 Menim hem dinim hem imanım Ali'dir

Menim gözimde nur köşimde şadah
 Menim dilimde destan Ali'dir

Menim aklım fikrim remzi rumuzum
 Kelamı âlemi irfanım Ali'dir

Menim derumundan seven ol şahı
 Menem babında kulhanım Ali'dir

Menim isyanım çokdur ânın katında
 Rağim oldur ki rağmanım Ali'dir

Menim dil mülküne kılmış ol azim
 Şafa geldi haq mihmanım Ali'dir

Bu '**Abdi**' yolunda haq ile yeksan
 Dü cihan içinde her kanım Ali'dir

6776/36a

(.---/.---/.---/.---)

Diğer Medh-i Esen Aşer

Ḥūdānīñ maḥcub-ı Aḥmed-i ḥatmi cümle mürselin

Hem vaşf-ı nām ḥayırlaşırsız dindir yakın

Ḥadice Ümmü'l Zehradır vahdesi serramin

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

Ḥasan Ḥalkı Rızadır ḥali cümle müşkilin

Şah-ı Ḥasani Kerbelâdır sabr-ı kenj-i şakirin

Hem 'ali abidin ḥaḳḳında mir'ül ayn

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

Şah-ı Muḥammed Bakırdır fazlı rabbü'l alemin

Sırrı esma-i Cāfer'den eḥaz etti ehl-i yemin

Şah-ı İmam Musa-i Kazımdır imam-ı heftimin

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

11a

Refin-i ḥāḳ-ı Horasandır imam-ı heştımeynin

Şah-ı Muḥammed Takidir maẓḥar-ı nūrū kuzeyin

Bulara uyanlar oldu ram-ı berzaḥdan emin

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

Şāh-ı Nefidir kıblegāhı secdegāhı mü'minin

Şah-ı Ḥasan'ül Askerdir bil imam'ül muttakin

Hem dāḥi çarda maşumları sırrı ḳur'an bin

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

Müstemaşın şemar indi bu '**Abdi İmām-i** ilmeli yakın

Pest-i heşt süsdür yâ çā nāz ayne'l yakın

On iki nokṭa on imam oldu ḥaḳḳal yakın

Meḥdi-i saḥib-i zamandır el nurū āḥirin

6776/11a

Meydânı belagatta mert olur Bektaktaşiler
Mala cânâ kıymada cömert olur Bektaktaşiler

Bunlar ahdinde kavidir⁷⁹ ser verirler sır vermezler
Handanı cân-ı dilden bend olur Bektaktaşiler

Gerçi imtihan olsalarilmi fûnunu mat eder
Giy ki el ayıbın şorşalar habt olur Bektaktaşiler

Sana lûtfu kerem ehli menbağı şalar-ı din
Ol sabapden beş isimle ad olur Bektaktaşiler

Taş atanın taşı başına düşer bi ıstıbah
Kerbeladan gayri derde set olur Bektaktaşiler

Muḥarremi aşık oldu bunlar ta ezeli lem yezeli
Bu dem içre ḥaşre değin mest olur Bektaktaşiler

Her biri kişvere şulṭan olsa lâ cürüm
Der vilayette bir edna ‘**Abdi** olur bektaktaşiler
6776/42b

⁷⁹ Sağlam

78

(-.../-.../-.../-...)

31b

Muciz-i nebi-ü velehünden kalmışdır miras

Fi ve dat lam-ı yezdandan kalmışdır miras

32a

Ehli beytiñ şanına düşen ve fa‘ tifi kerem

Şulb-ü kenje ema çaveş derraden kalmışdır miras

Daği ahseni takvimin rumuzun anlayıp bilmek

Mazhar-ı nuru Hudâ haydardan kalmışdır miras

Pes bu âleme vakıf olan la cürmü nokşan bilir

Bu kemalât şahibi arifandan kalmışdır miras

Özini kula kul edüb şatmak elden ele

Her içinde yusf-u kenanandan kalmışdır miras

Aşık olub bülbül teği nale kılmak her seher

Gülşeni hüsnünde virdi⁸⁰ aḥmerden kalmışdır miras

Şem-i aşkın aşı haydardan ziyadır ey ‘*Abdi*

Mani olmaz ferdi aḥidandan kalmışdır miras

6776/32a

⁸⁰ Sık söylene söz

(-.../-.../-.../-...)

Muciz-i nur-ı nebiden kalmıŖdır miras
 Ŗanma kim ānı kavmi sufyaŖa kalmıŖtır miras

MuŖtafanıñ huy-ı halkı adli inŖafı tamam
 İlm-i hilm ol Ŗah-ı merdana kalmıŖdır miras

Haset yüzünden ihtilaf eyleyüb baŖ eymen
 Nefse hise uymak Mervana kalmıŖdır miras

Nice biñ muciz gösterdi yine ikrar etmedi
 Münkirlik Ebu Cehil-i nadana kalmıŖdır miras

NiŖan görüb teslim olmak madeni velayetten
 EŖhab içinde pir-i Selmana kalmıŖdır miras

Her nebiniñ kuvveti ilm-i kemāli rif'ati
 Gayre gitmez ince ferzendāne⁸¹ kalmıŖdır miras

Ademiñ cennetten alıp götürdüğü yek sırrı Ŗecer
 Evvel Ŗuayıpten Musa bin İmrana kalmıŖdır miras

Dağı hatimü'l din dinü'llah davūda kalmıŖdır miras
 Hicretinde oğlu süleymana kalmıŖdır miras

⁸¹ Evlad

Bundan aňla ademizādeniň sýrrını ey ‘*Abdi*

İnsaniň ıabiatı insana ıalımdır miras

6776/31b

80

(-.../-.../..-)

Diğer Medh-i İmam-ı Hamis

7b

Muṣṭafa-i Murtaṣa nur-ı Hudâdır
Ḥadice Faṭıma ferd-i yektâdır
Anlarıñ babında sığın gedâdır
Muḥammed Bakır her kim sevârsa

Hüseyiniñ Ḥasanıñ duasından tutar
Zeynel Abidine gör günül kıtar
Özünden riyâhı benliğı atar
Muḥammed Bakır her kim sevârsa

Câferi mezhebinden delin olur
Ne ḥasedlik eyler ne paḥıl olur
Bulara vâzatını tam akıl olur
Muḥammed Bakır her kim sevârsa

8a

Musa-ı Kâzımın izini izler
İmâm-ı Rızanın emrini gözler
Andağ şâdır olmaz beyhude sözler
Muḥammed Bakır her kim sevârsa

Taki'niñ Nefi'nin havfını çeker
Hasan Askeri içün kanlu yaş döker
Meḥdi gelür diye yollara bakar
Muḥammed Bakır her kim sevārsa

Bu '**Abdi**' hocasından böyle aldı
Gerek 'arabcası ve gerek farisī
Öldürür yalanı hırsıyla nefsi
Muḥammed Bakır her kim sevārsa
6776/8a

81

(-.../-.../..-)

45a

Muhammed Muştafa nur-ı Hudâdır
Yâkın bil şafi ruz-i cezadır

Âliyyül Murtazanıñ evladına
Her bâkan münafık mechül imandır

Kurratü'l ayn resûlüñ ehli beyt
Hasanla Hüseyini Kerbeladır

İmam-ı Zeynel Âbayı seven aşık
Muhammed Bakıra cândan gedadır

Ki haciler imamı Câfer oldı
Daği Kazım Âli Musa Rızadır

Taki'dir rehberi ehli imanın
Naki'dir mürşidi müşgüller küşâdır

Ol ibn-i Askeri Mehdi-i hâdî
Hidayet kalbi şahibi lev'adır⁸²

45b

Bu on iki nuru kadime ey '*Abdi*
Tevvella eylemek emr-i Hudâdır

6776/45b

⁸² Gönül sancısı

Okurum ismini bismillah ile
 Naşran menallahü fethûn garib⁸³
 Şığınurum sana çok günah ile
 Naşran menallahü fethûn garib

Ve beşerü mü‘ minun ya Muḥammed
 Naşran menallahü fethûn garib
 Ru ferzendu ve ‘ala Ali Muḥammed
 Naşran menallahü fethûn garib

Cebrail ḥaḳdan getürüb oḳudular
 Kāmu aşḥab bir olup oḳudular
 Gaziler tekbir alup oḳudular
 Naşran menallahü fethûn garib

Bu ayet inince arttı şecaāt
 Kureyş kavminde ḳalmadı şalabet
 Kırıldı putlar oldılar ḥacalet
 Naşran menallahü fethûn garib

Ayeti cem edüp sûre yazdılar
 Şaḳî-i nara saidi nura yazdılar
 Parmaklarında mühre yazdılar
 Naşran menallahü fethûn garib

⁸³ Saf suresi 13. ayet. Allah’ın yardımı ile fetih yakındır.

Yürüdüler şol Bedür kazasına
Teslim oldılar haqqın rızasına
Başladılar bunı okumasına
Naşran menallahü fethün garib

Haykırub nara rdı şah-ı merdan
Odı şandı kâfirler kıldı bi cân
Şehid oldu üç yüz on üç behlivan
Naşran menallahü fethün garib

Resullullah başın kaldurup dedi ya âli
Bugün kanda yüzdüregör düldülü
Âli cûşa gelüb kaldurdu elü
Naşran menallahü fethün garib

Çaldı zülfıkarı kesdi başları
Döküverdi meydâna o leşleri
Kâfirlerin pek yama oldu işleri
Naşran menallahü fethün garib

O kişi idi kâfirlerin beyi
Dediler ancağ budur işin yeği
Kamu leşker birden şalalım tef'i
Naşran menallahü fethün garib

Leşker aydur hele tef'i şalalım
Âli bizi kırar biz ne kılalım
Ya kaçalım ya müselman olalım
Naşran menallahü fethün garib

Bu sözle beyleri aciz kaldılar
Yağaların tutub huzura geldiler
Ya resûlallah el aman dediler
Naşran menallahü fethûn garib

Âli der getürün siz şehâdet
Putu koyup hâkka kılın ibadet
25b

Resûlün emrine idin itaat
Naşran menallahü fethûn garib

Evveli gice bay-u yoğsul geldiler
Resûl önünde müselden oldular
Şükür olsun gaziler nuşret buldular
Naşran menallahü fethûn garib

Arttı günden güne islâm askeri
Davet etdile rum-ı şam-ı kayşeri
Şah-ı merdan fetheyledi hayberi
Naşran menallahü fethûn garib

Muhammeddir hâkkın nusret-i levası
Kamuda anı yok sevr Hudâsı
'*Abdi İmamın* dilinden zikr-i esması
Naşran menallahü fethûn garib
6776/25b

83

(.---/.---/.---/.---)

26b

Recamı eylerim ya rābbena nuṭkum eyleye mağyup
Günahım çok ğamım yokdur şafi‘ im zaiyen mahbub
Çekerüm başıma senden ne gelse mişal eyüb
Düşermi şanıña ya rāb recamı eyleme mağlub
Okurum ismin afüvv daḥi gaffarü‘l zenüb
Görüp saḳlarsın ayıbumı sensin settarü‘l ğayub

Hem ‘alem-i sırrı ḥafisin hem nazır-ı dü âlem
Senden gizli yā rāb vardır diyen kimden kim
Baña budur desen verdiñ ne çare çeksem elem
Tertib-i Loḳman aşılamaz senden olayınca em
Okurum ismin afüvv daḥi gaffarü‘l zenüb
Görüp saḳlarsın ayıbumı sensin settarü‘l ğayub

Rüsyahımla yarāb seni senden isterim
Saña ma‘lum benim ḥalim görürsün ah ile zarım
Seniñ dest-i ḳudretinden der menem cân-ı serim
Firāḳıñ oduna yama tereḥḥüm ḳıl yā kerem
Okurum ismin afüvv daḥi gaffarü‘l zenüb
Görüp saḳlarsın ayıbumı sensin settarü‘l ğayub

Günahkār içün buyurdun Lā tefentüme-i rahmetullah
Seniñ rahmetinden ümidin kesen old kimrah

27a

İman ehliñ maḥrum naḳdır olş küstah
Ol ḥabibin ḥürmetiçün affeyle men dem çokdur günah
Okurum ismin afüvv daḥi gaffarü'l zenûb
Görüp saḳlarsın ayıbumı sensin settarü'l ğayub

Yarāb evveli pakize gevheri enbiyanın ḥaḳḳı içün
Bu günah ile meni yandırma anun ḥaḳḳı içün
Hem daḥi şahibi velayet-ü evliyanın ḥaḳḳı içün
‘*Abdi İmamîsin* ağlatma izzet-i şanın ḥaḳḳı içün
Okurum ismin afüvv daḥi gaffarü'l zenûb
Görüp saḳlarsın ayıbumı sensin settarü'l ğayub
6776/27a

Diğer Medh-i İmam-ı Rafi

Hudâya Muştafa-ı Haydar-ı Kerrâr

Hadice Faṭıma şepperi şüpper⁸⁴

Muḥibb-i ḥandanın gönli envâr

Olupdur şah-ı ‘Ali Zeynel-i ‘Abâdan

Muḥammed Bâkıdır gören miracı

Ol imam-ı Câferdir mezhebi naci

Şanatı gönüllerdir dine ilacı

Bulupdur Şah-ı ‘Ali Zeynel-i ‘Abâdan

Musa-ı Kâzımdır ‘Ali Muḥammed

İmam-ı Rızadır kânı mürüvvet

Mü’mine rahmet Yezid’e lânet

Olupdur Şah-ı ‘Ali Zeynel-i ‘Abâdan

Takdir Takiyedir din ile ‘iman

Askerdir Mehdi-i şaḥib-î zaman

Yezide uyman diye emre fermân

Gelüpdür Şah-ı ‘Ali Zeynel-i ‘Abâdan

⁸⁴ Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin

Şükr olsun bu **'Abdi** oldu şelâmet

Tecellâ kıldı evvelde temâmet

Ṭariqatda edep erkân emânet

Ḳılupdur Şah-ı 'Ali Zeynel-i 'Abâdan

6776/7b

85

45b

Ṭahayyür-i bahrine dalma ey göñül
Oñulmazdır derdiñe derman altıdır
Bu dar-ı acibde ҡalma ey göñül
Dini islam mezheb bir iman altıdır

Üç sünnet iki farzla beş oldu
Şeriatla ṭariqatla eş oldu
Marifete eren tam derviş oldu
Ḥaḳiḳatde edep erkân altıdır

Âdemin âli ḥatṭında hidāyet
Sevda-yı a'zâmın ayn-ı beşaret
Altı biñ altı yüz altmış altı âyet
Nokṭa bir ḥarf yedi Kuran altıdır

Kevn-ü mekâna bir ḥişar dediler
Şeş cihetten tuttı karar dediler
Dört kapu kırk maḳamı var dediler
Erenler menzili meydân altıdır

46a

Söyle 'Abdi sözünü cem eyle var
Ḳılamazsın nice sırları aşikâr
Zamanıñ halini sen anla ey yâr
Sene biñ iki yüz seksen altıdır

6776/46a

(-.../-.../..-)

REDİF-İ HARF-İ HI

Oğudum ğadan bir tevariḥ

Yazıp vaşf eyledim naḳl-i şerayih⁸⁵

Birine hani-i ibn-i arife derler

Biri muḥdar bilipdür ehli şariḥ

Şaḥabeden bu üç kimse ḳalmışdır

Kūfe şehrinde tutdular tevariḥ

Dediler bu gün evvaladır sūlūk

Başına uşe ḳavm-i şevm-i şayih

Ḳılalar davayı biatı feravan

Veli ḳabil olmaya ehl-i şariḥ

Ola mürted çok müslmanım diyen

Böyle ḥükm eyledi ḳaddı-yı şerayih

Ravisi yaḥyadandır muhnet oğlu

Odur Hüseeyinden yazan tevariḥ

Çok rivayet vardır ānın ḥaḳḳında

Ḳavli şaḥih buydu dedi şerayih

⁸⁵ Cenab-ı ḥakkın hükümleri

Elinden geldikçe yaz ey '*Abdi İmam*

Okunsun divanında bu tevariğ

6776/33a

87

(.---/.---/.---/.---)

42b

Rızasın iste mevladan budur asaletten hüner
Tahtını çam isten şaha gelmez şaltanattan hüner

Semenderi hüb ile götürmek değil hüner
Bir yolsuzu yola getürmek bifayetten hüner

Nenya nuşdan haber övürsün sema hilkibine
Ol zaman gösterdsiñ deryāda beşaretten hüner

Bilusun der dersi sitan ālin putu hüner eyleme
Bir elifden ğafil eyler seni deşaretten hüner

Dünya ilmini hasıl etti nice eflaṭuna
Ger farizi cehle göstermedi hidayetten hüner

Şeş çehri müzrin bildi ise kıana kıanmadı likran
Anınçün arıfibillah gösterdi nebattan hüner

13a

Hassa-i güne mekânın kaydını koy ‘*Abdiya*
Şuna buna bakma aḥz-ı ebleh vilayetten hüner
6776/43a

88

(-.../-.../-.../-...)

27b

Guşe-i meyhaneyi men mesken ettim bî hicap

Geldi mahbupla gitti keşret ihtirab⁸⁶

Hudâllah-u tealam aşkı ile oldu intisab

Nice meftunu eyledi yeknuzurda kımiyab

Sakiya gel badeyi şun devr ider cam-ı şarab

İçelim aşkın meyinden olalım mesti harab

Gerçi ken eyler mescidin mihrabını

Leyki şarf okur bilemez ebcedin hesabını

Demi Şakîd içmeyen bu aşkın şarabını

Harabat ehlini görse anlamaz esrarını

Sakiya gel badeyi şun devr ider cam-ı şarab

İçelim aşkın meyinden olalım mesti harab

Kamu aşıklar şadıklar bu meyden nûş ettiler

Dünya ve uķba ğamın dilden feramuşa idiler

Ol yedi derya mişal kaynayub cûş eylettiler

Dilberin yolunda her bir hallerin hoş ettiler

28b

Sakiya gel badeyi şun devr ider cam-ı şarab

İçelim aşkın meyinden olalım mesti harab

⁸⁶ Savaşma

Dünyanın ömrünü dirler bak bak şu naıka
Dünkü gün elimizden çıktı yarınki ma' lum halika
Gün bu gün saat bu saat dem bu dem aşığa
Bu demi kudetme '**Abdi** içelim cam-ı beka
Sakiya gel badeyi şun devr ider cam-ı şarab
İçelim aşkın meyinden olalım mesti harab
6776/28a

46a

Sakiyâ gel bir kadeh şun kôrķma el ditremez
 Uralım gülşeni demden gülbaħar el ditremez
 Virelim uşşakına dūrri şehvâr el ditremez
 Gör nice heybet-i mestim kaçdı mâr el ditremez
 Bir sen iç bir de bana ver kôrķma yâr el ditremez
 Bir meseldir söylenür âlemde “var el ditremez”

Bu guşe-i meyhanede miħman olmuşlardanız
 Hem içüb hem içüb mestan kalmışlardanuz
 Meyħudların her birin bir sevdaya şalmışlardanuz
 Biz ħarabat ehliyüz virane gelmişlerdenüz
 Bir sen iç birde bana ver kôrķma yâr el ditremez
 Bir meseldir söylenür âlemde var el ditremez

Şûretâ gerçi viranımız lik dil âbâdıyız
 Hem yıķar hem yükleriz bu hâneniñ üstadıyuz
 Hem gönüller mihmanıyüz hem ğamlar küşşadiyüz
 Ehl-i şülükün⁸⁷ müşkilin ħall eder irşadiyüz

46b

Bir sen iç birde bana ver kôrķma yâr el ditremez
 Bir meseldir söylenür âlemde var el ditremez

⁸⁷ Bir yolu takip eden

Biz biluruz aşıklarda kim deruni sağları
Kendi derdin koyub bir dostuñ derdiçün ağları
Biz bu aşkın ateşine yakdıka nice tagları
Bülbüle gül gerek deyu tamir etduķ bağları
Bir sen iç birde bana ver korkma yār el ditremez
Bir meseldir söylenür âlemde var el ditremez

Aya şaki zekat iser lebinden bu *'Abdi İmam*
Aṭayâya bahşış etmezsek eksiği olmaz tamam
Seni koyub kime gitsin bu qarib hasta bīgam
Senden ğayri kim çalar aşıkların zaḥmına em
Bir sen iç birde bana ver korkma yār el ditremez
Bir meseldir söylenür âlemde var el ditremez
6776/46b

Şorulmadık sözü önünden deme
 Sana der bu ne şaşkın ahmaştır
 Ârifler katında haddini tanı
 Sözüme söz katma dinleyip baktır

Seni senden sormaz arif olanlar
 Zira kadar remz⁸⁸ irfân bilenler
 Seni yoklar nice gidip gelenler
 Özini muhkem eyle oynama beğdir

Bu anka loğması yutabilirsen
 Kaf tağın yüklenip gidebilirsen
 Böyle günü bir ayda bulursun
 Bulur megî sende marifet çokdur

Kaçan bu üç hizmeti göremezsen
 Arifler menziline eremezsin
 Şorulduğda cevabın veremezsen
 Söz bilmez desunlar teğidir

Şimdi saña gerek oldu bir rehber
 Ya‘al içinde seni kıla muteber
 Şıfatıñ zatını ondan al haber
 Muratı mürşide ver ol dostu....

⁸⁸ İşaret

Eğer sen yetmezsen bir yetine evi
Ariflerin esrarını āndān devi
Bu rüyayı aldın avi
oyamazsan bil ervaın ürüktür

Gücenme bu ‘**Abdi İmamın**’ sözüne
Düşe gör bir gerçeğın izine
Düşmensiz arışur gıryan ozuna
Sana derler ki ha vardır ha yoktur
6776/38a

91

(-.../-.../-.../-...)

Diğer Redif-i Elif

22b

Kâinatın aşlı ferî' sensin ey nur-ı Hudâ
Kâf-ı ve'l- Kur'an yüzündür yedi ayet pür âtâ
Raḥmet-i ḥaḳ senden erdi yer-ü gök ehline tâ
Bahr-i hikmet menbâsın keş idüptür lâfetâ
Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti
Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

Hem maẓharü'l acıbsın hem maden-i elgâraib
Hem eşref-i dü ciḥânsın hem tenzilü'l ketayib
Hem esedullahsın oldın hem maşdar-ı maḥarib
Hem ṭaliba maṭlûb oldun hem küll-i esmaya ğalib
Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti
Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

Maye-i aşḳ-ı ezeli sandım ṭağıldı âleme
Ḳamu ervaḥ ecmasından ubvur eti âdeme
Nurâ emanet anadan erişmiştir ḥatimâ
Ne has ḥaric said daḥil olsa geldi burama
Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti
Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

23a

Zimünafık kim diye var senden ğayr ehline necât⁸⁹

Bî başaradır göremez latiyile beyyinât

Ançün icad oldu şur-ı hesap-ı sırat

Didar kednâ emindir ehl-i ‘ ifşat

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilât

Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

İnnema veliyeküm dedi senin için ol celîl

Biñ yedi hadis ki kıdsin buyurdu nesl-i halil

İman ehli kemân etmez yani inkâra delil

Taglar kadar cürmüm olsa rahmetiñ andanda kalil

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti

Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

Havz-ı kevseri eminsin mahabb-ı handânâ

Yarın hüseyinler içre destinden kana kana

Mervaniler hasret kalur behişt-i cavidan

Hıyanet eyledi vahye lanet ibn-i sūfyana

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti

Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

Muṣṭafa-i senden ayrı gördü kavm-i lemyezel

Hasan Hüseyin katında oldu emekleri zâil

Mezheb-i Zeynel Ābāya zerre olmadılar mail

Ānlara lanetim vardır menem bābında sail

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilâti

Men fakir bir nevâyım sen kerem eyle atâ

⁸⁹ Kurtuluş

Bakrı Cāfer Kāzım şah Āli Muṣa el Rıza
Şah-ı Tef̄ i Bā Nef̄ i Asker-i Meḥdi-i şahib levā
Bulara verdim şehadet cân-u dilden bī riyyā
Kapundan mahrum gönderme ya Āliyyü'l Murtaza
Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilāti
Men fakir bir nevāyım sen kerem eyle atā

Fūru mende ‘**Abdi**’ acizam çokdur günahım benim
Kesmem ümidimi senden peşt-i penahım benim
Mescidi mihrab-ı mimber hem kıblegāhım benim
Cihânı müzeyyen eden şemsle mähım benim
23b

Sen mürüvet madenisin şanına geldi hilāti
Men fakir bir nevāyım sen kerem eyle atā
6776/23b

Sen sevdaya şaldıñ meni
 Men sana ne idem yâr yâr
 Kime şekva idem seni
 Men sana ne idem yâr yâr

Menim senden derdim çokdur
 Yanacak bir kimsem yokdur
 Dostuñ menem hüşşamıñ haqdır
 Men sana ne idem yâr yâr

Şikâyetim sana seden
 Devr eyledin meni menden
 Geçirdiñ cümle cândan
 Men sana ne idem yâr yâr

Seni seven suçlum olur
 Lebinden kândursan ne olur
 Bana eden haqdan bulur
 Men sana ne idem yâr yâr

Seni sana ısmarladım
 Viran eyledin ibadım
 Bu kadarmı adlidarın
 Men sana ne idem yâr yâr

Იadı evvelin dava mene
Იail olmak fetvamıza
Ser ettürũ ğavgamıza
Men sana ne idem yār yār

Beni düşürdün dillere
Malamat kıldın illere
Uğrattıñ halden hallere
Sana ne idem yār yār

Gitti lezzet ħaz Იalmadı
Naz edecek naz Იalmadı
Bir diyecek söz Იalmadı
Sana ne idem yār yār

Ne disün ‘**Abdi**’ sana
Meyl etmedin benden yana
Ağyarı güldürdün bana
Men sana ne idem yār yār
6776/40a

Seni kim yaradursa raḥman odur
 Hututunda⁹⁰ ilmü'1 Qur'an odur

Elendim yağanda hem yüzünde
 Gören gözler işitin o zaman odur

İçün kenjü dilden mănā derç eder
 Söyledim hem söyleyim odur

Tende ne var cānda ne var taliba
 Tenlere cân cānlara cânân odur

O fa'ildir kamu eşya mef'uldür
 Kaf kafa hüküm eden şultan odur

Her halifenin hükmü vardır
 Her eren davasına bürhan odur

Hükmü adil çokdur amma ey '**Abdi**
 Mühür kimdeyse Süleyman odur
 6776/36b

⁹⁰ Yazılar çizgiler

Elvai sevdiğim beni unutma
 Seniñ ile ahd-ü peymanımız vardır
 Ben gelene kadar sen çekib gitme
 Bir zaman süreceğ devranım vardır

Seninle aşına idim ezelden
 Nedir bu ayrılık bilmem tiz elden
 Koşmak isterim ben lem yezelden
 Velâkin tedbirde noğşanım vardır

Bilmem neler gelür bu garip başa
 Çok sağbaş gerek ki kavuşa
 Gönül seni ister derdini deşe
 Kan doldu yareler hicranım vardır

Meni kendü gelmez diyü ğayıрма
 Şakın sırrını nādānā tıyurma
 Ele iltifat olmaz sen burdan gitme
 Seni gözler nice iğsanım vardır

Nola ‘**Abdi**’ cemale hayran olur
 Hasretinden zarile giryanım vardır
 Sana kavuşduğı gün bayram olur
 Şükranı cān teğı kurbanım vardır

6776/37b

Diğer Na't-ı Resullullah

Serveri salardın sen yâ Muḥammed Muṣṭafa
Sırrı Ḳur'ân-ı mübinsin şanına geldi ḳul sefâ

Nuru zatıñ anâ baṭnına düşmeden yâ resûl
Mucizin oldu delil irşâd-ı ḳulı mesiḥe

Okudular incil içre ismini felfârit⁹¹
Nice rahib cân-ı gönülden şehadet verdi saña

Nicelere ta'lim ettiler mevz şeriki
Tevariḥ tütub zuhuruñ gözlediler bî riyâ

Yâ resûl sen teger bir zât gelmedi bu 'aleme
Seniñ alıñı bilmeyen olur mı ḥaḳḳıyla aşına

Kaya kuşın avazına menziliñ sır eyledin
Anda keşf oldu cemaliñ sırrı vaḥdetin likâ

Yâ resullah şefâat eyle bu '*Abdi İmama*
Pür günahım cürmümün baḥrinin ḳıldım ḳıl âtâ
6776/16b

⁹¹ Hz. Muhammed'in İncilde geçen adı, Faraklit

(.---/.---/.---/.---)

Şofiya şu-i edebden şakın imandır edeb
Tekiye gaḥı dilde dilde hizmet izandır edeb

Her veliniñ meşrebinden edep erkân aḥez olur
Leyn-i nadan görse bilmez gençlü pinhadır edeb

Aḥmed aydur men la edebe lehü vela ilme lehü⁹²
Edebsizde ‘ilm olmaz yani ḳur‘andır edeb

Edebsizler ibd okur ne mânâ arz eder bilmez
Elif bir dal dört iki seb‘ul mesan edeb

Şöyle bil eşni aşra ṭariḳin aşlı feri bu
Mesleḡi piran içinde aynı erkândır edeb

Edeb ḳapusunu bekle gözle erkânı ‘*Abdiya*
Ne toḡar ilḥam-ı ḳalbden gör ne devrandır edeb
6776/25b

⁹² Edebi olamayanın ilmi olmaz. Hadis

(-.-/-.-/-.-)

Der Medh-i İmam-ı Tasiğ

Zühda ğafletten uyan toğruya bak
Ne yartmış kudret-i rabbāni haq
Muştafadan al Murtażadan al şabık
Şah-ı Taqi'den yazılan ferman budur

Hadice Faṭıma şepperi şüpper
İmam-ı Zeynel 'Ābadır der envar
Muḥammed Bakıra olmuşuz cağer
Şah-ı Taqi'den yazılan ferman budur

Cāferi mezhebine daḥil olduk
Zümrā mervāne teberyā kıldık
Musa-i Kāzımın babında kıldık
Şah-ı Taqi'den yazılan ferman budur

Gevher-i yektadır imamı Rıza
Yolunda ne gelür biz olduk rıza
Nefs-i emmareye eyleriz kaza
Şah-ı Taqi'den yazılan ferman budur

Hem Nefiniñ mühri açdı gönlümüz
Askerîden yana geçdi gönlümüz medet
Muḥammed meḥdiye düşdü gönlümüz
Şah-ı Taqi'den yazılan ferman budur

Zamanı a ırde bu *'Abdi İmam'ı*

A kı la ba rına d  erdi tamamı

Kim bil r nice olur  on encamı⁹³

 ah-ı Ta ı'den yazılan ferman budur

6776/9b

⁹³ Son, nihayet

98

(-.../-.../..-)

Diğer Vâsf-ı Mirâç Redif-i Harf-ü Cim

32a

Şebi isra Muḥammed şedda bi mirac

Ne şer idi taḳbil edip olan pac

Ki naliniñ tevziine⁹⁴ arş ehil hep

Niyaz etti ânlar olmuşdu muḥtac

Arşın ayağında kıldı cebrail

Ḳadem baştı resûl açıldı minhac

Orada çok yerde geçdi nihanı

Taḳarrub ḳab-ı ḳavseyn idi ser-i tac

32b

Meşahide kıldı vuşlatı âlem

Ḳamu âlem ḥafiler oldu ihrac

Nida geldi sen hoş geldin ḥabibim

Nazar eyle yüz on dört ḥane mirac

Baḳub gönül ḥürrem oldu resûlün

Beşaretle ṭoldı mevc urdu mevvac

Diledi ehli beyti sevenleri

Bağışladı Ḥudâ benü'l afvac

⁹⁴ Dağıtmak, hisseleri paylaştırmak

Ṭanıřdı oksan biñ kelim
Alub geldiar-ı fakır elfütac

O dem müselman arz eyledi müşkilin
Nebi lâl lebinden ezdi güllac

Cem oldu başına kırk maħrem-i zāde
Biri içdi alanı buldu ilac

Sükût oldu amu ehlin meratib
Āli ıldı mirac sırrını ihrac

Nazar ıldı aħmed dest-i Ĥaydara
Parmağında ĥatemi kim verdiğİ pac

Yedallahı delil getirdü cibril
Ĥağ diyüb atdı evlādıyla ezvac

Ānınçün biat oldu āline
Ānınçün böyle uruldu minhac

Ānınçün aşa düşdü aşıan
Ānınçün dārā düşdü ĥallac

Ānınçün āb-ı ĥaydarda ‘*Abdi Ĭmam*
Saildir lūtfuna her demde muhtac
6776/32b

99

(.---/.---/.---/.---)

40a

Şeriat âlemi bulursa müsteʿid⁹⁵ olur

Tarîkatte râh-nümâsın bulmayınca yedyez olur

Âllâme-i aşır bu ferd ilm-i ledün bilmese

O hubbu Haydar olamaz olsa olsa Yezid olur

Muştafa buyurdu Ali men nuru vahidi âli

Bu hadise inanmayan sefikinden na ümid olur

40b

Şıfatı zatı esmasın bilen merdana aşk olsun

Mürşidine eren işte böyle merd olur

Hüda buyurdu kurʿanda ânâ hüdeyne hüssebil

Aşıkı şadık olanlar aşk yolunda şehid olur

Şakın beyhude sevadan ömrü harc etme ey ‘*Abdi*

Şöyle bil bî marifetler rah-ı haqdan baʿid olur

6776/40b

⁹⁵ Anlayışlı, akıllı

Şüphe yokdur rahmeti haqdan olupdur nâümid
Her kim oluser cihanda tâbi el Yezid

Beni süfyanın reisi muaviye bedbahtı şevm
Resul göçünce Âli'ye kinini kıldı cedid

Kaşt ederdi şahı merdanı sun fakirlere
Uğurlattı maş-ı cengavir kıld nabeded

Hilafet davasın kıldım hattezatın bilmedi
Kopardı şerabin haydar rüsva oldu evvel pelid

Nice miskinlerin evin yıkağıldı kaştla
Nice mü' minleri bî kuşur katledip kıldı şehid

Hanedana ol kadir düşman idi ol nâ bekâr
Her kim âliyi severse kaşt ederdi evvel pelid⁹⁶

İki kez hâzreti şaha leşker çekdi ol kemrah
Şandı leşker kentberr içinde oldu nâ bedid

Yetmiş üç buldu resûlün aşhabına oldu sebeb
Şaķî müdebbir-i münafıktır olmadı zatı said

⁹⁶ Pis, murdar, alçak

O demde nuru vaḥde iḳrar edenler ya ‘**Abdi**

Sevdiler āli resulü oldular şirkden be aped

6776/33b

101

(-.../-.../-.../-...)

27a

Enbiyanın avl   zre eri‘ attır esbu b b
Daı avl-  fail  zre arikattır ibu b b
Ayetin tevil  zre marifettir ibu b b
Hadiin taksim  zre haıattır ibu b b
Taht n b vet merkezi velayettir ibu b b
Z mreyi aib-i el le H d yedir ibu b b

er-i pak-i enbiyaya inanursun ey ofi
Elin ek her menahiden ıl nur kalbini afi
Riyadamn ge  miin haı t t kim rahmeti afi
Kimsye kibirle bama ola ‘ ilmin sana k fi
Taht n b vet merkezi velayettir ibu b b
Z mreyi aib-i el le H d yedir ibu b b

ariki m stakim  zre eridir bir mersiyem destin
al c bbey  destarı bıra secde-i bostan
Haram yeme yalan deme bulunsun nefsine adın
Yaradılmıı ho g zle  nk  yaradandır dostun
Taht n b vet merkezi velayettir ibu b b
Z mreyi aib-i el le H d yedir ibu b b

27b

İstersen mağrifette kâmil etmek sen seni
Bu hayal-i hal-i hamda eri kıl cismi teni
Mağrifet ehliniñ aşlın şudan yarattı ğani
Ānınçün irfâna engüne dönderdi yöni
836 Taht nübüvet merkezi velayettir işbu bâb
Zümreyi şaħib-i delâle Hudâyeşdir işbu bâb

Đalaletten kırtula tahkika blūr şer‘ ati
Ĥab-ı ğafletten uyanan görür anlar tariqatı
Ne bilsin zahidi ĥodbin⁹⁷ dalaam ğani marifeti
Saadet anıñ ey ‘**Abdi** açā kenjü ĥaқиқati
Taht nübüvet merkezi velayettir işbu bâb
Zümreyi şaħib-i delâle Hudâyeşdir işbu bâb
6776/27b

⁹⁷ Başkasına hak tanımayan

Terki tevid olan derviş cümle masivadan⁹⁸ geçer
Verseler dünya malını almaz dünyadan geçer

Dabbe-i hardal değildir anasırı cümle cihan
Bir hırkadan bir loğmadan ğayri abadan geçer

İşbau yevmen vacuḥ buyurdu aḥmed
Bi gün toḳ iki gün aç gezerde riyaḍan geçer

Eğ̃er hırkarı vüsacıyla derviş olsa bir kişi
Ürünür başına bir taccıĝın hırkadan geçer

Like hırkayı visac gir erenler ḥalini giymez
Erenler ḥalini giyen kül davadan geçer

İltimas eyler didar-ı ğayri maḳṣut istemez
İrtılab etmez maaşı malı hüladan geçer

Ṭaĝı aşka toĝradur nefsin çerisin ey ‘**Abdi**
Tevvella ehlinden olurer bī riyaḍan geçer
6776/41b

⁹⁸ Dünya ile alâkalı

(-.../-.../..-)

Ƨoęru sylesede ayarkalaşa dirler
Egri söylesin sensin ھاķdeře dirler

Hiç sylemesede çok ayıp ھاķaķalır
Aķraz şagır ķulak ağır yaşa dirler

Ařķ düşüp neyi maķbub istesede
Cnun olmuşa ni mn ھاřھاřa dirler

Bire dem yüz drur meramı olsa
şemadem muhal anlam ķardař dirler

Bir dem beşe vaķten bir peņ ķılmasa
Beynamaz ırma yanında ķaę dirler

Camidem çok grseler ber tezvidi
şu şofi cennet ehline başa dirler

Bir demin biğan ķaba grseler
Suiğan eyleyüb bed meaşa dirler

Zht- ařķa tebdil ettiņ ey '**Abdi**
Anınçün sana kızılbaş dirler

6776/33b

Bu naşın şerrinden emin ol gönül
 Tükenmez davası gavğa gider
 Zağlar tağda uçar gezer beyhude
 Bülbül gülistana feryada gider

İyilik iyilikde gezer günbe gün
 Kemler kemliğiyle azar günbe gün
 Bir kimseye kalmaz bu çarh-ı gerdun
 Eceli yeter bir bay da geda da gider

Bu dünya ehlinden ibret al bak da
 Kimi ham geldi geçdi kimi bağda
 İki padişah otursa bir tahta
 Dirlik etmez ülke fesada gider

Zulme meşkül olur kamu âdiller
 Geçinmekden aciz kalur fakirler
 İleri geri seğirdir cahiller
 Ârif olan kimse ortadan gider

Kimi sermayesiz dükkân bezedir
 İrtikab hemen bir top bezedir
 Kimi yoldan gelmişe menzil gözedir
 Kimi yola çıkmışa irşada gider

Yaradan  ak ı g r neler yaratmı 
Kimini b y kimini fakir itmi 
Kimi d  manını kesmi  arıtmı 
Kimisi dostuna imdada gider

Ey ‘**Abdi**’bu remzi bilen merd olur
Bilmeyenler belli  od n mert olur
Her ki ide bir o ulmaz derd olur
Kimi a  a d  er sevdadan gider
6776/43a

(-.../-.../-.../-...)

Ṭalib-i rah-ı Hudânın dest-i dameni biziz
Kâfirin küfr-i mü' minin ḥaliş imanı biziz

Biz âlemin tanuldığun anlayub fehmi ettiğ
Maceranın aşıl kıandan şerh-i peyanı biziz

Biz olduğ çâr bab üzre ḥall cümle müşkülât
İlm-i ḥikmet baĥr üzre dürr-i mânâ biziz

Biz demûr ilme'l ğaybın şıfat-ı renkûlvânı
Anlaşılmaz dillerin tahkiki tercümanı biziz

Bizden okumayan fakî⁹⁹ ebceddeb bî ḥaber olur
Ne bilür emmü'l kita seb'ul mesani biziz

Bizden kemali aḥz etmeyen gezer beyhude âlemde
Bula muradı dine derman ânın loğmanı biziz

Sa' detle virdin geçirdün mudi ey '**Abdi**
Kimsiye zulm etmezüz vaqtinsüleymanı biziz
6776/47a

⁹⁹ Fakih, hoca

Diğer Medh-i İmam-ı Şâlis

Şefaât Muştafa-i Murtaza'dan
 Hatice Fatma Halkı Rızadan
 Bizi kurtarmıyı dertten beladan
 Umarım Hüseyin'i Kerbeladan

İmamı Zeynel 'Abadır nuru rahm
 Bakrı Cāferdir dini ile iman
 Gayrılardan olmazdır deme derman
 Taḥarım Hüseyini Kerbeladan

İmam-ı Kāzım Rıza-ı saffin söylerim
 Takiniñ medḥin söylerim
 Bizide teber yaz methin söylerim
 Güftarım Hüseyini Kerbeladan

Hasanü'l Askeri mührü zamını
 Gelse ḥariciniñ artar fiğanı
 İman ehline göstere ol günü
 Umarım Hüseyini Kerbeladan

Bu '**Abdi**' yolunda koymuş şerin
 Ḥariciler ḥamle kılsa yer birin
 196-Dönmezem vallah billāh el azim
 İkrārım Hüseyini Kerbeladan

Vaḳf-ı esrar olanlar sanki bektāşidir

Zirā piri üç yüz elli altı erin başıdır

Ḳamu eşya ellerinde aynadır elma gibi

Ḳafdan ḳafa ḥüküm eder birbirinin ḳardaşıdır

Bunlarıñ esrarına eren melamiyyun teḡi

Hem görür hem göstermez zār ehlinin ser-i sırdaşıdır

Üçlere vaḳıf olan beşler daḡıl oldular

Yediler on ikiler kırklar bir yolun yoldaşıdır

Ḳuṭb-ı ilm Hacı Bektaşî velî dirler ânâ

Hem ṭarik-i nazeniniñ¹⁰⁰ der cümle yollar başıdır

Bunlarıñ ḳamusu bir yere cem oldu ‘*Abdiya*

Dediler heb bu sırrı berk taşıyan baktaşidir

6776/42b

¹⁰⁰ İnce, nazik

11a

Diğer Medh-i Hünkâr-ı Hacı Bektaş-i Veliyy-i Mevlîd Nûr-ı Ol Evvel-i Emanet ü
Vişal-i Kuşun Elldiyn-i Haydâr-u Kaşa-i Bedağşân Tebliğ-i Emānet-i Sulţan Hâce
Ahmed

Ey mevali diñle imdi nur-i haqq-ı ezeli
Kaina mevcudatı yok iken var idi beli
Bir kubbeniñ ortasına eşha koydu kandili
Kandiliñ içindeki nûru haqqın kudret eli
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aqtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Astu emirgân keşfetti zağira Qur'anı mübin
Leyle-i miracda bulunup gavş el vaşilin
Zehi 'izzet zehi kudret zehi hikmetdir zemin
Zel gaffar ile müstemir oldu her bir müşrikin
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aqtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

11b

Batın âleminden türlü velayetler gösteren
Devlet divânında bir yeşil eliyle kısmet viran
Kamu ervağ ecmasın muqadder levhini gören
Bâtının bâtınında makama uruc eden
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aqtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Elli yedi bin rum erleri kanat çatdı dört yana
Kutb göğercin tonunda sıçrar yerden göğe
Cümle arşa ehl-i güller istikbale turdu añā
Dediler sefa geldiñ yā ibn-ī resül merhaba
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aķtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Cenab-ı elhak añā verdi ğayet fethiyle nuşret
Yâşıl şahife-i ince ciĥâna düştü heybet
Her ki kavm-i şahş geldikte katında olurdu met
Kırk yıl hüküm idüp atmış üç yaşında kıldı hicret
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aķtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Yedidir yā iki 'ālim dest-i kabzında der inan
Oturduĝu yerde eylerdi feleki mülkü seyrān
On sekiz biñ ālem emrine oldu ferman
Çor beni añub gelenler buldu derdine dermān
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aķtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Fūrū'at tahtına oturub telķin etti ĥaķikati
Evladına emānet koydu şefā nāzır himmeti
Ertoĝdu alp oĝlına virdi serber saltanatı
Yine kendidir ciĥâna eyleyen hükümeti
Ya ser çeşme-i vilayet madeni cud 'ali
Kutbül aķtab kutbül kübra Hacı Bektaş-i Veli

Ş n  kemalikden ir  ad olmu um ‘ ilme’l yakın
A sen-i takvim cemali  g rm   m ‘ ayne’l yakın
C n-i g   lden    adet vermi em  adake’l yakın
‘*Abdi  mam *’ iste i sensen  a a  a  a’l yakın
Ya ser    me-i vilayet madeni cud ‘ali
 ut  l a  ab  ut  l k bra  acı Bek   -i Veli

6776/11b

34a

Dilber adl senden özge dildarı etmez maşşut
 Kiblegahımdır cemaliñ naşşına kıldım sücud¹⁰¹
 Oşudum hattı hütüvatın defterin kıldım mevcut
 Muradım vüsa ermek müesser ede mabud
 Yandı cânım şasetinden arşa çıktı ah-u dūd
 Müptelayım görmek için çağırırım yā vedūd

Bu aşş meni hicrana şaldı buna bulunmaz deva
 Bu aşş teğı derman yokdur lakin zıddı kasıva
eza götür sen bu aşş olmaz seva
 Ger marazı aşş dili nedimi bī neva
 Yandı cânım şasetinden arşa çıktı ah-u dūd
 Müptelayım görmek için çağırırım yā vedūd

İşte halim şakatım yok bu viranı kılam ābad
 Biri şarabati remziyle eyledi meni irşad
 Lakin aşşın kararı yok ele gün fesad
 Ne çare şirin içün her belayı çekdi ferşad
 Yandı cânım şasetinden arşa çıktı ah-u dūd
 Müptelayım görmek için çağırırım yā vedūd

¹⁰¹ Secdeye varma

Men bu aşkın nediminde gördüm
Aşkın nişanın aşk elinden yükün tutmuş denanen
Talibi aşk alınlara harç eyledi metian
Yani kim manşuru aşkı doldurur cânen
Yandı cânım hasetinden arşa çıktı ah-u dūd
Müptelayım görmek için çağırırım yā vedūd

34b

El ve de aşk ol ey ‘**Abdi**’ sana kimden meft olur
Kanda var didara aşık aşk-ı tufayana
La yemutun bilir ol hafuv hatırda ba‘id olur
Aşka düşen aşkın ömür dvleti mezid olur
Yandı cânım hasetinden arşa çıktı ah-u dūd
Müptelayım görmek için çağırırım yā vedūd
6776/34b

(-.../-.../-.../-...)

Yâriyle yâr olduğumu görse âlem neyler baña

Yariñ vaşfını söylerim şorşa âlem neyler baña

Yar elinden yaralıyam yârdan tımar isterim

Yâr yaramı şarmadıkça şarsa âlem neyler baña

Yâr elinden bir kadeh nûş edip mest olmuşum

Şöyle mestim âb-ı huşyar verse âlem neyler baña

757-Yâr elinden bağlanmışam sırrı vahdet-i rüşde sen

Yâri benden ayırmaya tursa âlem neyler baña

Yar eliden yeddi ilahi görüp tutmuşum yakın

Mağam-ı eşfele geçdim sürse âlem neyler baña

Yar elinden ettiğiçün ‘*Abdi İmam* ey püser

Ġam değildür taşlar atup ursa âlem neyler baña

6776/24a

Diğer Beyân Muḥammed-i Aliyyü Medḥ Diğer-i Düvazdeh İmāmān

Yeri göğü yaratmada ondört biñ evveli
 Kendi nûrunı şaḡ etti kendine kıldı tecelli
 Birini daḡi iki buldı eyledi sırrı celi
 Dü cihāñ aṣl-ı ferî olunur oldu zibeli
 Yazıldı ḡutbe-i ‘imrān düvazdeh imam-ı ezeli
 Oḡundu ebced-i Ḳūr’an Muṣṭafa-i Murtaḡa-i ‘Āli

Ol zaman bir bölük feristāhı yarada ḡaḡ-ı neyledi
 Sen kimsin ben kimim diyi anlardan suāl eyledi
 Sen sensin ben benim deyince anları kahr eyledi
 Andan soñra Cebrāil bāde deb az eyledi
 Yazıldı ḡutbe-i ‘imrān düvazdeh imam-ı ezeli
 Oḡundu ebced-i Ḳūr’an Muṣṭafa-i Murtaḡa-i ‘Āli

Cebrāil pek aciz oldu veremedi ḡaḡḡa cevab
 Biraz keşf idem dersen üç duyu kıldı ḡitāb
 Ol zaman yer kök yoḡ idi var idi havayla āb
 Cebrāil pervāz¹⁰² eyledi otuz biñ yıl bī ḡicāb
 Yazıldı ḡutbe-i ‘imrān düvazdeh imam-ı ezeli
 Oḡundu ebced-i Ḳūr’an Muṣṭafa-i Murtaḡa-i ‘Āli

Altı deryā üstü heva bulamadı ḡonacak yer
 Mecālim ḡalmadı yā rābb baña kuvvet ata kıl der
 Yine evvelki kuvvetin ā’ṡa kıldı emr
 Otuz biñ yıl daḡi uçtu bulamadı ḡonacak yer

¹⁰² Kant çırpma, uçmak

Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli
4b

Bu haliyle Cebrâil toksan biñ yıl uçdu tamamet
Havada bir mu’allâk kubbe göründü nihayet
Kubbenin kapusu yokdur görünmedi alâmet
Sehl-i dem devrini doldu konup eyledi rahat
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Açıldı kubbe kapusu Cebrâil bakdı oraya
Sade bir zincir bir kândil aşılmış tırar ortaya
Velâkin kândil bir nûr iki Cibril düşdü hulyaya
Bu halde kândil içinden şadâ geldi deryâya
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Gel dedi yâ Cibril niçün añlıyamadın bu sırrı
Bu kândilin içindeki nûr hâkkin vâhdet nûru
Yarusın yaşın Muḥâmmed enyâli süruru
Yarusu okunur bin âlim bil Haydar-ı Kerrârı
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Yüri maḳamki düvazdeh müstem’i nidâya
Sen kimsin ben kimim diyince böyle di sen Hudâya
Sen ḫalîksin ben maḫluḳum rahim eyle bu gedâya
İptidâki bilen yokdur kim irâr intihâya
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli

Oķundu ebced-i Ķūr'an Muřtafa-i Murtaza-i ' Āli

Didi hāk kendi azametle besbelli yā Cibril

O ķandiliñ içindeki nūr olmuş delil

İfrid-i mürřide ederek oldun maķbūl-i celīl

Seni vahye emin ettim ķılacak mürsellere bil

Yazıldı hūtbeye-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli

Oķundu ebced-i Ķūr'an Muřtafa-i Murtaza-i ' Āli

5a

Mikāile emri eyledi taamları bitür diye

İsrāfile emr eyledi şur aķzına götür diye

'Azrāile emr eyledü cânları al getür diye

Size tesbiķ tehlil verdim arşa řa'at buyur diye

Yazıldı hūtbeye-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli

Oķundu ebced-i Ķūr'an Muřtafa-i Murtaza-i ' Āli

Adem için altı nesne yaradup eyledi pinhān

Aķl-ı 'ilm-i imāna nefsi-i mürekkepdır cisimle cân

Bu altı maşnu'asıyla an iki olu añlayıcān

Vücut-ı ālem bunlar her sātde eder cevelān

Yazıldı hūtbeye-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli

Oķundu ebced-i Ķūr'an Muřtafa-i Murtaza-i ' Āli

Andan řoñra o ķandile naçar ķıldı pür dekkār

Āb-ı hāk nār-ı bādı gösterdi rüz-şemar

Ķubbe ger dişinden döndü çarķ ger döne medār

Ķandiliñ nurundan eyi gün toĝdı eřĝār

Yazıldı hūtbeye-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli

Oķundu ebced-i Kūr'an Muşafa-i Murtaza-i ' Āli

Muşafa nurundan oldu arş-ı kürsi ferş-i melek
Murtaza nurundan oldu yedi kat yer mihr-i şafaķ
Bir avuç toprak şaçdı deryā daķi oldu toprak
O topraķa cevher etdi kudret-i rābbani haķ
Yazıldı hutbe-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli
Oķundu ebced-i Kūr'an Muşafa-i Murtaza-i ' Āli

Andan soñra altı kere doldı boşaldı bu cihāna
Her tolup boşalması elli biñ sürdü 'ayan
Yarattığı maķluķa rızkın gösterdi bellu beyana
Yiyüb tükettiklerim qarulüb oldu nān
Yazıldı hutbe-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli
Oķundu ebced-i Kūr'an Muşafa-i Murtaza-i ' Āli

5b

Ol zaman levhi maķfuz nice çaldıysa ķālemi
Āna baķubda yarattı oñ sekiz biñ ālemi
ķamu ervāķ keşfetti anlara verdi selamı
Çoklar hayrette ķaldu işitmedi kelāmı
Yazıldı hutbe-i 'imrān düvazdeh imam-ı ezeli
Oķundu ebced-i Kūr'an Muşafa-i Murtaza-i ' Āli

Yedinci bu ādem geldi ķādim basdı cihāna
Ādemi ķalife ķıldı yeryüzünden asımāna
Şeytan ana ķaset oldu secde etmedi vechi rāhmāna
O sıfatı esfele yetti düşmedi baķnı insana

Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezelî
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Havvayı Âdemden halk etti âdem dâhi râm oldu
Dediler bağdı yeme saña kendim haram oldu
Âdem nefisine uyup yedi fakat çok nâdim oldu
Nidâ geldiki yâ âdem kanı ahd-ı peyman ne oldu
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezelî
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Âdemde nefis olduğuçün şeytan düşman eyledi
Kodu anlındaki nûru anın üryan eyledi
Âdem cennetten çıkınca nice yüz yıl ağladı
Ahir havaya koşturub şad-ı handân eyledi
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezelî
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Veli âdem emir oldı götürdü nûra emanet
Ol nuruñ assı Muḥammed Âlidir şah-ı velâyet
Âdemde Şit’e naḳil etti Şit oldu rehberi ümmet
Kimin anlında görürse âniñ olurdu hilâfet
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezelî
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

O bir tevabi nûr nâkil ederek nesli İbrâhime geldi
Minḥâc-ı Naciden Abdülmuṭṭalipde karar kıldı
Ebû Tâlip Abdullâh Adilvanın iki oğlu oldu
Nûr ataların anlından bunlarıñ anlına geldi

6a

Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muşafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Fecen Muştâfayı Murtaza şulbü rahme attı
Nûr ataları alnından anaları alnına geldi
Fecen Muştafa Murtaza anadañ dünyaya geldi
Nûr anaları alnından hemen dem ğayiba vardı
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Biri oldu nübüvvet tahtında şâh-ı embiyaya
Biri oldu velayet tahtında şah-ı evliyaya
Biri biriniñ şanında geldi levla kelime
Birine verdi Hâk Döldüli Zülfikârı Fâtıma
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Hatice Hatunu aldı Muḥammed şığındı Hudâya
Hadiceniñ malı çoğudu verdi dervişe gedaya
Hadiceden geldi Fâtıma verdi anı Murtâzaya
İki şâh-ı zade zeyn oldu benzedi Muştâfaya
Yazıldı hutbe-i ‘imrân düvazdeh imam-ı ezeli
Okundu ebced-i Kûr’an Muştafa-i Murtaza-i ‘ Âli

Kırat’ül aynem buyurdu Hasanla Hüseyine
Der şehvar-ı gevherdir dedi Zeynel ‘Âbidine
Evliya Cāfer gibi pişivā ehli dine
Hadi-i rāhimme geldi bullar dālâlet ehline

Yazıldı hutbe-i ‘imrān düvazdeh imam-ı ezelī
Oķundu ebced-i Ƙūr’an Muşţafa-i Murtaza-i ‘ Āli

Musay-ı Ƙazım ĩbnī Rıza der şāh-ı ceberut
Şah-ı Tef’i Bā Nefidir bülbul baĝa melekūt
Askeri hem Mehdi geldi layenem vela yemut
Secdegāhı etķiyasın ‘*Abdi Īmam*’ kıldı secud
Yazıldı hutbe-i ‘imrān düvazdeh imam-ı ezelī
Oķundu ebced-i Ƙūr’an Muşţafa-i Murtaza-i ‘ Āli
6776/6a

(-.../-.../-.../-...)

Redif-i Harf-i Dal

Yazılmış ismi azîmiñ kulhu allahü eḥad

Oḡunurken kelamında zatın allahüşşamed

Lemyelid velem yūledsin toḡmadın toḡrulmadıñ

Şerikiñ yokdur âlemde bilen çokdur lâ aded

Velem yekü leḥü sensin bulunmaz mislü küfrün

Ānınçün kendi şanına dedin küffen eḥad

Seni kim bilmedi vaḥid çıkmadı ḡalâletten

Bu delile muteḡit¹⁰³ olmadı ol kibri ḡased

Cürmü çokdur ‘*Abdi İmamın*’ baḡışla yā rābbena

Ol ḡabibiñ ḡürmetiçün yalvaruptur ya eḥad

6776/33a

¹⁰³ Baḡlanmış, inanmış

Göñül aşk oduna cânım tağlarsın
 Yıkub ihan-ı cismüm büryan idendir
 Bana dirler ne çok yanar ağlarsın
 Kimse bilmez benim derdim nedendir

Bir tabib gerekki bilebilir derdimi
 Hiç tabib olmayan şanki şordımı
 Tabib olmayanın olmaz yardımı
 Āna derdin açmak ayn-ı lādindir

Arar odur ki derdine vakıf ola
 Derdiniñ dermanı kandedir bile
 Bir tabib yolunda hakesār ola
 O kimse derdine derman idendir

Bil bu devrin hükmü böylece gider
 Raķib tabibim deyü dava güder
 Neylem yarei kaşneşir eder
 Ğayet açar yazuk nazik bedendir

Sen derdini tabibe göster '**Abdi**
 Tatlu merhem çala ezdüre şehdi
 Budur aşıkların ikrarı ahdi
 Derdi kim verdi ol derman edendir

6776/37a

Zahid isen şanma kim kemanla bektaşiyiz

Şıdkla ihlaşla imanla bektaşiyiz

Biat etduk hanedan-ı Muştafanın eline

Cân-ı dildenayd ile peymanla bektaşiyiz

Oğuruz emmü'l kitab-ü vecçimizde harfi bî harf

Bir sebr aya bir hana bürhanla bektaşiyiz

Dem ururuz nefha-i asad menden ey beşer

Merede-i ihya eyleriz dermanla bektaşiyiz

Biz riya ehli değiliz şanmakim laf eyleriz

Pirimizden destur aldık fermanla bektaşiyiz

Her tarikin sulükünden haşıl etdik ıttıla¹⁰⁴

Kaatre iken derya oduķ ummanla bektaşiyiz

Söylerüz dürr-i maniden biz şah-ı necef⁶ **Abdiyüz**

Ayesinde ilimle irfanla bektaşiyiz

6776/47a

¹⁰⁴ Haberli olmak, öğrenmek

REDİF-Ü HARF-İ ZAL

Zahid isen rahmet iste ol Hudâdan kesme ümiz
Hidayet haqdan şefaât Muştafadan kesme ümiz

İbadet mevcubu cennet değildir ey şofi zerrak
Nuru vahide ikrar etma Murtażadan kesme ümiz

Zehrini nuş kıl Hasan Halkı Rızaya teslim ol
Belaya şabret Hüseyini Kerbeladan kesme ümiz

Şahı Ali Zeynel Ābāya cânı dilden abid ol
Şahı Muhammed Bakır-i rāh-nümâdan kesme ümiz

Câferi Şadıkā yolunda cânı dilden şadık ol
Musayı Kazım Ali Musayı Ali Rızadan kesme ümiz

Şahı Taki ve Bâ Nefide kıl didarü'l temas
Askeri hem Mehdiyi şahibi levadan kesme ümiz

Çalada ma^c sum beğlere tevella kıl dembe dem
Kıl teberrā¹⁰⁵ ya hevarice Ali Ābādan kesme ümiz

Hanedanı Muştafaya müdde^c i olma şağın
Gel muhibbi handan evliyadan kesme ümiz

¹⁰⁵ Uzak durma

Çünkü bildin bu fena-ı bağı değildir ey '**Abdi**

Gir vahdet menziline beğadan kesme ümiz

6776/34b

1.1.2 Ağahi

12b

Göñül hasret çeker ey bādı şabah
Bîgamın var mıdır canan elinden
Lütfâ gel lütf eyle sen söyle bana
Haberdar olayım yaran ilinden

13a

Mihneti¹⁰⁶ giyer derdine tahammülü olmaz
Söylesem derdimi ihdama gelmez
Ġurbetin derdine çare bulunmaz
Al götür dermanım loğman ilinden

..... gölümü āha dūrürdün
Ahdan kırtarıpda vāhā düşürdün
Akibet Yusufu kâha¹⁰⁷ düşürdün
Agahî sevdiğim loğman elinden
6774/13a

¹⁰⁶ Zahmet, gam

¹⁰⁷ Köşk, kasr

1.1.3 Aşıkî

1

Ḳahbe felek saña nettim neyledim
Aḥir hazâ¹⁰⁸ gurbet ele düşürdüñ
Çok dilek eyledim ḳabul olmadı
Gözüm yaşın selden sele düşürdüñ

Ahdiñe ṭurmayup bî vefa çıkdıñ
Bu dertli sinamı odlara yaqdıñ
Bu sırrıma dürlü dürlü ad daqdıñ
Gizli sırrım dilden dile düşürdüñ

Hiç murad almadım ey felek senden
Ne idi alıp vereceğın benden
Aşla ḳarar aldırmadıñ vatanımdan
Aşıkıyî ilden ile düşürdüñ

6774/7a

¹⁰⁸ Bugün kü günde

Ah beni avare koyduñ işimden
 Aşığa ettiğin aldır sevdiğim
 Bir bakışda ‘ aqlım aldın başımdan
 Bende bilmem bu ne haldir sevdiğim

‘ Aql gitti dañi bilmem nolacak
 Bize tan edenler ahir bulacak
 Eller ne derse desin oldu olacak
 İçelim aşk meyinden doldur sevdiğim

Gönlüm sende kaldı gelmez yanıma
 Gel kulağ tut feryadıma ünüme
 Bu bezirganların geçdi canıma
 Ānıñ için kadem daldır sevdiğim

Layık mıdır böyle feryada şalmak
 İyi değil aşık ahını almak
 Padişah kıluna merhamet kılmak
 Ta ezelden kalmış yoldur sevdiğim

Ellerden ar edüb ka‘ le almazsın
 Gözlerimden akan yaşı silmezsın
Aşıki kuluña vefa kılmazsın
 Bâri cevri¹⁰⁹ ile öldür sevdiğim
 6774/8a

¹⁰⁹ Eziyet, eza, cefa

Destan-1 Salis

Edep eyle yüri gözle edebi
 Edpsizlik itme ilden ‘ayıpdır
 Allah bu lisanı zikr için verdi
 Söyleme hilafı dilden ‘ayıpdır

Allah dost diyüb gidin yoluna
 Bakmaz eliñ yahşi yaman haline
 Rızaşız bağçenin gonca gülüne
 Uzatma eliñi gülden ‘ayıpdır

Envara¹¹⁰ bir olup ezicek vardır
 Kalbiñden bir düzüb yüzicek vardır
 Kırâmen kâtibi yazıcak vardır
 Hazer eyler şağdan şola ‘ayıpdır

Eğer hakka yarar değilse bir iş
 Ne gelür başına çekersin teşviş¹¹¹
 Muhibbi ahirete değilsen derviş
 Eğinine giyinme şaldan ‘ayıpdur

İletüb bir cânı bir câna çaķma
 Sen seni gör iliñ aylısına bakma
 Pak değilsen şuya karışub aķma
 Karar ideceğın gölden ‘ayıpdır

¹¹⁰ Ziya, aydınlık

¹¹¹ Karıştırma, karmakarışık etme

Şeri‘atıñ şartlarını yitirme
Yitirirseñ tariķi erkâna getürme
Girip irfan meclisinde oturma
Haķikat içinde ħaldan ‘ayıpdır

Pak eyle kalbiñi kin kir tütme
Şeytana uyup da vesvese gütme
Ellerin içinde pirnamlık etme
Ħaķkıñ yarattığı kuldan ‘ayıpdır

Ey **Aşıkî** gözle zahiri batında
Ħabis¹¹² ferdimiz belli olur zâtında
Yolsuzu sordılar ħaķkın ħatında
Yolşuzluk eyleme yoldan ‘ayıpdır
6774/7b

¹¹² Kötü

Şikâyet ederim ey felek senden
 Ğam ile vücudum berbad edersin
 Hiç hali koymazsın beni sitemden
 Yıkıp hatırımı na şâd edersin

Bir kararı gelsin ahdi emanda
 Aklım erişmiyor itdiliğin fende
 Bir al ile tağdın beni kemende
 Hiç yılmazam kaçan azad edersin

Rahm eyleyüb aşla ruḥşat vermezsin
 Bîvefasın düz ahdinde tırmazsın
 Efkârda kalmışdım beni görmezsin
 Varır gayrilere imdad edersin

Sürmüşdüm devrinde zevkü şefayı
 Bana çekdirirsin derdi cefayı
 İllere idersiñ mihr-i vefayı
 Bize cevır itmeyi reva idersin

.....ol şirin edanın
 Aşlaca gitmiyor dadı gedanın
 Bilürsün *Âşıkî* tağdir hüdanın
 Ben içün felekden feryad idersün
 6774/11b

Yârim sen gideli ben deli oldum
 Hâk yakın eylesin yollarıñ seniñ
 Bir gün cemaliñi görmeniñ için
 Bekler otururum yıllarıñ seniñ

Hasretiñden dertli sinem delinur
 Ayrılınca yâr kadrin bilinür
 Kulağıma halile halile¹¹³ çalınur
 Sesiñ ile tatlı dilleriñ seniñ

Akıtdım durmadan kan ile yaşı
 Düştüğü yerlerden deliyor taşı
 Hiç gitmez mi başımın boranı kışı
 Daim firkatli eser yelleriñ seniñ

Hayaliñi göz önünden ırmayım
 El uzadıp gonca gülüñ dermedim
 Hasret ile visaline ermedim
 Daim hayaliñde gezer kollarıñ seniñ

Yârim ahdi emanı hiçe şatarsıñ
 Felek beni tondan tona atarsıñ
 Yârim bağdatlarda meskân tutarsın
Aşıki nice olur halleriñ senin

6774/5a

¹¹³ Mevlevilerin ayinlerde çaldıkları bir müzik aleti

Men yâri yitürdüm düşdüm efkâra
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı
 Yarimiñ ucunda gezem ne çare
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı

Başımı alamda olam revan
 Cân tenden çıkınca çalam tab'an¹¹⁴
 Uyam dervişlere gezem cihanı
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı

Aldıñ gönlümün sırrı kararını
 Aşık olan aramazmı yârini
 Terk eylerim elimdeki olan varımı
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı

Cemaliñ görmeğe kabilelerim katlar
 Eğnime şal giyem bağlanam poşlar
 Bî yegâne öğüt verse dervişler
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı

Aşıki der yârim işlerdeyüz
 Yar kadri ayrılınca bilinir
 Derler şora şora Bağdat bulunur
 Seyyah olsam aceb yâri bulam mı

6774/9a

¹¹⁴ Tabii olarak, kendiliğinden

1.1.4 Döne

1

9b

Şaķi şırdan söylemeli

Zebûn¹¹⁵ virüb döğünmeli

Dünya malın neylemeli

Hakķa tamam dut öziñi

Aşıklık gitmiyor bizden

Seyredelim iki gözden

Seniñ aşıklığın düzden

Hakķa tamam dut öziñi

10a

Sen öziñi nasıl biliñ

Terkil ol hakķı buluñ

Bu kelamı aynen veriñ

Hakķa tamam dut öziñi

Benim derdim hakķı bulmaķ

Bize yokdur suval şormaķ

Aşıklara dahil olmaķ

Hakķa tamam dut öziñi

¹¹⁵ Zayılık, güçsüz, aciz

Aşık ise ھاqqı bilsin
Hakkıñ yolunda dua kılsın
.....çalsın
Yeñi sene alırum elinden

Aşık **Döne** budur sözi
Hak yoluna komuş özi
Kendüsi aşığıñ kıızı
Hakka tamam dut öziñi
6774/10a

1.1.5 Esirî

1

Gine dertli dertli inilersiñ

Şarı tırnam sinañ yaralandı mı?

Heman el değmeden siniliyorsun

Şarı tırnam sinañ yaralandı mı?

Hub avaz veriyor davudi diller

Heb seniñ sesine maildir diller

Tağayım göğsüne alışık teller

Şarı tırnam sinañ yaralandı mı?

Yoksa saña yâd düzen mi düzdüler

Yâd el değüb perdelerin büzdüler

Telleriñi hâddeden¹¹⁶ mi süzdüler

Şarı tırnam sinañ yaralandı mı?

Niçin yas tutarsın giydiñ ğaralar

Sen açdıñ sineme oñulmaz yaralar

Esiri bu derde nedir çareler

Şarı tırnam sinañ yaralandı mı?

6774/19b

¹¹⁶ Erimiş maden, tel yapmak için kullnılan delikli maden levha

1.1.6 Galib

1

9a

(---/---/---/---)

Sulţan u res l Şah-ı m medcedsin¹¹⁷ efendim

B   arelere devlet-i sermedsin efendim

MenŐ r le'amr k m eyyedsin efendim

Divanı ilahide ser medsin efendim

Sen A med-i Ma mud-u Mu ammed'sin efendim

Ha dan bize sul an-ı m eyyedsin¹¹⁸ efendim

T biŐgehi-erv  -ı m cerred gevherindir¹¹⁹

MaliŐgehi-ru  ar-ı melik h k-i derindir

Ayine-i did r-ı tecelli ba  -i nazarındır

B  Bekir  mer O man Ali yarlarındır

Sen A med-i Ma mud-u Mu ammedsin efendim

Ha dan bize sul an-ı m eyyedsin efendim

Hu be  okunur minber-i ' i lim-  be  da

H km   tutulur ma keme-i r z-i cezada

G lbank  ud m n  alınur ar -u h rreme

Esm -i Őerif    ekil r ar -ı h dada

Sen A med-i Ma mud-u Mu ammedsin efendim

¹¹⁷ Methedilmi ,    lm  , Őereflendirilmi  Şah

¹¹⁸ Do rulanmi  sultan

¹¹⁹ Pırlıtlı yerde  st n ruhlar

Haḳdan bize sulṭan-ı müeyyedsin efendim

10a

Ol demki nebilerle veliler ḳala ḫayran

Nefsī deyu deḫṣetle ḳopa cümle efḡan

Ye's ile uṣatıñ ola aḫvali periṣan

Destur ṣefa' ate senindir yine meydân

Sen Aḫmed-i Maḫmud-u Muḫammedsin efendim

Haḳdan bize sulṭan-ı müeyyedsin efendim

Bir günkı ṭaluban baḫr-i gama fikren gitdim

İlimden yitirüb kendimi beyḫudeliḡe yitdim

İṣyanum anub âḳıbetimden hazer itdim

118-Bu matlâyı yâd eyledi bir seyyide iṣitdim

Sen Aḫmed-i Maḫmud-u Muḫammedsin efendim

Haḳdan bize sulṭan-ı müeyyedsin efendim

Ümîddeyiz ye's ile âḫ eylemeyiz biz

Sermâye-i îmâna tebâḫ eylemeyiz biz

Bâbın ḳoyub aḡyare penâḫ eylemeyiz biz

Bir kimseye ṣayende nigâḫ eylemeyiz biz

Sen Aḫmed-i Maḫmud-u Muḫammedsin efendim

Haḳdan bize sulṭan-ı müeyyedsin efendim

11a

Biçāredir ümmetlerin işyanına bakma
Dest-i red urub hasretine dūzāha kaçma
Raḥm eyle amān ateş-i hicrana yakma
Ezcümle kulun ***Ġālib*** pür cürmü bırakma

Sen Aḥmed-i Maḥmud-u Muḥammedsin efendim
Ḥaḳdan bize sulṭan-ı müeyyedsin efendim

6777/11a

1.1.7 Garip

1

Çünkü bir sevda düşdü serime
Ağlarım ağlarım gelmez bu gece
Aşk elinden ciğer yandı neyleyim
Bu sıra gelecek hâl var bu gece

Viraneden gelen baykuş sesidir
Yüreğimde yanan aşk ateşidir
Arife gecesi bayram günidir
Dedim dosta kurban olam bu gece

Bağban oldum girdim yârin bağına
Âbamdır kimi gider engine
Felek şaldı beni ‘adüv cengin¹²⁰
Fethi bâb idersin **Garip** bu gece
6774/18a

¹²⁰ Düşmanla savaş

1.1.8 Hurşid

1

Bire hey ağalar bire beyler
Yâr bizden ayırayı açdı gidiyor
Alıcı kuş gibi geldi ulaşdı
Çaldı havalandı geçdi gidiyor

Benim yârim ne hoş yürür naz ile
Yüreğime bir od düşdü köz ile
Ağlayı elâ göz ile
Geldi ve dağlatdı geçdi gidiyor

Döğmedim söğmedim etmedim hata
Yârimin yanağı al rengi tuta
Bindirmişler gidiyor bir yağız ata
Toplamış dizgini aşıp gidiyor

Dayanamam bu ayrılık derdine
Şağ olanlar kesin gelir yurduna
Şu karşıkı karlı tağın ardına
Hemen yavru geldi geçdi gidiyor

Aşık Hurşidem kara bağrım taş oldu
Ağlasaydın ela gözler yaş oldu
Yar ile sürdüğüm demler düş oldu
O da bir gün içinde geçdi gidiyor

6774/5b

1.1.9 İrfanî

1

Dilber kalk gidelim ğurbet ellere
Bilmem nasıl olur ğal yavaş yavaş
Şimdi ğurbet ele düşdü yolumuz
Göründü gözüme yol yavaş yavaş

Boynunu büktürmüş mahı marala
Girenler hüküm ider yedi kırala
Seher vaķti yorganını arala
Toķansa beñlere bil yavaş yavaş

Boyuñı beñzetdim servi revane
Seni seven yiğit olur divane
Emsem leblerinden yâr kana kana
Şeker tudaķlarıñdan bal yavaş yavaş

Öğmüşde yaratmış yaradan ğani
Oķursun Kur‘ anın seb‘ül mesânî¹²¹
Herkesiñ sevdiğ i kendi cemâli
Dökülsün yüzüñden nur yavaş yavaş

İrfanî’yim baîd¹²² düşdüm bacımdan
Raķiblere ol dem dost a gecinden
Zindanlar bekledim ağyar ucundan
Ağ göğse doķunmuş cân yavaş yavaş
6774/6a

¹²¹ Yedi ayeten oluş an Fatiha Suresi

¹²² Ayrı, uzak

1.1.10 Karacaoğlan

1

Ela gözlü benli dilber

Halimden haberiñ var mı

Seni benden ayırdılar

Zulmünden haberiñ var mı

Kız kaşını kaldır mışa

Gül beñziñi soldur muşa

Kız bilezik çaldır mışsın

Koluñdan haberiñ var mı

Kız bağıñı çözerler

Aralarıña şeker ezerler

Altun kemerin çözerler

Beliñden haberiñ var mı

Karacaoğlan halim derse

Her gidene yetem derse

Bugün değıl yarın derse

Ölümden haberiñ var mı

6774/1a

Her sabah her sabah seher çağında
 Yürü hey günahkar kul dedi bana
 Çıkardı beliñden mendiliñ verdi
 Aqlama gözlerini sil dedi bana

Giderüm giderüm sen geri bakma
 Kül edip ciğerim nariñi yakma
 Oğlan ben seninim gasavet çekme
 Var ağlayub gezme gül dedi baña

Göğercin elinden ferman okunamaz
 Gözüm görmeyince göñlüm inanmaz
 De git oğlan de git fadañ toqunmaz
 Varr benim avcumdan öl dedi baña

Bir şelam gelmedi cânân elinden
 Bir belgüzer versen zülfüñ telinden
 Her şabah her şabah şuyuñ yolundan
 Oğlan görüşelim gel dedi baña

Karaca oğlan sevmez idi hamazı
 Aradı da buldu serpen dimezi
 Boynuma ferman oldu vakit namazı
 Ağ göğsün üstünde kıl dedi baña
 6774/7a

1.1.11 Kerem

1

Kerem Kâri

Yârin efkârından yârin gamından
Baña bir acayip hâl oldu bugün
Benüm bir derdimi bine yetürdü
Yandı ciğerciğim kül oldu bugün

Turnamın kanadı bir karış telden
Çekelim ayrılık ne gelir elden
Ėarip bülbül gibi ayrıldım glden
Bülbülüm glmden dur oldım bugün

Öksüz *Kerem* eydir yâ ben nideyim
Eşime dostuma haber edeyim
Alıp başımı diyar diyar gideyim
Bilmediğim tağlar yol oldu baña
6774/16b

Aldı Kerem

Gece gündüz zari zari ağlarım

Beni vatanıma gönder yārābi

Bu dünyaya gelen gitmek içindir

Buradan kulumu kurtar yārābbi

Yārāb sen şaqla gönümü ğamdan

Yitürdün aqlımı cân çıkmaz tende

Oldur birlerini yār gider elden

Benim ħalim saña ma'lum yārābbi

Bu **Kerem'i** aşk oduna yandıрмаk

Sevdiğim goncayı birden şoldurmak

Hey ağalar elleride güldürsün

Kuluna merħamet düşür yārābbi

6774/15b

ALDI KEREM

Açıldı laler güller

Çıkar gider Muş ovası

Güzeller kol kola vermiş

Çıkıp gider muş ovası

Kar şu aķar boyuna

Murat çayı gider ince

Dolanır gider nice

Uzar gider Muş ovası

Karşumuzda yüce taşlar

Göñül demleri tırmaz çağlar

Kerem Aşlı için ağlar

Yaķar gider Muş ovası

6774/17b

Saña derler Sübhan tağı
 Hiç dumanın zayı olmaz mı?
 Sencileyin yüce tağı
 Başı tamıl qar olma mı?

Aşaydım seniñ yolundan
 Şeker aqar tatlı dilinden
 Şaraydım ince belinden
 Yanağında gül olma mı?

Sizin ulu tağınız yüce
 Üstünüzden yol aşınca
 Kişi sevdiğini şarınca
 Ol bahar yaz olma mı?

Çık yüce tağlara yayla
 Benevşe sünbüller böyle
 Gel **Kerem** eyid toğru söyle
 Güzel seven deli olma mı?

6774/19a

Aldı Kerem

Alçağdan yüksekden inen  urnalar
İnsafınız yok mu aldı derd beni
Gece g nd z hayalina d nd ğ m
Mecnun gibi   le  aldı derd beni

 urbet elde y ce  ağlar aşalı
Ah ettikce  ara bağrım  aşalı
Ben Aşlımdan ayrı d şd m d şeli
Buldu delik delik deldi derd beni

Bilmem hayalmidir yoksa d ş gibi
Geldi ge di burada kış gibi
Sefil **Kerem** yuvasında kuş gibi
 utdu birer birer yoldu derd beni
6774/18b

Arzuladım gelir kara ağ seni
 Nedir bu çekdiğim elinden senin
 Akdı gözüüm yaşı Ceyhuna döndü
 Acep kimler geçer selinden senin

Derelerin azkın azkın iniler
 Çeşmelerin derin derin gürüler
 Kessin bellerini yād haramiler
 Bezirğan geçmesin yolundan senin

Umarım başına sam yeli essin
 Nergizi menevşe bırakın yansın
 Elvan çiçeklerin yansın tutuşsuñ
 Kimseler şormasın halinden senin

Kerem der serinden duman gitmesin
 Lale sümbül mor menefşe bitmesin
 Bağçenizden yād bülbüller ötmesin
 Hān Aşlīm koķmuşdur gülünden senin

6774/6b

Gökyüzünde bölük bölük turnalar
 Nedir siziñ aḫvaliñiz ḫaliñiz
 Bir ‘arzuḫal yazdım yâre şunmaya
 Dost köyüne uğrar ise yoluñuz

Benim yârim siz de görüp şaşarsız
 Ol yüce tağları nice aşarsız
 Avcıyı görünce siz de şaşarsız
 Kışın kıramandır siziñ iliñiz

Dertli Kerem eydür uğradım derde
 Cânım kıurban olsun merd oğlu merde
 Sefil turna ne gezersiñ bu yerde
 Yok mu siziñ vaṭanıñız iliñiz
 6774/13b

Ėurbet elde yaman olur ĥalimiz
 Sılaya varacaĥ nice çağlar var
 Ah ederim elim erişmez yāre
 Ara yerde yüce yüce taĥlar var

Bir yiĥit düşünce ĥaldıran olmaz
 İyilik tırurken kem demek olmaz
 Bu ĥadar yād elde eylenmek olmaz
 Nice ideyim ayaĥıma baĥlar var

Bozulmaz anlımızdaki yazılar
 Yaralarım göz göz oldu sızılar
Kerem eydir diñleyin ey ĥaziler
 Derdim ĥoyub bana burda aĥlar var
 6774/16a

Acevazda bir güzel gördüm ğaziler
 Şavkı düşmüş hatırı cân eline
 Gördüm göñlüme danışdım
 Bal dökülür tudağından diline

Ḳadir mevlam hub yaratmış ḥalini
 Seni seven neyler dünya malını
 Ḥaddeden çekmişler ince belini
 Boyı benzer şimdi servi dalına

Benim yârim incelerden incedir
 Göğsündeki memeleri goncadır
 Şaçı sünbül topuğundan yücedir
 Bir telini vermem dünya malına

Ben **Kerem**'im kime kılam zārımı
 Ḥaḳ cânım almazsa çekem cevri
 Bir ḳarıdan ḥaber aldım yerini
 Ḥan Aşlım göçmüşdür Seyan iline

6774/15a

10

15b

ALDI KEREM

Hey ağalar angı derde yanayım
Yitürdüm Aşlımı gören olmadı
Pervaneler gibi yandım utuşdum
Yandım alevimi alan olmadı

A ava ızı da eyledi cengi
Leyla bir zamanda mecnunun dengi

.....¹²³

16a

Böyle yâr yoluna ulaşan olmadı

Hurşid de Mahinin derdine yandı
anberde Arzunun derdine batdı
Dünyada Şahsenem murada erdi
Aşık Ğarip gibi gülen olmadı

Kerem eydür ağ başında oturdum
Derdim elli iken yüze yetirdüm
Loman hekim gibi cerrah getürdüm
Şu benim derdimden bilen olmadı
6774/16a

¹²³ Bu dize şiirde bulunmamaktadır

1.1.12 Nesimî

1

GAZEL

Ey gönül kendini düzeltmeğe kıntar arabul
Arabul kıntarına hâlis olan ayar arabul

Bu nefis bir gün seni dost ile düşman edecek
Yürü dil mülküne bir âli kımandan arabul

Ne kazandıñ dū cihan fahri fenadan gideli
Serseri gezme boşuna zikir satarı arabul

Şaltanatı mülke konak bir gün elinden gidecek
Şana bir ev yapacak bakide mimar arabul

16a

Koyacaklar seni birgün o muşalla taşına
Vakıtle başına dört tacı kımandan arabul

Kapadılar seni bir gün o haraba yalnız
O karanlık gecede yanına bir yâr arabul

Oğutun farzı evvelân şavm-u şalâtı hac-u zekât
Ol şehadet şerefi Ahmed-i Muhtarı arabul

Ey *Nesimi* arabul derdine bir çare ilaç
Kevseri şaki ol Haydar-ı Kerrarı arabul

6777/16a

1.1.13 Noksanî

1

(.---/.---/.---/.---)

8b

Nokşani BABA

Teferrücden¹²⁴ gelür gördüm bugün bir kaçları yayı

Heman cîran olup durdum görünce saçı leylayı

Dedim dilber uğur olsun aceb teşrif fakir ğandan

Dedi cânımda şiklet var gezerim bağı şahrayı

Dedim dilber kerem kı l pür nefis ile karar eyleme

Saña bir kaç sualim var seversen gitme mevlâyı

Dedi miskin sözün söyle nedir haliñ beyan olsun

Muradıñ ne haq ismiyle bizi bağlayı bağlayı

Dedim dilber muradım bu seniñ lütfuna ermek

Dedi bir kaç verem akçe idem hoşnut bu mollayı

Dedim beş akçeyi almam derim kimseye borcum yok

Dedi benden ne istersin dedim bir buse loğmayı

Eğilüb damen düşdüm bir bûsesin alam naçar

Bağırıp hışm ile bir kez urub çehreme silleyi

¹²⁴ Açılma, gezinti

Dedim dilber mey içmişim kerem kıl aybıma bakma

.....¹²⁵

9a

Urunub çadırın dilber yola düşüp revan oldu

Nicedir gider geri bakmaz koluñ şallayı şallayı

Noğşani câna vech anda fikir deryasına şalmadı

Dedim nahnü kıassâmnada¹²⁶ budur aşıklarıñ payı

6774/9a

¹²⁵ Metin kusuru

¹²⁶ Kısmet

1.1.14 Nuri

1

Bana ğam yutdurdu şahbâ-ı¹²⁷ hicran
Bilmem bu ayrılık gider mi böyle
Ben mi tedbirimde eyledim noķşan
Yoksa tecellayı kader mi böyle

Aksine devr itti devranı felek
Hiç ekâba gitmez çekdiğim emek
Sevda çöllerinde leylâ diyerek
Mecnun da ben gibi gezer mi böyle

Nuri bu ellerde itmez kararı
Ayrı düşünce cânı mürğizârı
Ben cânımdan aziz severdim yâri
Bilmem yâr da beni sever mi böyle
6774/13a

¹²⁷ Şarap

1.1.15 Sadık

1

Bu divane bir sevdaya dūş oldu
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ
Aķdı didem gözlerim yaş tıldı
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ

Ruħumu bir kuş diye tıtdular
Kement ile baēlayıban çatdılar
Medine şehrine deēin atdılar
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ

Âdemin vücudu burçlu kal'adır
Âdem oldur her bir şeyden âlâdır
Bu cihanda körlük başa beladır
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ

Arafatda hacca kurban kesdiler
Bir olupda bir hacere puşdular
Gerü dönüp birbirine küsdüler
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ

Bir nevcivan geldi on beş çağında
Pîre hizmet itmiş firdevs baēında
Medine şehrinde kıble şaēında
Kim bilir ki kimde ne var bilsün haķ

Hazırsın her şeyde nazarıñ yokdur
Zahirde batında ümidin ğakdır
Şahım **Şadık** didi ğuşurum çokdur
Kim bilir ki kimde ne var bilsün ğak
6774/10b

12b

Şu fanide günüm geçdi hayınan
 Kimse kulak tutmaz oldu sādama
 Fukara yükünü tutdum tayınan
 Kabadan olanlar konmaz oğama

Dermendim sen bilirsın halimi
 Alan da yok kime satam lālimi
 Bu aşkın kemendi bükdü belimi
 Takatim yok hücum edem qademe

Şap şeker birbirine qarıldı
 Maḥlūkat azdı her belalar dirildi
 Namzetsiz¹²⁸ kız oğlana veridi
 Rayiḥası çirkin geldi dedeme

Zamanede bir paylıça yel oldu
 Pul altunu geçdi altun pul oldu
 Kız oğlan qalmadı hep de tūl oldu
 Anın için rağbet yokdur âdeme

Ḥaḫ siyvan içinde yazdı yazısın
 Ana ciğerine koydu sızısın
 Öldirenler gazi oldu bazısın
 Anaşurdan anlamayan cūdame

¹²⁸ Nişanlı, sözlü, yavuklu

Şaķın ol loķmanın unutma haķķın
Arif var ķarşında sözünü şaķın
Cemaliñ görmeķe gözlerim şahım
Geldi çattı şey ķalmadı vadem

Ayandır efendim her halim ayan
Kalbe mihman olub dimeden tıyan
Sızub ķatre nişanın kıoyan
Sadık der ki sığınırım hüdama

6774/12b

3

11b

Şu cihan mülkünün varına bakma
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan
Câna ceza verüb cesedi yakma
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan

Şabur cümle ibadetin kapısı
Ana bağı gerçeklerin hepsi

12a

Zaruretden bî vefanın yapısı
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan

İbadet şartını eĝnine dağın
Malı hûlya eden ne yolda bağın
Her ne iş görürsen tevvekkül pağın
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan

Eyyübe dert verdin eyledin zelim
Tevekkülden narı nur etdi halil
Anın içün kurban gönderdi celil
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan

Gerçi andelipler kılar bu zârı
Aşık olan neyler namusu arı
Şadık der ustazdan aldık haberi
Şabret gönül azad oluñ bu ğamdan

6774/12a

4

14b

Şadık Baba

Ḳul olanın ḳusuru çok dediler
Ta ezelden ḳoydu noḳşanı bize
Medet imdād eyle beşler yediler
Çekdirme bellerde ḡusyanı bize

Günahım çok her şeylerden aḡırdır
Nefis askeri birbirine seḡirdir

15a

Bir gerçeḡe yoldaş olsam uğurdur
Ol gösterir gözü mestanı bize

Refiḳ olmayınca yola gidilmez
Ḥam meyveler lezzet verip ṭadılmaz
Yalan ile iḳrar iman güdülmez
Naşib eyle gerçek lisanı bize

Kişi nefsinı ḳatleylese seferdir
Ġaziler indinde büyük hünerdir
İkilikden ḳurtulmayan zinhardır
Demde derc¹²⁹ eylese noḳşanı bize

Ṭal‘ ini tahsin eyle ba‘ zılar
Bozulur mu ki başa gelen yazılar
Şadık aḡlar yarasından sızılar
Ḥaḳ eylese lüṭfu iḥsanı bize

¹²⁹ Toplama

6774/15a

5

Şadık Baba

Göz görmedi göñül gördü cânânı
Ya ben kime arz edeyim ħalimi
Züleyĥaya gencelden Yusuf sani
Sinem çāk ĥayran etti dilimi

Cân ĥasret çarĥı ĥurdu cihanı
Didemden dökülür lem dane dane
Ĥa mim zal suresi sebü'l mesani
'Aynı Musa çokdur olmaz kelamı

Yedi ĥat yer yedi ĥat gök semavat
Cümleyi var iden şol yedi ayet
Cihanı derç etsem olmaz temavet
İlham ile ĥatm eyledim ĥelamı

Ĥul hüva'l-lahü dimek ĥulda beyanı
Eĥaddır bendesin şükür sübĥanı
Şameddür sen hoş görürseñ şulţanı
Ĥaĥ ĥuluna mazĥar etmez zalimi

Lem yelid der illa seyfi Zülfıkarı
Velem yuled geldi evinde teber
Kün lehü ĥüm dedi 'aleme ĥaber
Eĥaddır ĥaldıran cümle 'ilimi

Eḡad Aḡmed ‘ Ali Ḥaydar ḡaḡḡı içün

Ṣunar ali kevṣer gerçek ḡaḡḡı içün

Yedi ayet ızhar olmaḡlıḡı içün

Ṣadıḡ der ki Ḥüda virdi olumu

6774/14b

1.1.16 Şah Hatayî

1

DESTAN

Dün gice seyrim içinde

Kaç kapuyu aç dediler

Arif isen gir dükkane

Münkir isen kaç dediler

Bunda elim var verem var

Kanlar içici zalim var

Otuz kapuda ölüm var

Bilur musun hiç dediler

Şal ferace örtüsü var

Ne istersen hepisi var

Üç yüz altmış kapusu var

Geldi yine üç dediler

Cennet bağın gülüyüm

İçindeki bülbülüyüm

Derin bir kuyunun dileğiyim

Âna haşırsız aç dediler

Şükür olsun gördüm haqqı

Çü ahirden düzdük yükü

Bir bezirgan gördüm on iki

Kırk sekiz yoldaş dediler

Şah Hatayim ider seyirden

Amelim yazıldı birden

Nicesi kondu bu serden

Sende durma göç dediler

6774/17a

1.1.17 Türkoğlu

1

2b

DESTANI

Bir avuç yiğtler çıkdık meydâna
Şaldın ülkelere şaldın düşmana
Boyandı her yanım kırmızı kana
Hilal bayrağında utan Türkoğlu

Bir vakit ‘ alemde şerefle gezdiñ
Kal’alar çiğnediñ ordular ezdiñ
Karşuna biñlerce esirle düzdüñ
Toldurdun ‘ aleme fiğan Türkoğlu

Bir vakit akıbetin dehşet saçardı
Orduña zaferler kucak açardı
Düşmanlar önünñen öyle kaçardı
Değmezdi ardından şapan Türkoğlu

Bir vakit Macarı Moskofu urduñ
Erlik meydanında merdane turduñ
Orduya eyvan erkân kurduñ
Titredi önünde cihan Türkoğlu

Bir vakit deñizde kılıçlar çaldıñ
Ne kadar adalar kal’alar aldıñ

3a

Düşman ülkesine ateşler şaldıñ
İndirdin âleme duman Türkoğlu

Bir vakit gezerdi namın dillerde
Papalar seniñle girmişdi derde
Avrupa emrine boyun eğsede
Bir ayrı şandır ferman Türkoğlu

Bir vakit üç iklim seniñ yurduñdu
Tarihe şan veren seniñ orduñdu
Bütün dünyalara karşı durduñdu
Oldu o günlerin yalan Türkoğlu

Bağında Reşadlı Osman bilmezi
Gelürse çekilmez düşmanın nazı
İnşallah o zaman düzerde sazı
Çalar söyl e deriz destan Türkoğlu

Himmet it donanma himmetle olur
Hamiyet vataña hizmetle olur
Milletçe hep birden gayretle olur
Himmete muhtacdır vatan Türkoğlu

Himmet et karşıña zırhlılar düzdür
Çıkan boğazlardan düşmanı ezdir
Yine bayrağını anlında gezdir
Gelsün o şerfli zaman Türkoğlu

Çalçalansuñ onuñla deñizler ʈolsuñ
Düşmanlar ʈahrından saçını yolşuñ
Eñ büyük ʈuvvetiñ deñizde olsuñ
Yetişmez Fatih'le Osman Türkoğlu

Vaʈana maḥiyet dine raiyet
Büyüklerle hizmet amire iʈa' at
Dünyada başlıca budur ' inayet
Öyle buyurur ʈur'an Türkoğlu

Namusuñ ' azizdir derdiñ muḥaddes
Bayrağı namusla bir ʈutar herkes
Bunlara uzanañ dili ʈopar kes
Böyle emir ediyor vicdan Türkoğlu

İşte ey ***Türkoğlu*** bitiyor destan
Düşünsün ḥalini okuyan iḥvan
Aman derd ortağım aman elaman
Şabah oldu artık uyan Türkoğlu
Ezer soñra seni devran Türkoğlu
6774/3a

1.1.18 Veli

1

Ahşamdan şabağa şabırım yok iken
Gine kaldık gelen ayın başına
Hiç kimse kimseniñ halinden bilmez
Herkeş düşmüş telaşına işine

Ayak ayak dosta toğru varaydım
Bir vech¹³⁰ ile muradıma ereydim
Elā gözlü ben yârimi göreydim
Ay kimi doğunca yatam düşüne

Cemaliñ vechi ay ile gündir
İraķibler derki sevdiğin kimdir
Sa‘ at bu sa‘ atdır bu günki gündür
Bir gün dost okunur mizan başına

Şağ olan sevdiğini arzular
Dertli sinem derunundan sızılar

5b

Ahvalimiz size ma‘ lum ğaziler
Merhamet ediniz didem yaşına

¹³⁰ Uygun, nunasip

Aķa aķa eşmim yaşı sel oldu
Sene biñ iki yüz hep tamam oldu
Veli'm dir ki benim yârim ne oldu
Ėayri cerraĥ el ķatmasın boşuna
6774/5b

1.1.19 Yunus Emre

1

Cânım kurbân olsun senin yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed
Gel şefa‘ at eyle bu kemter¹³¹ kûluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Mü‘ min olanların çokdur cefası
Ahirette vardır zevk-ü sefası
On sekiz biñ âlemin Muştafası
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Yunus neyler iki cihanı sensiz
Sen hâk peygâmbersin şeksiz gümasız
Sana uymayanlar gider imansız
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Yedi kat gökleri seyr eyleyen
‘Arşî kürsü üstünde cevelan eyleyen
Miracda aşî ümmetin hâkdan dileyen
Adı güzel kendi güzel Muhammed
6777/12a

¹³¹ Hakir, itibarsız

Ḥalet ile baña bir aşık yöneldi
 Allah derler bir meclise uğradım
 Tutun kulağ naql eyleyim size
 Allah derler bir meclise uğradım

Münadiler¹³² bağrusub zāra başlar
 Ḥalince tesbih ederler kuşlar
 Tevhid eder tağlar taşlar ağaçlar
 Allah derler bir meclise uğradım

Münadī sözüne tutun kulağlar
 Arş altında şaf şaf oldu melekler
 Ol meclisde kabul dilekler
 Allah derler bir meclise uğradım

Muḥammedin aşḥab-ı yarenleri
 Ḥazır olmuş gördüm anda anlārı
 Vecde gelmiş tarikat erenleri
 Elzan

Derviş Yunus çok şükür ḥaḳḳa erdim
 Muḥammediñ nurun berk urur gördüm
 Ebū Bekr Ömer Osman Ali hem
 Allah derler bir meclise uğradım

6777/3a

¹³² Nida eden, tellal, müezzin

Ben dervişem diyene bir ün idesim gelür
Tanuyuben şimdiden varub yetesim gelür

Şıraṭ kıldan incedir kılıçdan keskincedir
Varıp ānın üstüne evler yapasım gelür

Altında ğayya vardır içi nār ile pürdür
Varup ol gölgelikde biraz yatasım gelür

Ṭa‘n eylemeñ ḥocalar ḥatırınıñ hoş olsun
Varuben ol ṭamuda biraz yatasım gelür

Andan cennete varam cennette ḥaqqı görem
Ḥuri ile ğılmanı bir bir kuçasım gelür

Derviş Yunus bu sözi eğri büğrü söyleme
Seni sıygaya çeker bir Molla Kāsım gelür
6777/7a

4

Bir ğaripsin şu fenada
Gölme gülme ağla göñöl
Derdin dağı çokdur
Senin gülme gülme ağla göñöl

İşi gücü cevrü cefa
Dünya kime kıldı vefa
Kanı Muĥammed Muştafa
Gölme gülme ağla göñöl

Ebubekir şıddık veli
Oldur peygamberin yāri
Kanı Ömer Oşman Ali
Gölme gülme ağla göñöl

Ānlar cihana geldiler
Hep gitdiler kalmadılar
Ağladılar gülmediler
Gölme gülme ağla göñöl

Bir gün ola ecel gele
Kullar kulluğunda kala
Cümle mağluk toprak ola
Gölme gülme ağla göñöl

Āşık Yunus söyler sözün
Hemen toprak beller özin
Eğer yazın eğer kışın
Gülme gülme ağla gönül

6777/6a

5

5a

Ey yarenler ey  ardaşlar şorun bana  anda idim
Di ler isen eydiverem ezeli  va anda idim

Evel dilimdeki budur tanrım birdir  a  res ld r
 anı b yle bilmez iken bir acib g manda¹³³ idim

 al  bel  denilmeden tertib d zen iletmeden
Yunus balı  s yletmeden bu m l  yaradanda idim

 k z ile balı  da i dem eyledi yutdı beni
Zekerya ile  oban Nu  ile  ufanda idim

 sa ile Musa ile  a dım  ı dım   r da ına
 brahim ile Mekkeye b nyad bırakanda idim

Mira  gecesi A medin  arŗda nalini d nd rd m
 veys ile vurdum tacı Mans rla urganda idim

  mer ile şaldım  ılın   li ile  ıldım  aza
  f  a ına on sekiz yıl  amzayla meyd nda idim

Arafatda  smaile  aldım bı a    r  ılmadı
Allah beni azad  ıldı ol  o u  urbanda idim

¹³³ Zan, sezma

Yusuf ile bir kuyuda yatdım yine çekdim cefa

6a

Yakub ile çok ağladım bülbülce efkanda idim

Āşık Yunusun cânı ezeli aşıklar ile

Ol Allahın derğahında seyranı cevalanda idim

SON

6777/6a

Her kaçân anarsam seni kararım kalmaz Allahım
Senden başka gözüm yaşın kimseler silmez Allahım

Sen yarattın bu cihanı sen yarttın insi cânı
Mülk senindir kerem kani sensiz olmaz Allahım

Sensin ismine bakınan sensin dillerde okunan
Senin aşkına toķunan kendini bilmez Allahım

Açıldı bağı bostanın okunur dilde destanın
Sen bakdığın gülistanın gülleri şolmaz Allahım

Aşkın baħrine dalmayan cânı feda kılmıyan
Senin cemaliñ görmeyen meydana gelmez Allahım

Aşık Yunus seni ister Lütf eyle cemaliñ göster
Cemaliñ gören aşıklar ebedi ölmez Allahım

6777/8a

7

14b

Gelse cemalinden cefa
Yaḥud celaliñden cefa
İkiside cāna şafa
Lütfunda hoş қаһрінда hoş

15a

Ey padişah-ı lem yezel
Ey қадир-у һайуу ezel
Ey lütfu çok қаһrı güzel
Lütfunda hoş қаһрінда hoş

Hoşdur baña senden gelen
Ya қoncagül yaḥud diken
Ya libasdır yaḥud kefen
Lütfunda hoş қаһрінда hoş

Ağladırsan zārı zārı
Göstermezsen dīdārı
Lāyık görür isen nārı
Nārında hoş nurunda hoş

Derviş Yunus sana қuldur
Gerek yaşat gerek öldür
Gerek ağlat gerek güldür
Lütfunda hoş қаһрінда hoş
6777/15a

Teferrüç eyleyu vardım bugün sinleri gördüm
 Karışmış kara toprağa şu nâzik tenleri gördüm

Teferrüç eylemez olmuş bağçeler yayılmış olmuş
 Pas tutmuş söylemez olmuş ağızda dilleri gördüm

Yıkılmış sinleri tolmuş adları belirsiz olmuş
 Kamû endişeden kalmış ne düşvâr halleri gördüm

Çürümüş toprak olmuş ten sin içinde yatar pinhan
 Boşanmış damar akmış kan büzülmüş kefen gördüm

Kimi boyunun eğip yatmış kimini toprağa katmış
 Anaları küsüb gitmiş boyun eğenleri gördüm

Kimi zari kılub ağlar zebaniler cânın dağlar
 Tuşmuş sineleri yanar çıkan tütünü gördüm

Şolmuş şol ela gözler büzülmüş ay gibi yüzler
 Karışmış kara toprağa gül dizen elleri gördüm

Kimi zevkin işrette kimi 'iş-ü beşarette
 Kimi azabı mihnette dün olmuş günleri gördü

Yunus Emrim bunı gördüm bizi āndan ḥaber verdi

Aqlım uşum ḳamu gitti ḳaçan bunları gördüm

6777/4a

1.2 ŞAİRİ BELLİ OLMAYAN ŞİİRLER

1

Allah adın zıkr idelim evvela

Vacib oldur cümle her kıula

Allah adın her kim ol evvel ana

Her işi āşan ider Allah ānā

Allah adı olsa her işin önü

Hergiz ebter¹³⁴ olmıya ānın şönu

Her nefeste adını de madem

Allah adıyla olur her iş tamam

Bir kez Allah dese aşk ile lisān

Dökülür cümle günah mişl-i ħazan

İsm-i pakın pāk olur zıkr eyleyen

Her murada irişir Allah diyen

Aşk ile gel imdi Allah diyelim

Derd ile göz yaşı ile āh idelim

Ola kim rahmet kıla ol padişah

Ol kerim ol rahim o Allah

¹³⁴ Hayırsız iş

Birdir ol birliğe şek yokdurur
Gerçi yanlış söyleyenler çokdurur

Cümle ‘alem yoğ iken ol var idi
Yaradılmışdan gani cebbār idi

Var iken ol yok idi ins-i melek
Arş-ı ferşi ve ay-ü gün hem ne felek

Şün ile bunları ol var eyledi
Birline cümle ikrar eyledi

Kudretin ızhar edub hem ol celil
Birliğine bunları kıldı delil

Ol dedi bir kerre var oldu cihān
Olma dese mahv olur ol dem heman

21a

Yār ne hācet kılavuz sözi çok
Birdir Allah āndan artık tañrı yok

Haşire dek ger dinilürse bu kelām
Neçe haşr ola bu olmaya temām

Pes Muḥammeddir bu varlığa sebeb
Şıdk ile ānın rızasını kııl taleb

Ger dinlersiz bulasız o gün necat
Aşk ile derd ile edin eşşalād

Ey ‘ azizler işte başlar bir söz

Bu vasiyet kılarız illa size

Ol vasiyet kim derim her kim tuta

Misk gibi kıokusu canlarda tte

Haķ teala bir ĥimmet eyleye āāā

Kim beni ol bir dua ile āāā

Her kim diler bu duāda bulunā

Fatiĥa iĥsān ben kıuluna

6777/21a

Na't-ı Şerif

11a

Eşiri nefs-i şeytanım

Çıkar tâ göklere âhım

Benim yokdur ilticağahım

Aman Allahım Allahım

Günağım çok yüzüm kara

Şaşırdım oldum avare

Bu günağkâr kuluna eyle bir çare

Aman Allahım Allahım

Kulundur müçteba yârâb

Bi haqqı enbiya yârâb

Bağışla kııl âtâ yârâb

Aman Allahım Allahım

12a

Mekkedir nur-i saadet hanesi

Anda toğdu aşkın cânânesi

Ya nice ümmet tavaf pervanesi

Oldu beytullahın ibadet hanesi

6777/12a

10b

Gel ey zāhid toğru müslüman iseñ

Akçesiz altunsuz iman şatarım

Güher meydanında bezirğan iseñ

Yükü cevahirli kervan şatarım

Gerçek arif mănāyı çözer

Hevarice fehmin etmez yuhuda gezer

Toğsan biñ deveyi bir ipe dizer

Yanı kırk çıraklı servan şatarım

Ustamdan dersim alıp ilim açarım

.....¹³⁵

11a

Haķıķat şehrinde bir mesken açtım

İncisiz boncuksuz mercan satarım

Bu sözlerden hişşe alursan eğer

Haķıķat yoluna gelürsen eğer

Qadirin kıymetin bilürsen eğer

Hoş mănālar söyler lisan şatarım

Üstadım elleri hançer

Ėayetle incedir tırfanca incir

Derağub boynuna taşarım zincir

Mecazsız mănāda insan satarım

¹³⁵ Metin kusuru

Biraz meta'ım var virmem beşe

Pahasın keserim üç ile beşe

Çargaları hay eylerim o leşe

Zıkra bülbüle gülşen şatarım

Bürhan bülbülü güle göturdüm

Mevlanıñ ismini dile getirdim

Vücudum şehrinde bir bağ yitirdüm

Çabahalı seyran şatarım

Pirleden içmişim aşkın şerbetin

Çoncanıñ yüzünden aldım niğabin

Mürşidin almışım loğman kitabın

Derd ehli olanlara derma şatarım

Vereyim canımı merd oğlu merde

Söylemem şöhetimi her kaydu ferde

Şikârı tutuyı versem karda

Tilki bazarında tavşan şatarım

6774/11a

Derim gidem bir kāmīle danışam
 Benim dersim elif bādır hecedir
 Bir dilberin divanesi olmuşam
 Gelen bezirgandır giden hocadır

Oğudum elifi çıktım ebcede
 Âşık maşukunu şanma unudur
 Hesap itdim güneş gire buluda
 Ay görünmez ne karalı gecedir

Bu can kıurban olsun Aşlım yoluna
 Kısmet olsa öpsem elin elimdir
 Görki Aşlı şaldı beni derdine
 Aşlı Han görünmez halim nice dir

Yañulub da bölük bölük gıtdilet
 Ciğerciğim delik delik deldiler
 Kızlar bakub göz altından güldüler
 Söyler Aşlım gülün gerçi yücedir

6774/18b

5

19b

Bu insan şaşırdı yolu ğafletten
Farzı vacibi terk etti nehaletden
Aşla rahat yokdur derdi mihnetden
Bozuldu aliman terazi kalmadı

Üç yüz yirmi dörtte ğalil indi
İnsanın fiğanı gökleri yendi
Şehirde onun batmanı atmışa gitdi
Tükendi berekatı hazı kalmadı

Cihana yayıldı rüşvet irtişâ¹³⁶
Hağ ile batılı bilmezler haşa
Fuğaraya bakmaz oldu bey ile paşa
Gedaniñ baylara nazı kalmadı

Ağtaya ahaliyi bütün göz diğdi
Liraniñ faizi yetmişe yetdi

20a

Çare şahibinden merhamet gitdi
Kimseniñ kimseye sözü kalmadı

Fıkara darlığından hep hağsız olsu
Zenginler hehçağ kanaatsiz oldu
Yetim necata bakılmaz oldu
Miskiniñ kimsye razı kalmadı

¹³⁶ Rüşvet alma

Hacılar hocalar harami oldu
Kâfirler islamı çok yerden aldı
Fuķara mü'minler ayakda ķaldı
Gitti islamiyet arzu ķalmadı

Zina çoğaldıda her dem şarab açılır
Haķ kelamı oķunan yerden kaçılır
İslam ile kâfir neyden sečilür
Kimseniñ namazda gözü ķalmadı

Yalancı isbatlar islamdan gelür
İki mecdiyeye hem hafız olur

.....¹³⁷

6774/20a

¹³⁷ Metin kusuru

6

Göñül ne durursun tedarik görsen
Bu fena ‘ aleminden geçeriz birgün
Haberin var mıdır duvarsız evden
Nice insanlar gelmiş köyden şehirden

Çok misafir konmuş paşadan beyden
Telaş etme bizde göçeriz birgün

Acep iyi olur mu sinem yarası
Loğman hekim gelse yokdur çaresi
Bize de geçid verdi ecel deresi
Ecel deresini geçeriz birgün

Ölüm bir hükümdür her eve gelir konar
‘ Azrail dayandı görenler bilir

Helal edin dostlar bağışlañ suçum
‘ Azrail dayağından pek yanar içim
Yüklendi yüküm hazırlandı göçüm
Zehirli ayrılık şaçarız birgün

6777/18b

Na't-ı Peygamberiye

Şu dünyaya geldin ne 'amel işledin
 Ömrün geldi geçti pişman mı oldun?
 Şimdi benim huzurumca mı geldin
 Derse Allah ben ne cevap vereyim?

Ezanlar okundu niçin duymadın?
 Yatup topraklara yüzün sürmedin
 Bende sana cennetimi vermedim
 Derse Allaha ben ne cevap vereyim?

Çün abdest alup kılmadın namaz
 Yalvarup Allaha etmedin niyaz
 Senin halk içinde adın beynamaz
 Derse Allaha ben ne cevap vereyim?

Niçün terk idersin farzı sünneti?
 Duymadın mı cehennem hem cenneti?
 Değil misin sen Muhammed ümmeti?
 Derse Allaha ben ne cevap vereyim?

6777/19b

Ƙalktı göç eyledi ömür kervanı
Göçdün gönül var iline bir zaman

Efkârım çok yığın yığın ağlarım
Reyhanlı mor sünbüllü bağlarım
Başı pare pare karalı taşları
Aşdıñ gönül var iline bir zaman

Gönül seni dost iline şalayım
Seher yellerinden haber şorayım
Bilemiyom ne tahminler kılayım
Şaşdım gönül var iline bir zaman

Bilmem şu feleğin bize fendi ne
Yitirdim aklımı gelmez kendine
Ayrılığın gurbet elnen derdi ne
Düşdiñ gönül var iline bir zaman

Çeşmim melül maḥzun тұrursun
Irıza bekcisi dergāh қulusuñ
Ayrılık ğurbet elin̄ tulusun
İçdiñ gönül var iline bir zaman

6774/14a

9

1a

Cevab

Baba onun için sen hiç ağlama
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme
Haşret ile ciğerciğin dağlama
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme

Cehennem yollarında durayım
Ümmetiñ gelirse alıkoymayım
Ümmetin yanmasın koyun yanayım
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme

2a

Arafatın meydanına varayım
Terazinin sağ yanında durayım
Hasan ile Hüseyinin kanlı gömleğin koyayım
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme

Yalvartım Allaha burada
Ayırmasın bizi orada
Ümmetler ansın bizi duada
Guşsa çeküb gönlini melül eyleme

6777/2a

Ḥaḳ te‘ala çün yaratdı Ademi
 Ƙıldı Ademle müzeyyen¹³⁸ ‘alemi

Ādeme ƙıldı ferīştahlar sücud
 Hem ānā çok ƙıldı ol lütf i sicud

Muştafa nurun alnında ƙodu
 Bil ḥabibim nurudur bu nur dedi

Ƙıldı o nur anın alnında ƙarar
 Ƙaldı ānın ile nice ruzigār

Şonra Havva alnına nakletdi bil
 Turdı anda daḥi nice ay yıl

Şit toḡdu āna nakletti nūr
 Ānın alnında tecelli ƙıldı bu nūr

Erdi İbraḥim ve İsmāile hem
 Söz uzanır ger kalanını der isim

İşbu resmile müselsel muttasıl
 Tā olunca Muştafaya münteķil

Geldi çün rahmetenl’ il ‘alemin
 Vardı nur anda ƙarar ƙıldı hemin

¹³⁸ Ziynetlenmiş, süslenmiş

Ṭut evşafına ey yaradan
Bilesin kimdir o fahr'ül mürselin

Ger dilersiz bulasız āndān necāt
Aşk ile den essalavāt vesselām

6777/21b

11

13a

Münacaat

İlahi Muştafanın hürmetine

Ḥabibin müctebanın hürmetine

Bizi affeyle yārāb kıl inayet

Ẓaifiz mücrimiz yārāb bîḡayet

Arık baḥr-i isyana ilahi

Esiri derdi ḥicranız ilahi

Ḳara yüzle bizi haşr etme yārāb

Ḥabibinden bizi düz etme yārāb

Raḥimmü erḥamdan şaḥib-i ātasıñ

Gafur-ı müsteman-ı mültecasıñ

Eğer lütfundan olmaz beşaret

Seme feryad eder bu ahıma idamet

Davesiz ol inayet kıl ilahi

Ki sensin padşahlar padişahı

Bu meclisden ḥabibiñ Muştafayı

Ḥaberdar et resulün müctebayı

14a

Rızana mübteğamızı müzin et

Duamızı kabûlün raḥimiynen et

Şalat ile selam olsun ḥabibe

Şef-i ruz-i maḥşer-i evvel ṭabibe

Daḥi evladına aşḥabına ḥem

Taḥiyyad duruved olsun demadem

Meded bī fahr-i ‘alem nur-ı aẓam

Meded bī feyz-i mevlayı mükerrerem

Sen evvel-i maḥbub-ı ḥallaḳ-ı cihansın

Mücessem feyz-i nur-ı müsteansın

Şafayı murḥatiñ aram candır

Ḳaderimle bais fahr-i cihandır

Seninçün yaradıldı cümle envāt

Seninçün ḥalḳ olundu ins ile can

Şefā‘ atle bizi ḥandan-ı düşad et

Vişalinle kerem ḳıl ber mend et

Sallü Aleyh

6777/14a

12

Şaşıldı ‘aleme rahmet

..... pür şafa geldi

Bu mürde canları ihya

İden Şah-ı Âtâ geldi

Aya nedir sırrı sübhani

Mübarek çeşm nuru nedir

Bîhamdullah bugün halka

Muhammed Muştafa geldi

Bugün zulmet kalmış iken

Ayrışdı nur-i cemalî

Uzattı mücrime şahım

Muhammed Mücteba geldi

Nübüvvet tacın başında

Şeri‘atı baķi yezdanı

Rebi‘ül-evvel ayında

Bir maħbubu hüdâ geldi

Vişali arzı çeşminle

Heman pervanedir şevki

Şalat ile selam olsun

Şah-ı enbiya geldi

Aman bī faḥri ʿalem

Yā ṣefīʿül müznin

6777/18b

Cenab-ı Peygamberin Hıtabesi

Yarın kıyametde maḥşer yerinde
 Kızım faṭma baña yardımın var mı?
 Ümmetlerim boynun büküb тұrunca
 Gözüm nurum baña yardımın var mı?

İsrafil şurdan üfürür
 Yatanlar kalkub dirilir
 Sıraṭ hazırlanır mizan kurulur
 Kızım Faṭma baña yardımın var mı?

Cem'an ümmetlerim anda gelirler
 Asi olanlar anda bilirler
 Zebaniler cehenneme sürdüler
 Kızım faṭma baña yardımın var mı?

Ceḥennemin üstünde sıraṭ kurulur
 Cem'i ḥalk maḥşer yerine sürülür
 Her kişinin ḥayrı şerri şorulur
 Kızım faṭma yardımın var mı?

6777/1a

14

2a

Lütfun dileriz mevla bizi mahrum eyleme

Ey âlâlardan âla bizi mahrum eyleme

Benim günahım çokdur haddü payanım yokdur

Senin fazlın artıktır bizi mahrum eyleme

Mademki can tendedir cürm ü isyan bendedir

Lütfi ihsan sendedir bizi mahrum eyleme

3a

Halaş eyle nârından ayırma civarıñdan

Cennetinde didarıñdan bizi mahrum eyleme

Bencileyin düşküne ‘ aklı gitmiş şaşkına

Dost Muhammed aşkına bizi mahrum eyleme

Lütfun dileriz niçün kerimsin ānın içün

Biñ bir adın haqqı içün bizi mahrum eyleme

6777/3a

15

3b

Destan

Dört tarafım tamam aldı bürüdü efkarın
Göñül var gez dedi çarşı bazarda
Bulayım getireyim bir münasib yâr
Ol zaman terk eylerim namusu arı

.....kıldı bana bir taze civan
Düşdüm ensesine gezdim bir zaman
Tuğu burnu fotoz kaşları keman
Yüz yüze varınca itdim işmarı

Gel efendim idelim seniñle muhabbet
Dedi ki efendim canıma minnet
Bu gice burada olursun elbet
Ol zaman haber verdi semti civarı

Yâr ile el ele çıkdık bir yola
Dedi efendim sezturma bak şağa şola
Yâr önüme düştü düzüldük yola
Gide gide bulduk küçük pazarı

İşte evim budur gördüñ mü dedi
Kırmızı boyalı kapusu yeni
Sa' at üçde terkim beklerim seni
Çokça getüresin ol sîm ü zeri

Sa‘at üçde çıkdık elimde fener
Arkama düşmüş bir sürü nefer
‘Adetdir köşe başında söner
Kapının önünde kırdım feneri

Bir fiske taşı urduğum zaman
Kapıda bekler imiş sevdiğim cânan
İçeriye girince dedi şuş aman
Yabca yabca çıkdım merdivandan yukarı

Oda kapusundan girdim kurulmuş şofra
Efendim evvel taam cümbüşler soñra
Mezelik taze turbu incecik toğrar
Nazik ellerinden şundu hıyarı

Beş on bade verdi ol semmi melek
Didim keyfım tamam ey zatı melek
Serildi şilteler kuş tüyün döşek
Şoymağa başladı ben günahkârı

Yâr ile el ele verdik döşeğe girdik
Der ağıuş idüb yüz yüze verdik
4a

Şen şafa bulduk hem maşşuda erdik
Göñül pek hoşlandı itmem inkârı

Yâr ile eyledik bir vafır şafa
Şafalar bizde elbise arşız cefa

Gice yarısı çökdü bir çıplak şada
Şıçradım kalkdım çıkdım yukarı

Gitdikce büyüdü gürültü hengâm
Sa‘ ate bakktım elbette tamam
Hep maħalleli öñünde imam
Neferler beraber hem ‘ alemdârı

İki kişi öñümce geldiler
Kapuya çaldılar içeri girdiler
Tavan arasında beni buldular
Dediler teslim ol yokdur zararı

Yaķası topuķda ferace siyah
Görenler dediler hep maşallah
Kimi mecnun olur kimisi seyyah
Kabarıır koltuğum görünce yâri

Bir pullu yemeni şarmış başına
Sürmeler çekmiş rastık kaşına
Henüz girmiş ondört onbeş yaşına
Kim görürse kapılmaz bu şivekârı

Barmaķda zerigâr kolda bilezik
Penpe vücudu edası nazik
Böyle bir civanı şarmaya yazık
Topuğuna dökmüş penpe şalvarı

Yanumda varidi beş on yençeri
Ağa kapusundan girdik içeri
121-Keçeler gerildi ‘ adet üzeri
Çıkardılar başlarından destarı

Kethüda eri şordu ne maşlahat
Dediler başkın bunda kabahat
Azarladı beni gitdi melanet
Verin dedi şu mel‘unu yukarı
4b

Hapishaneye vardım hapisler söylemez kalam
Otuz biri virdik keyfimiz tamam
Tahta kehlesinden sikildi anam
Birbiri ardınca turna katarı

Kırk biñ kol ağası kurmuş bir divan
Kanlı ile katile vermiyor aman
Emir oldu kaleye yazıldı ferman
Söyletmedi bizi başdı azarı

Nice bi çekeyim derd ile gamı
İki harabci tutdu yaşamı
Üç çift kayık sürdük ihramı
Götürdüler gördük boğazı hişarı

Kayıktan taşraya çıktığım zaman
Kal‘a kapısından girdim ben heman
Haberçiden takrir aldı zabitan
Ol yerin zabiği kal‘a dizdarı

İki çingane cellad geldi yanıma
Kaşd eyledi benim şirin canıma
Yalvardım girem kanıma
Emir böyle imiş aldım haberi

Ol dem öleceğime inandım
Elim bağlı ulu haqqa tayanadım
Meğer rüya imiş kalkdım uyandım
Cümlemizi ıslah eyleye yâ rābbi

6774/4b

16

Destan

1b

Temmuzun on beşine asker verildi
Erzurum tağına ordu kuruldu
Eylülün onunda harbe girildi
Öleni defterden sil padişahım

Yıldız sayısınca askeriñ oldu
Bütün anbarlar yağ ile toplu
Bu harb senden değil mevladan oldu
Şonı selamettir bil padişahım

Seninde bu nüfusun tağları deldi
Ahali boynun eğdi cem olup geldi
Velâkin ekinler hep tağda kaldı
Bu halları böyle bil padişahım

Çok yiğitler şehid oldu bu yolda
Fikri tevhidani okurlar dilden
Yandılar şusuz bir ıssız çölde
Askeriñ şuyunu şal padişahım

Böyle harp olmadı dünya turalı
Kendini şaşırılmış Moskof kralı
Kâfirden geberen İslamdan yaralı
Toğru hekimlerden şal padişahım

Maiyetini maişetsiz deftere aldın
Birli ikili hep askere şaldın
Oğlu kıızı hep yetim koyduñ
Bunlara merhamet kıl padişahım

Dirrüsü bırakın gelsün
Osmanlı devletü biñler yaşasun
Ben vaz geçtim ğayri cihangir olsun
Bırak yaķasını koy padişahım

Kimi şehid oldu kimi ğaziler
Top atılır yüce tağlar sezilir
Yaralı evladlar şıla arzular
Tebdil havalığım vir padişahım

Güzel yiğitlerin harçlığı yokdur
Eğiyor buynunu çaresi yokdur
Mektub yazacak yollar uzakdır
Askerin maaşını ver padişahım

2a

Mektub yasaķ edildi haber gelmiyor
Ağlıyor çocuklar halden bilmiyor
Tükendi yiyecek kimse vermiyor
Bunlara merhamet kıl padişahım

Ahali ağlıyor  arada yasda
Yollara d k ld  yaralı  asda
Askerin peri an yağmurda  ı da
Be  g n m sa ade ver padi ahım

Kimi anam diyor kimi  uzular
D rt ler s ng y  yaram sızılar
Deli g   l durmaz  ıla arzular
 ılaya bir izin ver padi ahım

 ars'ın  trafı bir ova yazı
Askere d  m   bir ince sızı
Hep sa a duacı gelini  ızı
 ağılsun emrini ver padi ahım

Biz de Osmanlıyız  anımız artar
Her cami'i  erifde bir arslan yatar
 a  teala  azretleri orduyu  urtar
  danın  ikmetin bil padi ahım

 arsın  ağları elli ar ın  ar idi
Yel değdikce erim erim eridi
Yetirir isen  ur un ile barudu
 av a na ıl olur g r padi ahım

 opların g llesi ne yaman geldi
 apandı  ula lar hep  ağır oldu
G  deler yaralı g mlek  an oldu
Gel askerin a an  anı  g r padi ahım

İnşallah bu seferde Mehdi uyanır
Şehitlerin gömleği kana boyanır
Atılan mermiye can mı tayanır
Bu canların kıymetini bil padişahım

Çeksün sancaglar tekbir alınsın
Okuyun fatiha dua kılınsın
Padişah yoluna can feda olsun
Millet saña kurban bil padişahım

2b

Düşünme şevketlüm meydan alırsın
İnşallah bu sefer nām kazanırsın
Devletler üstüne serdar olursun
Tahtında devranın sür padişahım

Sivasda oturur bir Ferik Paşa
Askerin devlet sen binler yaşa
Yazılanlar gelür bu ğarib başa

Seneler içinde işde bu sene
Çok haneler viran oldu bu sene

.....¹³⁹

Akşamdan çantalar tay idilir
Şabahdan silahlar pay idilir
Tabur kalkar deyi hay edilir
Analar ağlasun vay oğul diye

6774/2b

¹³⁹ Metin kusuru

17

16a

MÜNACAT

Çapuna geldi bu kemter şefa' at yâ resullullah

Ki sensin 'aleme rehber şefa' at yâ resullullah

Saña geldim boynum eğri Yokdur bir işim toğru

Ki sensin 'alemin fahri şefa' at yâ resullullah

Eğer senden baña çare Olmaz ise düşem zâra

Günaım çok yüzüm kara şefa' at yâ resullullah

17a

Varınca ruzî mahşerde Çalınca halkı hayrette

Beni sen qoru firkatde şefa' at yâ resullullah

Kî sensin cümleden ekrem Kî sensin dertlere merhem

Çamu mücrimlere erham şefa' at yâ resullullah

Senin şanına çün levlâk Döndü kâr oldu eflâk

Ümidem kimsesizem Çâ şan şefa' at yâ resullullah

Saña varub idem zârı Kılam âh ile efğanı

Ola kim afüv ide yâri şefa' at yâ resullullah

Çamu 'alem sana müştak Hayalimde olam uşşak

Ola kim evvel er göre hallak şefa' at yâ resullullah

Adıñ Maḥmud hem Muḥammed Ƙapuna geldim etme red

(Bu sözın) kemteri Aḥmed şefa‘ at yā resullullah

6777/17a

Gāh giderüm gāh gelürüm baçaya
 Uyan aşlı gel alini sevdiğim
 Kerban kıran geldi geçti yüceye
 Uyan Aşlı gel alini sevdiğim

Ahşam oldu ne aranlık geceler
 Seher vaķtı ezan oķur hocalar
 Korkam ki yāri yādlar kucalar
 Uyan Aşlı gel alini sevdiğim

Şabaķ olur yine divan urulur
 İşidenler cümle âlem derilir
 Netdin diye Şofi baña darılır
 Uyan Aşlı gel alini sevdiğim

Şarulup şarulup yatarsın
 Bu dertli sineme dertler atarsın
 Ezan vaķdi bir ğafletle yatarsın
 Uyan Aşlı gel alini sevdiğim

6774/18a

19

17b

Bu vücudun yok iken mülki bekada eseri
Var idi hâzreti Allah ki yaratdı beşeri
Zikret mevlâyı unutma dilinden koyma bir lahza geri
Rızkı verse gerekdir ne çekersin kederi

Hakkamurat gözet hükmü kaderi
Akıbet semti bekaya kılacağsın seferi
Anda evvel sorulur isyân haberi

Cem' i olup katre katre kâse-i ömürden dolacak
Burda hayr işleyen yine anda ecrin bulacak
Hayra dair ameliñ yok ise haliñ ne olacak
‘ Aksi takdirde zebaniler yakandan tutacak

Şevapla meşainin hazır eyle cemaliñ
Saña bir gün bile gelmez gelecekdir eceliñ
Hükm-ü kur‘ anı unutma ânâ uydur ‘ ameliñ
Emri budur çünkü lem yezelin

-medet yâresulallah-

18b

Mağfîret eyle ilahi pişmanım şimdi
O zaman ağlamanın faydası olmayacak
Müctebadır gayri ihsanına ru-i mâl oluyor
Var mıdır başka kapı yüz sürececek yalvaracak

6777/18b

Aşlım göçdü vağanından ilinden
 Yürü rakib tar yerleriñ gün olsun
 Bu ayrılık bize geldi mevladan
 Ağlayalım ala gözler yaş olsun

Yüzime gülerdiñ bilmezdim fendiñ
 Var ğayriye çözdür gönül şuyun bendiñ
 ‘Aziz dostum iken meyil mi etdiñ
 Kıadrini bilmeze varsın kıl olsun

Sevda ile ateşe attın yârimdir
 Yoluna koymuşam can-ı serimdir
 Ol yâr bulmuş bize mevla kerimdir
 Başın pınar ayaklarıñ göl olsun

Bizde gider olduk yurddan ovadan
 Yâran yoldaş unutmasıñ duadan
 Yavır şahin uçurmuşam yuvadan
 Ben gideyim hatırcığın hoş olsun

Uğrun uğrun bağına girdiğim
 El uzadub gonca gülüñ derdiğim
 Yârim ile zevkü sefa sürdüğüm
 Gündüzlerin hayal gece düş olsun

Siyah zülfün maḥ yüzüne yayılsun
Gelip rakibiñ dost bağınan bilinsin

6774/9b

2.NESİRLER

2.1 Hurşid İle Mahi Hikâyesi

.....¹⁴⁰

Bir gözle olanlar ¹⁴¹.....görne.....hergün o leblerden günse iden şafa isteriznâr
üflendi gence ere bağına.....kün şolğan namında bir ademinĀta urumda acemde
hükümü yürüdü bu badişahımdı. Ululadı gelmedi padişah eytdi.....benim bunca malım
vardır ben sâlefseliği nideyim dedi. Lalası eyitti ey yârşeyda ne var hemasa
kimsesi pür muradı.....ne diyesine varur. sen bir hacet dilersin inşallah-u tealaakızı
hüdayı niğana ona tıyurdu o...Kendi hemen rābbim muradım kimin der deyuban
Oradan bir derviş baka geldi

(1b)

.....burada nedersin padişaha ekva pak-u olub benim padişah dedi: “Ey derviş baba
benim muradım budur ki bu; bu ana geldim dünyaya gemedi bir evladım kader-i
Hüdadan dileğim budur.” dedi. Ol zamancak derviş koynundan bir elma çıkardı, eyitti:
“Yarusun kendun ye ve yarusun hanum efendiye yedir. Tışınıñ kabuğunu kısr ata
yidurup.” dedi. Hemen gayib oldu. Ol vakit padişah kendi kendine eyitti yâ rābb düş mü
hayal mi deyub geldi? Bir tenha yere oturdu. Eyitti “Lala bir altun tabak getir.” Dedi.
Elmayı koynundan çıkardı yarisni saña ve yarisini baña virdi kabuğunu baş tablada olan
kışrak ata virdi. Yiyüb içüb anuñ ay

(2a)

gün tam oldukda padişahıñ bir oğlanı dünyaya geldi. Amma derviş eyitti kim ben
vermeyince oğlanun adını virmen tenbih etmiş idi. Ol vakit derviş çıkageldi. Hoş
beşden sonra oğlanıñ adını Hurşid koydu. Yine gaib oldu. Andan bu oğlana Yegân
Sultân hoca..... idüp okuddu. Ādın okuyub on üç on dört yaşına girdi amma bu oğlan

¹⁴⁰ yırtık

¹⁴¹

ava düşkün oldu. Şakar şahin alub av ider, hem taşra seyr iderdi. Günlerde bir gün bu oğlana rüyasında Mahi Mihri gösterdi. Hem kadeh doldurub içürüb kimseye deme deyü tembiñ etmişlerdi. Hemen ol sa‘at şair oldu. Günlerden bir gün, iki gün derken bu oğlan şararub şolmağa başladı. Bari gördüğüm

(2b)

gökyüzünde bir bölük tırnalar gider. Oğlan eyitti. Şu tırnalara düşümde gördüğüm Mahi Mihri’ye bir beyit söyleyim deyüb baķalım tırnalara ne didi tırnalarsa ne diñledi biz ne söylerüz siz ne anlıyorsuñuz?

Yâran şâfâ

Aldı Hırsıd:

Gökyüzünde uçar telli tırnalar
Aqlımı aldı bir gözleri mestane
Tökeyim derdimi verin bir haber
Etmeñ bizi dilden dile destane

Bir sevdaya düşdüm yeñile başdan
Dideler silinmez kan ile yaşıdan
Haķ şaķlasın seni yırtıcı kuşdan
Arzulayub gider baharistâne

(3a)

Mevla kanad vermiş yüksek uçarsın
Bir kıra tırmaz gelür geçersin
Bir saatde yüz mil yerden açarsın
Bizden yâre selâm eyleñ cismi mestane

Mevlam kanad vermiş şakın şahinden
Bülbülün feryadı gülü handandan
Haberiniz var mı Mah-ı tabāndan?
Yol uğratdınız mı ol gülüstane?

Biçare Hürşidim hasretiñ çeker
Ayrılık efkârı sine yaçar
Bahar aylarında seyrana çıkar
Yoluñuz uğrarsa bağ-u bostana

Böyle beyitler diyüb ağlaya ağlaya gezerken gördi ki taraftan bir taraftan bir bölük kervan geliyor. İşde bu bezirgāndan haber alırum dedi. Meğer ise bu bezirgān Yegān Sulţan oğluna düğün idermiş deyü nazenin kumaş getirür imiş bezirgān.

(3b)

Bezirgān Hürşidin yanına geldi. Selam viridi, aleyk alub hoş beşden sonra bu oğlan okur: “Bezirgān saña bir cevap musahāletim var.” diyüb ,eline sazın alub bezirgān ne söyledi,bezirgān ne dinledi, ben ne söyledim, siz ne anlıyorsunuz?

Aldı Hürşid:

Tutmuşsın yükleri dürlü kumaşdan
Gelişin neredendir aman bezirgān
Ziynetli simleri cevahir taşdan
Bu aşkın hali yaman bezirgān

Hasret-i firağla kaldık biz böyle
Biçāre aşıkım merhamet eyle
Eğer kāmīl iseñ toğrısın söyle
Var ise göğsünde iman bezirgān

(4a)

Sen kankı ‘ ilimde okıdıñ yazdıñ
Bu sene gelince kaç diyar gezdiñ
Bu dürlü metahı ne simden düzdiñ
Baña ‘ āyan eyle aman bezirgān

Zıkr eylerim bende bin ulu gāhı
Bir gice ben gördüm rüyamda māhı
Ėarib bñlbñl gibi eylerim āhı
İşñ beyan eyle aman bezirgān

Benim sırrım yaradana ‘ ayandır
Rüyamda gördüğüm Māhi tabāndır
Kendim Ėurşid atam Yeğān Sulṭandır
Göziñ aç Ėafletden uyan bezirgān

(4b)

Aldı Bezirgān:

Kerem eyle mürvet eyle
Sağın incinme beyim
Sırrıñ bize ‘ āyan eyle
Nnedir derdiñ beyim

Aldı Hürşid:

Şorduğum İcmâ'an şehri
Sırrımı itme aşikâre
İşitdüğüm Mahi Mihrî
Bu güle düşer yâre

Aldı Bezirgân:

Ben İcmâ'an 'dan gelirüm
Kimi şorsañ bilürüm
Yoluña kurban olurum
Bizi mesrur eyle beğim

Aldı Hürşid:

Rüyamda gördüm ol yâri
Düzi şeb kılarum zârı
(5a)
Cemalini göster bari
Taķat yokdur şabra kararım

Aldı Bezirgân:

İçmişsin destinden cāmı
Kendüñe yâr etme gāmı
Sürersin demi devranı
Hakķa du'a eyle beğim

Aldı Hürşid:

Seyrimde kırıkları gördüm
El bağlayub divân tırdum
Yeryüzünde mahı gördüm
Beni bildirdiler yâre

(5b)

Aldı Bezirgân:

Gezmişim cümle cihanı
Sende var devlet nişanı
Unutma gör bezirgânı
kâpunda kıl eyle beğim

Aldı Hürşid:

Hürşidiyem yerde ‘ayan
Var ise Mahi taban
Eyler saña çok ihsan
Unutmam tıram ikrara

Hikâye

Böyle deyince bu bezirgân: “Bu ayıñ on üçüne on dördüne biñ beş yüz kadar Tü(r)kmen gelecek.” dedi. Bezirgân kalkdı gitdi. Gelelim Hürşide ‘aceba bugün mü gelür yarın mı deyüb konağına geldi. Amma bu oğlan bu kıızıñ sevdasından şararub şolmağa başladı. Yeğan Sultân eyitti: “Lalam bu oğlan günden güne şararun şolmağa başladı bana bir cevab al.” dedi lala eyitti: “Padişahım

(6a)

derdin ne ki böyle şararırsun?” dedi. Padişaha söyledi. Padişahım benim bir derdim yokdur” dedi. Ol zamanca vezire padişaha söyledi, dedi : “Padişahım, benim bir derdim yokdur.” Vezir vüzera çağırub şu oğlanın dert merdine miru kim olursa ihya iderim dedi. Bu arada olan adamlar “Padişahım bunun karnında ne olduğunu biz ne bilelim?” dediler. Öyle olmaz padişahım yarın çarşıya bir tellal çağırdalım elbetde bu kadar memleketde bir ‘ağıl dane bulunur diyüb, adam tayin idüb tellal çağırdub işidenler gelsün. Kimisi şöyle kimisi böyle deyüb, bir ‘ağıl düşünüb bu oğlanın derdine dert merdine mer bulunmadı. Günlerden bir gün on beş dane adamlar bir yere gelüb ama bu adamlar ziyade içünde Mahir adı bir adam

(6b)

“Muahmmmed beşe Mustafa beşe bu oğlanın dedine dert merdine merviz olur.” Dedüler. İşte bu oğlana, içürelim şarabı layekâl olur. Ol zaman kalbinde ne var ise deyüverir, dediler. Eyü olursa böyle olur, olmazsa nakid iş olmaz dedi. Böyle deyince bunlar, bir araya gelüb varalım deyüb gitdiler. Yeğân sultanın karşısına geldiler. Yedi yerde memna idüb, sekiz yerde ziman būs edüp, el bağlayub divan durdular. Padişah bunlara su‘al eyledi eytdiler: “Efendim irey ver kulların saña söyleyim deyüb cevap etdiler”. Söyleñ baçalum deyince, “Devletlü senin oğluñ derdine deva oluruz.” Dediler. Ānā biz dağı içürürüz, layekâl olur ol vakitte derdi ne ise söyler dediler. Andan sonra efedimize âmâde

(7a)

oluruz, dediler. Şonra tövbesi mağbul dediler. Padişah, varın içürün deyü cevap virdi. Hırşidi götürdüler haş bağçeye şarab içürmek için götürdüler. Hemañ aşk alev idüb, cuş-ı huruşa gelüb yazdı, oğlan söyledi. Baçalım sarhoşluk halinde söylediği koşma budur. Yaran şafa

Aldı Hürşid:

Hannarıñ köşesinde hasta yatarım
Bu zaif cismime ter ne zaman gelür?
Gözlerim yollarda kulağım sende
Mahimden bir haber ne zaman gelür?

‘Aqlımı zayı etti kaşlarıñ hilâl
Anıñ için gitmez gönlümde melâl
(7b)

Dişleriñ incidir lebleriñ zülâl
Kaşları hilâlim ne zaman gelür?

‘Arşa havalandı lecci menalim
Sözleri şirindir lebleri balım
Dudu kumrı dillim tavusu neçalim
Dişleri dürdanem ne zaman gelür?

Gece gündüz böyle fikrimi şaldım
Bilmem ne semtde dir halleri balım?
Hürşid serimi sevdaya şaldım
Hubanıñ serdarı ne zaman gelür?

Böyle deyüb sazın elinden bırağdı yine. Yarenler : “Ama beyim kerem
İnayet eyle bir dağı bir kaç beyit söyle.” deyüb yalvardılar. Gine sazın
(8a)

eline aldı, baçalım ne dedi Hürşid, ben ne söylüyorum sen ne anlıyorsun?

Ben okurum ayınla ğaynı
umud var gele yâr gele
Siz hû çekin ey yarenler
Umud var gele yâr gele

Şıgındım yâri hûdaya
Şıdķım bütündür mevlaya
Yârenler bizim odaya
Umud var gele yâr gele

Bir mahi gördüm düşümde
Sevdası vardır başımda
Giren ayın on beşinde
Belki yâr gele yâr gele

(8b)
Hurşidem gördüm Mahı
Çıkamaz yüreğimden âhı
Dört köşeni kıble ğahı
Umud var gele yâr gele

Böyle deyüb sazın bıraķdı. Yine yarenler beyim kerem eyle bir daħı söyle dediler.
Gine sazın aldı baķalım ne dedi.
Hurşid aldı:

Ėo babañ beklesin bağı
Girmesin hoyrat ayağı
Aķ göğsündür cennet bağı
Turunç ‘ ama emânetdir

Şeker şerbeti ezerler

.....¹⁴²

(9a)

Dört yanımı almış güzeller

Yârim size emânettir

Zülüfleri her yandadır

Her birisi bir yandadır

Sevdiğim İcmâ'an'dadır

İrağ yollar emânetdir

Hurşidim nûşittim camdan

Bu sinem tölmuşdur kıandan

‘Ahdim hayli zamandır

Yollar saña emânetdir

Böyle diyüb sazın elinden bırakub, şaraya revan oldular. Hurşid ile maķamına geldiler. Sulţanın huzuruna gelüb Hurşidiñ cevabın haber verdiler.

(9b)

Diyardakiler beyitleri okudular. Mefhum-ı ma’lûmlar oldukları beyitlerde mahim diyü zıkr itmiş idi. Aya aşık olmuş diyü baş bağladılar. Şimdi oğlana çağırın: “Hurşide gel beğim gökyüzündeki aya aşık olmanın çaresi yokdur.” Deyincek, hemen Hurşid hicap perdesin yırtub, babası huzuruna geldi. Sazı el idüb bakalım, Hurşid ne demiş ânlar ne diñlemiş ben ne söylüyorum siz ne añlıyorsunuz? Yâr sâfa Aldı Hurşid:

¹⁴² yırtık

Pervane gibi düşdüm ‘ aşkıñ nârına
Taldım ‘ aşkıñ deryasına ummandan
Bağmanım cihanıñ olan varına
Görünmez taş başı tımandan

Ehil kâmil olan diñlesin sözi
Aya ‘ aşık diyü zemm etmeñ bizi
(10a)

Göñül kimi sevendedir gözi
İstemez hind kumaşı giyende

Diñlemeñ hey ağalar şanı cevabı
Kırkların elinden içmiş âbı
Rüyada görmüşem bir Mahitabı
Nice vazgeleyim kaşı kemandan

Cemâlini gördüm oldum serseri
Âkıll başda değil gör neden beri
El kaldurub dua etdi kırkları
Diktiler yerine taş ayandır

Cümle mañlukatın mevlası kerim
Dest busi ittidiler kırklar velim
Canım babam seniñ du‘ an isterim
Bir zarar gelmesün bahtı yemenden

(10b)

Beni mecnun edince pirleriñ mâhı
Dökem libasını giyem siyahı
Cadde kenarında beklerim dahi
Haberini aldım ulu kervandan

Bîçare Hırşidim oñulmaz derdim
Keramet şahibi kırıklara erdim
Bir Mahitabanı rüyamda gördüm
Naşıl vazgeleyim kaşı kemandan

Böyle deyüb sazını elinden bırakub gitdi. Baqdılar, parmağını ısırmıyan kimse kalmadı. İşte benim canım, bu hal üzre dururken şimdi yedi buçuk ay tamam oldu. Şimdi benim canım Hırşiddür. Derdi mendi, bakalım rüyamızda gördüğümüz bir murad diye sende..... idelüm deyüb, geçdi sabah namazından

(11a)

Ber murad diye sine dañıl oldu. Zira o, şikâr için şakar şahın almış idi. Şimdi şabañ gözine niyet idüb, eda eydüb duası tamam oldu mı etrafa tolandı. Evladiyeniñ altında Geylan yaylası var idi. Baqdı bin beş yüz çadır kurmuşlar, yaylada malları seyib etmiş yayulur iken, sulţanum ol yaylayı anları çayırtmağa için yürürler idi. Adına Geylana yaylası dirler idi. Derler şöyle rivayet etmişler ki; İcma'ân şehrinden kızın babası vefat etmiş idi. Karındaşı var idi. Bir kız kalmış idi. Şimdi kızın babasınıñ bir canı var idi. Zorlu adam idi. Adına Kara Yüzbaşı Hana derler idi. Bunları adam hesabına almaz oldu. Bunlar dañi virmeyüz diyincek zor ile alırum dedi. Ānlar dañi kendine tabi olanlar haber virüb ol mañalden bir gice kaçuracak gider. Biñ yedi yüz askeri var.

(11b)

İdi. Ha şunda ha bunda dirken kırk gün gitdiler geldiler. Geylan yaylasına çöküb oturdular. İkinci gün, geride kara kolları var idi. Haber verdiler ki Karağan arkamızda gelmiş, felan mahalde oturmuş deyicek, hemen Mahi Mihri bakub yayla şahibi gelür ise yaylağın virir diyüb, yedi yaşından yetmiş yaşına karar alub getirdüler. Kara Han ile cenk etmeye çadırlarda harbden anlıyan kimse kalmadı. Ol gün Hurşidiñ bunlar eyd gelürem şimdi Hurşidi evelde dañi şahini eline alub, aña süvar olub, zağar çağırub varalum. Hem şunlar kimdir, diyüb baçalım derken, hikmeti ilahi bir küme keklik hemen ber heva oldu. Hemen Hurşid şahin alub ata, mağmuz eyledi. Çadırlar arasında gayboldu şimdi.

(12a)

Gelüb çağırdı. Bağıdı, hep karı çoğıdu hiç adam yokdur. Şimdi şahini bulmağ sevdasında idi. Bağıdı ki şahin çeşme başında oturur, meyyitesini avını aramağa başladı. Gelelüm çadır, felan qarşu derken qarılar bunu derlediler. Heman tıbuz al idüb, döğmeye başladı. Bunlar yayla şahibidir, diyüb Mahi Mihri ile eline iki bakır alub geldi. Hağıkat döğre gayet idi. Mahi Mihri ayıñ on dördü gibi gelüb, atıñ dizginini eline aldı. Hurşid tezkine, o tıti lisanla buna eyitdi: “Beğim ‘inayet kıl, yaylayıñ cürmü ne ise bunları incitme.” diyü niyaz etdi. Ettiğı gibi Hurşid bir kere cemaline nağar kıldığı zaman, bağıdı kırkların bermurad rüyasında gösterdiği, yedi buçuk ay muntazır olduğı Mahi Mihri. Hemen ol

(12b)

sa‘ at ağılı gidüb atdan ağığı yığıldı. Qarılar, bu beyin başına üşüb:”Şara zağmeti var.” diyüb bir hoca anaları var idi. Anası getürdiler, şimdi hatun gördiğı gibi Mahi Mihriniñ yaylasına uğradığını bildi. Mahi Mihriye eyitti: “Kızım bu seniñ ‘aşğına düşmüş. Senin rayıhanı koğımuş ‘ağılı başına gelmez.” dedi. Anasına deli olmuşsen dedi. Ben, ānun gibi

adama kendümü koçdurmam dedi. Kıza eyitti: “Keyfgane gelür ise gelür şimdi bu oğlanı ararlar, bizi etmiş derler, fi elcümle bizi kırarlar, bu oğlanın uğruna.” dedi. Hemen kıızı razı olub sen bilürsin dedi. Şimdi bu oğlanın üstüne bir kubbe çadır kurdılar. Kıızı yanına alub girdi. Hemen oğlan kız şarıldı. Hemen oğlanın aklı başına gelüb uyandı. Eyitti: “Ana benim atımdan sazım vardır, getür.” Dedi. Hatun sazını getürüb eline

(13a)

viridi. Baçalım Hurşid ne dedi, kız ne diñledi, ben ne söylüyorum siz ne añlıyorsunuz? Yārān şafa.

Aldı Hurşid:

Ben yāri tanıram şirin sözünden
Elā baķışından ahu gözünden
Hilal kaşlarından hūb avazından
Misk anber koķar yanağı bana

Aldı Kız:

Oğlan seni bu gün atdım yabana
Mevlayı severseñ söz atma bana
Eğer cini iseñ muşķa yazdıram sana
Var git oğlan benden ırak gez yürü

Aldı Hürşid:

Seni gören ‘aşık eksik ağlasın

Alları çıkarsın kara bağlasın

(13b)

Ben cini değülüm muşka neylesin

İsterse çokça getür dört kitabına

Aldı Kız:

Kadir mevlam yazmış bir kere

Sırrımı dizerim çekseler dāra

Ahdim olsun hiç gelmem bu yere

Var git oğlan benden ırak gez yürü

Aldı Hürşid:

Eğer benim Mahim beni bileydi

Ağladıkça çeşmim yaşın sileydi

Anamdan toğduğuma keşke öleydi

Kanlı zalim niçün gezdirdiñ beni

Aldı Kız:

Şular coşdı çıkdı..... gölüne

‘Aşık mı olduñ niyazımıñ gülüne

Sevdiñ ise hüccet virem eline

Var git oğlan benden ırak gez yürü

Aldı Hürşid:

Ben Hürşidim boş şalma tavvımı

Şaldım şahinimi aldım avımı

(14a)

Olmayınca kesmem senden davımı

Yâ bir toğru cevab yâ cellad bana

Böyle deyince şimdi benim canım, Hürşidiniñ ismini işidicek gözyaşından ‘ aklı gidüb bir zaman layekâl olub eyitti: “Canım, ömrüm sermayesi, kerem kıl yedi buçuk aydır bir Hürşide aşğım, zira benim gördüğüm gibi değil mi yohsa yañlış mı Hürşid kimin oğlu bana haber veresin?” dedi. Hemen Tâye ana gelüb; “ Sen nerelisin?” diyüb suval eyledi. Toğru haber virdi .Hürşid bakdı kız oldur. Bir kere ah idüb ‘ ayinesin siyah eyledi. Efendim, Hürşid hoş geldiñ şafa getürdün diyüb tağzim ve tekrüm edüb

(14b)

Hürşidi götürdi, misafir eylediler. Yiyüb, içüb şükürler diñledikten soñra girdi halvet eyledü. Tâye anası bunlara gözleyici oldu. İki hasret birbirine ibtidal itdiler andan kavuşdular. Ānlar şafa etsün, biz içelim düñanı ; istemezler ānlar ġayri virseñ cihānı yār şāfā. Şimdi benim canım, bunlar tamam dertlerini birbirine dökdüler. Yedi buçuk ay miğdarı rüyalarında gördiği gibi gördiklerin haber virdiler. Āndın kız āna dedi hayır ola; oğlan kıza hayır ola dedi. Āndan soñra birbirine ahti eman etdiler. Kim ölince ayrılmamasından ‘ ahd etdiler. ‘ Aşığ-ı şadıklar gibi Ferhat ile Şirin Leyla ile ser Mecnun gibi Arzu ile Kamber gibi bunlar emşali ‘ aşığ oldılar. Birbirine gül leblerinden buseler ihsan idüb, kara düzenlerine el idüb, karşı karşıya oturup, hasretlerine münasip beyitler söylediler.

(15a)

Baĥalım ānlar ne dimiş biz ne söylüyoruz siz ne diñliyorsunuz? Yāran şafa

Aldı Kız:

Yedi buçuk aydır yolun gözlerim

Nazlı şasretim sen řāfā geldiñ

Beni mecnun etdi şirin szleriñ

Efendim sultānım hoş řāfā geldiñ

Aldı Hırşid:

şükür olsun yaradana hdaya

Nazlı yārime şavuşturdu bizi

Demi devran içün geldik dünyaya

Gelür başımıza yazılan yazı

Aldı Kız:

Eylerim efendim saña niyazı

Bülbül fiĥan ider diñle avazı

Kim derdi şasretine şavuşdur bizi

Efendim sultānım hoş řāfā geldiñ

(15b)

Aldı Hürşid:

Bir gice seyrimde kırıkları gördüm

Ṭakatim kesildi şarardım şoldum

Açıldı dīdeler cemāliñ sevdim

Ḥasretiñ fıraķı şoldurdu bizi

Aldı Kız:

Kırklar haber verdi baña düşini

Muradımız virdi yaradan k̄āni

Mahi Mihri derki şarmanıñ güli

Efendim ḥasretim sen şāfā geldiñ

Aldı Hürşid:

Hürşid derki seni bağıma başdım

Mübarek gerdana cevaḥir aşdım

Seniñ içün hespsız gurbetler geçtim

‘Aşķıñ ğafletden uyandı gözüm

Āndan şoñra şarılub şarma dolaş olub

(16a)

dolandılar. Bu ol vakitlerinde ikindi oldu. Kız ona eyitdi: “Gel beğim kerem eyle bunda tırma git, babaña bizi bildir, belki qarındaşlarım gelür bir ziyan ider. Ben ānları geldikde yaylaķ emrine gönderirem.” ve dedi. Yine: “Yayla emirine virüb, Allahıñ emri

peygamberiñ avli ızre bizi dile, arındaşım virir babañ alır adet ızere dğn dernek ideriz.” diyb aman diler. Hrřid men evveli airi, bicmle ikna etti. arındaşları acele gnderdi. “Yaylayı size hibe itdirrim.” dedi. Byle diy gitmek tedarikin grdi. Ayrılığ mnasib beyit syledi baalım ne demiş Hrřid:

ara gzli nazlı Mahim

Yr yrdan nice ayrılır

per kaar helalleşir

Ciğr yardan ayrılır

Hř geldiñ şafayla git

Mevladan dile işsanı

Babaña avali bildir

Sevindreyim bu canı

(16b)

Erisin řağlarıñ arı

Ben ekerim ahi zarı

Cda ıldın iki yri

Efendim eyleme ahi

şanurum çağlar ayrılır

Ağlatma gl yzl Mahı

Zkr eyle uludur gahı

Sime gerdan inc dizer

İrgrr yaradan gani

Yār yārdan ayrılık diler

İlk ahşamdan oyna güler

Boynuma taqdığıñ çengel

Ṭañ yeri çağlar ayrılır

Araya girmesin engel

Paşam sağlık ile dön gel

Destiñden içürdüñ ābı

(17a)

Tez alalum arzumanı

Mahi miḥri seniñ gülüñ

Mest itdi lebiñ şarabı

Seniñ gibi Mahitābı

Şaқыub ötsün bülbulüñ

Ḳutlu olsun toğru yoluñ

Ah çeker yārdan ayrılır

Ben ağlarım Mahim güler

Hemen zikreyle Sübhānı

Ġamzeleri sinem deler

Ḥurşid çare kim kılar

Yürekde yağlar ayrılır

Böyle diyüb, can tenden ayrılır gibi gitdi. Bir miḳdar uzadı idi. Ḳız eyitdi: “Medet efendime bir belgüzar virmekliğı unutmuşam.” Diyüb, şahin emşali şıçrayub baqdı.

Ḥurşid gider bir miḳdar uzadı. Canber şalub gel itdi heman Ḥurşid,

(17b)

Ĥurşidiñ can başına şıcrayub. “Aceb benim Mahim cevabından ahir idicek.” diyüb
gelüb eyitti. Baķalım Ĥurşid şazın eline alub kıza ne dimiş ben ne söylüyörüm?

Aldı Ĥurşid:

Nazlı dilber daldan dala el eyler
Söyle dillerine ķurban olduğum
Seniñ baķışlarıñ bizi deli eyler
Kömür gözlerine ķurban olduğum

Virsin bu da bir söz eyledi geldi cihane
Dilberiñ birine yokdur bahane
Gün toğmadan şavķı tuğmuş cihānı
Yuyar yüzlerine ķurban olduğum

‘ Arzum ķaldı cemaliñi görmeğē
Açılmış gonca gülleriñ dermeğē

(18a)

Unuţmuşam bir belgüzar virmeğē
Gel efendim sağol gitde gelesin

Aldı Ĥurşid:

Āb-ı Kevser gibi lebleriñ balı
Yâ naşıl kabildir Ĥikmet-i ilahi
Bülbül gibi söyler şākır cevabı
Söyle dillerine ķurban olduğum

Aldı Kız:

Boynuna bend oldu ‘aşkıñ kemendi
Senin Һasretiñe ciğerim yandı
Ya bu baña bildirde tiz mektub gönder
Yürü efendim Mevla selāmet virsün

Aldı Hırşid:

İnanmadıñ şu Hırşidiñ andına
Kul olayım aķ göğsün bendine
Huyuna şuyuna ab-ı ceddine
Bir de seniñ özine kurban olduğum

(18b)

Ben Mahi Mihrim şadıkdır sözüm
Āña meyil mübarek sevinmez özüm
‘Ahdimde tırmasam kör olsun gözüm
Var efendim Mevla selamet virsün

Gelelim şimdi yine Hırşid gitdi, bakınılub netti, ‘acele gitdi. Aşkarı düzeni sürüb, babasının katına gelüb, ellerini ayaklarını busi idüb, eyitdi: “Benim canım baba, bunca zamandır benim için çok keder çekdiñ. Ne derdiñ var diye sual iderdiñ, benim babam kırklar dedikleri devletlü Geylan yaylasında baña bir kız gösterdiler. Adına Mahi Mihri diyü oturmuşlar. Bizi ona ‘aşıkı şadık eylediler. Ay tamam olmayınca kimseye söyleme

diyüb tenbih etmişler idi. Avı şikârda gezerken, Geylan Yaylasına vardım. İcmâ'an
şehrinden kalkub biñ yedi yüz onda

(19a)

Çarındaşları beğ imiş. Yüzbaşı Kara Handan kaçmışlar, 'askeri ile Çara Han ile cenk
itmeğe gitmişler. Kız ile kavil karar ettik, geldikde Çarındaşları yaylak emrine,
sa' adetiñize gönderecek. Beylerine izin emrini verüb, Allah'ın emri ve peygamberiñ
kavli üzre dua şena idüb alıvirmeli. Benim babam derdim oldur." dedi. Babası eyitti:
"Oğlum her bir adına, yayla kadar mülk veririm, hüccet tez gün virelim. Tek seniñ
derdiñe deva olsun." Diyüb, Hürşidi mesrur eyledi. Şimdi Hürşid dañi Mahi Mihriniñ
çarındaşları gelür, diyü yollarına adam tayin edüb bekletti bunları. Bir gün birini birine
oturdu. Aceba kimiñ evvelkisi derler yaylaya geldikde haber verdi. Mahi bunlara:
"Benim çarındaşlarım, Gence çarabağında iken Yeğan Sultân'ın yaylası imiş. Gidiñ izin
emrini alıñ oturalım bir miğdar

(19b)

hediye eyle." diyüb cevap virdi. Çam şakızı çoban armağanı diyüb bir mikdar hediye
alub gidesin dedi. Çarındaşı, kırk atlı alub gitdiler baçalım neyleyüb neyittiler. Yaran
şafa. Gelürken Hürşidiñ bekcilerine ıraş gelüb, sual olundu. Haber virdiler alub ile
gelüb, bir konak tertib idüb, üç gün ikram idüb dördüncü gün, padişah divân itdi.
Türkmen beğlerine dedikde efendim arzulayub geldik, kerem 'inayet kıl hediye
mağbul eyle. İzin emrini virgil, Geylan yaylasına oturalım dediler. Padişah eyitdi: "Şafa
geldiñiz, hoş geldiñiz" diyüb, ta' zım birle yedilerine, haddi şerif –ü hüccet –ü tezkere
virüb: "Allah'ın emriyle peygamberiñ kavli, hemşireñizi oğlum Hürşide isterim." Dedi.
Anlar dañi razı oldılar. Padişah aldı. Dua sena idüb şeker şerbetleri içdi. Yedi çarındaşı
gören giderdi ve yanında

(20a)

olan fedailere, birer kayub ve yüzer altun bağşış, iki tarafda mesrur oldu. Yaran şafa raviler şöyle rivayet ider ki: Şonra bu işi nadim oldılar. “Biz bu işi etdik amma, idemedik, ya nasıl idelim, yine İcmâ’an şehrine Qarağana virelim. Yarin gine gitmelü olur ise ‘aşiret yüzine gidemerim.” diyüb ahşamı kıldı yatsuyı edayı itdi. Uzandı ‘alim ağyardan hali olduğu vakit kalğub, ‘aşkarı düzeni dürledüb, üzerine su alub terki diyar itdi. Gelüb şimdi Geylana bağıdı. Kimse kalmamış, kız ile görüşdüğü yerleri görüb zârı zârı ağladı, aşk oduyla cigerini tağıladı. Çeşme başına arğasın virüb şazın eline ağlayı ağlayı bağıalım ne dimiş?

Aldu Hürşid:

Yaz olunca seniñ buzıñ sökölür

Hani yayla hani seniñ maralıñ?

(20b)

Boz tumanıñ yükseklere çekilür

Aman yaylam hani seniñ maralıñ?

Bahar eyyamında öter seniñ bülbülün

Biñ dürli reyhada kıkar sünbülün

Yayla netdiñ benim bir kıonca gülüm

Aman yaylam hani seniñ maralıñ?

Hani seniñ arab atlı Kırtleriñ

Elleri terkeşli kıoç yiğıtleriñ

Mahim göçmüş avsuz kıalmış yutlarıñ

Aman yaylam hani seniñ maralıñ?

Hurşidim dir bizde kalmadı kârar
Yıkılmış çadırlar göçmüş obalar
Oturmuş tûnalar kalmamış maral
Hani yaylam hani seniñ maralıñ?

(21a)

Aceba benim Mahi'm neresinde gezdi, bakdı eli değdi mi diyüb gezerken ocağ taşına
gelüb bağıdı ki altında bir mektub çıktı. Eline alub okudı. Bakdı ki hal müşgül içinde bir
iki beyit yazmış. Koyub önüne bu kâğıdı kendünden söyledi hem ağladı hem yazdı.
Bana ne dimiş kız yaran şafa

Aldı Kız:

İşde kalkdum gider oldum bu yerden
Gayri şuna gelsin konsun göllere
Firkatli gezdim kimse bilmezdi
Yaman oldum düşdüm dilden dillere

Aldı Hurşid:

Nazlı yârim göç eyledi bu yerden
Yavru gördim ben inandım ağlarım
Gine yeni başdan düşdim otlara
İçinden taşdım yanar ağlarım

Aldı Kız:

Giderim karaları dökdüm kumaşı

Gözümden akıtdım kan ile yaşı

(21b)

Emanetim şakla ocağın taşı

Çolum bağlı uğrattılar yollara

Aldı Hurşid:

İremedim şu Türkmeniñ işine

İki gözüm tıldı kanlı yaşıla

Yüzler sürem ocağının taşına

Topraklara düşdüm yanar ağılarım

Aldı Kız:

Yel içünden yandım kül oldum yāne

Ayrılık ateşi kār etti cāne

Beni vircekler Yüzbaşı Hāna

Zalim hoyrat el uzadur güllere

Aldı Hurşid:

Gene yeni başdan kocaldım kaldım

Beğlik mertebesin tımana şaldım

Şu fani dünyadan bende vaz geldim

Geçen günlerime yanar ağılarım

Aldı Hürşid:

Yüce taş başında kar seni gördüm

.....ÇIKMAMIŞ.....

(22a)

Hürşidiyem düşümde seni gördüm

Habı gafletden uyandım ağlarım

Benim canım Hürşid, şimdi ayak üzerine kalkub, gayri söz işitmek ile söylemek ile toprak döğünmez. İşine kendiği yerin, gidecek yerin ‘ayan beyan idüp bildirmiş. “İl memleketi bize haramdır.” diyü atına süvar olup, yola revan olub gitdi. Bağa kanbur felek neyleyüb nider. Gitdikden sonraki günlerde bir gün, tağa tutuldu. Ucu bucağı yokdur. Aciz kalub ağlayub ağlayub bu beyti söyledi. Baçalım ne dimiş Hürşid: Yaran şafa

Ayrı düşdüm uğurumdan ilimden

Şim perişandır halim yamandır

Ṭayanmaz bu taşlar ahı zārıma

Yāri görmeyeli hayli zamandır

(22b)

Takatim kesildi kaldım bîçare

Ḥalim arz olmaz gül yüzlü yāre

Mevlam sen bilürsün kalmışam çare

Benim aradığım Māhi Tabāndır

Yā nasıl ayrılmam nazlı yārimden

El çekmişem cümle olan varımdan
Tağlar aciz kaldı ahı zârımdan
Ciğërim püryandır halim yamandır

Yariñ bağçesinde bülbüller öter
Ayrılık ateşi sinemde tüter
Hurşidiyem oldum Mecnundan beter
Mecnun gibi bize tağlar mekândır

Böyle söyleyüb giderken gün batı tarafından bir rüzgâr haşıl oldu. Gök gürler şimşek şavkıdı gök yarılmış

(23a)

....ÇIKMAMIŞ.. idelüm diyüb gitdi. Hikmet-i Hûda Bir kaya bulub siper oldu amma rahmet diñdi, rüzgâr dinmez. Heman başladı beyit söylemeye, bakalım ne dimiş: Yāran Safa Hurşid

Aldı Hurşid:

Bana aşkıñ piyalesin içürdiñ
Şimdi biz mekân tutduk rüzgâr
Kimini şaz idüp konub göçürdiñ
Bana mı muhalif esdiñ rüzgâr

Ne yaman düşürdüñ sevdaya
Ömrimiñ haşılı gitdi havaya
Başım atarsın tınadan tınaya
Ayırdıñ vatandaşan atdıñ rüzgâr

Ayrı düşdüm eşimden ilimden
Aşla pervam yokdur benim ölümden
Bir çeşm-i siyahım aldıñ elimden
Kısmetim şıladan kesdiñ rüzgār

(23b)

Hurşidiyem yine karar eyledim
Eşime dosdıma firar eyledim
Düşdüm gurbet ele karar eyledim
Beni öldürmeğe mi kasdıñ rüzgār

Böyle diyüb kalķub rüzgār kesilmedi. Yine yola revan oldu baķdı. Ağaçlar yolları
kapamış gidilmez. Ha şunda ha bunda dirken yolları bitürdi. Ağlayu ağlayu ahir yere
uğradı başladı söyledi söylemeğe baķalım;

Aldı Hurşid:

Mecnun gibi dolanırız elleri
Eller ne diyara gitdi sevdüğüm
Aķdı didem kanı döndü sellere
Aman ne diyara gitdi sevdüğüm

Ağlayu ağlayu girdim yollara
Yine çeşmim yaşı döndü sellere

(24a)

Yārimi götürmüş ķurbet ellere
İller ne diyāra gitdi sevdüğüm

Saňa suval var kayalar taşlar
Yılda bir kez meyve veren ağaçlar
Yerde evliyalar havada kuşlar
Kuşlar ne diyara gitdi sevdüğüm

Şimden geri yakın oldu ıraklar
Gözümden ağıdı kanlı firaqlar
Yüzünün üstüne akan ırmaqlar
Şular ne diyare gitdi sevdüğüm

Olam olam olmuş gelür felekler
El kaldurun kabul olsun dilekler
Arşda ferishtahlar gökde melkler
Aman ne diyare gitdi sevdüğüm

Bîçare Hürşidem düşdüm yollara
İncildi cesedim döndü hilale
Yütürdüm Mahimi düşdü yollara
Yollar ne diyare gitdi sevdüğüm

(24b)

Benim canum Hürşid, yolları bulub giderken yaylaya çıktı. Yaylada çoban biñ koyun güder. İşte buña su‘al ideyim, bu çobandan haber alınur diyüb geldi. Meğer Hürşidi çoban bekler imiş. Kız gitdiği zaman üç gün o yaylada oturmuşlar idi. Ama kız yalvarub:” Bunda baña kırk gün kadar söyle bir yârim vardır. Haber viresin gelsin” demiş idi. Diyince çoban bağıdı oğlan oldur. Çoban koyunları çevirmeye gitdi. Halbuki çoban, koyun o yaylada üç gün çevirüb, toprak yidürmüş idi. Hürşidim çobanı görünce

söyledi. Bağa Hürşid ne dimiş çoban ne diñlemiş ben ne diyürem sen ne añlıyorsan?

Yaran şafa aldı Hürşid:

(25a)

Eğlen çoban eğlen haber şorayım

Çoban bu yayladan maral geçdi mi?

Bir canum var âna feda kılayım

Nazlı Mahim bu yerlerden geçdi mi?

Koyun ardı sıra gezdirür kuzu

Sevdüğüm giymişdir allı kırmızı

Söyle çoban kardaş ağlatma bizi

Aman bu yayladan şuna geçti mi ?

Çoban:

Eğlen yiğit bir beyit bende söyleyim

Beni ateşlere yakdı da geçdi

Derdim çokdur kanķısını söyleyim

Baña bek emanet etdi de gitdi

(25b)

Aldı Hürşid:

Çoban kardaş yarı bulmak olur mı?

Bulub mah cemaliñ görmek olur mı?

Sinesin sineme şarmak olur mı?

Aman çoban bu yerlerden şuna geçdi mi?

Aldı Çoban:

Yâ naşıl görmedim uzun boyu var
Söyler şirin nazlı taţlı dili var
Kemer sıkdırmış ince beli var
‘ Aqlımı başımdan aldı da gitdi

Aldı Hırşid:
Çoban kardaş ben ol yâri buluram
Gitdiğı yollara kurban oluram
Bir gicelik ner sakın oluram
Aman çoban burdan şuna geçdi mi?

Aldı Çoban:
Ben âniñ gitdiğı yolu bilürem
Vardığı yirleri haber virürem
(26a)
Seni ben bu gice konağ aluram
Baña bek emānet itdi de gitdi

Dilerem Bari’den ‘ ömrüñ var olsun
Şu fani dünyada serin şağ olsun
Mağşer divanında yüziñ ağ olsun
Ama bu diyardan Mahim geçdi mi?

Ol gice çobanda misafir oldu. İrte şabağ oldu. Kalkub gitdi baçalım neyledi netdi. On gün tamamında, İcmâ‘ an şehrine dağıl oldu. Halbuki ol günlerde, kızın düğünü tırmuş idi. Elleri kına yakılacağı vakit gice geldi. Kara han’ın şehirden taşrada yaylağı var idi. Bahar oldukda ol yaylaya göçer idi. İcmâ‘ an şehrinin halkı, fi escümle düğünde idi.

Dırmandı Hürşid, kuşluk vakti şehriñ içine girdi. Ama canı cini yokdur. Soğak arasında gezerken

(26b)

Bir ihtiyar hatun önüne gelüb, tağzım birle selam virüb ‘aleyk alub başladı. Hürşid kendi vilayetleri gibi kaçır şanub utandı. Anlarda kaçmak olmazdı. Emir hatunda ‘aşkıñ esiri vaz idi. Hürşidiñ cemaline hayran olub:”Oğlum sen kaçkı bağın gülüsün?” didi. Dağı “Benim ilim il memleketi bilmez.” diyüb bizi sakın konağ şahibi yok mı misafir olayım didi? Hatun eyitti: “Oğlum sen benim misafirimsin.” didi döndürdi. Oğlum evladım sen düş gidelüm diyüb, Hürşidi götürdi. Hanesinde yedürdi, içürdi. Şimdi Hürşidiñ canı şıkılub, anası ahşama kadar bir yere seyir yerine gönderdi. Hatun eyitti:”Benim oğlum, sen bizim memleketimiz bir ziyaretgâhımız vardır. Dünyada ol bi var gör.” didi. Kalkub Hürşide ta’rif idüb gösterdi. Hürşid Aşkırı düzene süvar oldu. Benim ciğer

(27a)

köşem oğlum sakınub ahır yerde kalma eğitdi. Şalatın eda it de gine gel. “Eğer ahır yola ve ahır soğağa gitmeli olursan, benim evime Hâşret Ana dirler kim olsa haber verirler, şor gel.” deyüb gönderdi. Hürşid gitdi. Şimdi varub bağı ki, bir bağçe ki göz görmemiş. Orta yerinde bir havuz var ama havuzuñ ortasında, etrafında üç yüz kadar gelin el bağlar. Bir hayme etrafında oturmuş da kızlar oynarlar. Oturmuşlar idi, bağı ki orta yerinde bir yeşil kaba çadır kurulmuş otururlar. Hürşidi gördiler ki durdular. Oğlana adam demediler. Hürşide hiç adam dimediler Hürşit eyitti: “Şu havuzdan bir şu içeyim gideyim.” deyüb eyitti. “Oğlan kıza desem ben bir fena dirler gel şunlara bir iki beyit söyleyeyim bakalım ne derler.” Deyüb, sazın eline aldı. Bakalım Hürşid ne demiş? Yâran şâfa:

Şaķınub incinmeñ nazlı bacılar

(27b)

Kenardan geçeyim gül siziñ olsun

Yüreğimde ğamlar çokdur ‘ acılar

Ağular içeyim bal siziñ olsun

Dimesün nazlı yārim iķrar unutmuş

Ben iķrarda tırdum al siziñ olsun

Heman kızlar böyle yanık avazı işidicek aķılları başlarından gitdi. Başladılar diñlemeğe anlar. Çadırdı oturan ħan beğleriniñ kızı idi. Adına Boz Kula dirler idi. Hemen ol daħi baķdıĝı gibi lay‘ eķal olub oğlana ‘ aşık oldu. Oğlana söyleyeyim o da gelsün baķalım. Hurşidim beyitinde ne söylemiş kızlar ne diñlemiş ben ne söylüyorum siz ne añlıyorsunuz yāran şāfa?

Geldim ise tırmaz güzel giderim

Çeküp ‘ aşkıñ katarını yiderim

Ben yanukum bir şı içer giderim

Bir şı içeyimde göl siziñ olsun

(28a)

Qadir mevlam nazar eylemiş bize

Bacılar uğradı yolumuz size

Benim bir gülüm var tazedden taze

Bu yerlerden biten gül siziñ olsun

Hurşidim hem deliyim hem uşlu

Bir yârden ayrıldım gezerim yaşlı

Derinum tıtuşur ciğerim yaşlı

İşde ben gidiyom il siziñ olsun

Hemen Boz Kula kız cariyesine çağırub emir idüb:” Kız acele felan feşmekan şu havuzdan al taş tıldur, bir şu içüverde yanıña al gel.” diyüb acele gönderdi. Cariye gelüb havuzdan şuyu tıldurub, “Buyuruñ efendimüz, şuyu içün de bizim fakir haneye teşrif buyursın.” didi. Hırşid eyitti: “Benim haddim değil siz ile konub göçmek, kendim içirim.” diyü kat‘ i cevab virdi. Cariye işitesin, diyüb gitdi. Hırşid atından inüb

(28b)

şuyu içüb aldı yürüdi. Hemen Boz Kula bağıdı, oğlan tırmaz. Eline şazın alub bağıalım Boz Kula ne dimiş yâran şâfa?

Aldı Kız:

Oğlan sen nerden geldiñ buraya?

Oğlan al beni şar beni

Teşrif buyuruñ Boz Kulaya

Oğlan al beni şar beni

Hırşid eyitti:”Yağmurdan kaçarken tıluğa şardığ uymayalım.” diyüb gitdi. Yine Boz Kula eyitti: “Bir kaç beyit dağı söyleyim.” didi.

Karşiki tağıdan gelürsın

Haş bağıçalarıñ gülüsın

Oğlan sen kimiñ yârisın

Beğim al beni şar beni

Aldı Hürşid:

Karşiki tağdan geleyim

Haş baççalar güliyim

(29a)

Ben güzeliñ yāriyim

Ama kız almanım seni

Aldı Kız:

Bağçañda güliñ çok mudur?

Sinende rahmın yok mudur?

Bir yiğide iki yār çok mudur?

Paşam al beni şar beni

Aldı Hürşid:

Bizim bacada nār olmaz

Kötüde namuş ar olmaz

Kara karga bülbül olmaz

Var git kız almanım seni

Aldı Kız:

Açdım cemalim göresin

Her muradıña eresin

Baňa meyliñi versin

Beğim al beni sar beni

(29b)

Yüce tağlarıñ karısın

Bülbülüñ ahı zarisın

Sen kız mısın gelin misin?

Aman kız almanam seni

Yüce tağların karıyım

Bülbülüñ ahı zarıyım

Hem kızım hem Boz Kula'yım

Paşam al beni şar beni

Aldı Hırşid:

Hırşidim Mahim vardır

Ama kız almanam seni

Haşıl kelam neticey-i meram olacak değil. Mahi Mihri ile Boz Kula gayet muhib ile geçinürler idi. Ya'ni bir qarında yatmışlar, bir memeden emmişler gibi qarındaşlar idi. “Şimdi Mahi Mihri qarındaşım işidir de bize hatırı kalur.” Diyüb,

(30a)

“Dünya ve ahiretde qarındaşım olsun, var şu yiğidi katuma getür dedi. Bir filcan kahvemizi içsin, şoralım, suval idelim. Gelüb bir loğma ekmeğimizi yiyüb, nasıl ‘aşık olduğunu biz de bilelim.” diyüb hoca anasın gönderdi. Gelüb böyle haber virüncek baş üstüne diyüb geldi. Selam virüb, aleyk alub ta'zim ile yediler içdiler, şükürler dediler. Keyifleri tamam oldukça şimdi su'âl itdi buña kız: “Mahi Mihri ile sen nasıl ‘aşıkınız” diyince, men evela âli ahire sizlere naķil itdüğümüz gibi eyitdi. Boz Kula daħi Mahi bile

Mahi Mihri ile  arında  oldu unu    a bildir i. Mu  bbet tamamında ikindi oldu.

Gitmek tedarikinde olub  ur idi g t rmek i  n sevdasında oldu.  ur id ‘   r diley p, gitmem diy  cevap etti k za. “Ben m Mahi Mihrim eli  arasında,  arında lık yerine g t rmek sevdasında ise  kerem eyle

(30b)

beni Mahi Mihrime bildirin.       arafından bu selamım.” Diy b, Boz  uladan haber g nderdi. Haber vir b, Mahi Mihri’ni  sinenin etmi  ama n  aren  almı . Hemen e rafa g z  ula  vir b g zler idi. Gelelim  ur id  aline  imdi k z ile vedala ub Hasret  atun evine geldi. Ta‘ zim birle get r b oturub, o lum diycek  ur id sazın g r b eyitdi: “Aferim o lum sen ‘a ı  imi sin kula ın pasın sil.” diy b sazın k  eye bıraktı.  imdi a  am oldu. Hemen yatsı a zı olundu.  atun  alk b sazın eline vir b “O lum ‘alem a yardan  alidir nine e bir beyit s yle.” diycek  ur id: “Ben bilemem.” dedi. “O lum senin nine  otuz altı yıldır  a‘ irl  etdim.    y z kır  gelin  ıra ım vardır. L kin t vbe  r oldum. Yetmi     ya ımdayım s yleyesin.” diy b i dam eyledi.  ur id ba dı olaca  de il eline sazın alub b lb l gibi co 

(31a)

Eyley b, sazın tellerine bir d rl   ada  a ırub,  atun ‘ mr nde  yle saz dinlememi  idi. “Aman o lum nine e bir m  ni s yle” diy b i dam idince ,bakalım ne dimi  y ran  afa?

 aribem  am i inde

G zlerim  an i inde

‘Alemler g ler oynar

Ben  aldım  am i inde

Karşuki meşeli taşlar
Baş başa vir ağlar
Ben yitürdim yârimi
Bana imdad it taşlar ağaçlar

Bülbülem kan ağlatdı
‘Aşık zâr ağlatdı

Hasret Hatun eyitti: “Oğlum seniñ cevabıñ, taş üstüne bağ üstüne değildir, bağ üstüne
bir koşma isterim dedi. Bakalım ne dimiş?

Koşma
Aldı Hurşid:

Bir yavrunuñ sevdası var başımda
Disem han öldiriler dimesem öldüm
(31b)
Gündüz hayalimde gice düşümde
Görsem han öldürür görmesem öldüm

İşitdiñ mi Ferhât ile Şirini?
Anlarda severdi birbirini
Benim ile Mahi Mihrim şirini
Disem han öldürür dimesem öldüm

İraqlarda görüb yakında bulsam
Hak naşib eylese cemaliñ görsem
Mübârek elinden bâdeler süzsem
İçsem han öldürür içmesem öldüm

Sunam zülfün benzer şırma tellere
Memeleri dönmüş tomucuk güle
‘ Aşık oldu yaķasındaki güle
Şarşam Һan öldürür şarmaşam öldüm

Bīcare Һurşidim dillerde destān
Ayırdılar bizi gül yüzlü dostān
Mahimiñ sinesi güllük gülistān
Kokşam Һan öldürür kokşamasam öldüm

(32a)

Böyle diyince, Һatun bunuñ Mahi Mihriye ‘ aşık olduğun bildi. “Ya at kulağı ya şadık
dimişler, neneñe bir dağı söyle.” diyince baķalı ne dimiş?

Aldı Һurşid:

Yolum tıttub sizin ile gelmişim
Canım nene bir yār için ağılarım
Benliğimi bu diyara atmışam
Aman nene bir yār için ağılarım

Böyle diyince hemen Һasret ana eyitti: “Canım oğlum, nineñ tövbe itdi amma söze
tövbe itmedi. Bir beyit dağı nineñ söylesin.” dedi baķalım

Aldı Һasret Ana:

Şafā geldiñ oğlum bizim illere

Söyle o yariñi kimdir bileyim
‘ Aşık olan düşer dilden dillere
Söyle o yariñi kimdir haber vireyim

(32b)

Aldı Hürşid
Bu diyârı bilmem çaresiz kaldım
Hasret firağıyla efgara taldım
Acma‘an şehrinde haberin aldım
Aman nene bir yâr içün ağlarım

Aldı Hasret Ana :

Türkmen kızları hilâl kaşlıdır
Keme ebruludur sünbül saçlıdır
İncü yâkut lal‘e mercan dişlidir
Söyle o yariñi haber vireyim

Bizim ilde yâd avcıyı tutarlar
Tutarlar da cânı cāna katarlar
On gün on gecedir düğün tutarlar
Söyle o yariñi haber vireyim

Aldı Hürşid:

Bülbül öter Hindistandan bahridir
Çekdüceğim bir yarıñıñ kahrıdır
Adım Hürşid yārim Māhı Mihridir

Benim çekdüceğim ānın kahrıdır

(33a)

Aldı Hasret Ana :

Hasret'imdir oğlum niçün ağlarsın

Ağlayub nenenin bağıñ tağlarsın

Adıyın dimez Mahim diyüb ağlarsın

Şimdi o yāriñi haber vereyim

Böyle diyüb sazın bırağub başladılar sohbət itmeğe. Hemen Hurşid kara haberi işidicek layek' al olub 'aqlı gitdi. Hemen hasret ana dedi: "Benim oğlum ağlama, sana gelicek kıziñ on gündir düğünü var. Ama benim Kara yanında oğlum vardır. Büyük oğlum harem kethüdasıdır, ortanca oğlum imrağordır küçük o oğlum dañi kadehçi başıdır. Kara Han beğiniñ karşusunda daima kadeh tutar. Yarın āli āl şabah oğullarıma haber gönderüb inşallah-u teala seni Mahi Mihriñ ile kavuşdururlar." Diyüb, teselli verüb, 'aqlını başına getirüb, şabah oldu. Kalğub Hasret hatunuñ bir cariyesi var idi. Oğullarına gönderdi. Bunları acele götürüb Hurşid'i bunlara haber verdi. Dañi ahvalin bildirdi. Bunlar Hurşidiñ yād evlādı oldukın bildirdiler. Ta'zim idüb ikram itdiler.

(33b)

Hatun bunlara: "oğlum siz Mahi Mihri'yi bu şehirden çıkarub." kat' i cevab aldılar. Oğlanları eyitti." Ana bunu karındaş eyledim. Alub yanımıza beraber götürür şoran olursa bu bizim amucamızın oğludur diyüb dört yaşında gaib oldı, gice zuhur itdi. Anamız bizi anın için ısmarlamış." tenbih eylediler. Alub beraber getürdüler bunlar. Şimdi kıziñ kavlini ayıtdılar, müşavere itdiler. Harem kethüdası; "haremden çıkarmasın." dedi. İmrağor ağa iki küheylan virmeğe durdu. Kadehçi Başı içürüceği rakı içine ecza koyub mest lâ-yukıl eylemesine durdı. Kavl eyleyüb Hurşid bu kavl ile alub

götürdiler, iletüb Kara Hânın karşısına çıkarub ‘ amucamuz oğludur diyüb cevap virdiler. “Efendim ikram ile misafirliği çıkınca, kendi talib olur” diyüb, Hurşidi Kahve haneye gönderdiler. Gayri düğün idicek günü oldu. Şimdi aşkular aşılmış idi. Şairlere haber idüb getürdiler. ‘ Aşıklar faşıl idüb iderken Hurşidiñ canı şıkılub “Aman kaħveci bize kerem it, bir saz bul senin ile eğlenelüm.” dedi. Ona bir saz buldı getürüb eline virdi. Hurşid sazı

(34a)

çalarken diñlediler, şaşu kaldılar. Öyle saz çalabilmiş yok idi. Hemen Kara Hâna haber virdiler. “Efendim Harem kethüdası Ağanın amucasu oğlu saz çalar.” diyüb Kara Hân huzuruna getirdiler. Diñledikde bereket bu saza malik ki nazar gelmemiş isteyüb getürdiler. Kara Hân izin verüb oturdı. Sual idüb “Sen nerede idiñ diği” Hurşit eyitti: “Efendim beni bir Oşmanlı alub kaçmış idi. On altı sene hizmetinde idim şimdi izin virdi geldim.” dedi Kara Hân “Nereli imiş?” dedi. Efendim Gence Karabağı’nda imiş hemen Kara Hân dedi ki “Şu Yegân Sultânın olduğı Gence Karabağında mı?” dedi. Beli efendim dedi. “Benim Mahi Mihri istemiş oğlu var imiş nikâh itmişler lâkin kısmet bizim imiş. Hakkında gül beyitler söyler imiş beyitlerin bilür misin?” dedi. Efendim bilürüm ama bu meclisiniñ çarhı değildir. Ānı bu söylemiş sen değil mi dedi. Kara Hân, ānı söyle diyüb ikram eyledi. Hurşid kıza işidürmek için gül beyitler söylemiş. Baçalum ne dimiş yāran şāfa?

(34b)

Aldı Hurşid:

Etdim seyrettim Geylān’ı

Gitmez başımıñ boranı

Çekilmiş çölün ceyranı

Aç aşlan bu kurda kaldı

Aman beğler hey kaziler
Yürekde yaram sızılar
Nice ağlamış guzular
Yârim gitdi yurdu kaldı

Ben Hürşidem düşdüm derde
Yâr yüzüne çekmiş perde
Elim irmez ne şarb yerde
Var mesgân tutdı kaldı

Bu diyüb sazın elinden bırağdı. Kâra Hân eyitti. Hürşidiñ beyitlerini diñledi ânın
beyitleri yüreğine kâr eyledi. Şimdi Hürşid bir maḥsun cevab, kıza işitdirmek içün
yırtıncasın söyledi yâran şâfa:

Aldı Hürşid:
Kimse raḥm eylemez çeşmim yaşına
Gönül bir güli ḥandana maildir
(35a)
Dolandım çevrüdüm ‘aşk ateşine
Pervane gibi sultân maildir

Benim bir derdim var câna yayılmaz
Derunumda olsa ḥalka bayılmaz
Şade melek olsa bana yâr olmaz
‘Ala gözlü bir Türkmene maildir

Olur mı çare si sâil olubdur?
Dosd verdiği derde kâil olubdur

Ṭaḫınnmıř boynuna ḥamail olubdur
Zülfleri gerdan şana maildir

Yāri gördüm hezalid gücünde
Can açılub ḳaldı zülfüñ ucunda
Ma‘ ribden mařrıḳdan daḥil içinde
Ela gözlü yār bir Türkmeneye maildir

Dosd bize virdi bir leb-i gence
Yolunca çekmişem cevri işkence
(35b)
Dönmenem ayrılmam senden ölünce
Ḥurřide bir Māhi Tābān maildir

Ol vaḳit meḡerki ḳızın ḳulaḡı oḡlanın şadasında imiş. İşidüb bildi hemen şabra ḳararı
ḳalmayub bir ḥarem kölesine var didi. şübyana emir idüb “Var Yüzbaşı Ḳara Ḥāna
selam eyle, bize yeñi gelen şairi göndersin. Ben perde ardında türki isterim.” dedi.
Hemen çocuk gelüb Yüzbaşı Ḳara Ḥana ḳızın cevabın verdi. Ḳara Ḥan daḥi ‘ avrat
micazlı bir adam idi. Ḥarem kethüdasına eyitti:”Var götür bunu ḥaremden türki
istemişler söylet al gel” dedi. Ḥarem kethüdası oḡlanı alub götürdi tenbih eyledi ki:
“řaḳın baḳma” diyüb mahal yerine iletđi. Ḳız çadır içinde, oḡlan şaşrada eline sazın
aldı. Baḳalum Ḥurřid ne söyleği ḳız ne diñler be ne söylüyorum siz ne añlıyorsunuz?

Yāran řāfa Aldı Ḥurřid:

Ḳaldır yüzüñden niḳabı
Güzelliḡin beyan olsun
(36a)
Açılsın mahi tabanıñ

‘ Aşıklar şadıman olsun

Hemen ‘ aşık ‘ al idüb yanğun avaz ile söyleyeyince hemen kızın ‘ aklı başından gidüb,
ben ne tıruram diyüb, hicabı kaldurub ;” Benim Hurşidim gelmiş cemalim gösterem
bunda ‘ aşıklar saz ola.” Dedi. Yuğarı atub siyah kekilleri aşikâre çıkdı. Hemen Hurşid
bağdı kim kız evvelki söz değıl. “İmdi bir dağı söylesem kız gelür bize şarılır.” Diyüb,
yine şazın eline alub bağıalım ne dimiş Hurşid yāran şafa?

Aldı Hurşid:

Qalemdan çıkmış kaşlarıñ
İnciden değımiş dişleriñ
Yāda gösterme saçlarıñ
Dosta bir belgüzār olsun

Ne bağıarsın ağıñ ağıñ
Eritdiñ yüreğıñ yağıñ
Şu karşı ki karlı tağıñ
Aşalım bir nişān olsun

(36b)

Gözlerim tölmuşdur qandan
Zalim naşıl geçdiñ benden
Ölürüm geçmenem senden
Huzur-i mahşer divan olsun

Hurşidem benim Mahim
Çıkmaz yüreğımden ahım

Saňa hoş mı geldi şahım

Gözüm revan olsun

Böyle diyüb eyitti. Harem kethüdası bunların haline muttali, birbirlerine hamle idüb oğlanı götürdü. Raħat oldılar. Aħşam oldu, namaz kılındı, yatsu edâ olundu. Kadehçi Başı eczayı tağıdub eleste hazır eylemiş idi. Ol vakit Kara Han, "Kurulsun" dedi. Hemen Kadehçi Başı eline alub başdan Kara Hana virdi. Bir daħi içmeyen kimse kalmadı. Kara Han daħi mest la-yu' kıl oldular. Ne kadar aħbabı var ise içdiler taşrada kimse kalmadı. Ol mecmu layukıl eyleyüb ayakda kimse kalmadı. Üç karındaş bir araya gelüb acele getirüb üç küheylan atlara bindürüb şehirden çıkarub

(37a)

gönderdiler. Sa'at iki geçdi idi. Allah selemet vire inşallah teali, sağ gidüb sabaħ oldu. Kağdılar ki hal müşkil olmuş, yolu yañılmış gelmişler. Hemen şehiri yarım sa'at gitmişler. Şimdi birbirine naşıl idelim diyüb. Kız eyitti: "Gel beğim sen git, ben gine varayım gideyim." dedi. Oğlan eyitti, gitme dedi. Kız bunuñ şabrın şınardı. Ol vakit sazların alub baķalum birbirlerine ne dimiş ben ne söylüyorum siz ne anlıyorsunuz? Yāran şafa

Aldı Hurşid:

Şimdi kâfirler duyarlar

Ardımızca atlı koyarlar

Şirin canlara kıyarlar

Gel başımdan açıl beğim

Değme kâfirler disünler

Ardımızca atlı koysunlar

Tatlı canlara kıysınlar
Aman kız gitmenem senden

Aldı Kız:

.....

Var kıymetin bilene sat

(37b)

Ben olmazım saña kısmet

Gel başımdan açıl beğim

Aldı Hürşid:

Kız bize eyleme minnet

Önümüz yoħsa sünnet

Diseler ki işde cennet

Aman kız gitmenem senden

Aldı Kız:

Sensiñ beğleriñ ħaşı

Olmayalım Ħakķa ‘asi

Mahi Mihri yoķlasın

Düş gidelim benim beğim

Aldı Hürşid:

Mevlam Hürşidine bakķsa

Düşmanlar otlara yakķsa

Gözlerimden kıanlar akķsa

Aman kız gitmenem senden

Böyle diyüb kız eyitdi: “Gel beğim efendim, düş gidelim. Ben senin şabrıñı şınadım.”
Dedi. “Elbette koyunu; güden kurdı görür. Bu mertebeye beni ileten canıñı; korur. Gel gidelim.” diyüb gitdiler. Bakalum neyleyüb netdiler dört sa‘ at miğdarı

(38a)

gidince atları yavaşdı. Kız eyitti: “Gel beğim Allah’ın dediği olur. İnelüm aḥşama kadar duralım gelür olur ise atlar dinç yalnız bari.” diyüp kındılar. Öylen vaḳti olub kız oğlanıñ dizine yatub, sen uyuma filan maḥalı gözet diyüb, kız uyudı. Oğlan gözedirken baḳdı çün ova yüzünde bir kaba toz ḥaşıl oldı añladı. ‘ Ālāmet yaḥsıdır. Oğlan ağladı. Kızıñ yüzine bir damla yaş indi, kız uyandı. Amma umursumasına verdi. Hemen oğlan sazın eline alub baḳalım ne dimiş? Yārān şafa

Aldı Ḥurşid:

Dizimiñ üstünden kaldur başını
Asker geldi şaf şaf oldı nedirsən
Dört yanıma baḳdım bir kimse yoḳdur
Ecel pervānesi tōndi ne dirsən

Böyle diyünce kız uyanub kaldı. Eline şazın alub baḳa ne bimiş

Gel ikimüz yalvaralım mevlāya
Şıḡıñalum yā settara ne dirsın
Hışm eyleyüm üstümüze gelenler
Korḳma uğrar zūlfükāre ne dersin

(38b)

Aldı Hurşid:

Mail oldum yol üstüne otuna
Şarardı gül beñzim döndü ketene
Seni götüremedim bizim vaşana
Yolum bir düşman ıaldı ne dersin

Aldı Kız:

Ağlama gel beğim bakma âliye
Şıgınalum erenlere veliye
Boz atlı Hızır da yardım eyleye
Ümid var o kırtara ne dersin

Aldı Hurşid:

Mevlâm bilür bu rşidiñ ģalini
Elimden alurlarsa nazlı yārimi
Düşmanlar kıokarsa benim gülümü
Haşret kıyamete kıaldı ne dersin

Aldı Kız:

Ben Mahi Mihrim böyle inandım
Çok ģaşretiñ çekdim kül oldum yandım
İnşallah düşmanı kıırarım kendim

(39a)

Düşmanlara meydan olmaz ne dersin

Böyle derken düşman karşusundan çıkdı geldi. İskender kimi tırdular. Meğer Kara Han ‘ askerinden göz ayırımı ilerüde gelüb, kız oğlana eyitdi: “Gelen Kara Handır, geldikde seni öldürmek sevdasında olur. İlerü kaçak gösterin ānı ardından yitib, mızrak ile urub kellesini getürem.” dedi. Hemen Kara Han geldi Hurşidi kovaladı. Hurşid kaçak gösterdi kaçdı. Kara Han daği ardısıra kovaladı. Kovalarken kız buña bir mızrak yolladı. Atından aşağı indüği gibi canı teslim oldu. Gelelim ‘ askerine şimdi gelüb bir cenk kırdılar ki, Zalođu Rüstem menendi. Allah ‘ inayet eyleye perişan eyledi. Yine yola revan olub gitdiler. Şimdi gice gündüz gider, Allah selamet vire. Bu hal üzre giderken buñlar memleketlerine yakın geldi şanıp geceden giderken bir taç başında daği bir ateş göründi. Oğlan kıza eyitti:”Şu görünen ateş bizim köyün çobanının ateşidir.” dedi. Kız

(39b)

Eyitdi: “Gel beğim gice yüzünde gitmelim belki yaramaz ateşdir.” dedi. Ol zaman oğlan eyitdi:” Sen memleketimizi baña sorasın.” diyü atını tağdan yana çevirdi. Vardılar, kıleniñ dibine indiler. Hemen yukarı çıkub anın etek üzere.... gerçek gördiler ki iki mağbub civandır. Hemen bu kırk dane haydud bunlara sarılıb kara başı bozuldu. Hemen bu kırk dane haydud, bu kız imiş diyüb geldiler. Ānlarıñ başı didi ki:” O kıızı, şu tolabaya koyuñ da oğlanı varıñ yerine teslim idiñ.” dedi. Hemen bir ‘ arab var idi. Oğlanı daği toplayup gide gide bir ıssız yere elettiler. Bakalum şalavat getir dedi. Hemen Hurşid yalvarub eyitti “Tıralım ‘ arab, mevlayı severeseñ sana bir çift muhabbetim var. Söyleyim de andan soñra öldür.” dedi. ‘ Arab eyitdi saña izindir.” Deddi. Söyle bakalım, diyince hemen Hurşid sazın eline alub bakalım ne didi? Yāran şafa.

Aldı Hurşid:

(40a)

Bir kırib kıuş idim kıondım kıasdına

Selam olsun yāranıma dostuma

Merd oğlu merd isen gelme üstüme
Mevlanıñ ‘aşkına ‘Arab öldürme beni

Ben bir yüce idim indim bir düze
.....yetürdüm seksene yüze
Şimdi minnet düşdi ‘Arab seyise
Mevlanıñ ‘aşkına ‘arab öldürme beni

Sen bir eylik eyle eylik zay olmaz
Kā(f) tağın yükletseñ derde tay olmaz
Bir ben ölmek ile ‘alem bay olmaz
Mevlanıñ ‘aşkına ‘Arab öldürme beni

Atımı bağladım ben bir yoncaya
Benden selam olsun beli inceye
(40b)
Bir daği çıkmayım senden yüceye
Mevlanıñ ‘aşkına ‘Arab öldürme beni

Yeni başdan od düştü sızılar
Usta cerrah olsa yaramı düziler
Anam babam ya bacım yolumı gözler
Mevlanıñ ‘aşkına ‘arab öldürme beni

Beni öldüresin kolum bağıyam
Ciğerciğim aşkın oduna dağıyam
Aşlım Hürşid Yegân oğlıyam
Mevlanıñ ‘aşkına ‘arab öldürme beni

Hemen ol sa‘at bildi ki arab ağasının oğludur, Hırşiddir. Hemen “Dur beyim, bir beyit söyleyimde koyuvireyim.” didü. Baçalım ‘arab ne dedi Hırşide Hırşid ne diñledi ben ne söylüyorum siz ne añlıyorsunuz? Yaran şafa

Aldı ‘Arab:

2.2 Dualar

2.2.1 Mevlid Duası

Hazai Dua-i Mevlidün Nebiyyü Sallahu Aleyhi Vessellem

Elhamdülillhai vessalatü vesselamı âlâ nebiyyi ve âlâ alihi ve inayetihi ecmain canabü erhamerrahimin habib-i ekrem ve nebiyyihi muhterem sallahu aleyhi vessellem hürmetine kıraat olunan mevlid-i şerifi ve Kur'an-ı hakimi dergah-ı izzetinde kabul ve karin eyle hasıl alan ecri mesubatı evvelen seyyidü'l kevneynresûl-ü sakeleyn imam'ül hameyn saalahü aleyhi vessellem hazretlerinin ravzayı mükerremelerinde tarafımızdan fakirane ve acizane ihda eyledik sen vasıl eyle. Ruhu seyidü'l enamı cümlemizden hoşnud ve sayei şefaatlerini üzerimize sayıban eyleye. İndi resulullahdan makbuliyet ve mahbubiyet, müyesser eyleye. Vesair enbiya-i zam resul-i kiram aleyhi müsalatı vesselam hazeratının ervahi şeriflerine ikram eyleye âl ezvac tahiratı ashab-ı güzün ensar-ı muhacirin tabein ve eyyime-i müctehidin erdunallahi teala aleyhim ecmain hazratına ve ruhlarına ikram eyleye ve evliyayiarifin müridin mensubir mukaddes allahu errahim hazretlerinin cümle ervahına isâl eyleye ve âlâ husus bu heyetimiz bağış ve bağdi zatı şerifin sayinin meşker zenbini mağfur, amelini makbul eyleye. Surî ve manevi müşkilatlarımızı da hal ve asan eyleye. Evladı mükrimelerini ulematı alimin ve sehati salihin ve ağriya-i salihinden eyleye usul ve fûrularından ahirete intikal edenlerin taksiratlarını mağfur ede ruhlarını mesrur eyleye bakide kalanları tûl ömür ile muammer eyleye ve ada-i bedkardane ehri intikam eyleye, mesrur eyleye ve adai bedkardane ahri intikam eyleye mesrur eyleye ve bahirde bulunan misafirini ve asakirine selametler verüp kendilerini tekrar gitmeleri angaribü'l zaman mal ile ziyaretler ihsan eyleye. Vaktimiz hitamında ol kelime-i şahadet ki eşhedünla ilahe illallah ve eşhedünle Muhammedin abdühu ve resulüh kelimesini cümlemize nasip eyleyüp sekerat vaktimizi asan eyleye ve kabirde şeytan-ı aleyhinale'nin mekrinden emin emin eyleye sual-i münkerinin men rabbük ve men nebiyyüke ve ma dinüke suallerine asan eyleye ve cevaplarına muktedir eyleye ve cennet, cemalullah ile cümlemize iktam eyleye

dualarımızı dergah-ı izzetinde makbul eyleye, Rabbene atina fiddünya haseneten ve fil ahiri haseneten ve kına azebannar. Birahmetile yâ erhamerrahimin. Subhane rabbüke rabbül izzeti amma yesifun ve selamün alel murselin vel hamdülillahi rabbü'l âlemin el fatiha.

2.2.2 Mevlid Duası

Euzü Billahimineşşeytanirracim Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillah el lezi galefi kitabih-i fakra-u mateyesera mine'l Kur'an vessalatü vesselamü ala rasulina Muhammedin illezi gale fi hadis-i şifaül cinan kırratü'l Kur'an ve ala alihi vesahbihi ecmain Kur'an ya erhamerrahimin ya Hazreti Allah okunan iş bu mevlid-i şerifi ve azimüşşanı dergahı izzet ve vahdaniyet ve barigahı uluhiyetinde kabul ile makbul eyle ya Rab en azizi ve en sevgli kulların peygamberimizin beni zışanı Hz Muhammed Mustafa (sav) efendimizin şefaathlerine cümlemizi nail eyle ya rabbi ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz sen bizlere medet inayet eyle ya rab bilcümle kusur ve küsurlarımızı af idüp hıyırlara tebdil eyle ya rab

Manevi dünyevi uhrevi bütün müşkülâtlarımızı h3al ve asan eyle yarab mukaddes beldemizi ve sail viladı müslümini afat-ı semavi ve arziyeden sen muhafaza eyle ya rabab görünen görünmez kazalardan yetmez takat yetmez belalardan lütfu kereminle sen bizleri esirge ya rab. Hükümet-i Cumhuriyetimizi payidar eyle . Ya rab kıymetdar devlet adamlarımızı vatan ve millet hakkında hayırlı işler görmeye muvaffak eyle ya rab kahraman ordumuza karada denizde ve havada her zaman Mansur ve muzaffer eyle . Ya rab mukaddes vatanımıza göz dikmiş olanları kahrı perişan eyle. Ya rab din vatan millet uğrunda feda-i can iden Müslüman kardeşlerimize iki cihanda aziz eyle ya rab rızklarını bol ticaretlerini kârlı ömürlerini bereketli eyle ya rab dünyevi ve uhrevi her türlü muratlarına hasıl eyle ya râb ehli İslamiyenin hastalarına şifa dertlilerine deva borçlularına eda ihsan eyle. Ya rab namurad olanları bermurad eyle yarab okunan iş bu mevlid-i şerifinden hasıl olan ecir maneviyata evvelen bizzat hulasa-i mevcudat hazreti fahri kainat efendimizin mübarek, aziz, latif ruh-u Tayyibelerine fakirane ve acizane hediye eyledik vasıl eyle yarabRuhu seyyidü'l enam cümlemizden hoşnud ve sayine şefaathini üzerimize sayıban eyle ya rab indi resullulahda makbuliyet ve mahubiyet müesser eyle ya rab ve sair enbiya-i izam ve resul-ü kiram aleyhi müssalat vesselam hazratının ervah-i Şerifelerine ikram eyle Ya rab ol ezvac-ı tahirat ve eshab-ı müctehidin lanullahi taala aleyhiö ecmain hazretlerinin dahi ervah-ı Şerifelerine ikram eyle. Ya rab ve bilhassa bu mevlid-i şerif-i okutan ve dinleyen zatın saye-i mesken zember-i mağfer amellerini makbul eyle. Yarab dar-ı dünyadan dar-ı bekaya intikal edenlerden ana baba, kardeş evlad ve akraba teallukatından cümle geçmişlerimize ve cümle geçenlerimize ve cem-i ehli imana rahmet eyle .Yarab Hur'an-ı azüzümüşşanın nuruyla kabirlerini pür nur eyle makamlarını cennet eyle yarab son nefeslerinde Kelime-i şhadet ki buyurun 'Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve rasulüh' Diyerek çene kapamay ve emanetini huzur içinde ve imanlı bir şekilde sana teslim etmeyi cümlemize nasib eyle Ya Rabbi! Kabirde şeytan-ı aleyhılanenin mekrinden emin eyleyüb cennet ve cemalinle cümlemize ikram eyle. Ya rabbene atine ila ahir Alahümme tamamen niğme ve devame'l atıye ve hüsnül hatime bi hürmeti sırrı elifatiha.

2.2.3 Mevlid Duası

Euzü Billahimineşşeytanırracim Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillahi rabbil alemin Vessalatü vesselamü ala rasûlina Muhammedin ve ala alihi vesahbihi ecmain canabı errahmanirrahim resul-ü Ekrem ve nebiyyü muhterem hürmetine kıraat olunan Kur'anı azimüşşanı dergahı izzetinde kabul be karin eyle hasıl olan ecrimasulatı evvelen bizzat hace-i kainat hulasi mevcudat, tahıyyet efendimiz hazretlerinin ruhlarına tarafımızdan fakirane ve acizane hediye eyledik. Rabbimiz vasıl eyleRuh-u seyyidü'l enamı cümlemizden hoşnud ve razı eyle şefaathlerini üzerimize sayeban eyle ve sair enbiya-i azamın ve resulü kiramın aleyhi vessalatı vesselam hazretlerinin ervahı şeriflerine ikram eyle. Âl ve ezvacı tahirat ashabı Güzin ensar-ı muhacirin tabiin tebe-i tabein eyyime i müctehidin rıdvanullahı teala aleyhi ecmain hazretlerinin ervahına ikram eyle usulümüz ve fûrumuzdan ab ecdadımızdan meşayih ve esatımızdan minel maşrık ve ilel mağrip kafe-i ehli imanın ahrete intikal idenlerinin ruhlarına visal eyle bakide kalanları tulu ömürle muammer eyle cümlemizi su-i kazadan cehd-i beladan taun ve vebadan ve sair görünen ya da görünmeyen kazalardan ve belalardan masu mahfur eyle. Bu ana kadar süren ve alenen sadır olan günah-ı sagair ve kebairden mağfired eyle. Zahir ve batınımızı ıslah eyle muhabbet ve sui akide ve ahlakı nemineleri kalplerinden ihraç eyleye, kelime-i şahadet getirmek cümlemize nasibi müesser eyle cümlemizi cennet ve cemaline müşerref eyle. Canab-ı hak hükümeti cumhuriyemize adl ihsan eyle payidar eyle. Evliyayı umuru melik-i millet hakkında hatırlı işler yapmaya muvaffak eyle. Kahraman ordumuza karada havada, denizde ve her zaman Mansur ve muzaffer eyle. Dualarımızı dergah-ı uluhiyelerinizde kabul ile makbul eyle amin bi hürmeti seyyidü'l mürselin Ya seyyidel evveline vel ahirinveselamün alel mürselin velhamdülillahi rabbil alemin 'el fatiha'...

SONUÇ

Yapılan çalışma ile Sivas Ziyabey Kütüphanesi'nden alınan 6771, 6774 numaralı cönk ve 6776, 6777 numaralı mecmualar transkripsiyonlu metin olarak Latin alfabesine aktarılmış, şairler ve şiirleri tasnif edilmiş, şekil ve tür özellikleri incelenmiştir. Yapılan çalışma ile ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1.Çalışmaya konu olan cönk ve mecmualarda ,182 adet şiir, 19 şair ve Hurşid ile Mahmiri adlı bir hikâye tespit edilmiştir.

2.İncelenen cönk ve mecmualarda 53 adet koşma ve 42 adet destan bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kosma ve destanların ağırlıklı olarak 11'li hece ölçüsü ile yazıldığı görülmüştür. Ayrıca tespit edilen destanların sözlü tarih çalışmalarına da katkı sağlayabileceği tespit edilmiştir.

3. Daha önce yazılı kaynaklarda haklarında bilgi tespit edilemeyen Âşık Döne ve Türkoğlu mahlaslı şairler tespit edilmiş ve şairlere ait birer şiir ortaya çıkarılmıştır.

4. Daha önce hakkında bilgi bulunan Abdi İmam'a ait olan ve şiir literatüründe bulunmayan birçok şiir ilk defa Latin alfabesine aktarılmıştır.

5. 6774 numaralı defter, şekil ve yapı özelliği itibariyle günümüz kaynaklarında cönk olarak tanımlanmaktadır. Ancak ilgili cönkte geçen “Bu mecmua Hamza Efendinin” ifadesinden bu defterlerin mecmua olarak da adlandırılabilirdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla geleneğin temsilcilerinin verdiği adlandırma ile akademik araştırmacıların yaptığı adlandırma arasında farkların olabileceği görülmüştür.

6. Cönk ve Mecmualarda yer alan şiirlerin büyük bölümünün Alevi Bektaşî şiir geleneğinin temsilcilerine ait olduğu görülmektedir.

7. Çalışma ile bilinen şairlere ait yayımlanmış şiirler üzerinde edisyon kritik yapma imkânı sağlanmıştır.

8. Bazı şiirlerin tür veya şekil özelliklerine göre adlarının şiirlerin üzerinde verildiği görülmüştür. Yapılan bu adlandırmaların günümüz tür şekil anlayışı ile örtüştüğü görülmektedir.

Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan şairler ve şiirler ile genelde Halk bilimine ve özelde halk edebiyatına, malzeme katkısının sağlandığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ARTUN, Erman (2001), Âşık Tarzı Halk Edebiyatı, Akçağ Yayınları

ASLANOĞLU, İbrahim (1984), Âşık Veli, Hayatı, Kisiligi, Deyisleri, Ankara: Başbakanlık Basımevi

ASLANOĞLU, İbrahim (2006), Sivas Meşhurları, Sivas: BMS Matbaacılık

ATALAY, Doğan (1997), İçelli Halk Ozanları, İçel: İçel Valiliği Yayını

BORATAV, Pertev Naili (1968), “Âşık Edebiyatı”, Türk Dili Dergisi, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı, Ankara

CUNBUR, Müjgân (1985), Karacaoğlan, Ankara, Başbakanlık Basımevi

DEVELLİOĞLU, Ferit (1998), Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara: Aydın Yayınları

DİLÇİN, Cem (1997), Örneklerle Türk Siir Bilgisi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

DÜZGÜN, Dilaver (2004), “Âşık Edebiyatı”, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı, (Editör: M. Öcal Oguz), Ankara: Grafiker Yayıncılık

ELÇİN, Şükrü (1997), Halk Edebiyatı Araştırmalar, Ankara: Akçağ Yayınları

ERGUN, Sadeddin Nüzhet (1938), Halk Edebiyatı Antolojisi, İstanbul

GÖLPINARLI, Abdülbâki (1971), Şeyh Galib Divanından Seçmeler, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

GÜREL, Ziya (1980), Aşıkî ve Dedemoğlu, Ankara

KAYA, Doğan (2000), Âşık Edebiyatı Araştırmaları, İstanbul: Kitabevi Yayınları

KAYA, Doğan (2009), Sivas Halk Şairleri, Sivas: Sivas Valiliği Yayını

KAYA, Doğan (2004), I. Uluslararası Şah Hataî Sempozyumu Bildirileri, Ankara

- KAYA, Doğan** (2009), Şarkışlalı Âgâhî, Sivas: Vilayet Kitabevi
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir** (1964), Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara: Edebiyat Yayınevi
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir** (1955), Tekke Siiri Antolojisi, Ankara
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad** (1999), Edebiyat Araştırmaları, Ankara: Türk Tarih Kurumu
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad** (1940), Türk Saz Sairleri Antolojisi, İstanbul
- OĞUZ, Öcal** (2006), Âşık Şiiri, Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları
- ONG, Walter J.** (2003), Sözlü ve Yazılı Kültür, Sözü'nün Teknolojileşmesi, İstanbul: Metis Yayınları
- ÖZERDEM, Ahmet** (1996), Sadık Baba, İstanbul
- ÖZKAN, Ömer** (2004), Olur Bîdâr-ı Nihayet Âgâhî Gaflet Uykusundan, Hacı Bektaşî Veli Dergisi
- SAKAOĞLU, Saim** (1989) “Türk Saz Siiri”, Türk Dili Dergisi (Halk Siiri Özel Sayısı)
- SAKAOĞLU, Saim** (1987), Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu, “Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri”, Elazığ
- SAKAOĞLU, Saim** (1989), Türk Dili Dergisi-Türk Şiiri Özel Sayısı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi
- SEVENGİL, Refik Ahmet** (1965), Yüzyıllar Boyunca Halk Şairleri, İstanbul
- TATÇI, Mustafa** (1990), Yunus Emre Divanı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir** (1967), Türk Kültürü, Halk Edebiyatı Araştırmalarında Cönklerin Yeri
- YARDIMCI, Mehmet** (2000), Hekimhanlı Esiri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

DİZİN

- Ağyar, 43
Âb, 58, 74, 88, 111, 125, 229, 246, 247
Âdem, 52, 78, 176, 235 âdemdir, 49
Ahd, 52
Âlem, 43, 46, 47, 100, 102, 142, 146, 164, 212, 213, 238, 254 , 55, âlem, 10, 42, 43, 56, 88, 97, 101, 117, 176, 203, 227, 349, 48, 57, 78, 84, 238, 306, 406
Âli, 61
Allah'a, 55, 327, 329
Ahiret, 55
Ahmed'i, 50, 130, 158
‘Ali ül Murtażayı, 46
Arif, 34, 42, 80, 113, 161, 214, 321
Arz, 30, 56, 334
Askeri 9, 50, 51,, 44, Āskerî, 47
Aşık-ı şadık, 42
Akl, 9, 52, 249
Bâb, 52
Bağarın Bezmi, 10, 61
Batıldan, 52
Bedeşşanda, 65
Bende, 62, 78, 108, 189, 356, 378, 383
Bend, 43
Beşerden, 52
Biât, 50
Bülbül-i gülîstan, 61
Bülbüller, 58, 135, 58, 372, 376, 51, 300
Bürhanı, 53
Câfer Şadıkdan, 44 Cāferî’ye, 46
Cân, 52, cân, 10, 12, 53, 55, 56, 78, 123, 124, 133, 136, 144, 161, 172, 185, 193, 201, 203, 218, 221, 223, 276, 279, 286
Cânânı, 43, 52, 53, 298
Cânındañ, 43
Cem olmuş, 59, 82
Cihanda, 48, 79, 230, 292, 407
Çar emānet, 62
Darb-ı kuvveti, 62
Derya, 57, 210, 257
Destan, 14, 43, 191, 303, 304, 409
Dost, 9, 10, 59, 60, 77, 79, 134, 138, 148, 189, 262, 288, 305, 328, 352, 50, 64, 112, 237

Dünya, 45, 158, 189, 234, 236, 286, 344, 50, 209, 210, 234, 267, 309, 389, 62, 138, 384,
31, 33, 38, 60, 112, 157, 252, 279, 327, 353, 354, 369, 55, 60, 96
Düşman, 50
Dalalette, 57
Ehl-i beyt, 9, 48, 49, Ehl-i beyt, 48, 125, Ehl-i beyti, 49, Ehl-i beytin, 48, 49, Ehl-i beytten,
48, Ehl-i beyttir, 48, 49, Ehl-i beyttür, 48
Erguvan, 58
Eşya, 57, 221, 240
Eyyam-ı bahara, 58
Faţıma, 50, 153
Faţma, 46, 130, 162, 183, 336
Fellah, 55
Fezâ hûnlar, 43
Fülfüle, 58
Gafil, 52, 86, 105, 126, 164, 166, 209
Gâzâ, 44, 63
Gaziler, 63, 64, 200
Gedâ, 45, 73, 197, 45
Göğercin tonuna, 65
Gönül, 10, 12, 13, 53, 83, 87, 108, 109, 124, 139, 206, 228, 236, 288, 296, 297, 298,
309, 310, 328, 329, 345, 351
Gubâr, 51, Gubâr, 60
Gumrular, 59
Gül, 60, 97, 132, 213, 277, 281, 315, 368, 371, 379, 386, 392, 395, 402
Gülistanın, 58
Gülşeni, 51, 194
Günah, 54, 118, 200, 204, 317, 408
Güreş, 9, 54
Hû çeker, 58
Hacı Bektaş-ı Veli, 61, 64, 65, Hacı Bektaş-ı Veliden, 61
Hadis, 43
Hadice, 46, 75, 90, 118, 162, 179, 183, 187, 192, 197, 205, 225
Hadicenin, 50
Hâr, 9, 58
Harf-i bâ, 30, 56
Hasan, 10, 46, 75, 76, 91, 93, 118, 124, 130, 153, 154, 162, 163, 184, 185, 187, 192,
197, 217, 257, 329
Hağ, 12, 13, 33, 54, 55, 88, 108, 123, 125, 129, 146, 169, 228, 265, 268, 287, 295, 298,
299, 319, 324, 325, 330, 345, 354, 391, 11, 43, 79, 92, 93, 107, 115, 117, 122, 125,
126, 128, 136, 139, 173, 200, 219, 230, 257, 10, 56, 123, 127, 134, 142, 165, 168,
202, 243, 247, 262, 308, 342, 46, 52, 53, 54, 76, 116, 141, 158, 171, 184, 204, 232,
237, 267, 268, 299, 300, 308, 320, 337, 10, 63, 125, 127, 185, 201, 202, 241, 263,
295

Havva, 49
Hayat, 56
Haydar, 56, 61, 65, 113, 123, 230
Haydardan, 50
Halife, 62, 129, 166, 251
Hikāyeti, 10, 61
Hoca, 63, 65, 144, 354, 366, 389
Hoca Aḥmed, 61, 62, 64
Hoca Aḥmed Yesevi, 61, 64
Hodbin, 52, 233
Horasana, 62
Ḥudâ'yı, 46
Ḥudâdır, 9, 11, 44, 48, 104, 105, 134, 144, 146, 197, 199
Hünkâra, 10, 66, 155, 157, 159
Hüseyni, 46, 132, 137, 199, 239, 240, 257
İbâdet, 50
İbn-i Murtaza, 63
İlm-i ledün, 42, 92, 229
İlm-i zâhirden, 52
İmam-ı Câfer, 44, 50, 149, 162
İmam-ı 'Âli Rızadır, 9, 46
İmam-ı Rızaya, 50, 90
İmam-ı Zeynel Âba, 50
İmanı, 9, 52, 78, 151, 238
İmtihân, 42
İrşad, 52, 146, 244
İslâm, 62, 65
İslâma, 62
İkrar, 52, 62, 82, 84, 134, 169, 195, 231, 257, 298, 318, 386
Kaşlar, 61
Kâfir, 64, 325, 54, 63, 82, 62, 62, 63, 64
Kâinat, 56, 105, 144
Kalem, 56, 63, 69, 136
Karanfil, 58
Kemân, 61, 114, 217
Kemteri, 51, 154, 348
Kerbela'dan, 11, 46, 193, 239, 240, 257, 44, 199
Kur'an, 66, 11, 29, 49, 57, 87, 95, 124, 173, 175, 221, 304, 52, 350
Kuṭb-ı ilm, 61,
Kuṭub, 62,
Kuṭbud'din-i Haydar, 65, 61, 65, 64
Lale, 58, 284
Lât, 54

Levh-i kalemde, 48
Loḳman'ı, 53
Meczub, 52
Mehdi, 45, 47, 150, 154, 163, 199, 253, 346
Mekānı, 52
Mekteb-i irfāna, 42, 85
Melek, 10, 54, 136, 250, 318, 340, 396
Menziliñ, 54
Meḥdiniñ, 51
Meydanda, 54
Mor menevşe, 58
Muştafāyı, 46
Muḥammed Bakır, 44, 46, 118, 183
Muḥammed Baḳıra, 50, 199, 225
Muḥammed Muştafadır, 44
Muḥammed Taḳi'niñ, 51
Muḥammed 57
Musa-i Kazım, 44, 150, 46, 50
Mûş, 55
Mü'min, 46
Münafık, 46
Münkir, 62, 136
Mürid, 62
Mürşide, 42
Müslüman, 66
Naki'den, 44
Nazar, 43, 52, 148, 250, 365, 386
Nefs, 44, 123, 10, 44, 134, 249, 289, 320, 54, 139, 298
Nergis, 58
Nevcivān, 63
Nilüfer, 58
Nişanı, 43, 358
Oruç, 55
Oyun, 54, 140
Pehlivan, 54, 172
Peḥlivān, 61, 63
Peygamber, 62, 129, 46, 102
Pinhan, 60, 315
Raḥmanı, 52
Rehberdir, 56
Remz, 55, 191, 237
Sadıqlara, 56
Sâlâvat, 50, 63

Sahra, 59
Sema, 30, 56, 115, 209
Seher, 58
Servi, 58, 61, 275, 286
Sıfat, 56, 72, 164, 238
Şofiyā, 50
Sureti rahman, 49
Şüşen, 58
Süleyman, 29, 31, 34, 49, 222
Sümbül, 58, 284
Şah Taki, 46
Şāh-ı Cihân 9, 50, 51
Şāh-ı ‘Ali Naki, 51
Şah-ı Merdāne, 64
Şahın, 45
Şaki, 54, 54
Şepperi şüpper, 50, 205, 225
Şeytan, 251, 54, 251, 52
Tahtın, 9, 30, 56, 57
Taki’dan, 44
Tefsir, 162
Tefsirde, 44
Tekbir, 63
Terkib-i anaşır, 49
Tesbiḥ, 49, 249
Tuṭiler, 59
Türkistan, 62, 62
Taş, 47, 275
Ulemadır, 44
Umman, 58
Uzza, 54
Üstadı, 34, 42
Vişal, 59
Yâr, 43, 102, yâri, 60, 189, 266, 384
Yesevi, 62
Yezdāna, 49
Yoldaşdan, 54
Yol, 51
Zahirdir, 57
Zaman, 47, 185
Zeynel Ābadır, 46
Zeynel Ābidin’dır, 44
Zülfün, 60

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Kırşehir’de dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimi Kırşehir’de tamamladı. 1996 yılında yapılan üniversite sınavında Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünü kazandı. 2000 yılı Bahar yarıyılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Uşak ili Eşme ilçesi’nde Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı. 2005 yılında zorunlu hizmetini tamamlamak için Kırşehir iline atandı. Halen Kırşehir Merkez Mehmet Akif Ersoy Lisesi’nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görevini sürdürmektedir. Evlidir ve A. Çağatay adında bir oğlu vardır.